Mamă. Fiică. Înger. Monstru?

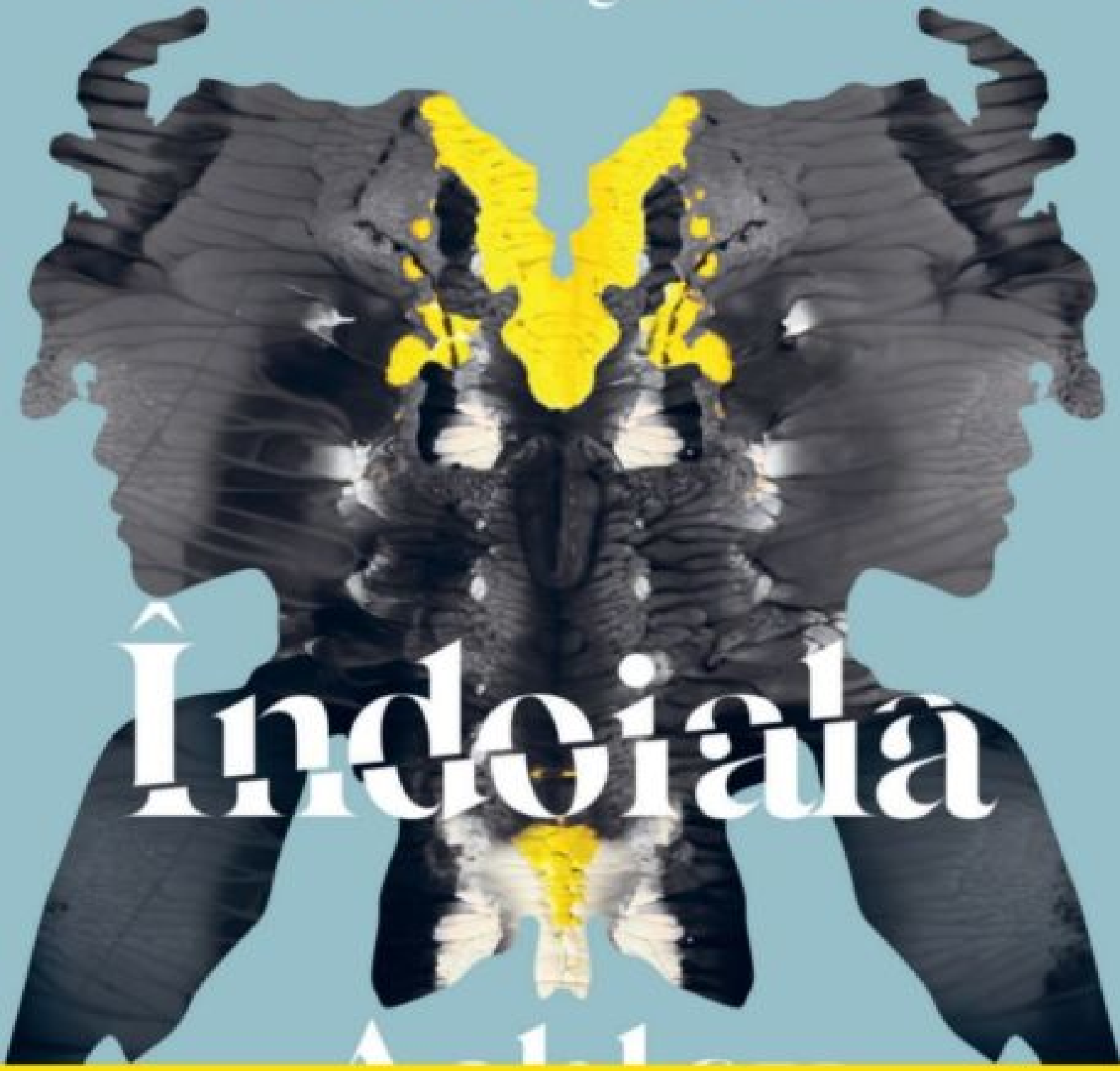

Îndoiala

Ashley Audrain

CARTE PUBLICATĂ ÎN 32 DE ȚĂRI

„Un roman extrem de original, care se citește pe nerăsuflate, *Îndoiala* de Ashley Audrain reprezintă o explorare profundă a celor mai întunecate aspecte ale maternității."

KRISTIN HANNAH,
autoarea bestsellerului *Privighetoarea*

Pentru Oscar și Waverly

„Deseori se spune că primul sunet pe care îl auzim din pântec este cel al bătăilor inimii mamei. De fapt, primul sunet care vibrează în aparatul nostru auditiv, recent dezvoltat, este pulsația sângelui mamei prin venele și arterele ei. Vibrăm la acel ritm primordial chiar și înainte să avem urechi pentru a auzi. Înainte de a fi concepuți, am existat, în parte, ca un ovul în ovarul mamei. Toate ovulele pe care o femeie le va avea se formează în ovarele ei încă de când este doar un fetus de patru luni, în pântecul mamei sale. Asta înseamnă că viața noastră celulară începe, ca ovul, în pântecul bunicii noastre. Fiecare dintre noi a petrecut cinci luni în pântecul bunicii sale și ea, la rândul său, s-a format în pântecul bunicii ei. Vibrăm la ritmurile sângelui matern de dinainte ca ea însăși să se fi născut...“

When the Drummers Were Women

Casa ta luminează în noapte, de parcă totul ar fi luat foc în interior.

Draperiile alese de ea par a fi din olandă. Olandă foarte scumpă. Țesătura este atât de fină, încât, de obicei, îmi dau seama în ce stare de spirit ești. O văd pe fată cum își flutură părul prins în coadă în timp ce își termină temele. Îl văd pe băiețel cum aruncă mingea de tenis spre tavanul înalt de aproape patru metri, în timp ce soția ta, în colanți, se plimbă de colo colo prin camera de zi, făcând ordine la sfârșitul zilei. Jucăriile înapoi în coș. Pernele înapoi pe canapea.

Totuși, în seara asta, ai dat la o parte draperiile. Poate ca să vezi cum ninge. Poate pentru ca fiica ta să se uite după reni. De mult nu mai crede, dar se va preface pentru tine. Totul pentru tine.

Sunteți dichisiți cu toții. Copiii poartă haine asortate, în carouri, și stau pe canapeaua din piele, în timp ce soția ta le face o poză cu telefonul. Fata îl ține pe băiat de mână. Tu butonezi la casetofonul din spatele camerei și soția ta îți vorbește, dar tu ridici un deget – aproape ai reușit. Fata sare de pe scaun, iar soția ta îl ia pe băiat în brațe și se rotesc. Tu ridici un pahar cu băutură, whisky, și sorbi o dată, de două ori, apoi te furișezi pe lângă casetofon de parcă ar fi un bebeluș care doarme. Așa începeți mereu să dansați. Îl iei în brațe. El își lasă capul pe spate. Îl învârți ușor. Fiica ta se întinde să primească un pupic de la tati, iar soția ta îți ține băutura. Merge legănându-se ușor spre pom și aranjează un șir de luminițe care nu stă cum ar trebui. Apoi vă opriți toți, vă aplecați unul spre celălalt și strigați ceva în cor, un cuvânt, într-o sincronizare perfectă, apoi vă puneți din nou în mișcare – e un cântec pe care îl știți foarte bine. Soția ta se strecoară afară din cameră, și fiul ei o urmărește automat cu privirea. Îmi amintesc acel sentiment. Cum e ca cineva să aibă nevoie de tine.

Chibrituri. Se întoarce pentru a aprinde lumânările de pe polița decorată a șemineului și mă întreb dacă crenguțele șerpuitoare de brad sunt reale, dacă miros ca în pepinieră. Îmi îngădui pentru o clipă să îmi imaginez cum crenguțele acelea de brad iau foc la noapte, în timp ce voi dormiți. Îmi imaginez lumina caldă, gălbuie a casei tale preschimbându-se într-un roșu fierbinte și trosnitor.

Băiatul a ridicat un vătrai de fier și fata i-l ia cu blândețe din mână, înainte ca tu sau soția ta să observați. Sora cea bună. Susținătoarea. Protectoarea.

În mod normal nu privesc atât de mult, dar sunteți toți așa de frumoși în seara asta, încât nu mă pot convinge să plec. Omătul e din acela care se depune, iar ea îl va transforma în oameni de zăpadă pentru a-i face pe plac frățiorului ei. Pornesc ștergătoarele, ajustez căldura și mă uit la ceas chiar când ora se schimbă din 7.29 în 7.30. Acum i-ai fi citit din *Expresul Polar*.

Soția ta stă acum în fotoliu și vă privește pe voi trei cum țopăiți prin cameră. Râde și își adună într-o parte buclele lungi și lejere. Îți miroase băutura și pune paharul jos. Zâmbește. Ești cu spatele la ea și nu poți vedea ce văd eu, că își cuprinde pântecul cu mâna, că-l mângâie încet, apoi se uită în jos, e pierdută gândindu-se la ceea ce crește în interiorul ei. Sunt celule. Dar sunt totul. Te întorci, și atenția ei revine în cameră. La persoanele pe care le iubește.

Îți va spune mâine-dimineață.

O cunosc încă atât de bine.

Mă uit în jos, să îmi pun mănușile. Când ridic din nou privirea, fata stă în pragul ușii deschise de la intrare. Chipul ei este pe jumătate luminat de felinarul ce atârnă deasupra numărului casei tale. Ține în mână o farfurie cu morcovi și fursecuri. Vei lăsa firimituri pe gresia din vestibul. Vei face jocul, și ea la fel.

Acum se uită la mine cum stau în mașină. Tremură. Rochia pe care soția ta i-a cumpărat-o e prea mică și îmi dau seama că i se lățesc șoldurile, iar pieptul îi înflorește. Își trage cu grijă părul prins în coadă peste umăr, și gestul este mai degrabă cel al unei femei decât al unei copile.

Pentru prima dată în viața ei, cred că fiica noastră seamănă cu mine.

Cobor geamul de la mașină și ridic mâna, un salut, un salut secret. Pune farfuria la picioare, apoi se ridică și îmi mai aruncă o privire, înainte de a se întoarce în casă. La familia ei. Mă aștept ca draperiile să fie trase brusc, mă aștept ca tu să vii la ușă să vezi de ce naibii stau cu mașina parcată în fața casei tale într-o noapte ca asta. Și ce aș putea, de fapt, să îți spun? Că mă simțeam singură? Că îmi era dor de ea? Că eu ar fi trebuit să fiu mama din casa ta strălucitoare?

În schimb, ea se întoarce dansând în camera de zi, unde tu ai convins-o pe soția ta să se ridice din fotoliu. În timp ce voi dansați împreună, apropiați, simțindu-i spatele prin cămașă, fiica noastră îl ia pe băiat de mână și îl conduce în dreptul ferestrei din camera de zi. Un actor interpretându-și rolul pe scenă. Sunt încadrați așa de precis.

El arată exact ca Sam. Are ochii lui. Și acea claie de păr întunecat care se termină într-o buclă, o buclă pe care mi-am înfășurat-o de nenumărate ori pe deget.

Mi se face greață.

Fiica noastră se uită fix la mine, pe fereastră, cu mâinile pe umerii fiului tău. Se apleacă și îl sărută pe obraz. Și apoi din nou. Și din nou. Băiatului îi place afecțiunea. E obișnuit cu ea. El îi face semn spre fulgii de zăpadă care cad, dar ea nu își ia privirea de la mine. Îi freacă brațele, de parcă ar vrea să-l încălzească. Așa cum ar face o mamă.

Tu vii la fereastră și îngenunchezi, ca să fii față-n față cu băiatul. Privești afară, apoi te uiți în

sus. Mașina mea nu îți atrage atenția. Arăți spre fulgii de zăpadă, la fel ca fiul tău, și trasezi cu degetul o cărare pe cer. Vorbești despre sanie. Despre reni. El caută în noapte, încercând să vadă ce vezi tu. Îl lovești jucăuș sub bărbie. Ochii ei sunt încă fixați asupra mea. Mă trezesc lăsându-mă pe spate în scaun. Înghit în sec și, în cele din urmă, îmi întorc privirea. Ea câștigă întotdeauna.

Când mă uit din nou, e tot acolo, privind spre mașina mea.

Cred că s-ar putea să se întindă spre draperie, dar nu o face. De data asta nu-mi iau ochii de la ea. Ridic teancul gros de hârtii de pe scaunul pasagerului și simt greutatea cuvintelor mele.

Am venit aici ca să-ți dau asta.

E povestea spusă din perspectiva mea.

1

Ți-ai tras scaunul spre mine și mi-ai bătut în carte cu capătul creionului, iar eu mă holbam la pagină, ezitând să îmi ridic privirea. „Alo!“, îți răspunsesem, ca la telefon. Asta te-a făcut să râzi. Am rămas așa, chicotind, doi străini într-o bibliotecă școlară, învățând pentru același curs opțional. Trebuie să fi fost sute de studenți la curs – nu te mai văzusem niciodată până atunci. Buclele din păr îți cădeau peste ochi și le răsuceai cu creionul. Aveai un nume atât de neobișnuit. M-ai condus acasă mai târziu în după-amiaza aceea și eram amândoi tăcuți. Nu ascundeai cât de îndrăgostit erai de mine, zâmbindu-mi de fiecare dată. Nu mă mai bucurasem niciodată de o astfel de atenție din partea nimănui. Ajunși în fața căminului, mi-ai sărutat mâna, și asta ne-a făcut să râdem din nou.

Curând, aveam douăzeci și unu de ani și eram inseparabili. Ne rămăsese mai puțin de un an până la absolvire. L-am petrecut dormind împreună în patul meu de cămin dur ca o plută și învățând la capetele opuse ale canapelei, cu picioarele înlănțuite. Ieșeam cu prietenii tăi în oraș, la bar, dar de fiecare dată ne întorceam devreme acasă, în pat, la adăpostul căldurii nou-descoperite a celuilalt. Eu beam foarte puțin, iar tu te săturaseși de distracții – mă doreai doar pe mine. Nimeni din lumea mea nu părea să fie foarte deranjat de asta. Aveam un cerc restrâns de prieteni, care erau mai degrabă cunoștințe. Fusesem atât de preocupată să îmi mențin notele pentru bursa de studiu, încât nu avusesem timpul sau interesul necesar pentru viața socială tipic studențească. Presupun că nu m-am apropiat prea mult de nimeni în acei ani, până să te întâlnesc pe tine. Tu mi-ai oferit ceva diferit. Am

alunecat de pe orbita socială și fiecare dintre noi era fericit cu ce avea celălalt de oferit.
Mângâierea pe care am găsit-o în tine mă mistuia – cum nu aveam nimic când te-am cunoscut, ai devenit, fără nici cel mai mic efort, totul pentru mine. Nu înseamnă că nu ai fost demn de asta – pentru că ai fost. Erai blând și atent și îmi ofereai sprijinul tău. Ai fost prima persoană căreia i-am spus că vreau să devin scriitoare, și tu mi-ai răspuns: „Nu îmi pot imagina că ai putea fi altceva“. Mă delectam cu felul în care fetele se uitau la noi, ca și cum ar fi avut un motiv să fie geloase. Îți miroseam părul întunecat, lucios, în timp ce dormeai noaptea, și îmi treceam degetele peste maxilarul aspru, ca să te trezesc dimineața. Erai o dependență.
De ziua mea, ai făcut o listă cu o sută de motive pentru care mă iubeai. *14. Te iubesc pentru că sforăi puțin exact când adormi. 27. Te iubesc pentru felul minunat în care scrii. 39. Te iubesc când îmi trasez numele cu degetul pe spatele tău. 59. Te iubesc când împărțim o brioșă în drum spre curs. 72. Te iubesc pentru starea de spirit pe care o ai când te trezești duminica. 80. Te iubesc când mă uit la tine chiar după ce termini o carte bună, și apoi o ții o vreme la piept. 92. Te iubesc pentru că într-o bună zi vei fi o mamă minunată*.

— De ce crezi că voi fi o mamă minunată?

Am pus jos lista și am simțit, pentru un moment, că poate nu mă cunoști atât de bine.

— De ce nu ai fi? ai zis și m-ai împuns jucăuș în pântec. Ești grijulie. Și dulce. Și abia aștept să avem împreună niște bebeluși mititei.

Nu mi-a rămas altceva de făcut decât să schițez un zâmbet forțat.

Nu întâlnisem niciodată pe cineva cu o inimă atât de plină de entuziasm ca a ta.

„Într-o zi vei înțelege, Blythe. Noi, femeile din familia asta... suntem diferite.“

Văd și acum rujul mamei, de culoarea mandarinelor, pe filtrul țigării. Scrumul căzând în cană, înotând în ultima înghițitură din sucul meu de portocale. Mirosul de pâine prăjită, arsă.

M-ai întrebat doar de câteva ori despre mama mea, Cecilia. Ți-am spus doar faptele: (1) a plecat când aveam unsprezece ani, (2) am văzut-o doar de două ori de atunci și (3) nu aveam nici cea mai vagă idee unde se află.

Ai știut că îți ascund ceva, dar nu ai insistat niciodată – îți era frică de ceea ce ai putea auzi. Am înțeles. Cu toții suntem îndreptățiți să avem anumite așteptări unul de la celălalt, precum și de la noi înșine. Lucrurile nu stau deloc altfel în privința maternității. Toți ne așteptăm să avem, să ne căsătorim cu sau să fim mame bune.

1939 – 1958

Etta s-a născut exact în ziua în care a izbucnit cel de-al Doilea Război Mondial. Avea ochii precum Oceanul Atlantic și a fost încă de la început dolofană și roșie la față.

S-a îndrăgostit de primul băiat pe care l-a întâlnit, fiul doctorului din oraș. Îl chema Louis, era politicos și vorbea frumos, lucru neobișnuit printre băieții pe care îi cunoștea, și nu era genul căruia să îi pese că Etta nu fusese înzestrată cu norocul unei înfățișări plăcute. Louis a condus-o pe Etta la școală, cu o mână la spate, din prima lor zi de școală până la ultima. Iar Etta era fermecată de lucruri de genul acesta.

Familia ei avea în proprietate lanuri de porumb ce se întindeau pe sute de hectare. Când Etta a împlinit optsprezece ani și i-a spus tatălui său că voia să se mărite cu Louis, acesta a insistat ca viitorul său ginere să învețe să cultive pământul. El nu avea nici un fiu și își dorea ca Louis să preia afacerea familiei. Dar Etta credea că tatăl ei voia doar să îi demonstreze tânărului un punct de vedere: agricultura era o muncă grea și respectabilă. Nu era pentru cei slabi. Și cu siguranță nu era pentru un intelectual. Etta alesese pe cineva care nu semăna deloc cu tatăl ei.

Louis plănuise să se facă doctor, la fel ca tatăl lui, și îl aștepta o bursă la facultatea de medicină. Dar își dorea să se însoare cu Etta mai mult decât își dorea diploma de medic. În ciuda insistențelor Ettei de a-l lua ușor, tatăl ei l-a pus pe Louis să lucreze până la epuizare. Se trezea la ora patru în fiecare dimineață și o pornea spre câmpurile înrourate. Muncea de la patru dimineața până la amurg și, după cum îi plăcea Ettei să le reamintească mereu tuturor, nu s-a plâns nici măcar o dată. Louis și-a vândut trusa medicală și cărțile pe care le moștenise de la tatăl

său, iar banii i-a pus într-un borcan, pe blatul din bucătărie. I-a spus Ettei că erau primele economii pentru studiile universitare ale viitorilor lor copii. Ei i se păruse că asta spunea multe despre altruismul lui.

Într-o zi de toamnă, înainte ca soarele să răsară, Louis a fost ciopârțit de tocătoarele unei combine de siloz. A murit din pricina hemoragiei, singur, în lanurile de porumb. Tatăl Ettei l-a găsit și a trimis-o pe ea să îi acopere trupul cu o prelată din hambar. Etta a cărat piciorul mutilat al lui Louis până la fermă și l-a aruncat în capul tatălui său, în timp ce acesta umplea o găleată cu apă, ca să curețe combina de sânge.

Nu spusese până atunci familiei despre copilul care creștea în pântecul ei. Era o femeie corpolentă, având aproape treizeci de kilograme peste greutatea normală, și și-a ascuns foarte bine sarcina. Fetița, Cecilia, s-a născut patru luni mai târziu, pe podeaua din bucătărie, în timp ce afară era viscol. Pe când împingea copilul afară, Etta a privit fix în sus, la borcanul cu bani de pe blatul din bucătărie.

Etta și Cecilia trăiau liniștite la fermă și se aventurau rar în oraș. Când o făceau, auzeau mereu pe câte unii șușotind despre „femeia care suferea cu nervii". În acele zile, nu se spunea mai mult – nu se bănuia mai mult. Tatăl lui Louis îi dădea în mod regulat mamei Ettei provizii de sedative pentru a i le administra acesteia după cum credea de cuviință. Și astfel, Etta își petrecea majoritatea zilelor în patul mic de bronz din camera în care copilărise, în timp ce mama ei se îngrijea de Cecilia.

Dar Etta a înțeles curând că nu va întâlni niciodată un alt bărbat dacă rămânea sedată în pat. S-a redresat suficient încât, în cele din urmă, a început să aibă grijă de Cecilia, pe care o plimba în cărucior prin oraș, în timp ce biata copilă țipa după bunica ei. Etta le-a spus

oamenilor că suferise de o gastrită teribilă, neputând mânca luni în şir, acesta fiind şi motivul pentru care slăbise atât de mult. Nimeni nu a crezut-o, dar Ettei nu i-a păsat de bârfele lor răsuflate. Ea tocmai îl cunoscuse pe Henry.
Henry abia se mutase în oraș și mergeau la aceeaşi biserică. Coordona o echipă de şaizeci de muncitori, la o fabrică de bomboane. A fost drăguț cu Etta din prima clipă în care s-au întâlnit – lui îi plăceau nespus copiii, iar Cecilia era tare drăgălașă, așadar, contrar opiniei generale, fetița s-a dovedit a nu fi câtuși de puțin o problemă.

În curând, Henry le-a cumpărat o casă în stil Tudor, cu ornamente verzi ca menta, în centrul orașului. Etta și-a părăsit patul de bronz pentru totdeauna și a recuperat toate kilogramele pierdute. S-a lansat în clădirea unui cămin pentru familia ei. Aveau o verandă solidă, cu un balansoar, perdeluțe de dantelă la ferestre, iar fursecurile cu fulgi de ciocolată nu lipseau niciodată din cuptor. Într-o zi, piesele noi de mobilier pentru camera de zi au fost livrate la adresa greșită, iar vecina i-a permis curierului să le instaleze pe toate în subsolul ei, deşi nu ea le comandase. Când Etta a auzit ce s-a întâmplat, a alergat pe stradă după camion, în capot și cu bigudiurile în păr, strigând obscenități. Toată lumea s-a prăpădit de râs, inclusiv, în cele din urmă, Etta.

Încerca din răsputeri să fie așa cum se presupunea că trebuie să fie o femeie.

O soție bună. O mamă bună.

Totul părea să se aranjeze cum nu se putea mai bine.

2

Ce lucruri îmi vin în minte atunci când mă gândesc la începuturile noastre:

Mama și tatăl tău. Pentru alte persoane, ar fi putut să nu conteze la fel de mult, dar odată cu tine a venit o familie. Singura mea familie. Cadourile generoase, biletele de avion pentru a merge cu voi toți în vacanță, în locuri însorite. Casa lor mirosea a rufărie caldă, proaspăt spălată, și, de fiecare dată când îi vizitam, nu voiam să mai plec de acolo. Când mama ta îmi mângâia părul, îmi venea să mă cațăr în poala ei. Uneori simțeam că mă iubea la fel de mult cum te iubea pe tine.

Eram recunoscătoare pentru că fuseseră atât de amabili încât să accepte pur și simplu unde se afla tata, precum și pentru că nu l-au judecat atunci când le-a refuzat invitația de a-i vizita de sărbători. Despre Cecilia, bineînțeles, nu s-a vorbit niciodată; ai discutat atent cu ei despre asta înainte de a mă aduce acasă. (*Blythe este minunată. Chiar este. Dar, doar ca să știți...)* Mama nu ar fi fost un subiect de bârfă în familie; nici unul dintre voi nu avea aplecare decât pentru lucruri plăcute.

Erați toți așa perfecți.

Îi spuneai surorii tale „draga mea“ și ea te adora. Sunai acasă în fiecare seară, iar eu trăgeam cu urechea de pe coridor, dorindu-mi să pot auzi ce îți spunea mama ta de te făcea să râzi cu atâta poftă. Te duceai acasă din două în două weekenduri pentru a-l ajuta pe tatăl tău. Îmbrățișai oamenii. Aveai grijă de verișorii tăi mai mici. Știai rețeta de chec cu banane a mamei tale. În fiecare an, cu ocazia aniversării lor, le făceai cadou părinților tăi un card de cumpărături. Părinții mei nici măcar nu au menționat vreodată ceva despre cununia lor.

Tatăl meu. Nu mi-a răspuns la mesajul în care îl informam că nu aveam să vin acasă de Ziua Recunoștinței în acel an, dar te-am mințit și ți-am spus că e fericit că am întâlnit pe cineva și că le transmite alor tăi toate cele bune. Adevărul era că nu prea mai vorbisem cu el de când te întâlnisem pe tine. Comunicaserăm mai mult prin intermediul robotului telefonic și, chiar și atunci, conversațiile erau formate din schimburi de replici generice și banale, și m-aș fi simțit prost dacă le-ai fi auzit. Încă nu îmi dau seama cum am ajuns în acel punct, eu și el. Minciuna era necesară, la fel ca și celelalte minciuni spuse pentru ca tu să nu te prinzi cât de disfuncțională era, de fapt, familia mea. Familia era mult prea importantă pentru tine – nici unul dintre noi nu și-ar fi putut asuma riscul ca întregul adevăr despre a mea să schimbe felul în care mă percepeai.

Primul apartament. Acolo te-am iubit cel mai mult, dimineața. Felul în care îți trăgeai cearșaful peste cap ca o glugă și mai dormeai puțin, mirosul greu, de băiețandru, pe care îl lăsai pe fețele noastre de pernă. Mă trezeam devreme atunci, de cele mai multe ori înainte de răsăritul soarelui, ca să scriu în capătul bucătăriei noastre lungi și înguste, mereu atât de friguroasă. Purtam halatul tău de baie și beam ceai dintr-o cană de ceramică pe care o pictasem pentru tine la unul din atelierele acelea de olărit. Mai târziu mă strigai pe nume, atunci când pardoseala se încălzise și lumina pătrundea printre jaluzele suficient cât să vezi detaliile trupului meu. Mă trăgeai înapoi în pat și experimentam – erai îndrăzneț și încrezător, și înțelegeai înaintea mea de ce era în stare corpul meu. Mă fascinai. Cu încrederea ta. Cu răbdarea ta. Cu nevoia primordială pe care o simțeai pentru mine.

Nopțile cu Grace. Era singura prietenă din facultate cu care păstrasem legătura și după

absolvire. Nu ți-am dezvăluit cât de mult îmi plăcea de ea pentru că păreai puțin gelos pe timpul pe care îl petreceam împreună și credeai că bem prea mult, deși i-am oferit foarte puțin din ceea ce înseamnă o relație de prietenie cu o altă femeie. Chiar și așa, ne-ai dăruit amândurora flori de Sfântul Valentin în anul în care ea a fost singură. O invitam la cină cam o dată pe lună, și tu stăteai cu noi pe coșul de gunoi întors cu susul în jos. Te opreai întotdeauna să cumperi o sticlă de vin bun când te întorceai acasă de la muncă. Când începea bârfa, când își scotea țigările, te scuzai politicos și deschideai o carte. Într-o noapte, te-am auzind vorbind cu sora ta pe balcon în timp ce noi fumam înăuntru (îți imaginezi?). Trecea printr-o despărțire și l-a sunat pe fratele ei, pe confidentul ei. Grace m-a întrebat ce e în neregulă cu tine. Groaznic la pat? Temperamental? Trebuia să fie ceva pentru că nu exista bărbat perfect. Dar nu era nimic. Nu atunci. Nu din câte îmi dădeam eu seama. Am folosit cuvântul „noroc“. Eram norocoasă. Nu aveam multe, dar te aveam pe tine.

Munca noastră. Nu vorbeam prea des despre asta. Îți invidiam succesul tot mai mare de care te bucurai și tu știai asta – erai conștient de diferențele dintre carierele noastre, dintre veniturile noastre. Tu făceai bani și eu visam. Nu câștigasem mai nimic de la terminarea facultății, decât de pe urma câtorva mici proiecte independente, dar tu ne susțineai cu generozitate și mi-ai dăruit un card de credit, spunându-mi doar: „Folosește-l pentru orice ai nevoie“. Erai deja angajat la firma de arhitectură și fuseseși promovat de două ori, timp în care eu scrisesem trei povestiri. Nepublicate. Plecai la muncă arătând ca și cum ai fi aparținut altcuiva.
Scrisorile de refuz veneau așa cum era de așteptat – făcea parte din proces, îmi aminteai adeseori, cu blândețe. Se va mai întâmpla. Încrederea ta

necondiționată în mine mi se părea magică. Îmi doream cu disperare să îmi dovedesc mie însămi că eram la fel de bună precum credeai tu că sunt. „Citește-mi. Orice ai scris astăzi. Te rog!“ Te făceam mereu să mă rogi, apoi chicoteai când mă prefăceam exasperată și acceptam să îți citesc. Rutina noastră copilărească. După cină, te prăbușeai pe canapea, extenuat, cu hainele de birou încă pe tine. Închideai ochii în timp ce îți citeam ce scrisesem și zâmbeai la cele mai bune replici.

În noaptea în care ți-am arătat prima mea povestire publicată, mâna îți tremura pe când ridicai revista groasă. M-am gândit de multe ori la asta. Mândria pe care o simțeai față de mine. Aveam să văd din nou acea mână tremurândă, ani mai târziu, ținând căpșorul ei ud, pătat de sângele meu.

Dar înainte de asta:

M-ai cerut în căsătorie când am împlinit douăzeci și cinci de ani.

Cu un inel pe care uneori îl mai port și acum pe mâna stângă.

3

Nu te-am întrebat niciodată dacă ți-a plăcut rochia mea de mireasă. Am cumpărat-o la mâna a doua pentru că am văzut-o în vitrina unui magazin vintage și nu am putut să-mi mai iau gândul de la ea în timp ce mă plimbam cu mama ta prin magazinele scumpe. Nu ai șoptit, așa cum o fac unii miri picați în admirație, asudând și foindu-se de pe un picior pe altul în fața altarului: „Ce frumoasă ești!“ Nu ai zis nimic despre rochie atunci când ne-am ascuns după zidul de cărămidă din spatele proprietății, așteptând să ne facem intrarea în curtea unde invitații noștri beau șampanie, vorbeau despre căldură și se întrebau când vor fi servite următoarele platouri cu aperitive. Abia dacă puteai să îți iei privirea de la chipul meu sclipitor, trandafiriu. Abia dacă reușeai să îți desprinzi ochii de ai mei.

Mai chipeș ca atunci nu mai fuseseși niciodată și pot și acum să închid ochii și să te văd la douăzeci și șase de ani, cu pielea strălucindu-ți de sănătate și părul cârlionțat încă pe frunte. Jur că aveai obrajii bucălați ca ai unui bebeluș.

Ne-am ținut strâns de mâini toată noaptea.

Știam atât de puține lucruri unul despre celălalt, despre cum aveam să fim ca oameni.

Ne-am fi putut număra problemele după petalele margaretei din buchetul meu, dar în scurt timp am fi ajuns să ne pierdem într-un câmp întreg.

„Pentru familia miresei nu va fi nici o masă“, am surprins-o pe organizatoarea nunții spunându-i în șoaptă bărbatului care pregătise scaunele pliante și cartonașele cu numele și numărul mesei invitaților.

El a aprobat subtil din cap.

Părinții tăi ne-au dăruit verighetele înainte de ceremonie. Ni le-au înmânat într-o cutie de argint în formă de scoică, ce îi fusese dăruită străbunicii tale de către bărbatul pe care îl iubise, cel care plecase la război și nu se mai întorsese niciodată. Înăuntru era gravată o declarație de la el: *Violet, mă vei găsi întotdeauna.* „Ce nume frumos avea“, spuseseși tu.

Mama ta, învăluită într-un șal elegant, de culoarea cositorului, a ținut un toast în cinstea noastră: „Căsniciile pot pluti în derivă. Uneori nu ne dăm seama cât de mult ne-am îndepărtat, până când, dintr-odată, nu mai vedem decât apa care întâlnește orizontul și simțim că nu ne vom mai putea întoarce niciodată înapoi“. A făcut o pauză și s-a uitat doar la mine. „Purtați de curenți, ascultați fiecare cu luare-aminte bătăile inimii celuilalt. Vă veți găsi mereu unul pe altul. Și, apoi, veți ajunge mereu la mal.“

L-a luat pe tatăl tău de mână, și tu te-ai ridicat în picioare ca să închini paharul.

Am făcut cumințI amor în noaptea aceea, pentru că așa trebuia. Eram extenuați. Dar ne simțeam atât de reali. Aveam verighete, o factură de la firma de catering și dureri de cap de la adrenalină.

„Te iau pentru totdeauna, prietenul meu cel mai bun și sufletul meu pereche, să îmi fii partener în viață, să trecem împreună prin toate cele bune, și prin toate cele grele, și prin toate zecile de mii de zile care vor cădea undeva la mijloc. Tu, Fox Connor, ești omul pe care îl iubesc. Mă încredințez ție.“

Ani mai târziu, fiica noastră m-a văzut îndesând rochia în portbagajul mașinii noastre. Aveam să o duc înapoi în același loc unde o găsisem.

4

Îmi amintesc exact cum a decurs viața în perioada care a urmat.

Anii de dinainte ca Violet a noastră să apară.

Luam cina târziu, pe canapea, urmărind știrile la televizor. În fiecare seară, Anderson Cooper1. Cu mâncare picantă, luată la pachet, pe măsuța de cafea din marmură neagră, cu colțurile ei bizare. Beam pahare întregi de vin spumant la ora două în după-amiezile de weekend, apoi dormeam până când, câteva ore mai târziu, unul din noi se trezea la zgomotul făcut de oamenii care ieșeau în oraș. Se întâmpla să facem sex. Se întâmpla să ne facem tunsori noi. Citeam secțiunea de călătorii a ziarului și o consideram muncă de cercetare, o cercetare realistă, pentru următorul loc pe care aveam să îl vizităm. Cutreieram magazinele scumpe, ținând în mână un pahar cu o băutură fierbinte și spumoasă. Iarna purtam mănuși din piele scumpe, italienești. Tu jucai golf cu prietenii. Mă interesa politica! Stăteam îmbrățișați pe fotoliu și ne gândeam că e plăcut să fim împreună, să ne atingem. Puteam să mă uit la filme, mă făceau să îmi iau gândul de la locul în care mă aflam. Viața era mai puțin viscerală. Ideile erau mai strălucite. Cuvintele îmi veneau mai ușor! Menstruația era ușoară. Dădeai drumul la muzică în toată casa, chestii noi, artiști de care auziseși la o bere, într-un local plin cu adulți. Detergentul de rufe nu era organic, așa că hainele noastre miroseau artificial a aer proaspăt de munte. Mergeam în drumeții. Mă întrebai despre scrierile mele. Nu m-am uitat niciodată la un alt bărbat întrebându-mă cum ar fi să fac sex cu el. Conduceai zi de zi o mașină care nu era foarte practică, până s-a ajuns la a patra sau a cincea ninsoare din acel an. Îți doreai un câine. Ne uitam la câini, pe stradă, ne opream să îi scărpinăm după urechi. Ieșirea în parc nu era singurul răgaz pe care

mi-l permiteam de la treburile casnice. Cărțile pe care le citeam noi nu aveau poze. Nu ne gândeam la impactul pe care îl avea ecranul televizorului asupra creierului. Nu înțelegeam că celor mici le plăceau mai mult lucrurile care erau construite cu scopul de a fi folosite de către adulți. Credeam că ne cunoșteam unul pe celălalt. Și credeam că ne cunoaștem pe noi înșine.

5

Vara în care am împlinit douăzeci și șapte de ani. Două scaune pliante, decolorate de ploaie, stăteau pe balconul cu vedere spre aleea dintre noi și clădirea alăturată. Șirul de lampioane albe pe care le atârnasem scoteau, cumva, în evidență mirosul înfiorător de gunoi fierbinte care venea de jos. Acolo mi-ai spus, peste paharele cu vin alb, sec: „Hai să ne punem pe încercat. Din seara asta".

Discutaserăm subiectul înainte, de multe ori. Erai de-a dreptul încântat de fiecare dată când țineam în brațe copiii altor oameni sau mă așezam în genunchi, să mă joc cu ei. *Îți vine în mod natural.* Dar eu eram cea care își imagina. Maternitatea. Cum ar fi fost. Cum s-ar fi simțit. *Te prinde de minune*.

Aș fi fost altfel decât eram. Aș fi fost la fel ca alte femei cărora le venea atât de ușor. Aș fi fost tot ceea ce propria mea mamă nu a fost.

Nu mă gândeam aproape deloc la ea în acea perioadă. Mă asiguram de asta. Și când mi se strecura neinvitată în minte, o îndepărtam. Ca pe niște firicele de cenușă căzute în sucul meu de portocale.

Până în vară, închiriaserăm deja un apartament mai mare, cu un al doilea dormitor, într-o clădire cu un ascensor foarte lent; clădirea anterioară nu avea lift și nu ar fi fost potrivită pentru un cărucior. Ne atrăgeam unul altuia atenția asupra articolelor pentru bebeluși, înghiontindu-ne ușor, fără să ne vorbim. Hăinuțe moderne în vitrinele magazinelor. Frățiori ținându-se frumos de mână. Exista o nerăbdare. Exista speranță. Cu câteva luni înainte, începusem să fiu mai atentă la menstruația mea. Urmăream perioada de ovulație. Îmi luam notițe pentru a marca datele în calendarul meu zilnic. Într-o zi, am găsit desenate mici fețe zâmbitoare lângă zilele marcate cu „O". Entuziasmul tău era

fermecător. Aveai să fii un tată extraordinar. Și eu aveam să fiu o mamă minunată pentru copilul tău.

Privesc în urmă și mă minunez de încrederea pe care o aveam atunci. Nu mă mai simțeam fiica mamei mele. Mă simțeam soția ta. Ani în șir, de dragul tău, mă prefăcusem că sunt perfectă. Îmi doream să te fac fericit. Voiam să semăn cu oricine altcineva, numai nu cu mama care m-a născut. Așa că îmi doream și eu un copil.

6

Familia Ellington. Stătea la trei case distanță de locuința în care am copilărit și peluza lor era singura din cartier care se păstra verde în timpul nesfârșitelor veri caniculare. Doamna Ellington a ciocănit la ușa noastră exact la șaptezeci și două de ore de când Cecilia m-a abandonat. Tatăl meu sforăia încă pe canapeaua pe care dormise în ultimul an. Cu o oră mai devreme, înțelesesem că mama nu se va mai întoarce de data asta. Am scotocit prin dulapul ei, prin sertarele din baie și în locul în care își ascundea cartușele de țigări. Tot ce conta pentru ea dispăruse. Știam deja pe atunci că nu trebuia să-l întreb pe tata unde se dusese.

— Ți-ar plăcea să vii duminică la noi, la o friptură, Blythe?

Buclele ei erau strălucitoare și țepene, proaspăt ieșite de la coafor, și nu m-am putut abține să nu le răspund direct lor, cu o aprobare din cap și un „mulțumesc“. M-am dus apoi imediat la spălătorie și am pus cele mai bune haine pe care le aveam – un pulover bleumarin și o helancă cu dungi multicolore – în mașina de spălat. M-am gândit să o întreb dacă poate veni și tata, dar mi-am închipuit că exista un motiv pentru care nu-l inclusese și pe el în invitație, doamna Ellington fiind cea mai sociabilă femeie pe care o cunoșteam.

Thomas Ellington Junior era cel mai bun prieten al meu. Nu îmi amintesc exact cu ce ocazie i-am acordat acea distincție, dar când aveam zece ani, el era singura persoană cu care doream să mă joc. Celelalte fete de vârsta mea mă făceau să mă simt stingheră. Viața mea era foarte diferită de a lor – cuptoarele lor de jucărie, fundele lor prinse în păr acasă, șosetele lor adecvate. Mamele lor. Am

înțeles foarte repede că diferențele acestea față de ele nu mă făceau să mă simt bine.

Dar la familia Ellington mă simțeam în largul meu.

Dacă doamna Ellington mă invitase la ei, trebuia să fi aflat, cumva, că mama plecase. Pentru că mama nu mă mai lăsa să merg la ei acasă, să luăm cina împreună. La un moment dat, decisese că trebuia să fiu acasă până la cinci fără un sfert în fiecare după-masă, deși nu aveam la ce să mă întorc: cuptorul era mereu rece și frigiderul era mereu gol. Eu și tata ne obișnuiserăm deja să mâncăm cereale în majoritatea serilor. El aducea acasă pliculețe de zahăr brun ca să le presărăm pe deasupra, pliculețe pe care le lua și le îndesa în buzunare de la cantina spitalului, unde coordona echipa de curățenie. Avea un venit rezonabil pe atunci, cel puțin după standardele locale. Doar că asta nu părea să se reflecte în stilul nostru de viață.

Aflasem cumva că nu se face să te duci cu mâna goală atunci când ești invitat undeva la cină, așa că tăiasem un mănunchi de hortensii din tufa din fața casei noastre, deși, la sfârșitul lui septembrie, majoritatea petalelor albe se uscaseră deja. Am legat tulpinile cu elasticul meu de păr.

— Ce domnișoară atentă!

a spus doamna Ellington.

Le-a pus într-o vază albastră, pe care a așezat-o cu grijă pe masă, printre mâncărurile aburinde.

Fratele mai mic al lui Thomas, Daniel, mă adora. Ne jucam cu trenulețul în camera de zi în timp ce Thomas își făcea temele, ajutat de mama sa. Eu mă ocupam de ale mele după ora opt, când Cecilia ori se ducea la culcare, ori ieșea în oraș, unde își petrecea toată noaptea. Se întâmpla deseori – pleca în oraș și se întorcea a doua zi. Așa că, dacă îmi făceam temele la ora aceea, îmi ocupam mintea cu ceva în timp ce așteptam ca ochii să îmi obosească. Micuțul Daniel mă fascina. Vorbea ca un adult și știa încă de la cinci ani tabla înmulțirii. Îl puneam

să facă înmulțiri, ca să-l testez, în timp ce ne jucam pe covorul portocaliu, aspru al familiei Ellington, și mă uimea cât de isteț era. Doamna Ellington apărea de nicăieri pentru a ne asculta și de fiecare dată ne mângâia pe creștet înainte de a pleca din nou de lângă noi. *Țineți-o tot așa, voi doi.*

Thomas era și el deștept, dar în alte moduri. Inventa cele mai captivante povești, pe care le scriam în caietele cu spirală cumpărate de mama lui de la magazinul din colț. Apoi desenam pe fiecare pagină imagini care să se potrivească cu textul. Lucram câteva săptămâni la fiecare caiet – dezbăteam intens ce desene voiam să facem pentru fiecare parte a poveștii, apoi ne ofeream răgazul de a ascuți toată cutia cu creioane înainte de a ne apuca de treabă. Odată, Thomas m-a lăsat să iau unul dintre caiete cu mine acasă. Era o poveste pe care o îndrăgeam nespus, despre o familie în care mama cea frumoasă și bună se îmbolnăvea de o formă rară de varicelă letală. Ei plecau împreună într-o ultimă vacanță de familie, pe o insulă îndepărtată. Acolo găseau, în nisip, un gnom fermecat pe nume George, care vorbea doar în rime. Gnomul se oferea să-i înzestreze cu o unică superputere specială, iar în schimb, ei trebuiau să îl aducă în valiza lor acasă, în celălalt capăt al lumii. Familia accepta trocul, și gnomul le dăruia ceea ce își doriseră – *Mama ta va trăi de-a pururea. Când te vei întrista, versurile astea te vor alina!* Gnomul avea să trăiască în buzunarul mamei, fericit, până la adânci bătrâneți. Am desenat cu grijă familia pe paginile caietului – arătau ca Ellingtonii, dar cu un al treilea copil care nu semăna cu ei: o fetiță cu tenul de culoarea piersicii, așa ca mine.

Într-o dimineață, am găsit-o pe mama stând pe marginea patului, răsfoind caietul, pe care îl ascunsesem adânc în sertarul meu.

— De unde a apărut chestia asta?

Vorbea fără să mă privească și se oprise la pagina unde mă desenasem și pe mine ca parte a familiei de culoare.

— Eu am făcut-o. Cu Thomas. La el acasă.

M-am întins cu disperare după caietul din mâinile ei, caietul meu. Și-a tras mâna la o parte și a aruncat cu caietul spre capul meu, de parcă paginile spiralate și tot ce conținea ar fi dezgustat-o. Colțul mi-a zgâriat bărbia, iar caietul a căzut pe podea între noi. Mă uitam fix la el, rușinată. De imaginile care nu i-au plăcut, de faptul că îl ascunsesem de ea.

Mama s-a ridicat, ținând gâtul ei subțire perfect drept și umerii trași în spate. A închis ușa fără zgomot în urma ei.

A doua zi, i-am înapoiat caietul lui Thomas.

— De ce nu vrei să-l păstrezi? Erai așa de mândră de ce ați creat împreună, a zis doamna Ellington luând caietul din mâinile mele și văzând că era îndoit în câteva locuri.

I-a netezit ușor coperta.

— E în regulă, a spus, scuturând din cap pentru ca eu să nu fiu nevoită să îi răspund. Îl poți păstra aici.

L-a pus pe un raft, în biblioteca din camera de zi. Când am plecat în acea zi, am observat că îl lăsase deschis la ultima pagină, cu fața spre cameră – o familie de cinci persoane, incluzându-mă și pe mine, ținându-ne cu toții în brațe, și o explozie de inimioare venind din partea mamei noastre zâmbitoare, care stătea în mijloc.

La cina din seara de duminică în care mama m-a părăsit, m-am oferit să fac curat în bucătărie,

împreună cu doamna Ellington. Ea a pornit casetofonul și a început să cânte încetișor în timp ce golea masa și ștergea blatul. Eu spălam vasele și o urmăream cuminte cu coada ochiului. La un moment dat, s-a oprit și a luat de pe blat mănușa pentru cuptor. M-a privit cu un zâmbet jucăuș, și-a pus mănușa pe mână și a ridicat-o în dreptul feței.

— Domnișoară Blythe, a început să vorbească ea, cu o voce ascuțită, haioasă, în timp ce mâna ei mișca marioneta. Noi aici, la emisiunea *După cină la familia Ellington*, îi rugăm pe toți musafirii noștri celebri să ne spună câte ceva despre ei. Așadar, spuneți-ne – ce vă place să faceți ca să vă distrați, hmm? Mergeți la cinema?

Am râs stingher, neștiind exact cum să continui jocul.

— Ăăă, da. Uneori...

Nu fusesem niciodată la film. De asemenea, nu vorbisem niciodată cu o marionetă. Am privit în jos și mi-am făcut de lucru cu câteva farfurii din chiuvetă. Thomas a intrat strigând în bucătărie:

— Mami face emisiunea din nou!

Daniel a dat buzna înăuntru în urma lui.

— Întreabă-mă pe mine ceva, întreabă-mă pe mine!

Doamna Ellington stătea cu o mână în șold și cu cealaltă continua să „vorbească“, scoțând sunete ascuțite din colțul gurii. Domnul Ellington a vârât și el capul pe ușă, pentru a privi.

— Bine, Daniel. Care este mâncarea ta preferată, și

nu poți spune înghețată! a zis marioneta.

Daniel țopăia de colo colo în timp ce se gândea, iar Thomas îi striga diverse opțiuni.

— Plăcintă! Știu că e plăcintă!

Mănușa doamnei Ellington a icnit surprinsă.

— PLĂCINTĂ! Totuși, nu de rubarbă, corect? De la aia trag pârțuri!

Băieții strigau unul la altul râzând. I-am ascultat mai departe cu atenție. Nu mai simțisem niciodată ceva asemănător. Spontaneitatea. Dialogul absurd. Relaxarea. Doamna Ellington m-a văzut privind din dreptul chiuvetei și m-a chemat la ea făcându-mi semn cu degetul. Mi-a pus mănușa pe mână și a spus:

— Un oaspete devine gazda emisiunii în această seară! Ce tratament special!

Apoi mi-a șoptit.

— Dă-i drumul, întreabă-i pe băieți ce ar prefera să facă. Să mănânce viermi sau mucii altcuiva?

Am chicotit, dar ea și-a dat ochii peste cap și mi-a zâmbit, ca și cum ar fi spus: *Ai încredere în mine, o să le placă la nebunie, așa-s băieții, caraghioși.*

M-a condus acasă în acea seară, lucru pe care nu îl mai făcuse până atunci. Toate luminile erau stinse. A privit în timp ce descuiam ușa pentru a se asigura că încălțările tatei erau pe coridor. Apoi a scos din buzunar caietul cu povestea despre gnomul fermecat și mi-a înmânat-o.

— M-am gândit că poate vrei asta înapoi acum.

Așa era. În timp ce răsfoiam caietul, dând paginile rând pe rând, cu degetul mare, m-am gândit la mama pentru prima dată în seara aceea.

I-am mulțumit din nou pentru cină. În capătul aleii noastre, s-a întors spre mine și mi-a strigat:

— Săptămâna viitoare, la aceeași oră! Asta, dacă nu ne mai vedem până atunci.

Știa deja, bănuiesc, că aveam să ne vedem și până atunci.

7

Imediat cum ai terminat în mine, am știut. Căldura ta m-a umplut și am știut. Nu puteam să te învinovățesc pentru că m-ai crezut nebună – încercam de luni întregi –, dar trei săptămâni mai târziu râdeam împreună pe podeaua din baie, ca doi bețivi nebuni. Totul se schimbase. Ai lipsit de la muncă în acea zi, îți amintești? Ne-am uitat la filme stând în pat și am comandat de mâncare la fiecare masă. Ne doream doar să fim împreună. Tu și eu. Și ea. Eram sigură că e fetiță.

Nu mai puteam să scriu. De fiecare dată când încercam, mintea îmi zbura la altceva. La cum avea să arate și cum avea să fie.

Am început să merg la cursuri de exerciții prenatale. Începeam fiecare curs stând toate în cerc, prezentându-ne și spunând fiecare cât de avansată era sarcina. Eram fascinată de ceea ce urma să se întâmple, privind în oglindă la pântecele celorlalte femei, în timp ce respectam o rutină aerobică ce părea aproape inutilă. Corpul meu era încă neschimbat și abia așteptam să văd cum își va crea ea propriul loc. În mine. În lume.

Drumurile mele de zi cu zi prin oraș se schimbaseră. Aveam un secret. Aproape că mă așteptam ca oamenii să mă privească diferit. Voiam să îmi ating abdomenul încă plat și să spun: *Voi fi mamă. Asta sunt eu acum.* Eram copleșită de acest gând.

*

Într-o zi, la bibliotecă, am frunzărit timp de câteva ore cărțile din secțiunea „Sarcină și naștere“. Abia începuse să se vadă. O femeie a trecut pe lângă mine și a început să cerceteze cotoarele cărților, căutând una anume. Cea pe care a extras-o din șirul de pe raft era un ghid cam ferfenițit, cu sfaturi utile pentru somn.

— În ce lună ești?

— A șasea, a zis, trecându-și degetul peste capitolele din cuprinsul cărții, după care s-a uitat mai întâi la mijlocul meu și după aceea la față. Tu?

— A douăzeci și una săptămână, i-am răspuns și am dat amândouă din cap.

Arăta ca și cum era obișnuită să prepare kombucha[2] în casă și să se ducă la șase dimineața la ora de spinning, dar acum se limita la piureul rămas în frigider și la o plimbare până la magazin, după scutece.

— Eu nici măcar nu m-am gândit încă la problema cu somnul.

— E primul?

Am încuviințat din cap zâmbind.

— La mine e al doilea, a zis femeia și a luat cartea. Sincer, rezolvă partea cu somnul și o să fie bine. Nimic altceva nu contează. Prima dată am cam dat-o în bară la capitolul ăsta.

Am râs oarecum și i-am mulțumit pentru pont. Plânsetul unui copil a răsunat din capătul bibliotecii, și ea a oftat.

— Ăsta e al meu, a zis, făcând semn cu degetul peste umăr, apoi a luat de pe raft un al doilea exemplar al cărții după care venise.

Mi l-a întins și am observat că avea urme de marker roz pe mâini.

— Mult succes!

Părea împlinită și feminină, privind-o de la spate cum se îndepărta, cu șoldurile ei late, cu părul lung până la umeri, ciufulit de la cât o fi reușit să doarmă. Pentru mine, era imaginea absolută a unei mame. Să fi fost vorba despre aspectul sau despre mersul ei? Sau pentru că părea să aibă mai multă grijă și iubire de oferit decât aveam eu? Când avea să mi se întâmple și mie asta, această trecere? Cum aveam oare să mă schimb?

8

— Fox, vino să vezi!

Era al treilea colet enorm pe care mama ta ni-l trimitea de când le spuseserăm despre copil. Entuziasmul ei era neobosit și suna în fiecare săptămână să vadă cum mă simt. Am scos din cutie pături elegante pentru înfășat, căciulițe tricotate pentru nou-născuți și pijamale albe minuscule. La fund era un pachet separat pe care scrisese: „Lucrușoarele de bebe ale lui Fox“. Înăuntru erau un ursuleț vechi cu nasturi în loc de ochi și o păturică uzată din flanelă, cu marginile dintr-o mătase ce fusese odată de un alb-fildeșiu. O figurină mică de porțelan, înfățișând un băiețel care ședea pe o lună, cu numele tău scris cu litere aurii, delicate. Am dus ursulețul la nasul meu, apoi la al tău. Te-ai lăsat copleșit de amintiri. Te-am ascultat vag, dar mintea mea era în altă parte, căutând în trecutul meu același tip de simboluri familiare, pături, hăinuțe și cărți preferate, dar nu reușeam să le găsesc.

— Crezi că putem să facem asta? te-am întrebat la masă în seara aceea, plimbând mâncarea de colo colo prin farfurie.

Nu mai suportam carnea de când rămăsesem însărcinată.

— Ce să facem?

— Să fim părinți. Să creștem un copil.

Te-ai aplecat peste masă și mi-ai zâmbit în timp ce înfigeai furculița în friptura mea de vită.

— Vei fi o mamă bună, Blythe.

Ai schițat o inimă cu degetul pe mâna mea.

— Știi, mama mea... nu era… ea a plecat. Nu semăna deloc cu a ta.

— Știu.

Erai tăcut. M-ai fi putut ruga să îți zic mai multe. Ai fi putut să mă ții de mână, să mă privești în ochi și să mă îndemni să vorbesc mai departe. Mi-ai dus farfuria la chiuvetă.

— Tu nu ești așa, ai spus în cele din urmă, îmbrățișându-mă pe la spate.

Și apoi, cu o voce plină de indignare, la care nu mă așteptasem:

— Nu semeni absolut deloc cu ea.

Te-am crezut. Viața era mai ușoară când te credeam.

După aceea ne-am cuibărit pe canapea și ți-ai ținut mâinile pe pântecul meu de parcă ai fi cuprins între ele lumea întreagă. Ne plăcea la nebunie să așteptăm ca ea să se miște, privind țintă la pielea mea întinsă, la nuanța de albastru-verzui a venelor de dedesubt, asemănătoare culorilor Pământului. Unii tați vorbesc cu pântecul soțiilor lor – se spune că bebelușul aude. Dar, în timp ce o așteptam să își facă simțită prezența, tu erai tăcut și uimit, ca și cum ea ar fi fost un vis despre care nu credeai că poate fi aievea.

9

Ar putea fi azi.

În acea dimineață, simțeam copilul greu și jos, iar toată noaptea visasem lichidul amniotic udând patul. Panica s-a instalat rapid și m-a tras într-un loc pe care îl evitasem conștiincioasă în toate cele patruzeci de săptămâni de sarcină. *E bine dacă vine pe lume. E bine dacă ăsta e momentul. E bine să faci acest copil*, îmi șopteam în timp ce fierbeam apa pentru ceai. M-am așezat la masa din bucătărie și am scris această mantră de nenumărate ori pe o foaie de hârtie, până ai intrat în cameră.

— Scaunul de mașină e montat. Am să țin telefonul în mână toată ziua.

Am strecurat bucata de hârtie sub fața de masă. M-ai sărutat și ai plecat la muncă. Am știut.
La șapte și jumătate în acea seară ne găseam pe podeaua din dormitor, iar eu aveam genunchii juliți de la așchiile din parchetul vechi. Mă apăsai pe șolduri în timp ce încercam să respir profund, egal. Exersasem. Făcusem cursul. Dar nu reușeam să găsesc calmul acela care îmi fusese promis, intuiția care trebuia să mă cuprindă. Notai fiecare contracție, la minut, cu un scris mărunt, aproape ilizibil. Ți-am smuls lista din mână și am aruncat-o din nou spre tine.

— Plecăm, acum.

Nu mai suportam să stau în apartamentul nostru. Era vulcanică și mă luptam să o țin înăuntru. Nimic din lucrurile pentru care mă pregătisem nu mai păreau posibile. Nu eram dilatată, nu eram pregătită. Nu puteam să o vizualizez ieșind din pelvisul meu deschis, nu mă puteam convinge să mă extind ca gura unui râu. Eram încordată și speriată. Nu știam ce să fac.

Ceea ce se spune despre durere este adevărat – nu-mi mai amintesc cum a fost. Îmi amintesc diareea. Îmi amintesc cât de frig era în cameră. Îmi amintesc că am văzut forcepsul pe un cărucior, atunci când ne plimbam, între contracții, pe coridorul decorat cu beteală de Crăciun. Asistenta avea mâinile unui tăietor de lemne. Când le-a împins în mine pentru a-mi verifica dilatația, am scâncit și ea s-a uitat în altă parte.

— Nu vreau să se întâmple asta, am șoptit în gol.

Eram epuizată. Tu stăteai la un metru distanță, bând din apa pe care mi-o adusese asistenta. Eu nu reușeam să înghit.

— Ce nu vrei să se întâmple?

— Copilul.

— Vrei să spui nașterea?

— Nu, vreau să spun copilul.

— Vrei epidurala acum? Cred că ai nevoie de ea.

Ai întins gâtul, căutând din priviri o asistentă, și mi-ai pus o cârpă rece la ceafă. Îmi amintesc că îmi țineai părul ca pe o coamă de cal.

Nu voiam medicamentele. Voiam să știu cât de rău putea fi. *Pedepsește-mă!* îi spuneam ei. *Sfâșie-mă!* M-ai sărutat pe frunte și te-am plesnit. Te uram. Pentru tot ce voiai de la mine.

I-am implorat să mă lase să împing stând pe toaletă – acolo mă simțeam cel mai comod și, pe atunci, deliram deja. Nu puteam respecta nimic din ce mi se cerea. M-ai convins să mă întorc în pat și mi-au ordonat să îmi pun picioarele în bride. Nimic din toate astea nu mi se părea în regulă. Usturimea. Am întins mâna să simt flăcările de care eram sigură că ardeau acolo, dar cineva mi-a împins-o la o parte.

— Du-te dracului.

— Haide acum, a spus doctorul. Hai, că poți s-o faci.
— Nu pot. Nu vreau, am scuipat printre dinți.
— Trebuie să împingi, ai spus calm.

Am închis ochii și mi-am dorit să se întâmple ceva oribil. Moarte. Îmi doream moartea. A mea sau a copilului. Nu credeam, nici măcar atunci, că am fi putut supraviețui împreună.

Când a ieșit, doctorul a ridicat-o spre fața mea, dar aproape că nici n-o vedeam din pricina luminii puternice. Am început să tremur violent de durere și am spus că s-ar putea să mi se facă rău. Tu ai apărut lângă șoldul meu, aproape de doctor, iar el, în schimb, s-a întors spre tine spunându-ți că bebelușul era fetiță. Ți-ai pus mâna sub căpșorul ei alunecos și ai ridicat-o cu grijă spre chipul tău. I-ai spus ceva. Nu știu ce – ați avut propriul limbaj secret încă din primul ei minut de viață. Apoi doctorul a cuprins-o de burtică, de parcă ar fi fost un pisoi ud, și i-a dat-o asistentei. El s-a întors la lucru. Placenta a împroșcat podeaua. Trăgea de ață ca să îmi coasă deschizătura în timp ce eu mă holbam la lumină, minunându-mă de ceea ce tocmai făcusem. Eram una dintre ele acum, una dintre mame. Nu mă simțisem niciodată atât de vie, de plină de energie. Dinții îmi clănțăneau atât de puternic, încât am crezut că or să mi se spargă. Apoi am auzit-o. Urletul. Suna așa de familiar.

— Ești pregătită, mămico? a spus cineva.

Au pus-o pe pieptul meu dezgolit. O simțeam ca pe o pâine caldă și țipătoare. Fusese curățată de sângele meu și înfășată în păturica de flanelă a spitalului. Avea năsucul pătat cu galben. Ochii îi păreau murdari și întunecați și priveau fix într-ai mei.

— Sunt mama ta.

Nu am dormit în prima noapte petrecută în spital. Mă uitam la ea în liniște, prin perdeaua perforată care înconjura patul. Degetele ei de la picioare erau ca boabele de mazăre în păstaie. Am desfășat-o, mi-am trecut degetul peste pielea ei și am privit-o tresărind. Era vie. Ieșise din mine. Mirosea ca mine. Nu a vrut să tragă colostrul, nici chiar după ce mi-au strivit sânul ca pe un hamburger și l-au ridicat la bărbia ei. Au spus să îi dăm timp. Asistenta s-a oferit să o ia, ca să pot dormi, dar simțeam nevoia să mă uit întruna la ea. Nu am băgat de seamă lacrimile decât după ce au căzut pe chipul ei. Am șters-o pe fiecare în parte de pe obrajii ei, cu degetul mic, apoi le-am gustat. Voiam să îi simt gustul. Degetele. Vârfurile urechilor. Voiam să le simt în gura mea. Fizic, eram amorțită de la analgezice, dar pe dinăuntru simțeam că luam foc de la ocitocină. Unele mame ar fi putut să o numească iubire, dar mie mi se părea că sunt mai degrabă uimită. Mă minunam. Nu m-am gândit la ce urma, la ce aveam de făcut când ne întorceam acasă. Nu m-am gândit cum aveam s-o cresc și să-i port de grijă și nici ce fel de persoană avea să devină. Îmi doream să fiu singură cu ea. În acel spațiu temporal ireal, voiam să-i simt fiecare bătaie a inimii.

O parte din mine știa că nu aveam să mai fim vreodată astfel.

1962

Etta a pornit robinetul de la cadă, ca să-i spele Ceciliei părul lung și încurcat. Avea cinci ani și nu se întâmpla prea des ca cineva să o pună să se pieptene. Și-a proptit bine coatele în ceramica de un verde-avocado.

— Lasă-te pe spate, a spus Etta, smucind-o cu putere, apoi i-a tras capul câțiva centimetri mai departe, ca să fie chiar sub jetul de apă rece.

Fata a icnit, s-a înecat și s-a zbătut, până a reușit să scape din ghearele Ettei. Când și-a recăpătat suflul, a privit în sus și a văzut că Etta o fixa cu privirea, neclintită. Cecilia știa că nu terminase încă.

A prins-o de urechi și a forțat-o din nou să intre sub jetul de apă. Nările o usturau pe măsură ce i se umpleau cu apă. Capul începea, parcă, să-i plutească în derivă.

Apoi Etta i-a dat drumul. A scos dopul mucegăit care acoperea scurgerea și a ieșit din baie.

Cecilia nu s-a mișcat din loc. Se scăpase pe ea în timpul luptei și a rămas acolo, murdară de fecale și tremurând de frig, până a adormit.

Când s-a trezit, Etta era în pat, iar Henry venise acasă de la muncă și stătea în camera de zi la televizor, mâncând friptură de vită reîncălzită, în timp ce folia de aluminiu era împăturită cu grijă pe masă pentru a fi refolosită a doua zi.

Cecilia a intrat în cameră cu un prosop atârnat în jurul umerilor, făcându-l pe Henry să tresară. A întrebat cu gura plină de ce naiba nu era deja la culcare la miezul nopții. Cecilia i-a spus că a făcut în pat.

Henry a amuțit. A cuprins-o în brațe și a dus-o până la patul Ettei. Încă mirosea a rahat, dar Henry nu a spus nimic despre asta. A trezit-o pe Etta.

— Dragă, poți să îi schimbi așternuturile Ceciliei? A făcut pe ea.

Cecilia și-a ținut respirația.

Etta a deschis ochii și a luat-o de mână, cu aceeași strânsoare care aproape că o omorâse cu cinci ore în urmă. A condus-o în camera ei, i-a trecut cămașa de noapte peste cap și a așezat-o cu fermitate în pat. Inima Ceciliei bătea cu putere în timp ce ascultau pașii lui Henry îndepărtându-se pe scări. Cecilia asculta mereu pașii lui Henry – el îi schimba starea de spirit Ettei, ca și cum ar fi apăsat pe întrerupător.

Etta nu a scos un cuvânt și nici nu a atins-o. A ieșit pur și simplu din cameră.

Cecilia a înțeles că instinctul de a minți a fost cel corect. Ce se întâmplase între ea și mama ei trebuia să rămână secret.

De-a lungul anilor, au mai existat ocazii când problemele Ettei cu „nervii“ i-au fost evidente Ceciliei. În unele zile o încuia afară din casă după școală. Ușa din față era zăvorâtă, cea din spate încuiată, și draperiile trase. Dar Cecilia auzea radioul pornit sau apa curgând la bucătărie. Se ducea pe strada principală să își omoare timpul rătăcind pe culoarele magazinelor, privind lucrurile pe care mama ei nu mai părea interesată să le cumpere, cum ar fi săpunurile fructate sau bomboanele de ciocolată cu mentă, pe care le savura înainte.

La o oră de la lăsarea întunericului, Cecilia se întorcea acasă. Henry era acolo și cina era pe masă. Îi spunea lui Henry că fusese la bibliotecă, el o mângâia pe cap și îi zicea că avea să devină cel mai isteț copil din clasă dacă avea să învețe așa de mult și în continuare. Etta o ignora complet, de parcă nici nu vorbise.

În alte zile, Cecilia cobora la micul dejun și Etta stătea la masă, privind în poală, cu obrajii ei rotunzi albi ca varul. De parcă nu ar fi închis un ochi toată noaptea. Cecilia nu știa ce făcea ea în

acele nopți, dar dimineața, Etta părea foarte distantă. Foarte tristă. Mama mea nu ridica privirea până nu auzea pașii lui Henry pe scări.

10

— Ești neliniștită. Te simte, spuneai.

Plângea de cinci ore și jumătate. Eu plângeam de patru. Te-am pus să cauți definiția colicilor în cărțile despre bebeluși.

— Mai mult de trei ore, trei zile pe săptămână, trei săptămâni la rând.

— Plânge de mai mult de atât.

— E aici de numai cinci zile, Blythe.

— La ore mă refer. De mai mult de trei ore.

— Are doar gaze, cred.

— Vreau să anulezi vizita părinților tăi aici.

Nu mă împăcam cu gândul că mama ta cea perfectă avea să fie acolo, în două săptămâni, de Crăciun. Suna în mod constant, iar fiecare conversație începea cu: *Știu că lucrurile sunt complet schimbate acum, dar ai încredere în mine...* Apă împotriva colicilor. Înfășat mai strâns. Cereale de orez în biberon.

— Ți-ar fi de mare ajutor, iubire. Ne-ar face bine tuturor.

O voiai pe mama ta perfectă acolo.

— Încă sângerez prin absorbant. Miros a pește putred. Nu pot să îmi pun nici bluza, așa de tare mă dor sânii. Uită-te la mine, Fox.

— Îi sun diseară.

— Poți să o iei tu?

— Dă-o încoace. Încearcă să dormi puțin.

— Copilul mă urăște.

— Șșșș.

Fusesem prevenită cu privire la aceste prime zile foarte grele. Fusesem prevenită și în privința sânilor ca bolovanii de ciment. Alăptările dese. Irigatoarele vaginale. Citisem toate cărțile. Făcusem cercetare. Nimeni nu spunea cum era să te trezești din somn după patruzeci de minute, în așternuturile pătate de sânge, cu spaima de a ști ce

trebuia să se întâmple apoi. Mă simțeam ca singura mamă din lume care nu avea să supraviețuiască acelei perioade. Singura mamă care nu avea să se recupereze după ce perineul îi fusese cusut, dinspre anus spre vagin. Singura mamă care nu putea să lupte cu durerea provocată de gingiile nou născutului, precum lamele de ras, tăindu-i sfârcurile. Singura mamă care nu putea pretinde că funcționează normal în timp ce creierul îi era prins în menghina lipsei de somn. Singura mamă care privea în jos spre fiica ei și se gândea: *Te rog! Dispari!*

Violet plângea doar când era cu mine; mă simțeam trădată.

Se presupunea că ar trebui să ne dorim una pe cealaltă.

11

Asistenta de noapte avea cele mai fine mâini pe care le atinsesem vreodată. Abia încăpea în fotoliul pentru alăptat. Mirosea a citrice și a fixativ și era netulburată.

Eu eram obosită.

Orice mămică trece după naștere prin aceleași stări, Blythe. Știu că e greu. Îmi amintesc.

Dar mama ta trebuie să fi fost îngrijorată deoarece o angajase pentru noi fără ca măcar să ne întrebe, asumându-și plata onorariului. Eram acasă de trei săptămâni și copilul nu dormea niciodată mai mult de o oră și jumătate neîntrerupt. Tot ce dorea să facă era să mănânce și să plângă. Sfârcurile mele arătau ca o carne de vită tocată și crudă.

Pe asistenta de noapte abia dacă o vedeai – în majoritatea nopților, adormeai înainte ca ea să ajungă. Îmi aducea copilul la fiecare trei ore, nici un minut mai devreme sau mai târziu. Îi auzeam pașii grei venind spre ușă, tresăream din profunzimile glorioase ale somnului și îmi pescuiam sânul din cămașa de noapte, cu ochii întredeschiși. I-o dădeam înapoi după ce terminam. O ducea în camera ei, o ajuta să eructeze, o schimba, o legăna și o culca în pătuț. Rareori se întâmpla să schimbăm vreun cuvânt, dar o iubeam. Aveam nevoie de ea. A venit timp de patru săptămâni, apoi mama ta mi-a spus la telefon, cu glasul ei ferm, dar delicat:

— Draga mea, a trecut o lună. Trebuie să te descurci singură de acum încolo.

În ultima ei tură la noi, asistenta mi-a adus copilul pentru alăptarea din zori, înainte de a pleca acasă. Dar nu a ieșit din cameră așa cum făcea de obicei. Tu sforăiai lângă mine.

— E un copil dulce, nu-i așa? i-am șoptit femeii.

M-am foit încercând să mai scap de durerile pricinuite de hemoroizii încăpățânați și apoi mi-am apropiat sfârcul de gura ei. Nu știam dacă era adevărat, dar mi s-a părut că era genul de lucru pe care o proaspătă mămică l-ar fi spus despre carnea roz, călduță pe care o adusese pe lume.

Asistenta stătea deasupra noastră privind spre Violet, care încerca să prindă sfârcul mare și întunecat. Încă nu prinsesem mișcarea, iar laptele a împroșcat fața copilului. Nu mi-a răspuns.

— Crezi că e un copil bun?

Poate nu mă auzise. Am tresărit. Copilul începuse să sugă. Asistenta a făcut un pas în spate și ne privea, încercând, parcă, să își dea seama de ceva anume.

— Câteodată deschide ochii atât de larg și se uită fix la mine, ca și cum.... a zis, apoi și-a pierdut cuvintele, a scuturat din cap și a tras aer în piept, printre dinți.

— E curioasă. E atentă, am clarificat eu, folosind cuvinte pe care le auzisem la alte mame.

Nu știam ce încerca să sugereze.

A rămas tăcută și nemișcată cât am alăptat eu. A aprobat din cap mai târziu. Mult mai târziu. Mă întrebam dacă voise să spună altceva. Când copilul a terminat, a ridicat-o pe Violet în liniște și m-a bătut pe umăr. A plecat să o pună în pătuț și nu am mai văzut-o niciodată.

Erai nervos pentru că au trecut săptămâni întregi până când izul de fixativ a dispărut definitiv din camera copilului, dar eu mă aduceam uneori acolo doar pentru a simți mirosul ei.

12

Luna în care a venit asistenta de noapte m-a ajutat. Eu și Violet am ieșit din ceață și ne-am stabilit o rutină. Mă concentram foarte mult să respect acea rutină. Ziua noastră începea când tu plecai la muncă și se termina atunci când te întorceai acasă. Tot ce trebuia să fac era să o țin în viață cât lipseai. Un lucru pe zi – acesta era mereu scopul meu. Câteva cumpărături. Programarea la doctor. Să schimb o pijama cumpărată de mine, dar pe care nu o purtase niciodată și care deja nu-i mai venea. Cafea și o brioșă. Stăteam pe o bancă în parc, în frig, și ciuguleam dintr-o brioșă în timp ce o priveam fix, îndesată cum era în costumașul vătuit, de iarnă, așteptând momentul următorului pui de somn.

La cursul de exerciții prenatale întâlnisem un grup mic de femei care urmau să nască în aceeași perioadă cu mine. Nu le cunoșteam foarte bine, dar, la un moment dat, m-au adăugat în șirul lor de conversații pe e-mail. Mă invitau adeseori la o plimbare sau la prânz, în vreun loc unde ar fi încăput întreaga noastră brigadă de cărucioare. Te bucurai când aveam planuri cu ele – te entuziasmai când vedeai că mă comport la fel ca alte mame. Mergeam mai ales pentru tine. Ca să îți arăt că sunt normală.

Asemenea zilelor noastre, conversațiile urmau și ele o rutină banală. Cum, când și unde au dormit bebelușii, când și cât au mâncat, planul de diversificare, creșă sau bonă, ce dispozitive mai cumpăraseră, fără de care nu mai puteau să trăiască și pe care ar fi trebuit să le cumpărăm și noi. În cele din urmă, se făcea ora de somn pentru vreunul dintre bebelușii, lucru permis doar acasă, în pătuț, pentru a nu perturba programul obținut cu greu. Așa că ne strângeam lucrurile și plecam. Uneori, în timp ce plăteam nota, îmi găseam

curajul de a spune ce îmi trecea cu adevărat prin minte. Aruncam cuvintele ca o momeală:

— E destul de greu în unele zile, nu-i așa? Toată treaba asta cu maternitatea.

— Uneori. Da. Dar asta ne va oferi cele mai mari împliniri dintre toate lucrurile pe care le vom face, știi? Totul merită *din plin* atunci când le vezi mutrișoarele dimineața.

Le studiam atent pe aceste femei, încercând să le descopăr minciunile. Nu s-au deconspirat niciodată. Nu au scăpat nimic niciodată.

— Absolut.

Întotdeauna, aveam grijă să le aprob cumva. Dar apoi, tot drumul spre casă, mă holbam la chipul lui Violet, în cărucior, întrebându-mă de ce nu simțeam că era cel mai bun lucru care mi se întâmplase.

Odată, la câteva săptămâni după ce încetasem să mă mai văd cu tipele acelea, am trecut pe lângă fereastra unei cafenele, unde, lângă tejgheaua dinspre stradă, o mamă se uita fix la copilul ei. Trebuie să fi avut cam trei sau patru luni, era doar puțin mai mic decât Violet. Copilul stătea atârnat în strânsoarea mamei sale, privind-o neclintit. Buzele femeii nu se mișcau. Gura ei nu rostea nici o asigurare: *Ești copilașul mamei, copilașul meu dulce. Ce bebe cuminte, nu-i așa?* În schimb, rotea încetișor copilul, dintr-o parte în alta, de parcă ar fi examinat un artefact din lut, căutându-i imperfecțiunile.

Am zăbovit în fața ferestrei, privindu-i, căutând dragostea, căutând regretul. Mi-am închipuit ce viață ar fi putut avea femeia aceasta înainte ca bebelușul să o limiteze la a alege între apartamentul dezordonat și neaerisit, mirosind a

propriul ei lapte acrit, și fereastra singuratică a unei cafenele.

Am intrat și am comandat o cafea cu lapte pe care nu mi-o doream, așezându-mă apoi pe scaunul de lângă ea. Violet dormea în cărucior, iar eu o legănam ușor, înainte și înapoi, ca să nu se trezească. Geanta cu scutece a alunecat de pe mâner și biberonul a căzut și s-a rostogolit pe podea. L-am recuperat și am decis că nu îi voi șterge tetina. Mă simțeam plină de putere când luam asemenea decizii clandestine, decizii pe care alte mame nu le-ar fi luat deoarece nu erau potrivite, ca, de pildă, să nu îi schimb copilului scutecul imediat cum era necesar sau să-i amân din nou baia pentru că nu voiam să mă deranjez să i-o fac. Femeia s-a întors spre mine și am schimbat o privire. Nu un zâmbet, ci o conștientizare a faptului că deveniserăm amândouă niște versiuni ale noastre care nu ni se păreau atât de bune pe cât ni se promisese. Bebelușul ei a vărsat laptele din gură și ea l-a șters cu un șervețel aspru.

— Zile grele, așa-i? i-am spus, făcând un semn din bărbie spre copilul ei, care o fixa și acum cu privirea, cuminte și inexpresiv.

— Se zice că zilele sunt lungi, dar anii trec repede.

Am aprobat din cap privind la propriul meu copil care începea să se frământe, încrețind din bărbie.

— Dar presupun că vom afla, a spus ea pe un ton plat, ca și cum nici ea nu ar fi crezut că experiența timpului avea să se mai schimbe vreodată.

— Unele femei spun că cea mai mare realizare a

lor e că au devenit mame. Dar nu știu ce să zic, eu nu simt că aș fi realizat mare lucru până acum.

Am râs ușor pentru că, dintr-odată, simțeam că discuția devine mult prea personală. Dar aveam nevoie de femeia asta. Era cu totul altfel decât prietenele acelea cu care luam prânzul.

— Fetiță?

I-am spus cum o chema pe fiica mea.

— Harry, a spus ea, arătând spre bebelușul ei. E printre noi de cincisprezece săptămâni.

Pentru câteva minute, am tăcut amândouă, apoi ea a spus:

— Am impresia că m-am trezit cu el, așa, dintr-odată. S-a izbit de lumea mea și mi-a dărâmat mobilele.

— Da, i-am spus încet, uitându-mă la bebelușul ei de parcă ar fi fost un soi de armă. Îi vrei, îi crești în pântec și îi aduci pe lume, dar tot ți se pare că te-ai trezit cumva cu ei.

L-a luat pe Harry de pe tejghea și l-a pus în cărucior. I-a aranjat neglijent păturica de dedesubt, ca pe un pat prost făcut. Încă nu vorbise cu fiul ei cu vocea aceea melodioasă, precum toate celelalte mame, și mă întrebam dacă o făcea vreodată.

— Ne mai vedem, a spus, și am simțit că-mi stă inima-n loc.

Eram îngrijorată că nu ne vom mai întâlni niciodată. M-am bâlbâit, încercând să găsesc ceva de spus ca s-o rețin.

— Locuiești prin zonă?

— Nu, stăm mai departe. În partea de nord a orașului. Sunt aici doar pentru o programare.

— Îți las numărul meu de telefon, i-am spus și am simțit că obrajii îmi iau foc.

Nu mă simțeam niciodată în largul meu când încercam să-mi fac prieteni. Dar mi-au trecut prin minte, brusc, mesajele pe care ni le-am fi trimis noaptea târziu, când ne-am fi mărturisit una alteia nemulțumirile, cu o sinceritate deconcertantă, și ne-am fi deplâns existența.

— Oh. Desigur. Uite, îl notez direct în telefon.

Părea stânjenită, și, pe când îi dictam numărul, îmi doream să nu fi zis nimic. Nu m-a sunat niciodată și nici nu am mai reîntâlnit-o de atunci.

Și acum mă gândesc uneori la femeia aceea. Mă întreb dacă într-un final a simțit că a realizat ceva, dacă se uită azi la Harry și știe că și-a făcut bine datoria de mamă, că a crescut o persoană bună. Mă întreb cum e să simți asta.

13

Ție ți-a zâmbit prima dată. După baie. Purtai ochelarii de citit și ai spus că probabil și-a văzut reflexia în lentile. Dar știam amândoi că pe tine te voia mai mult, încă de la început. Nu am putut să o liniștesc niciodată când plângea, așa cum o făceai tu – se topea pe pielea ta și părea că vrea să rămână acolo mereu, o parte din tine. Căldura și mirosul meu păreau să nu însemne nimic pentru ea. Se vorbește despre bătăile inimii mamei și sunetul familiar din pântecul ei, dar eu parcă eram o țară străină pentru ea.

Te ascultam atunci când o împăcai cu șoapte suave, ce o linișteau până adormea. Te studiam. Te imitam. Mi-ai spus că totul e doar în capul meu – că făceam din țânțar armăsar. Că e doar un bebeluș și bebelușii nu știu cum e să nu-ți placă de cineva. Dar păreau coalizați împotriva mea.

Eram împreună tot timpul, așa că da, erau momente inevitabile în care ceda, adormind pe pieptul sau la sânul meu. Îmi atrăgeai atenția asupra acestor momente, de parcă ar fi fost dovezi ale faptului că greșeam – *Vezi, iubire? Fii un pic mai relaxată în preajma ei și totul o să fie bine*. Te credeam. N-aveam încotro. Îmi treceam nasul prin părul ei mătăsos și inspiram. Mirosul ei îmi făcea bine. Mirosul ei îmi amintea că a ieșit de undeva dinlăuntrul meu. Că odată am fost atașate de un cordon de sânge viu și vibrant. Închideam ochii și derulam în minte noaptea în care a venit pe lume. Căutând, dorind să simt legătura noastră. Acele prime ore. Știam că fusese acolo. Înainte de sfârcurile crăpate, sângerânde, și de epuizarea completă și de îndoiala paralizantă și de amorțeala de nedescris.

Te descurci grozav. Sunt mândru de tine, îmi șopteai uneori în întuneric, în timp ce o hrăneam. Ne mângâiai pe amândouă pe creștet. Fetele tale.

Lumea ta. Când părăseai camera, izbucneam în plâns. Nu voiam să fiu axa în jurul căreia gravitați amândoi. Nu mai aveam nimic de oferit, nici unuia dintre voi, dar viețile noastre împreună abia începuseră. Ce făcusem? De ce mi-o dorisem? De ce îmi imaginasem că aș fi putut fi altfel decât propria mea mamă?

Mă gândeam cum aș fi putut să scap. Acolo, în întuneric, cu laptele curgând, legănându-mă în balansoar. Mă gândeam să o pun în pătuț și să plec în toiul nopții. Mă gândeam unde îmi pusesem pașaportul. Și la sutele de zboruri afișate pe panoul de la terminalul de plecări al aeroportului. La cât de mulți bani puteam să scot de la bancomat într-o singură tranzacție. Mă gândeam să-mi las telefonul pe noptieră. Și cât ar dura până mi s-ar termina laptele, până când sânii mei nu ar mai deține dovada nașterii ei.

Brațele îmi tremurau odată ce posibilitatea aceea mi se înfiripa în minte.

Acestea sunt gânduri care au rămas pentru totdeauna nerostite. Acestea sunt gânduri pe care cele mai multe mame nu le au.

14

Aveam opt ani și trecuse de mult de ora mea de culcare. Stătusem pe coridor, în cămașă de noapte, ascultându-i pe mama și tata cum se certau în camera de zi.

Se auzise un zgomot de sticlă spartă. Știam că era vorba despre figurina femeii cu rochie lungă, în stil sudist, ținând o umbrelă în mână. Nu știam de unde apăruse – un cadou de nuntă, probabil. Discutau despre ceva ce el găsise în buzunarul paltonului ei, apoi despre ieșirile mamei în oraș, despre cineva numit Lenny, apoi despre mine. Tata credea că devenisem prea tăcută, prea retrasă. Că mi-ar fi prins bine ceva mai multă atenție din partea ei, din când în când.

— Nu are nevoie de mine, Seb.

— Ești mama ei, Cecilia.

— I-ar fi fost mai bine dacă nu eram.

Când mama a început să plângă cu suspine, ceva ce nu mai auzisem niciodată de la ea în ciuda cuvintelor veninoase pe care și le aruncau reciproc aproape în fiecare seară, m-am întors și am dat să intru înapoi în camera mea; obrajii îmi ardeau, iar stomacul mi se strângea la auzul tonului ascuțit și încordat al vocii sale. Dar apoi l-am auzit pe tata rostind numele bunicii. A spus: „O să ajungi exact ca Etta“.

Pașii tatei s-au îndreptat spre bucătărie. Am auzit zgomotul făcut de fundul gros al celor două pahare de sticlă lovind pe rând blatul din bucătărie, apoi gâlgâitul whisky-ului. Băutura avea un efect liniștitor. Terminaseră. Cunoșteam această parte a rutinei – punctul în care ea era epuizată, iar tata bea până adormea.

Dar în seara aceea, ea voia să vorbească.

M-am lăsat să alunec cu spatele de perete și m-am ghemuit la podea. Am stat acolo timp de o oră și am ascultat-o vorbind cu el, iar acele frânturi

din trecutul ei mi-au pârjolit mintea pentru prima dată.

În acea seară, tata a dormit cu ea în dormitor, lucru pe care îl făcea foarte rar. Când m-am trezit de dimineață, ușa lor era închisă. Mi-am pregătit micul dejun și am plecat la școală, iar în seara respectivă nu s-au mai certat. Erau calmi, politicoși. Mi-am făcut temele. Am observat-o pe mama atingându-l pe spate în timp ce îi punea în față farfuria cu puiul aproape ars. El i-a mulțumit și i-a spus „dragă“. Ea se străduia. El încerca să ierte.

Aveam să fac asta adeseori de-a lungul anilor ce au urmat acelei nopți. În dormitorul meu de la etaj, inima îmi tresărea când auzeam numele Ettei și îmi dădeam seama că ceva o stârnise din nou pe mama. Abia respiram cât timp vorbea, ca să prind fiecare cuvânt pe care i-l spunea tatei. Acele nopți rare erau ca niște cadouri pentru mine, chiar dacă ea nu avea să afle vreodată. Îmi doream cu disperare să știu cine a fost înainte să devină mama mea.

Am început să înțeleg, de-a lungul acelor nopți nedormite în care reluam în minte lucrurile pe care le auzisem, că toți ne tragem din ceva. Că păstrăm sămânța în noi, și eu eram o parte din grădina ei.

1964

Cecilia nu putea dormi fără păpușa ei, Beth-Anne, nici când avea șapte ani. Iubea păpușa aceea mai mult decât orice altceva – mirosul, senzația părului mătăsos între degetele ei, în timp ce adormea. Într-o noapte, a căutat-o frenetic, încercând să își amintească unde o văzuse ultima dată. Etta a strigat nervoasă din capătul scărilor ce duceau la subsol, iar Cecilia știa că era furioasă pentru că se foia prin toată casa, când ar fi trebuit să fie în pat.

— E aici, jos, Cecilia!

La subsol era o magazie micuță pentru murături, cam de mărimea unui coteț de câini. De ani întregi, Etta nu mai punea murături și consumaseră aproape tot ce mai rămăsese. Stătea aplecată în ușa pivniței, cu fundul ieșindu-i în afară spre fiica ei.

— În spate de tot. Pesemne c-ai lăsat-o acolo.

— Nu am lăsat-o! Urăsc magazia aia!

— Ei bine, eu nu încap acolo. Du-te și ia-o.

Cecilia s-a plâns că și-ar murdări cămașa de noapte dacă s-ar duce. Că nu îi plăcea acolo. Dar o vedea pe Beth-Anne zăcând în colț.

— Nu fi așa papă-lapte, Cecilia. Dacă o vrei, du-te după ea.

Cecilia s-a lăsat în patru labe, iar Etta i-a dat un brânci. A căzut pe antebrațe și a început să scâncească, dar o voia tare mult pe Beth-Anne, așa că a înaintat încet spre fundul grotei mici și întunecate. Borcanele cu murături, aliniate pe rafturi, arătau ca apa din mlaștină, iar fata a început să respire greu.

Ceva a scârțâit în spatele ei, dar pereții magaziei erau prea înguști ca să se poată întoarce. Și-a dat seama atunci că ultimul crâmpei de lumină argintie pe care îl văzuse răsfrânt asupra borcanelor de murături dispăruse. Nu avea

suficient aer și o striga cât putea de tare pe Etta. Molozul de sub genunchi îi intra adânc în piele de fiecare dată când se mișca. A mers înapoi cu spatele și a încercat să deschidă ușa de ciment cu călcâiul, dar era blocată.

A auzit telefonul sunând în camera de zi. Pașii grei ai Ettei răsunau pe scări.

— Alo? a auzit-o spunând, apoi s-a așternut tăcerea pentru un moment, până când televizorul a fost pornit, și a răsunat vocea familiară care anunța știrile serii.

Cecilia a auzit apoi din nou glasul înăbușit al Ettei vorbind la telefon. Era septembrie 1964 și se prezentau descoperirile Comisiei Warren privind asasinarea lui John F. Kennedy. Etta, la fel ca toți ceilalți, era obsedată de asasinarea lui JFK.

Etta nu s-a mai întors. Henry a forțat ușa când a ajuns acasă după tura de noapte. A tras-o afară pe Cecilia, prinzând-o de glezne. Pumnii îi erau zgâriați. A avut loc o discuție aprinsă între cei doi soți, menită să decidă dacă era sau nu cazul ca Cecilia să fie transportată la spital, pentru a fi consultată. Henry credea că fata respira greu și că ochii nu îi arătau cum trebuie. Dar Etta a câștigat; au rămas acasă.

Henry a stat lângă patul Ceciliei cât timp a dormit. I-a pus comprese cu apă pe cap și nu s-a dus la muncă în ziua următoare. Cei doi soți nu și-au vorbit timp de câteva zile. Henry a dărâmat ușa magaziei de la subsol și a mutat cele câteva borcane cu murături rămase în cămara din bucătărie.

— Ușa aia se bloca tot timpul, a spus scuturând din cap.

O săptămână mai târziu, Etta i-a șoptit ceva Ceciliei, pe când îi lua farfuria din față. Henry era la muncă. Ascultau știrile la radioul din bucătărie. Cecilia nu a deslușit limpede ce i-a spus, dar ce i s-a părut că a auzit a fost: „Am vrut să mă întorc după tine, Cecilia".

A aşternut o sărutare pe obrazul Ceciliei, zăbovind pentru o clipă. Cecilia nu a rugat-o pe Etta să repete ce-i spusese.

15

Timpul trece foarte repede. Bucură-te de fiecare moment.

Mamele vorbesc despre timp ca și cum ar fi singura monedă de schimb pe care o cunoaștem.

Poți să crezi? Îți vine să crezi că are deja șase luni? Alte femei îmi spuneau asta entuziasmate, împingând domol în față și în spate cărucioarele pe trotuar, pe când copiii lor dormeau sub pături scumpe, de un alb imaculat, mișcând ritmic din suzetele lor. Eu priveam în jos spre Violet, care se uita la mine din locul în care stătea, agitându-și pumnii, cu picioarele țepene, dorind, dorind, dorind. Și mă întrebam cum am reușit să ajungem așa de departe. Șase luni întregi. Au trecut ca șase ani.

Nu-i așa că-i cea mai plăcută meserie din lume? Să fii mamă? Asta mi-a spus doctorița la una dintre programările lui Violet pentru vaccin. Avea trei copii. I-am povestit despre hemoroizii cât boaba de strugure, de care nu reușeam să scap definitiv, și cât de mult a durat până am făcut sex din nou, de vreme ce întâmplător chiar mă gândeam la penisul tău. A ridicat din sprâncene și a schițat un zâmbet – *Da. Înțeleg. Chiar înțeleg.* De parcă făceam parte din club acum, cunoșteam adevărurile lui nespuse. Dar nu puteam să îi zic că îmbătrânisem, parcă, cu o sută de ani de când o născusem pe Violet. Că fiecare ceas petrecut cu ea părea mult mai lung decât era. Că lunile se târau atât de încet, încât, uneori, de-a lungul zilei, mă stropeam pe față cu apă rece ca să îmi dau seama dacă nu cumva totul era doar un vis – dacă din cauza asta timpul nu avea nici un sens pentru mine.

De parcă ar fi de ajuns o clipire, și gata, dintr-odată, sunt fete mari. Chiar sub ochii tăi, se preschimbă în niște omuleți dulci. Violet părea să crească foarte greu. Nu am observat nici o

schimbare la ea până nu mi-ai atras tu atenția. Mi-ai spus că hainele îi rămăseseră mici, că burtica îi era dezgolită, că pantalonașii se sfârșeau un pic sub genunchi. I-ai împachetat jucăriile de bebeluș și, când te întorceai de la muncă, îi cumpărai lucruri care piuiau și sclipeau, lucruri pentru oameni mititei, care se dezvoltă, învață, gândesc. Eu încercam doar să o țin în viață. Mă concentram asupra meselor ei, somnului ei și a picăturilor cu probiotic de care se părea că nu îmi reușeam niciodată să-mi amintesc. Mă concentram să trec de fiecare zi în parte, căci se rostogoleau ca bolovanii una peste cealaltă.

16

Noi. Nici un cuplu nu își imaginează cum va fi relația lor după ce vor avea copii. Dar e de așteptat că veți fi împreună în toată treaba asta. Că veți fi o pereche unde munca de echipă este posibilă. Operațiunea noastră a funcționat. Copilul nostru era hrănit, îmbăiat, plimbat, legănat, îmbrăcat și schimbat, și tu făceai tot ce puteai. Eu stăteam cu ea toată ziua, dar, de cum intrai pe ușă, era a ta. Răbdare. Dragoste. Afecțiune. Eram recunoscătoare pentru tot ce îi ofereai tu și nu își dorea de la mine. Vă priveam și eram invidioasă. Voiam și eu ce aveați voi.

Dar acest dezechilibru a venit cu un preț. Am lăsat în urmă decada noastră confortabilă, simplă și prețuită. În schimb, prezența mea te făcea să te retragi. Judecata ta mă neliniștea. Cu cât Violet primea mai mult de la tine, cu atât mai puțin îmi ofereai mie.

Încă ne sărutam când ne vedeam și conversam la restaurant, în serile rare în care ieșeam împreună. Mă luai mereu de mijloc când ne apropiam de apartamentul nostru, de cuibul pe care îl creaserăm împreună. Stabiliserăm câteva obiceiuri și încă le respectam. Dar existau lipsuri subtile. Nu mai făceam integrame împreună. Nu mai lăsai ușa de la baie deschisă atunci când făceai duș. Exista un spațiu liber ce nu fusese acolo înainte și, în acel spațiu, existau resentimente.

Am încercat să mă descurc mai bine. De când erai tată, deveniseși foarte chipeș. Chipul ți se schimbase. Era cald. Blând. Sprâncenele ți se ridicaseră mai mult și rămâneai mereu cu gura căscată când erai în preajma ei. Caraghios. Ai devenit o versiune mai bună a bărbatului pe care îl cunoșteam. Tânjeam ca acele lucruri să mi se întâmple și mie. Dar eu devenisem mai dură. Chipul meu părea acum mânios și obosit, când,

odată, viața îmi ridica pomeții și strălucea în ochii mei albaștri. Arătam la fel ca mama, chiar înainte să mă părăsească.

17

Cam din a șaptea lună împreună, Violet a început, în sfârșit, să doarmă în reprize mai lungi de douăzeci de minute. M-am întors la scrierile mele. Nu ți-am spus asta – insistai mereu ca eu să mă odihnesc atunci când ea își făcea somnul de după-amiază și mă întrebai despre asta când veneai acasă. Era singurul lucru de care îți păsa. Mă voiai atentă și răbdătoare. Mă voiai odihnită, ca să-mi pot îndeplini atribuțiile. Înainte, îți păsa de mine ca persoană – de fericirea mea, de lucrurile care mă făceau să înfloresc. Acum eram un furnizor de servicii. Nu mă vedeai ca pe o femeie. Eram doar mama copilului tău.

Și, prin urmare, în majoritatea zilelor te mințeam, pentru că era mai ușor așa: „Da, am reușit să trag un pui de somn. Da, m-am odihnit“. Dar, de fapt, lucram la o povestire. Frazele se revărsau, pur și simplu, din mine. Nu îmi aminteam ca, vreodată înainte, cuvintele să fi curs cu atâta ușurință. Mă pregătisem să fie exact invers; alte scriitoare care aveau copii mici vorbeau despre lipsa de energie și mintea care nu putea lucra la capacitatea normală de dinainte, cel puțin în primul an. Dar eu parcă prindeam aripi atunci când ecranul era pornit.

Violet se trezea două ore mai târziu, ca după ceas, dar eu eram profund deconectată de fiecare dată – fizic și emoțional, eram în altă parte. Prinsesem obiceiul de a o lăsa să plângă, promițându-mi mie însămi că mai scriu doar o pagină. Uneori, îmi strecuram căștile în urechi. Uneori, o pagină se transforma în două. Sau mai multe. Uneori, mai scriam încă o oră. Când plânsetele ei deveneau frenetice, trânteam capacul laptopului și mă grăbeam să ajung la ea de parcă atunci o auzeam pentru prima dată. *Oh, salutare! Te-ai trezit! Hai la mami!* Nu știu pentru cine puneam în scenă acest

spectacol. Mă simțeam profund stânjenită că mă împingea de lângă ea atunci când încercam să o alin. Cum aș fi putut să o învinuiesc pentru că mă respingea?

Ziua în care te-ai întors acasă mai devreme.

Cu țipetele ei și muzica în urechi, nu te-am auzit când ai intrat. Inima mi-a stat în loc atunci când mi-ai întors scaunul cu putere. Aproape că m-ai răsturnat. Ai fugit în dormitor ca și când copilul ar fi luat foc. Mi-am ținut răsuflarea și te-am ascultat în timp ce o calmai. Plângea isteric.

— Îmi pare atât de rău, îmi pare atât de rău, îi spuneai.

Îți părea atât de rău că eu eram mama ei. Asta voiai să spui.

Nu ai scos-o din camera ei. Eu stăteam pe podeaua din hol știind că nimic nu avea să mai fie la fel între noi. Nu mai aveai încredere în mine. Îți confirmasem fiecare îndoială tacită pe care o aveai în ceea ce mă privea.

Când, într-un final, am intrat în cameră, stăteai pe scaun și o legănai, cu ochii închiși și capul dat pe spate. Ea sughița în timp ce sugea suzeta.

Am venit s-o iau din brațele tale, dar ai întins mâna, ca să mă ții la distanță.

— Ce dracului făceai?

Știam că era mai bine să nu încerc să îmi caut scuze. Niciodată nu îți mai văzusem mâinile tremurând de mânie.

Am intrat la duș și am plâns până s-a răcit apa.

Când am ieșit, amestecai omleta în tigaie, cu ea sprijinită pe șoldul tău.

— Se trezește în fiecare zi la trei din somnul de după-amiază. Era cinci fără un sfert când am intrat.

Am privit spatula zgâriind tigaia.

— Ai lăsat-o să plângă mai bine de o oră și jumătate.

Nu vă puteam privi pe nici unul dintre voi.

— Asta se întâmplă în fiecare zi?

— Nu, am spus hotărât.

De parcă asta mi-ar fi salvat demnitatea.

Încă nu ne priviserăm unul pe celălalt. Violet începuse să se foiască.

— I-e foame. Hrănește-o.

Mi-ai dat-o și am făcut ce mi-ai zis.

În pat, în seara aceea, te-ai rostogolit departe de mine și ai vorbit spre fereastra deschisă.

— Care-i problema cu tine?

— Nu știu, ți-am răspuns. Îmi pare rău.

— Trebuie să vorbești cu cineva. Cu un medic.

— Așa o să fac.

— Sunt îngrijorat pentru ea.

— Fox. Te rog, nu mai fi.

Nu i-aș fi făcut niciodată vreun rău. Nu aș fi pus-o niciodată în pericol.

Ani întregi mai târziu, mult după ce începuse să doarmă fără întrerupere noaptea, mă trezeam și o auzeam plângând. Mă țineam strâns de piept și îmi aduceam aminte de ce făcusem. Îmi aminteam de mustrările de conștiință și de satisfacția de a o ignora, care punea stăpânire pe mine. Îmi aminteam de entuziasmul de a scrie în haosul acela de muzică și lacrimi. Cât de repede se umpleau paginile. Cât de repede îmi bătea inima. Cât de umilită mă simțisem când fusesem dată-n vileag.

18

Mama nu putea să stea în spații înguste. Cămara din casa copilăriei mele era nefolosită, rafturile erau prăfuite, pline de fecalele șoarecilor care intraseră pentru câteva alune expirate și o pungă de zahăr veche, desfăcută. Magazia din curte era încuiată. Subsolul, cu tavanul său jos, era astupat de trei scânduri în care Cecilia însăși bătuse niște cuie ruginite, luate din garaj.

Când aveam opt ani, într-o zi toridă de august, stăteam în fața casei noastre sufocante, privind-o pe mama cum fuma la masa din plastic de pe gazonul aspru, îngălbenit, ce acoperea curtea noastră de la un capăt ruginit al gardului de sârmă până la celălalt. Liniștea plutea în aer, de parcă nici zgomotele cartierului nu ar fi reușit să penetreze aerul greu pe care mă chinuiam să-l trag în piept. Mai devreme în acea zi fusesem la familia Ellington, iar doamna Ellington ne trimisese pentru o vreme în subsolul răcoros și umed. Am organizat un picnic acolo. Doamna Ellington ne-a adus o pătură, ouă fierte și suc de mere în pahare de carton, imprimate cu baloane colorate, rămase de la ziua lui Daniel. Am întrebat-o pe mama dacă n-am putea coborî și noi în beciul nostru. Nu am putea să scoatem scândurile? Nu am putea folosi un clește, așa cum a făcut tata când a reparat veranda weekendul trecut?

— Nu, s-a răstit ea. Nu mai întreba.

— Dar, mamă, te rog, nu mă simt bine. E atât de cald peste tot, mai puțin în beci.

— Nu mai întreba, Blythe. Te avertizez.

— O să mor aici din cauza ta!

M-a plesnit peste față, dar mâna i-a alunecat pe sudoarea de pe obrazul meu, așa că m-a lovit din nou. De data aceasta, cu pumnul strâns și direct în gură. Drept și ferm. Dintele s-a lovit de

peretele gâtlejului și am început să scuip pete de sânge pe tricou.

— E un dinte de lapte, a spus în timp ce eu mă holbam la el în palma mea. Oricum or să-ți cadă toți la un moment dat.

Și-a stins țigara pe un petic murdar de iarbă sfărâmicioasă. Dar, după cum strângea din buzele ei de culoarea mandarinelor, îmi dădeam seama cât de mult se disprețuia pe sine. Nu mă lovise niciodată până atunci. Așa că nu mai simțisem coliziunea aceea aparte dintre rușine, autocompătimire și suferință. M-am dus în camera mea, mi-am făcut un evantai dintr-un fluturaș publicitar pe care îl găsisem în cutia poștală și m-am așezat pe podea, în lenjerie intimă. O oră mai târziu, a intrat și mi-a luat evantaiul din mână, netezindu-i încrețiturile și spunându-mi că are nevoie de cuponul de pe fluturașul publicitar, pentru a cumpăra pulpe de pui.

S-a așezat pe patul meu, lucru pe care-l făcea rar. Nu suporta să stea în camera mea prea mult. Și-a dres glasul răgușit.

— Când eram de vârsta ta, mama mi-a făcut ceva foarte rău. În beci. Așa că nu pot să cobor acolo.

Nu m-am mișcat de pe podea. Mă gândeam la lucrurile pe care le auzisem târziu în noapte, când ea plângea și îi povestea tatei. M-am îmbujorat la față, cu gândul la secretele ei. Îi priveam picioarele desculțe cum se frecau unul de celălalt, cu unghiile proaspăt vopsite într-un roșu aprins, precum cireșele.

— De ce era așa de rea cu tine?

Ar fi putut să îmi vadă inima tresărindu-mi pe sub tricoul pătat de sânge.

— Pentru că ceva nu era în regulă cu ea.

Tonul ei sugera că răspunsul ar fi trebuit să fie evident pentru mine chiar și atunci. A rupt cuponul de reducere pentru pulpele de pui și a

împăturit apoi fluturașul la loc, sub formă de acordeon. Am dus mâna să îi ating degetul de la picior, să simt oja netedă, să o simt pe ea. Nu o atinsesem niciodată. A tresărit, dar nu și-a retras piciorul. Ne uitam amândouă la degetul meu pe unghia ei.

— Îmi pare rău pentru dintele tău, a spus, apoi s-a ridicat.

Mi-am îndepărtat încet mâna.

— Începuse să se miște, oricum.

Era prima dată când îmi vorbea despre Etta. Mă gândesc că ulterior se poate să fi regretat, pentru că a devenit deosebit de rece cu mine în săptămânile care au urmat. Dar îmi amintesc că îmi doream să o mai ating, că îmi doream să fiu lângă ea. Îmi amintesc că stăteam lângă patul ei dimineața, ca să îmi plimb încetișor degetul de-a lungul pomeților ei, iar atunci când începea să se miște, ieșeam pe vârfuri din cameră.

19

În următoarele luni am decis să nu mai scriu. M-am hotărât să mă concentrez asupra lui Violet.

Doctorița nu credea că sufăr de depresie postnatală, prin urmare, nici eu. Am completat un chestionar în sala ei de așteptare:

Ați fost stresată sau îngrijorată în ultima vreme, fără vreun motiv întemeiat? *Nu*

Vă temeți de lucrurile pe care, înainte, le așteptați cu nerăbdare? *Nu*

Ați fost atât de nefericită încât să nu vă puteți odihni? *Nu*

Vă gândiți că ați putea să vă produceți singură vreun rău fizic? *Nu*

Vă gândiți că ați putea să produceți vreun rău fizic bebelușului? *Nu*

Mi-a recomandat să îmi fac mai mult timp pentru mine și să reiau activitățile care îmi făceau plăcere înainte de a naște. Cum ar fi scrisul. Știam că asta nu avea să fie ceva ușor de acceptat pentru tine. În schimb, ți-am spus că mi-a sugerat să fac niște exerciții și să petrec timp în aer liber, și să merg să o văd din nou după șase săptămâni. Am început să mă plimb cu Violet dimineața, imediat ce ieșeai pe ușă. Ne plimbam cu orele. O duceam până în centrul orașului, la tine la birou, și tu te întâlneai cu noi la o cafea. Adorai felul în care Violet chițăia când te vedea ieșind din lift, și adorai să mă vezi cu chipul trandafiriu, proaspăt, părând să mă simt bine. Avea aproape un an atunci și părea însuflețită de tot ce o înconjura, așa că ne-am înscris la un program de înot și la niște cursuri de muzică pentru mame și copii. Ai revenit la sentimente mai calde față de mine – îți plăcea această versiune a mea și te simțeai bine. Și, până atunci, am avut

multe de demonstrat. Eram amândoi ocupați, iar eu eram tăcută.

Au existat și momente frumoase? Sigur că da. Într-o seară, am pus muzică în timp ce făceam curat în bucătărie. Mâncarea era peste tot – pe hainele mele, pe fața ei și peste tot pe podea. Râdea în scaunul ei în timp ce eu dansam cu telul în mână. Și-a întins brațele spre mine. Am săltat-o și m-am învârtit cu ea prin bucătărie, iar ea și-a lăsat capul pe spate chițăind. Mi-am dat seama că nu avuseserăm astfel de experiențe împreună – nu avuseserăm niciodată parte de relaxare, de prosteli, de distracție. Doamna Ellington și marioneta ei. Poate am putea avea și asta. În schimb, eu căutam mereu lucrurile care erau greșite la noi. Am sufocat-o cu sărutări, iar ea s-a tras în spate uitându-se fix la mine – era obișnuită cu acest tip de afecțiune doar din partea ta. Mi-a atins obrazul cu buzele ei umede, întredeschise, și a scos un „Ahhh".

— Da. Încercăm, nu-i așa? i-am șoptit.

Ți-ai dres glasul. Ne priviseși din cadrul ușii. Ai zâmbit. Vedeam limpede cum îți dispare încordarea în timp ce îți relaxai umerii. Imaginea aceea cu noi în bucătărie era bună de pus în ramă. După ce te-ai schimbat, ai turnat vin în două pahare, m-ai sărutat pe cap și mi-ai spus:

— M-am tot gândit. Cred că ar trebui să te reapuci de scris.

Trecusem testul la care m-ai supus. Ne doream cu disperare să ne fie bine; amândoi speram că ar putea fi. Mi-am îndesat nasul în gâtul lipicios al lui Violet și am luat paharul de vin din mâna ta.

20

— A spus-o. Jur. Mai zi o dată, a zis el, lăsându-se pe vine și legănându-i șoldurile. Haide. *Mama*.

— Dragule, are unsprezece luni. Nu e prea devreme?

Ne întâlnirăm în parc și eu țineam paharele cu cafea pentru amândoi. Eram înconjurați de alte familii tinere, îndrăgostite de copiii lor, în diferite stadii de frig și oboseală. I-am zâmbit unei mame din apropiere ce strângea în mână un șervețel cu muci.

— Adică, eu stau toată ziua cu ea și nu a spus asta niciodată.

— *Mama*, ai repetat tu. *Mama.* Haide.

Violet s-a bosumflat și a pășit clătinându-se spre leagăne.

— Neeeahhh.

— Nu pot să cred că ai ratat momentul. Exact când ai plecat după cafea. A arătat spre tine și a spus: *Mama*, *mama*. Cred că de trei ori.

— Oh. OK, bine – e nemaipomenit. Incredibil.

Nu părea să fie ceva despre care ai fi mințit, doar că mi se părea greu de crezut. Ai ridicat-o și ai pus-o în leagănul pentru bebeluși.

— Păcat că n-am filmat-o. Păcat că n-ai auzit și tu.

Ai scuturat din cap privind-o cu venerație, bebelușul tău genial, legănându-se în scaun, semn că voia s-o împingi mai sus. Ți-am înmânat

cafeaua și mi-am strecurat mâna în buzunarul din spate al blugilor tăi, așa cum obișnuiam pe vremuri. Ne simțeam așa de normali alături de celelalte familii tinere, petrecându-ne dimineața de duminică în parc, cu o cafea în mână.

— Mama.

— Ai auzit-o?

Ai sărit de lângă leagăn.

— Oh, Doamne. Am auzit-o!

— Mai zi o dată!

— Mama!

Am vărsat cafeaua în timp ce înaintam greoi spre ea, prin nisipul de la locul de joacă. Am apucat partea din față a leagănului și am tras-o aproape, ca să o sărut direct pe buzele umede.

— Da! Mama! i-am spus. Eu sunt!

— Mama!

— Ți-am zis eu!

M-ai strâns de umeri, pe la spate, și am privit-o amândoi în timp ce eu mă prefăceam că îi gâdil picioruşele când se legăna spre noi. Râdea atunci, spunându-mi iar și iar pe nume, urmărindu-ne reacția. Eram fascinată de ea. Ne clătinam foarte ușor unul spre celălalt, și m-am întins spre tine, simțind barba scurtă, crescută peste weekend. M-ai întors cu fața spre tine și m-ai sărutat scurt, fericit, relaxat. Violet ne privea și a spus din nou cuvântul. Mi s-a părut că am stat așa ore întregi.

A adormit în cărucior pe drumul spre casă. Trecuse atât de mult timp de când nu mă mai simțisem atât de conectată cu oricare dintre voi, și m-am agățat de fericirea momentului – ușurarea cu care mergeam, satisfacția profundă cu care respiram, profund, lung. Ai purtat-o în pătuț, atent să nu o trezești, iar eu i-am scos ghetuțele din picioare în timp ce dormea. De pe coridor m-am îndreptat spre bucătărie, ca să curăț dezastrul de la micul dejun pe care îl lăsasem pe mai târziu. Dar m-ai

tras de mână. M-ai dus în baie și ai pornit dușul. M-am sprijinit de dulap privind cum te dezbrăcai.

— Haide. Intră cu mine.

— Acum?

Mă gândeam la jumătatea de avocado lăsată pe blatul din bucătărie, la ouăle gumoase din tigaie. Trecuse atât de mult timp de când nu ne mai atinseserăm.

— Haide, *mama*.

Abia intrasem în cabina de duș, când i-am auzit vocea mică începând să scâncească din capătul holului. Se trezea. M-am întins spre robinet, crezând că ai fi vrut să fugi la ea înainte să plângă.

— Stai, o să fim rapizi, ai șoptit, deja în erecție, așa că am rămas.

Sunetele ei deveneau mai presante, un memento al faptului că era acolo, dar nu te-ai oprit. Mă doriseși pe mine mai mult decât pe ea. Îmi repugna satisfacția pe care o simțeam la gândul ăsta în timp ce ne-o trăgeam, faptul că îi permiteam să mă excite atât de mult. Încercam să o ascult peste ecoul apei. Voiam să o aud urlând, să mi te imaginez ignorând-o așa cum făceam eu, uneori. Am ajuns la orgasm împreună, repede, sub curgerea lentă a dușului.

Ai oprit brusc apa imediat ce am terminat. Ea era liniștită. Nu începuse să țipe așa cum mă așteptam, așa cum făcea când era doar cu mine. Mi-ai aruncat un prosop, ca unui coechipier la vestiare – pe vremuri, îmi ștergeai trupul cu mișcări lente, era unul dintre lucrurile pe care le făceam împreună. Glasul lui Violet se auzea slab în depărtare, un amalgam de sunete de neînțeles, și mi-o imaginam culcată pe spate, cu picioarele în aer, trăgându-se de degetele asudate. Parcă știa că aveai să te duci la ea în curând. Ți-ai înfășurat alt prosop în jurul taliei, mi-ai sărutat umărul gol și ai plecat la ea.

Întorși în bucătărie, ai făcut sendvișuri cu brânză la grătar pentru amândoi, în timp ce eu curățam resturile maronii de la micul dejun. Fredonai și mă atingeai de fiecare dată când eram prin preajmă. Ea o spunea iar și iar, urmărindu-ți reacția și dând din picioare în scaun: *Mama. Mama*.

1968

Etta nu era mereu imprevizibilă. Existau anumite perioade când își dădea seama cum să arate și să se comporte așa cum era de așteptat de la o mamă. Cecilia simțea că nu era ușor pentru ea – își dădea seama din tremurul nervos al mâinilor ei atunci când o altă mamă bătea la ușă pentru a-i saluta sau când Cecilia o ruga să-i împletească părul. Dar deja, pe atunci, nimeni nu-i mai acorda prea mulă atenție Ettei. Adevărul era că toți renunțaseră. Și, totuși, era ceva înăuntrul Ettei care o făcea să vrea oricum să încerce. Uneori funcționa, alteori nu. Dar Cecilia o încuraja de fiecare dată.

Când Cecilia era în clasa a șasea, se pregătea un bal dansant după vacanță, iar ea nu avea nimic bun de îmbrăcat – nu mergeau la biserică și nu sărbătoreau prea mult. Nu era ceva la care Cecilia să țină neapărat sau un motiv să se lamenteze, dar Etta a spus că avea să îi croiască ceva special de purtat. Cecilia rămăsese fără cuvinte – nu o văzuse pe mama ei croind nimic niciodată. A doua zi, Etta a venit de la magazinul de țesături și a strigat din josul scărilor:

— Cecilia, vino să vezi!

Pregătise un șablon de hârtie creponată pentru o rochie lejeră și metri întregi de bumbac de un galben-închis. Cecilia a stat nemișcată cât timp Etta i-a măsurat trupul lung și slab, atât de diferit de al ei. Cecilia simțea că era atinsă de un străin pe măsură ce mâinile mamei sale alunecau pe interiorul coapsei, de-a lungul taliei subțiri și în sus spre umeri. Etta a notat măsurătorile pe un șervețel, declarând că rochia avea să fie frumoasă.

O mașină de cusut fusese uitată în dulapul din hol de foștii proprietari, iar Etta a adus-o pe masa din bucătărie. A lucrat la rochie cinci seri consecutive, motorul vechi ținând-o trează pe

Cecilia până târziu în noapte. Dimineața erau bolduri și fire de ață împrăștiate peste tot pe masa din bucătărie. Etta cobora, cu ochii înceţoșați, și se uita fix la material pe când îl ridica pentru Cecilia. Proiectul îi dădea Ettei un scop cum, din câte văzuse Cecilia, nu mai avusese vreodată. Și mai puțin spațiu, știa, pentru furie și tristețe.

În dimineața dansului, Etta s-a trezit devreme și s-a dus în camera Ceciliei cu rochia. Era gata – călcată și atârnată pe brațul ei. A ținut-o la nivelul umerilor Ceciliei, trecându-și mâinile peste talia căzută și poalele plisate. Tivise gulerul și mânecile cu o mătase frumos lucrată.

— Ce părere ai?

— O ador.

Ce-i drept, asta își și dorea Etta să audă, dar Cecilia chiar o adora. Era cel mai frumos lucru pe care îl avea și singurul pe care cineva îl făcuse special pentru ea. S-a imaginat intrând în clasă în acea zi și privind cum celelalte fete întorceau capetele spre ea, aruncându-i ocheade pline de invidie și neîncredere.

Cecilia s-a întors cu spatele și și-a dat jos cămașa de noapte. Fermoarul rochiei era rigid, dar a reușit să îl coboare și să își strecoare picioarele în rochie. Apoi a tras rochia în sus, simțind cusăturile aspre pe piele. Talia era îngustă, îi aplatiza fundul îngust și nu voia cu nici un chip să se ridice mai sus. Și-a răsucit rochia în jurul ei și a încercat să o smucească mai tare mai în sus. Dar rochia nu se clintea.

— Pune-ți brațele în ea. Continuă.

A încercat să se aplece pentru a-și strecura brațele în mâneci, dar era prea strâmtă. Au auzit amândouă sunetul de material rupt.

— Vino aici.

Etta a smucit-o aproape de ea și a tras și a smuls de parcă ar fi îmbrăcat o păpușă. A coborât cu putere rochia peste picioarele Ceciliei, apoi a încercat să i-o tragă peste cap. În timpul acesta,

nu spunea nici un cuvânt. Cecilia a lăsat-o să se războiască cu rochia și să o smucească în fel și chip. Fruntea Ettei era plină de sudoare, iar fața i se colorase într-o nuanță roșiatică mult mai aprinsă decât de obicei. Cecilia își ținea ochii închiși, cât de strâns putea.

În cele din urmă, Etta i-a dat drumul și s-a ridicat.

— Vei purta rochia, Cecilia.

Fata a simțit că inima i se oprește-n loc. Nu avea cum să o poarte. Nici nu putea să o îmbrace.

Cincisprezece minute mai târziu, Cecilia a coborât în bucătărie purtând pantalonii largi, bej, și helanca albastră. Nu a privit-o pe Etta. S-a așezat la masă și a ridicat lingura.

— Du-te înapoi și pune-ți rochia.

— Ai văzut și tu. Nu-mi vine.

Cecilia simțea că-i bubuie inima-n piept.

— Fă-o să-ți vină. Du-te sus. Acum.

Se întreba dacă Henry ar fi auzit-o. A pus lingura jos, încercând să decidă ce să facă.

— ACUM.

Cecilia auzea răsuflarea greoaie a Ettei în spatele ei. Îi simțea furia furnicând-o pe spinare. Asculta pașii lui Henry, sperând că avea să coboare mai repede la ele.

— ACUM!

Pentru prima dată atunci, Cecilia și-a dat seama că avea un soi de putere asupra Ettei. O putea înfuria. O putea face să își piardă cumpătul. Ar fi putut merge sus și să pretindă că a mai încercat o dată, dar voia să vadă cât de departe ar fi ajuns Etta dacă o ignora. Era un schimb de focuri.

— ACUM, CECILIA!

Etta tremura și a țipat din nou. Acum! Acum! De fiecare dată când țipa, furia pulsa prin ea ca un drog, iar Cecilia vedea rușinea așternându-se pe chipul ei atunci când efectul începea să dispară.

Cecilia avea să ajungă să cunoască sentimentul acela pe pielea ei, mulți ani mai târziu.

Henry a coborât în bucătărie exact în momentul în care Etta dădea din nou să zică ceva. Cumva, a găsit o cale să se liniștească și să-i toarne cafeaua. Cecilia a fugit pe ușă fără rochie.

A așteptat până s-a lăsat întunericul pentru a se întoarce acasă, știind sigur că Henry avea să fie acolo. Etta nu a privit-o. A mers în camera ei și a văzut că luase rochia de acolo. Câteva minute mai târziu, Etta a venit la ușa ei, cu materialul galben împachetat în mâini. S-a așezat pe patul ei și a ridicat rochia. O descususe și îi atașase niște petice de material în părți. Arăta ca un sac și era strâmbă, dar se străduise.

— O poți păstra pentru următorul bal.

Cecilia a luat-o din mâinile ei, trecându-și degetele peste marginile înnodate, apoi a îmbrățișat-o pe mama ei. Etta a devenit brusc încordată în brațele ei.

Câteva luni mai târziu, a purtat rochia la balul de sfârșit de an. A stat stânjenită la marginea scenei din sala de sport, încercând să ascundă cât de rău îi venea rochia. Cecilia nu s-a schimbat când a ajuns acasă – a purtat rochia la cină. Mama ei nu a zis nimic, și nici Henry, iar Cecilia nu a mai purtat niciodată rochia.

21

Petrecerea a fost mai mult în cinstea noastră decât a ei. Un an întreg de când eram părinți. Comandasem un buchet imens de baloane în culori pastelate, fiecare din ele cu cifra „1“ scrisă mare, cu auriu, la mijloc, și cumpărasem farfurii de carton, elegante, cu marginile vălurite. Paiele aveau buline colorate. Mama ta i-a dăruit lui Violet un pulover frumos din bumbac, de culoarea untului, și ciorapi cu volane la funduleț. Arăta ca un boboc de rață, mergând clătinat prin camera de zi, făcând balonașe de salivă cu buzele ei roz, umede, și gângurindu-le invitaților. Tatăl tău o urmărea, mergând pe genunchii suferinzi, ca să-i înregistreze fiecare mișcare.

Tortul îl cumpărasem de la cofetăria la care ne opream în plimbările noastre pentru un mic desert. Cremă de vanilie și bomboane colorate pe deasupra. A țipat și a bătut din palme când l-am așezat pe tava de la scaunul ei, cu ochii fixați pe micuța lumânare singuratică.

— Fericită! a spus.

Clar ca lumina zilei.

— Am înregistrat-o! a rostit tatăl tău iubitor, ridicând camera digitală.

Mama ta o înăbușea cu sărutări, iar sora ta, pe care o vedeam rar, dar care făcuse un zbor de cinci ore pentru a fi acum alături de noi, mototolea ghemotoace de hârtie ca s-o facă să râdă. Grace, care adusese o sticlă de tequila, a tăiat și a servit tortul. Îi priveam pe toți împreună, din fotoliul confortabil, eu în poala ta, tu strângându-mă în brațe.

— Ne-am descurcat, mi-ai șoptit în timp ce mă adulmecai ușor, gâdilându-mă cu nasul pe la ceafă.

Am încuviințat din cap și am luat o înghițitură din berea ta. Violet arăta ca un îngeraș în scaunul ei înalt, cu publicul ei vrăjit și mânjită de cremă pe toată fața. Ți-am simțit nasul pe gâtul meu din nou. Am mai luat o înghițitură și te-am tras de pe fotoliu.

— Hai să facem o poză de familie.

Stăteam toți trei în lumina naturală ce se revărsa pe ferestrele apartamentului nostru, iar eu o țineam pe Violet sprijinită pe șold între noi. Era neobișnuit de cuminte, așa că am tras-o mai aproape, să îi sărut obrazul dulce. Zâmbeam în timp ce ei ne pozau întruna. O făceai să chicotească imitând măcănitul rațelor. Am ridicat-o deasupra capetelor noastre în timp ce râdeam unul la celălalt cu gurile până la urechi. Noi trei, exact așa cum ar fi trebuit să fim.

22

Curând după prima ei aniversare, Violet a început să se trezească din nou noaptea.

Nu o auzeai niciodată imediat, iar uneori nu o auzeai deloc, în schimb eu aveam impresia că ochii mi se deschid cu câteva secunde înainte ca ea să scoată primul sunet, din pătuțul ei de la capătul holului. Asta mă speria de fiecare dată, amintirea constantă a faptului că încă era, atât de mult, o parte din mine. La fiecare două ore plângea după biberon. După câteva săptămâni, aliniasem șase biberoane, pline cu lapte, de-a lungul marginii pătuțului ei, sperând că ar fi găsit unul când ar fi vrut. Nu a făcut-o niciodată.

Nu pot să fac asta, mă gândeam de fiecare dată când mă trezea. *Nu voi supraviețui din nou.*

Deschideam ușa camerei, îi puneam biberonul în mână și plecam.

— Nu se strică laptele dacă lași biberoanele să stea așa? Nu e periculos? m-ai întrebat când ai observat ce făceam.

— Nu știu.

Probabil că era, dar nu îmi păsa. Îmi doream doar să adoarmă din nou.

A durat luni întregi și m-a lăsat pustiită. Mă trezeam dimineața cu o durere de cap ce îmi rămânea în spatele ochilor și îmi încetinea gândurile. Evitam să vorbesc cu alți adulți, de frică să nu spun ceva fără sens. Resentimentele mele pentru voi doi supurau. Detestam să îți aud respirația profundă și egală când mă băgam la loc în pat și, uneori, trăgeam puternic de așternuturi, sperând că te vei trezi din somnul pe care mi-l doream și eu cu ardoare.

Ți-am propus să o trimitem pe Violet la creșă, câteva zile pe săptămână. Îmi spuseseși, încă dinainte ca ea să vină pe lume, că nu îți plăcea ideea de creșă. Mama ta își crescuse copiii acasă

până la cinci ani, când au început școala. Îți doreai același lucru și pentru copiii tăi. Acceptasem, orbește, din inimă. Aș fi făcut toate lucrurile pe care credeai că le fac mamele perfecte.

Dar asta fusese înainte.

Găsisem o creșă, la trei blocuri distanță, care avea un loc liber din toamnă. Auzisem mai multe persoane elogiind locul acela. Aveau chiar și o cameră de filmat montată în încăpere, ce le permitea părinților să urmărească totul de la distanță. Adevărul era că uneori mă întristam când vedeam toți bebelușii de la creșă aliniați ca ouăle în cofraj în cărucioarele acelea cu mai multe locuri, în timp ce personalul prost plătit și suprasolicitat îi împingea prin oraș ca să treacă timpul. Dar existau studii despre bebelușii din creșe – socializare mai multă, stimulare mai multă, dezvoltare accelerată, și tot așa. Îți trimiteam din când în când articole. La cină, reluam cu delicatețe discuția, subliniind conflictul intern pe care îți doreai să îl am: poate că Violet are nevoie de mai multă stimulare? Poate că a sosit timpul? Cu toate că e posibil să îi fie mai bine acasă. Pentru somnul de după-amiază, de pildă. *Tu ce crezi?* te întrebam, simulând îngrijorarea, deși știam amândoi care era răspunsul de care aveam nevoie.

— Așteaptă să doarmă mai bine și apoi iei o decizie, cumpăneai tu. Acum ești doar obosită. Știu că e greu, dar o să treacă și perioada asta.

Ai avut tupeul să îmi spui cuvintele astea în timp ce te îmbrăcai ca să pleci la muncă, cu fața senină, cu părul proaspăt tuns. Te auzisem cântând în duș în dimineața aceea.

Eu eram într-o stare jalnică. Amândouă eram, din câte mi se părea mie. Ea era profund nefericită când rămânea singură cu mine. Nu mă lăsa să o țin în brațe. Nu mă voia în preajma ei. În majoritatea

zilelor, când eram doar noi două, era țâfnoasă și gălăgioasă și nimic nu o putea liniști. Țipa atât de tare când o luam în brațe, încât îmi imaginam cum vecinii încremeneau pe loc auzind-o. Când eram în public, la magazinul alimentar sau în parc, alte mame mă întrebau uneori, cu voci duioase, dacă mă pot ajuta cu ceva. Mă simțeam umilită – mă compătimeau fie pentru că dădusem naștere unui copil ca Violet, fie pentru că eram genul de mamă care părea prea slabă pentru a-i supraviețui.

Am început să stăm mai mult acasă, deși te mințeam când te întorceai de la muncă și cereai raportul zilnic al activităților, în timp ce ea ți se cățăra nerăbdătoare în poală. Îngrădită în apartamentul nostru, umbla de colo colo ca un scorpion, căutând lucruri pe care să și le îndese în gură – pumni întregi de pământ de flori, cheile din geanta mea, chiar și umplutura pernelor, pe care reușea cumva să o scoată. Uneori, aproape că se asfixia.

Când îi scoteam obiectul din gură, se zbătea ca un pește pe uscat, apoi cădea fără vlagă. De parcă ar fi fost moartă. Inima mi se oprea în loc. Atunci, făcea ochii mari, apoi urla din toți rărunchii, iar strigătul acela era atât de respingător, încât ochii mi se umpleau de lacrimi.

Eram atât de dezamăgită că era fiica mea.

Știam că, pe de o parte, comportamentul ei putea trece drept tipic vârstei. Tu nu dădeai prea mulă importanță, ziceai că-i doar o fază, că-s toane de copil mic, simptomele unui salt în dezvoltarea ei. Corect, am încercat să mă conving. Îi lipseau însă blândețea și afecțiunea pe care le aveau alți copii de vârsta ei. Dădea foarte rar dovezi de afecțiune. Nu părea fericită – cel puțin nu în ultimul timp. Vedeam în ea o agerime ce părea să-i pricinuiască uneori dureri fizice. O citeam pe chipul ei.

Cu alți oameni care aveau și ei copii, glumeam despre ce înseamnă viața cu un copil mic, așa cum fac părinții, căutând încurajări. Ne

compătimeam reciproc cu cei de la mesele de lângă noi, pe când luam cina, devreme și pe fugă, la restaurantele cu nelipsitele scaune înalte lipicioase. Minimalizam cât de rea putea să fie, știind că asta voiai de la mine. Eram de acord, cum se cădea, că momentele din afara haosului compensau pentru toate celelalte. Dar Violet era ciclonică. Și îmi era din ce în ce mai frică de ea.

Îmi doream cu disperare mai mult timp pentru mine. Voiam o pauză de la programul meu cu ea. Mi se păreau cerințe rezonabile, dar tu mă făceai să simt că mai aveam și acum ceva de demonstrat în fața ta. Îndoiala ta stăruitoare, deși tacită, era atât de apăsătoare, încât îmi venea greu să respir în preajma ta.

Puteam să scriu doar când ea dormea, dar niciodată nu dormea prea mult, așa că am căzut din nou în rutina noastră secretă, deși îmi promisesem că nu aveam să mai fac așa ceva. Lăsam să se întâmple asta doar de câteva ori pe săptămână. Și mă revanșam mereu față de ea – un fursec în timpul plimbării de după-amiază, o băiță mai lungă.

Știam că zilele acelea erau numărate – în curând avea să poată vorbi, să îți spună ce făcea în fiecare zi, și atunci aveam să-mi pierd puterea aceasta pe care o dețineam în mod odios. Probabil că făcea parte din justificările pe care mi le găseam. Comportamentul meu era patologic. Dar nu mă puteam împiedica să n-o pedepsesc pentru că era acolo. Cât de ușor era să îmi strecor căștile în urechi și să mă prefac că nu exista.

O zi a fost mai dificilă chiar decât celelalte. Se înfuria de fiecare dată când eram în preajma ei, lovind din mâini și din picioare. S-a izbit cu capul de perete și apoi s-a uitat la mine ca să vadă ce aveam de gând să fac. Apoi a făcut-o din nou. Nu mâncase toată ziua. Știam că era înfometată, dar nu ar fi acceptat nici în ruptul capului ca mâncarea să îi atingă buzele, numai pentru că i-o ofeream eu.

Îmi petrecusem timpul cât ea dormise plângând și căutând pe internet semne precoce de tulburări comportamentale, apoi ștersesem istoricul de căutare. Nu voiam ca tu să îl vezi și nu voiam să fiu mama unui astfel de copil.

A renunțat la luptă cu câteva momente înainte ca tu să ajungi acasă, de parcă ți-ar fi auzit pașii ieșind din lift. Am sprijinit-o pe șold în timp ce făceam curat în camera de zi. Era încordată. Tăcută. Simțeam un miros stătut venind dinspre ea. Pijamaua era aspră la atingere, bumbacul, rărit de la spălările repetate.

Ți-am înmânat-o, tu fiind încă îmbrăcat cu puloverul frumos de la birou. Ți-am explicat cum se alesese cu dâra roșie de pe frunte. Nu mi-a păsat dacă mă credeai sau nu.

— Iubito, ai zis tu încercând să râzi ca să îți înăbuși judecata de opinie, în timp ce o gâdilai pe covor. Chiar așa rea e? Credeam că situația s-a mai îmbunătățit.

M-am trântit pe canapea.

— Nu știu. Sunt atât de obosită.

Nu îți puteam spune adevărul: și anume că, după părerea mea, era ceva în neregulă cu fiica noastră. Tu credeai că problema sunt eu.

— Uite, ai zis și mi-ai întins-o.

Sugea o bucată de brânză pe care i-o dăduseși.

— E calmă. E bine. Ține-o în brațe. Oferă-i puțină iubire.

— Fox, nu e vorba despre iubire. Sau afecțiune. Încerc asta tot timpul.

— Ține-o numai.

Am așezat-o în poala mea, așteptându-mă să mă respingă, dar ea a rămas acolo, mulțumită, sugând bucata umedă de brânză. Te priveam cum îți desfaci servieta.

— Dada, a spus. Baba.

Mi-ai pasat biberonul de pe măsuța de cafea și ea s-a rezemat de mine.

— Nu cred ca înțelegi, am spus încet, atentă să nu o deranjez.

Începeam să mă liniștesc simțindu-i greutatea pe trupul meu. Mă simțeam precum cineva care plutise multă vreme în derivă pe mare și acum vedea din nou alți oameni. Mi-am trecut degetul peste fruntea ei, dându-i pe spate bretonul des. M-a lăsat să o sărut. Și-a tras biberonul de la gură și a oftat – eram amândouă obosite pentru că ne aflam într-o luptă permanentă.

— Te odihnești când doarme ea?

Și tu vorbeai încet, cercetându-ne cu luare-aminte.

— Nu pot să dorm, m-am răstit, și am simțit cum tot calmul mă părăsea.

Ea s-a tras mai departe de mine.

— Sunt prea multe de făcut. Am rufe de spălat. Încerc să scriu. Am tot timpul ceva pe cap.

Am aruncat biberonul pe măsuța de cafea, și stropii de lapte au împroșcat foile pe care le printasem. Mă gândisem să ți le arăt în seara aceea – trecuse foarte mult timp de când nu mă mai întrebai despre ce scriam. Am privit picăturile de lapte cum se prelingeau din tetina biberonului pe frazele mele, udând cerneala.

Ți-ai schimbat hainele și ai venit înapoi să te așezi pe canapea lângă mine. M-ai mângâiat ușor cu mâna pe coapsă. Cândva, te-aș fi întrebat cum ți-a mers la muncă. Tristețea provocată de distanța care se instalase iarăși între noi în ultimele luni era un subiect tabu. Eram dispusă să o las să supureze undeva pe fundal, și se părea că și tu simțeai la fel.

— Ce sunt alea? ai zis, arătând spre paginile ude.

— Nimic.

— Confirmă-i locul la creșă, dacă vrei. Dar doar trei zile pe săptămână, bine? Nu era prevăzută în buget și cheltuiala asta, mi-ai spus, în timp ce îți frecai fruntea.

M-am străduit din răsputeri tot restul săptămânii. Dar am căzut, din nou, în lupta noastră zilnică. Lunea următoare a început creșa și simt și acum ușurarea profundă care m-a cuprins când am așezat-o pe prețul de la intrare. S-a holbat la cizmele ei galbene de cauciuc, până a venit educatoarea și a luat-o de mână. Nu s-a uitat la mine când i-am spus „pa!“ și nu m-am întors deloc spre ea în timp ce pășeam prin iarba udă și ieșeam pe poartă.

23

Mama ta i-a dăruit lui Violet prima ei păpușă.
— Instinctul matern se activează din fragedă pruncie, a spus ea, despachetând peștele proaspăt de la piață și arătând spre Violet, care era pe podea.

Ea ținea bebelușul cu cap de plastic sub braț și nu îi dăduse drumul de când îl primise. „*Beeebeee*“, cânta Violet din nou și din nou, înghiontind ochii mari, fluturânzi, cu gene mai dese ca ale mele. Păpușa avea un miros artificial de pudră de talc și era îmbrăcată cu o pijama roz.
Mi-am băut vinul și am privit-o pe mama ta pregătind cina – a insistat să gătească somon pe placă de cedru la grătar, cu sirop de arțar, deși mă oferisem să comand ceva. Violet a venit cu păpușa la mine și mi-a pus-o în poală.
— Mama. Bebe.
— Da, scumpete. E drăguță.

Am legănat și sărutat păpușa în timp ce ea privea.
— E rândul tău.

S-a întins să-și lipească gura larg deschisă de capul gol al bebelușului. Nu o văzusem niciodată purtându-se așa de drăgăstos înainte, cu altcineva în afară de tine, cu toate că nu am vrut să îi ofer mamei tale satisfacția de a spune asta.

— Fată bună. Pupici.

Mirosul de pește umpluse apartamentul. Tatăl tău te luase la un joc de hochei. Stăteau în oraș trei nopți. La hotel. Era vorba de spațiu, spusesem, deși, când ne-am mutat, am cumpărat o canapea extensibilă doar pentru ei. Eram încă foarte obosită, cu toate că Violet dormea mai bine – eram cu nervii prea încordați ca s-o am pe mama ta în casă pentru tot acel timp. Sentimentele mele pentru ea erau complicate. Eram disperată după ajutorul ei, al oricui, dar ajunsesem să detest priceperea ei,

ușurința cu care părea că făcuse totul de-a lungul vieții tale.

— Cum se descurcă fetița noastră dulce la creșă?

— Bine, cred. Pare că îi place cu adevărat de educatoare. A învățat foarte multe lucruri în doar câteva săptămâni.

Mi-a umplut paharul și s-a aplecat să o sărute pe Violet.

— Și tu? m-a întrebat.

— Eu?

— Te bucuri de timpul tău liber?

Ea petrecuse aproape douăzeci de ani având grijă de tine și de sora ta, acasă. Făcuse plăcinte la cuptor. Condusese asociația de părinți. Cususe cu mâna ei fiecare pernă, agățătoare, față de masă, traversă și perdea de duș. Îi priveam părul blond, tuns bob, mișcându-se în timp ce gătea, păstrând aceeași lungime și aceeași unduire pe care le avea în fiecare poză de familie, cu ramă aurie, de pe coridorul casei în care ai copilărit.

— Am scris mai mult și am mai recuperat din treburile restante.

— Cred că numeri orele până te duci să o iei. Mereu făceam asta, după ce au început școala. Îți dorești un pic de liniște și pace și apoi îți petreci toată ziua gândindu-te la ei, a zis ea, zâmbind ca pentru sine în timp ce toca mărarul. Fox pare că se bucură de ea. Am știut mereu că va fi un tată

minunat. Încă de când era mic.

Violet a lovit aragazul cu un tel, ținând piciorul păpușii în cealaltă mână.

— E incredibil. E... tatăl perfect.

Era ceea ce ea voia să audă, și într-un fel era și adevărat.

A zâmbit vag în timp ce lua o lămâie în mână și a urmărit-o pentru câteva momente pe Violet jucându-se, înainte de a răzui coaja. M-am aplecat să o ridic pe Violet și să o duc la baie. A tresărit când mi-a simțit atingerea și am știut că am stârnit-o – am simțit atunci că mi se face stomacul ghem. A început să zbiere, aruncându-se pe gresie.

— Haide, iubito, e timpul pentru baie.

Nu voiam să mă lupt în fața mamei tale. Am luat-o în brațe în timp ce ea se zbătea și țipa și am dus-o la baie. Am trântit ușa și am dat drumul la apă. Mama ta a ciocănit câteva minute mai târziu, vorbind tare, peste plânsetele ei.

— Pot să te ajut?

— E doar prost dispusă, Helen. E obosită.

Dar a intrat oricum. Eu eram deja udă leoarcă, și Violet, de furie, se înroșise ca focul. I-am clătit spuma din păr ținând-o strâns de subsuori.

Când am ridicat-o, abia mai putea să respire de la atâta țipat. Mama ta ne-a privit și mi-a înmânat prosopul.

— Pot să o iau eu?

— O să fie bine, am spus, ținând-o strâns pe Violet, ca să nu se poată agita.

Dar, înainte să apuc să mă feresc, și-a înfipt dinții în obrazul meu – mă mușcase. Am zbierat printre dinții strânși, încercând să o îndepărtez, dar se încleștase prea puternic. Mama ta a icnit și a deschis cu degetele maxilarele nepoatei sale. A

luat-o pe Violet din brațele mele, spunând doar un cuvânt.

— Doamne.

Am privit semnul în oglindă, în timp ce dădeam drumul la apa rece. Mi-am presat o cârpă udă pe piele.

Mă simțeam umilită. Vedeam în spatele meu chipul îngrozit al mamei tale.

Violet încetase să mai țipe. Își recăpăta suflul printre scâncete, în brațele mamei tale, cerându-și parcă iertare, ca și cum n-ar fi făcut altceva decât să se apere, în brațele unui călău.

— Îmi pare rău, am spus.

Fără să mă adresez nimănui, de fapt.

— Ce spui dacă scoți tu peștele din cuptor, iar eu mă duc să-i pun pijamaua?

— Nu, e în regulă.

Am luat-o de la mama ta, rușinată, dar hotărâtă. Însă Violet a țipat din nou, smucindu-și capul pe spate. Obrajii mamei tale au luat foc. I-am dat-o pe Violet și m-am întors spre chiuvetă. A pornit pe coridor, spre camera lui Violet, murmurându-i în ureche cum făceai tu întotdeauna, în timp ce plânsetul meu era acoperit de zgomotul apei care curgea din robinet.

— Mulțumesc pentru cină, Helen. A fost delicioasă.

— Măcar atât să fac.

— Îmi pare rău pentru adineauri. A fost o adevărată reprezentație.

— Nu îți face griji, scumpo, a zis ea, ridicând paharul de vin, dar fără să bea. Sunt sigură că e doar

obosită. Crezi că doarme suficient?

— Poate că nu.

Deși dormea. Ne prefăceam amândouă că lucrurile nu erau atât de rele pe cât păreau a fi. Că exista o explicație simplă pentru comportamentul lui Violet. Așa preferau să procedeze cei din familia ta. Plimbam prin farfurie ultimul dumicat.

— E în faza aia în care îl preferă pe tati, cred.

— Păi, nu o putem judeca, a zis, făcându-mi cu ochiul, și a curățat farfuriile. Sunteți amândouă foarte norocoase să îl aveți.

Și cu el cum rămâne? Nu e și el norocos că mă are pe mine? În bucătărie mi-a turnat încă un pahar de vin. Eram tăcută.

— Va deveni mai ușor pe parcurs, a spus, cu glas șoptit.

Am aprobat din cap. Simțeam din nou că mă podidesc lacrimile și că mă înroșisem la față. A tăcut pentru un moment, dar când a vorbit, vocea i-a devenit mai calmă, de parcă s-ar fi resemnat brusc cu gândul că lucrurile erau mult mai rele decât și-ar fi dorit să creadă. Mi-a acoperit mâna cu a ei și am privit împreună cum mă strângea cu putere.

— Uite. Nimeni nu a spus că e ușor să fii mamă. Mai ales dacă nu e așa cum ți-ai imaginat că va fi sau nu e ceea ce...

A strâns din buzele subțiri, trandafirii, pierdută în gânduri. Nu ar fi îndrăznit să o menționeze pe mama.

— Dar găsește o cale să treci peste. Pentru noi

toți. Trebuie să faci asta.

Cum ai intrat pe ușă, primul lucru pe care l-ai întrebat a fost cum s-a purtat Violet. *Cum a fost fata mea în seara asta?* Străluceai. Adorai momentele în care mama ta petrecea timp cu fiica noastră.

— A fost foarte cuminte, în cea mai mare parte a timpului.

Mama ta te-a sărutat pe ambii obraji și s-a întors să își ia geanta. M-ai îmbrățișat lung și te simțeam ușor amețit. Miroseai a bere, a cârnați picanți și a frig. Când m-am tras în spate, m-ai întrebat ce pățisem la față – ai atins semnul roșu pe care mi-l făcuseră dinții lui Violet, iar eu am tresărit.

— Nimic. Doar un semn de la Violet, am zis și am ridicat privirea spre mama ta.

— Da, ne-a pus la încercare înainte de culcare, ți-a spus. E un pic temperamentală micuța noastră.

Te-ai încruntat și ai trecut mai departe. Ți-ai agățat haina în cuier. Mama ta îți zâmbea ușor încordat, cu sprâncenele ridicate, de parcă s-ar fi așteptat să zici mai multe. Mi-am întors privirea de la ea, recunoscătoare pentru susținere și rușinată pentru că aveam nevoie de ea cu disperare.

— Rezistă, scumpo.

Mi-a spus asta încet, apoi a plecat la tatăl tău, care o aștepta în taxi.

24

Amintirile mele vii din copilărie încep pe când aveam opt ani. Îmi doresc să nu fi fost nevoie să mă bazez numai pe ele, dar o fac. Unele persoane își formează perspectivele asupra trecutului pornind de la fotografii vechi sau de la aceleași povești spuse de sute de ori de cineva care le iubește. Eu nu am avut parte de asemenea lucruri. Nici mama nu a avut, și poate că asta a fost o parte a problemei. Noi am avut o singură versiune a adevărului.

Un lucru pe care mi-l amintesc: căptușeala albă a căruciorului meu, floricelele albastru-închis, marginile dantelate și mijlocul mânerului din crom înfășurat în fire de trestie. Mâinile mamei, în mănușile fără degete, planează deasupra mea. Nu îi văd fața privind în jos, doar umbra ei plutind din când în când peste mine, atunci când cotește, pentru a lăsa soarele în spatele ei. E cu neputință să am amintiri atât de timpurii, știu. Dar simt mirosul de lapte pentru sugari acrit și pudră de talc și fum de țigară, și aud uruitul autobuzelor lente, ducându-i pe oameni acasă la ora cinei.

Reiau uneori jocul acesta în minte, cu gândul la Sam.

El de ce și-ar aduce aminte? De iarba aspră de pe dealul din parc sau de cuvertura portocalie pe care îl întindeam, de cele trei chipuri ivindu-se deasupra lui ca niște umbrele? Poate de mirosul brioșelor cu dovleac pe care îi plăcea lui Violet să le facă. De lingura mare, cu mâner roșu, pe care i-o dădea mereu, plină ochi cu aluat. De jucăria de baie, cu luminițe rotitoare, pe care voiai să o arunci. Poate de pictura din camera lui – micul heruvim părea că îi atrăgea atenția în fiecare dimineață.

Dar uite ce cred eu că ar fi: mozaicul de pe peretele din vestiarul ștrandului din cartier. Nu știu de ce, dar cred că acesta devenise o parte din el. În fiecare săptămână îl puneam pe banca de lemn din colțul vestiarului, ținându-l cu o mână în timp ce, cu cealaltă, mă întindeam să închid ușa batantă. Întotdeauna se uita în sus la perete, cu ochi iscoditori, și atingea pătrățelele colorate, dispuse într-un model oarecare, de parcă ar fi fost niște făpturi însuflețite. Muștar, verde-smarald și un albastru-închis foarte frumos. Bleumarin. Mozaicul îl calma. Scotea sunete moi și își deschidea larg ochii când îi puneam scutecul de apă și îmi înfășuram un prosop în jurul taliei încă umflate. De fiecare dată când mergeam, abia așteptam ca Sam să vadă mozaicul. Era lucrul care îl încânta cel mai mult în lumea lui mică.

Mă întorc deseori în acel vestiar. Caut să-l regăsesc în dalele mozaicului.

25

Părul ei era des și frumos, iar oamenii ne opreau adeseori ca să ne zică ce fetiță frumoasă avem. Ea zâmbea timid și spunea „mulțumesc“ și, pentru o fracțiune de secundă, vedeam în ea o făptură micuță, remarcabilă, politicoasă, care nu ar fi fost în stare să mă tragă de urechi până mă aducea în pragul nebuniei. Acele momente întunecate se răriseră și alte laturi ale personalității ei ieșeau acum la suprafață. Era obsedată de bebelușul de jucărie și îl lua cu ea peste tot. La numai un an și patru luni, știa deja ce culori îi plac. Insista să poarte pe sub pantaloni, în cea mai mare parte a anului, dresuri cu brazi de Crăciun. Mânca aproape la fiecare masă ouă jumări, pe care le numea „norișori galbeni“. Veverițele o încântau, mai puțin cele canadiene, care o băgau în sperieți. O iubea pe femeia de la florăria din colț unde mergeam în fiecare sâmbătă dimineață ca să cumpărăm câte o floare. O păstra pe aceasta lângă oliță, ca s-o țină în mână când făcea pipi. Era complet ilogică, și totuși nimic nu avea mai mult sens pe lume decât ea.

Îmi oferea suficient spațiu ca să am de ce să mă agăț, să mă conving singură că pot lupta să îmi recapăt locul. Pentru o perioadă, în orice caz, până când mi se reamintea încă o dată ce loc ocupam eu în lumea ei mică, dar bine pusă la punct.

Când avea trei ani, ne-am întors acasă după weekendul petrecut la nunta prietenului tău, iar eu m-am furișat în camera ei fără să-mi dau haina jos.

Era trecut de miezul nopții. Voiam să o miros. Simțisem o panică neobișnuită în avion, că ceva nu era în regulă, că s-ar fi înecat în somn și mama ta nu ar fi auzit-o, doar eu aș fi putut s-o aud, că detectoarele de monoxid de carbon nu funcționau, că avionul ar fi atins pista într-un unghi greșit și am fi sărit amândoi în aer. Aveam nevoie de ea.

Rareori tânjeam așa după ea, în special atunci când ar fi trebuit, de fapt, dar când o făceam, nu îmi puteam aminti cum era să nu o doresc. Cine era cealaltă mamă? Cea care îmi adusese așa de multă rușine?

Chipul unui copil care doarme. Ochii i s-au deschis fluturând din gene și m-a văzut aplecată deasupra ei. A închis pleoapele, dezamăgită. Tristețea ei era sinceră. S-a întors și și-a tras plapuma pufoasă până la bărbie, privind spre fereastra întunecată. M-am aplecat să o sărut și i-am simțit mușchii încordându-se sub atingerea mea.

Am ieșit din cameră și te-am văzut pe coridor. Ți-am spus că doarme. Ai intrat oricum și am auzit sărutări zgomotoase pe obrazul tău. Ți-a spus că mama ta o lăsase să vadă un film cu o sirenă. Ți-a cerut să te întinzi lângă ea. Te așteptase.

Am simțit că nu o să am niciodată relația pe care o aveai tu cu ea.

— E totul în mintea ta, îmi spuneai de fiecare dată când deschideam subiectul. Ai creat această poveste despre voi două și nu poți să renunți.

— Ar trebui să mă vrea. Sunt mama ei. Ar trebui să aibă nevoie de mine.

— Nu e nimic în neregulă cu ea.

Cu ea. Nu era nimic în neregulă cu ea, ai spus tu.

Dimineața, la micul dejun, mama ta ne-a povestit despre weekendul plăcut pe care l-au petrecut împreună. Străluceai de fericire pentru că erai din nou cu fiica ta, săltând-o pe genunchi.

— Deci, a mers totul bine?

Am întrebat-o apoi în șoaptă pe mama ta, în timp ce încărcam mașina de spălat împreună.

— A fost un înger. Chiar a fost, mi-a zis și m-a mângâiat pe spate pentru o clipă, ca pentru a alina o durere pe care știa că o

port. Cred că i-a fost dor de voi amândoi.

26

În clasa a treia, am petrecut cu toții o săptămână făcând buchete de flori pentru mamele noastre, cu năsturași lipiți pe interiorul unor forme de brioșe roz și galbene, în vreme ce tulpinile erau realizate din paie colorate. Le-am lipit pe carton și, scriind cât mai caligrafic cu putință, am copiat poemul de pe tablă: *Trandafirii-s purpurii, violetele albăstrii, Ești cea mai bună mamă și mereu te voi iubi!* Am fost ultima care a terminat. Nu îmi aminteam să-i fi confecționat vreodată ceva, cu siguranță nimic așa de frumos. Învățătoarea a luat proiectul din mâinile mele și mi-a șoptit:

— E foarte frumos, Blythe. O să-i placă nespus.

Apoi ne-a trimis acasă cu o invitație la un ceai. Am aruncat-o pe a mea la gunoi, când am plecat de la școală în acea zi – nu voiam să o invit pe mama. Mai precis, nu voiam să o invit pentru că mă temeam că nu va veni. Aveam nouă ani, dar învățasem deja cum să îmi gestionez propria dezamăgire. În dimineața petrecerii, am mâncat micul dejun singură în bucătărie în timp ce mama dormea până mai târziu, ca de obicei. Repetasem ce aveam să le spun tuturor când ajungeam la școală: mama era bolnavă, făcuse o toxiinfecție alimentară. Nu putea să vină la ceai.

În acea după-amiază am decorat sala de clasă cu flori de hârtie, înainte de sosirea mamelor. Stăteam pe scaun cu o piuneză în mână, întinzându-mă spre avizier, când am auzit:

— Am ajuns prea devreme?

Am fost cât pe ce să cad de pe scaun. Mama mea. Învățătoarea a întâmpinat-o amabilă, spunându-i să nu își facă griji, că era doar prima care ajunsese. Că se bucura să vadă că se simțea mai bine. Mama nu părea să mă fi prins cu minciuna – era prea agitată. A făcut repede cu mâna din dreptul ușii.

Purta ceva ce nu mai văzusem până atunci, un costum drăguț, de culoarea piersicii, și cercei cu perle, care nu aveau cum să fie veritabile. Nu eram obișnuită să o văd afișând un aer atât de blând, de feminin. Inima îmi bubuia în piept. *Venise*. Aflase cumva și venise.

Mi-a cerut să-i fac turul clasei, cât timp așteptam ca petrecerea să înceapă. I-am arătat stația meteo, numărătorile și panourile cu tabla înmulțirii. A râs când i-am explicat, în cel mai simplu mod cu putință, cum se face, de parcă nu mai văzuse în viața ei numere. Pe măsură ce alte mame intrau în clasă, iar copiii dădeau fuga la ele, mama mea se uita la fiecare în parte și o studia – îmbrăcămintea, părul, bijuteriile pe care le purta. Am simțit chiar și atunci că mama se simțea stânjenită și asta m-a șocat – niciodată nu a părut să-i pese de ce credeau alte mame despre ea. Și în general nu părea să-i pese de ce credeau alții despre ea.

Doamna Ellington a intrat următoarea pe ușă și Thomas a strigat-o. Așeza grijuliu ceștile de ceai și farfurioarele pe care învățătoarea le adusese de acasă. Doamna Ellington i-a făcut cu mâna, dar mai întâi a venit până la noi, în cealaltă parte a sălii. A întins mâna către mama.

— Cecilia, mă bucur să te revăd. Culoarea asta te prinde de minune.

Mama i-a strâns mâna, apoi doamna Ellington s-a aplecat spre ea, și și-au atins obrajii, cum le văzusem pe alte femei făcând, dar niciodată pe mama. Mă întrebam cum mirosea ea pentru doamna Ellington.

— Și eu pe tine, a zis mama zâmbind. Și *îți mulțumesc*. Pentru asta, a precizat ridicând bărbia spre sala de clasă, plină de mese miniaturale, cu șervețele dantelate și farfurii cu gogoși.

Doamna Ellington a schițat un gest din mână, ca pentru a sugera că fusese o nimica toată. Ai fi zis că se plăceau. Nu le auzisem niciodată schimbând atât de multe cuvinte.

— Mama ta e foarte drăguță, Blythe, mi-a șoptit una dintre fete.
— Arată ca o actriță, a spus alta.
Am privit-o din nou și mi-am imaginat ce vedeau ele, care nu purtau povara tuturor lucrurilor pe care le știam eu despre ea. Îmi dădeam seama după felul în care bătea din picior că își dorea o țigară. Mă întrebam de unde avea costumul – îl ținuse până atunci în dulap? Îl cumpărase special pentru acea zi? Mi-am privit prietenii uitându-se la ea, de lângă mamele lor banale. Pentru prima dată în viața mea, eram mândră de ea. Arăta special. Se străduia. Pentru mine.

Învățătoarea ne-a înmânat buchetele de flori pe care le făcuserăm și mamele ne-au lăudat pentru munca asiduă. I l-am întins pe al meu mamei, iar ea a citit poemul. Nu îi spusesem niciodată nimic asemănător cu ce scria acolo. Știam amândouă că nu era cea mai bună mamă. Știam amândouă că nu era nici măcar pe aproape.

— Îți place?
— Îmi place. Mulțumesc, a zis, apoi și-a întors privirea și l-a așezat pe masă. Aș dori niște apă. Blythe, poți să îmi torni un pic?

Dar îmi doream să simtă că e o mamă mai bună decât era, de fapt. Aveam nevoie ca ea să fie o mamă mai bună decât era. Am ridicat din nou poemul și i l-am citit tare, cu glas tremurând, prin zarva încăperii.

— Trandafirii-s purpurii, violetele albăstrii, ești cea mai bună mamă – am făcut o pauză înghițind în sec – și mereu te voi iubi.

Nu și-a ridicat ochii de la poem. L-a luat înapoi din mâinile mele.

— Încă cinci minute, copii!

— Ne vedem acasă, bine?

M-a atins ușor pe creștet, și-a cules geanta și a plecat. Am văzut-o pe doamna Ellington urmărind-o cu privirea în timp ce ieșea din clasă.

Mama a făcut plăcintă cu carne la cină și, când am ajuns eu acasă, încă purta costumul de culoarea piersicii. Tata și-a tras scaunul, declarând că e lihnit.

— Deci? Povestiți-mi totul despre ceaiul de ziua mamei.

Piureul de cartofi a aterizat cu un pocnet în farfuria lui, iar mama nu a scos nici un cuvânt. Tata s-a întors către mine și a ridicat din sprâncene.

— Cum a fost, Blythe?

— Bine.

Am sorbit din lapte. Ea a dat drumul tăvii fierbinți pe masă, direct din cuptor, scăpând o lingură pe lângă.

— Sfinte, lemnul!

Tata a sărit să ia un prosop de bucătărie și și-a fript degetele ridicând marginile tăvii pentru a-l pune sub ea. I-a aruncat o privire mamei, dar ea nu părea să fi observat.

— I-am făcut mamei niște flori din hârtie.

— Ce drăguț. Unde sunt, Cecilia? a zis, apoi și-a umplut gura cu piure și s-a întors spre ea. Arată-mi-le.

Mama și-a ridicat privirea din chiuvetă.

— Ce să îți arăt?

— Buchetul pe care l-a făcut Blythe pentru tine. De ziua mamei.

A scuturat din cap, confuză, ca și când nu îi dăruisem nimic.

— Nu știu, nu știu unde l-am pus.

— Trebuie să fie pe undeva. Vezi în geantă.

— Nu, nu știu unde e.

S-a uitat la mine și a scuturat din nou din cap.

— Nu știu ce s-a întâmplat cu el.

Și-a aprins o țigară și a pornit robinetul, ca să umple chiuveta cu apă. Nu mânca niciodată cu noi. De fapt, nu o vedeam niciodată mâncând.

Am simțit că-mi stă inima-n loc. Fusese prea mult – spusesem prea mult.

— Nu contează, tată.

— Nu. Nu, dacă i-ai făcut ceva drăguț, o să îl găsim. O să îl punem pe frigider.

— Seb.

— Du-te și găsește-l, Cecilia.

Ea i-a aruncat cârpa de vase în față. Lovitura m-a făcut să sar și să îmi scap furculița pe podea. Tata a rămas pe loc, cu cârpa aceea udă atârnându-i pe cap și cu ochii închiși. Și-a pus jos cuțitul și furculița, strângând pumnii până i s-au albit încheieturile. Îmi doream să țipe cu aceeași furie ce clocotea tot timpul în ea. Dar stătea atât de nemișcat, încât mă întrebam dacă mai respiră.

— M-am dus, nu? La blestematul de ceai? Am fost acolo. Am stat la măsuță și am făcut jocul. Ce vrei mai mult de la mine?

Și-a luat țigările și a ieșit pe verandă. Tata și-a luat cârpa de pe cap, a împăturit-o și a așezat-o pe masă. Apoi și-a ridicat furculița și a privit spre mine.

— Mănâncă!

27

În primăvara de după ce Violet a împlinit patru ani, educatoarea ei ne-a rugat să ne întâlnim cu ea într-o vineri, după ore.

— Nu e nimic foarte îngrijorător, a spus la telefon, accentuând cuvântul „foarte“. Dar ar trebui să discutăm.

Ai fost sceptic de la bun început, deși știam că, pe de o parte, erai neliniștit în legătură cu ceea ce avea să ne spună. *Ce, nu a vrut să împartă lipiciul cu colegii?*

Stăteam pe scăunelele minuscule și genunchii aproape îți atingeau bărbia. Ne-a oferit apă cu gust de detergent de vase, în pahare de plastic, roz.

Toată lumea știe că trebuie să începi cu veștile bune.

— Violet este un copil extrem de inteligent. E matură pentru vârsta ei, în multe feluri. Este foarte... perspicace.

Dar existau incidente care îi făceau pe ceilalți copii să se simtă incomod în preajma ei. Ne-a dat exemplul unui băiat care era speriat să stea lângă ea pentru că uneori îi răsucea degetele până începea să plângă. O fetiță spunea că Violet o înțepase în coapsă cu un creion. Și în acea după-amiază, în timpul pauzei, cineva a spus că Violet i-a dat pantalonii jos și i-a aruncat pumni de pietre în lenjerie. Simțeam că-mi iau foc obrajii și mi-am acoperit gâtul, convinsă că era plin de pete roșii. Eram jenată că noi creaserăm o ființă umană care s-ar fi purtat așa. Am aruncat o privire pe fereastră, la locul de joacă înțesat de pietricele mici, prăfuite. M-am gândit la agresivitatea pe care o arătase când era mai mică. La cât de puțină empatie vedeam acum la ea. Mi-o imaginam cu ușurință făcând toate acele lucruri.

— Își cere scuze atunci când i se cere asta, da, a

spus ezitant educatoarea, când ai întrebat-o. Este inteligentă. Știe că face rău cuiva prin comportamentul ei, dar asta nu a părut să o oprească, așa cum ne-am fi așteptat. În acest moment, cred că trebuie să trecem la consecințe.

Am fost de acord cu strategia și i-am mulțumit pentru întâlnire.

— Uite, nu e bine, dar orice copil trece prin lucrurile astea. Testează limitele. Probabil că se plictisește acolo. Ai observat toate rahaturile alea de plastic, întinse peste tot? Arăta ca o cameră de bebeluși. Amintește-mi, câți bani le dăm?

Am privit bulele dansând în paharul tău. Am mers să bem ceva, la sugestia mea. Am crezut că va mai detensiona atmosfera.

— O să vorbim cu ea, ai argumentat tu. E evident că se simte provocată de ceva, de se comportă în felul acesta.

Am aprobat din cap. Reacția ta nu avea nici un sens pentru mine. Erai o persoană atât de rațională în toate celelalte aspecte. Dar când venea vorba despre fiica ta, îți pierdeai orice urmă de obiectivitate. O apărai orbește.

— Tu nu ai de gând să spui nimic?

Erai furios.

— Sunt... sunt supărată. Sunt dezamăgită. Și da, vom vorbi cu ea.

— Dar?

— Dar nu pot spune că sunt surprinsă.

Ai clătinat din cap – *iar începe*.

— Alți copii de vârsta ei ar riposta mușcând, lovind sau spunând: „Tu nu mai vii la ziua mea“. Ce face ea sună. a cruzime. Pare ceva calculat, am zis și mi-am lăsat capul în palme.

— Are patru ani, Blythe. Nu poate nici măcar să își lege șireturile.

— Uite, eu o iubesc, spun doar.

— Chiar?

Cât de bine trebuie să te fi simțit. Era prima dată când o spuneai cu voce tare, dar știam că o gândeai de ani de zile. Te holbai la tejgheaua cu pete rotunde.

— O iubesc, Fox. Nu eu sunt problema.

M-am gândit cu câtă grijă își alesese educatoarea cuvintele.

M-am întors singură acasă și i-am dat bani de taxi bonei. Violet adormise repede. M-am strecurat în patul ei de o persoană și mi-am tras plapuma peste picioare, ținându-mi răsuflarea când a început să se foiască ușor. Nu m-ar fi vrut lângă ea, dar ajungeam deseori acolo. Încercam să găsesc ceva în nemișcarea ei. Nu știu ce. Poate că mirosul ei crud, dulce, atunci când dormea, îmi amintea de unde venise. Nu era perfectă, nu era ușor de crescut, dar era fiica mea și poate că îi datoram mai mult.

Și totuși. Pe când stăteam în întuneric, am simțit un puseu de răzbunare gândindu-mă la întâlnirea cu educatoarea. Trăisem cu această suspiciune îngrozitoare, implacabilă, despre fiica mea, și simțeam că, în sfârșit, mai vedea și altcineva ce văzusem eu.

28

La un moment dat, în cursul săptămânilor ce au urmat, am mers la o galerie din centru, după ce am lăsat-o pe Violet la grădiniță. O expoziție controversată fusese recenzată în ziar cu o zi înainte și te privisem citind cronica la cafeaua de dimineață. Ai scuturat ușor din cap înainte să întorci pagina.

Am făcut un pas în interiorul galeriei și am privit pereții. Peste vopseaua albă, mată, atârnau fotografii, din diverse reportaje, înfățișând copii acuzați de violențe armate. De necrezut, uneori chiar de acte mortale de violență. Copii, unii nu suficient de mari pentru a avea acnee, nu suficient de înalți pentru a se urca într-un montagnes russes în parcul de distracții.

M-am gândit la cât de mici puteau să fie organele genitale ale acelor băieți, cât de tineri erau, fără barbă, asexuați. Erau și două fete. Fiecare zâmbea larg, intens, cu buzele aproape strânse. Una dintre ele purta aparat dentar. Se ducea în fiecare lună la stomatolog, cu mama ei, pentru ajustare, alegea culoarea pe care o voia pentru sârme. Cerea apoi o înghețată de căpșune, pentru că orice altceva i-ar fi provocat durere.

Copiii m-au privit ore întregi. Ar fi putut să recunoască în mine o persoană ca aceea din care se trăgeau? Cineva ca propria lor mamă? Un angajat cu părul scurt, dat într-o parte, stătea la biroul din lemn de stejar, din colțul încăperii, și abia dacă își ridica privirea din cataloagele de artă pe care le citea. Am atins sticla ce acoperea portretul de la școală al uneia dintre fete. Câte o coadă perfect împletită îi atârna pe fiecare umăr. Unde începe? Când știm? Ce îi face să se schimbe? Cine e de vină?

Pe drumul de întoarcere, m-am convins singură cât de irațional fusese să mă gândesc că aș

fi putut găsi un aspect familiar în acele portrete. Să merg acolo fusese un gest absolut nebunesc.
Am luat-o de la școală mai devreme în acea zi și am mers să bem ciocolată caldă și să mâncăm fursecuri. Când ne-am așezat, mi-a oferit jumătate din fursecul ei.

— Cred că ești o fetiță foarte amabilă, am spus.

Ea lingea fulgii de ciocolată de pe jumătatea ei de fursec, cugetând la ce-i spusesem.

— Noah a spus că sunt rea. Dar oricum nu îmi place de Noah.

— Noah nu te cunoaște foarte bine, atunci.

A încuviințat din cap și a băgat degetul în glazura din bezea.
Am sărit peste cină – fursecurile ne stricaseră pofta de mâncare. În cadă, și-a închis ochii și a plutit pe un strat de spumă, ca un înger în zăpadă.

— Mâine o să îl rănesc pe Noah.

Cuvintele ei mi-au oprit inima-n loc. Am stors prosopul de față și l-am atârnat pe robinet, controlându-mi cu grijă reacțiile. Ea voia o reacție.

— Asta nu ar fi frumos, Violet, am spus calm. Noi nu rănim oameni. De ce nu îi spui, în schimb, un lucru care îți place cu adevărat la el? Își împarte lucrurile cu alții? E distractiv să te joci cu el în pauză?

— Nu, a spus și și-a băgat capul sub apă.

În ziua următoare ți-am zis că am o programare și te-am rugat să o iei de la școală. În schimb, m-am învârtit prin magazin, fără să cumpăr nimic. Inima îmi bubuia în piept, cu cât

mă apropiam de casă. Mă uitasem toată ziua la telefon, convinsă că avea să mă sune educatoarea.

— Cum a fost? am întrebat, aproape fără suflare.

— Educatoarea a spus că a avut o zi foarte bună.

I-ai ciufulit părul lui Violet în timp ce ea învârtea spaghetele pe furculiță. A ridicat privirea spre mine și a supt din spaghete printre dinții lipsă din față.

Mai târziu, înainte să mă duc la culcare, pe când îi adunam hainele pentru a le pune la spălat, am găsit un pumn imens de păr buclat, blond, în buzunarul rochiei pe care o purtase în acea zi la școală. L-am luat în mână și m-am holbat la el. Sentimentul de a ține părul altei persoane în mână era tulburător. Apoi mi-am dat seama al cui era. Al micuțului Noah, cel timid, palid, mărunțel, cu buclele lui dezordonate. Am mers pe hol, neștiind ce să fac cu el.

— Fox?

— Am ceva pentru tine, strigaseși din camera de zi, cu vocea mai ascuțită decât de obicei.

Mi-am strâns pumnul în jurul șuvițelor de păr. Stăteai pe canapea și mi-ai întins o cutie mică, pătrată. Apoi mi-am amintit că ai avut recenzia anuală în acea zi. Fuseseși promovat. Primiseși o mărire imensă.

— Faci așa de multe pentru noi, ai spus, atingându-mi fruntea cu nasul.

Am deschis cutia. Înăuntru era un lănțișor subțire, de aur, cu un pandantiv mic pe care era gravată litera „V“. L-am scos și mi l-am pus la gât.

— Lucrurile nu sunt foarte roz acum, dar te

iubesc. Știi asta, nu?

Mi-ai scos bluza. Mi-ai spus că mă doreai.

Părul a rămas în buzunarul blugilor mei, pe podea, iar când am terminat, am aruncat șomoiogul blond în toaletă și am tras apa.

Dimineață, în drum spre școală, am întrebat-o pe Violet ce pățise Noah cu o zi în urmă.

— Și-a tăiat tot părul.

— Și l-a tăiat el, singur?

— Da. În baie.

— Și educatoarea ce a spus?

— Nu știu.

— Nu ai avut nimic de-a face cu asta?

— Nu.

— Nu mă minți?

— Nu. Jur.

A rămas tăcută o vreme și apoi a spus:

— L-am ajutat să curețe, de-aia aveam părul lui în buzunar.

Când am ajuns în curtea grădiniței în acea dimineață, Noah s-a uitat la Violet și a fugit la mama lui, îngropându-și fața în poala ei. Era complet ras în cap. Violet a trecut pe lângă el și a intrat pe ușa din față. Mama lui s-a aplecat și l-a întrebat ce se întâmplase. *Nimic*, l-am auzit scâncind. I-a ținut un șervețel la nas și i-a spus să sufle. I-am aruncat o privire înțelegătoare și i-am zâmbit. Părea obosită. S-a străduit să îmi întoarcă zâmbetul și mi-a făcut semn cu mâna în care ținea șervețelul murdar. Trebuia să mă fi dus la ea să îi spun: *Știu cum e. Unele zile sunt dificile*. Dar îmi simțeam genunchii slăbiți și aveam nevoie să plec de acolo.

Pe drumul spre casă, m-am gândit la fotografiile pe care le văzusem expuse în galerie, cu o zi în urmă. Femeile din spatele acelor copii.

Dar mama ei era așa de normală. Era exact ca noi.

În aceeași zi, după grădiniță, terminasem de spălat rufele și am găsit-o stând pe marginea unui scaun, la blatul din bucătărie, cu degetele micuțe plutind lejer în zeama de la murături.

— Ce faci acolo? am întrebat-o.

— Pescuiesc balene, a spus.

Am privit peste umărul ei, observând cum încerca să prindă ultimii castraveciori murați pe când alunecau grațios și se scufundau în borcan, printre firele de mărar, și știi ce, chiar arătau ca niște balene. Avea o minte frumoasă, strălucită, și uneori tânjeam să pătrund înăuntrul ei. Chiar dacă îmi era frică de ceea ce aș fi putut găsi.

29

S-ar putea să nu îți amintești că numele lui era Elijah. Înmormântarea a fost într-o sâmbătă, la începutul lui noiembrie, după ce plouase timp de două zile, și simțeam cu toții o apăsare, cum ni se întâmpla uneori, atunci când era umezeală în apartament și când ne intra frigul în oase. Am lăsat-o pe Violet cu bona. Cât am fost plecați, a făcut un desen înfățișând doi copii. Unul zâmbea, iar altul plângea și avea o mâzgălitură roșie pe piept, despre care am presupus că era sânge. Am ridicat-o ca să o vezi, dar nu ai spus nimic. Ai pus desenul pe dulap și i-ai chemat un taxi bonei. Violet avea aproape cinci ani.

Când ne-am băgat în pat în acea seară, m-am întors spre tine și te-am întrebat dacă putem vorbi. Ți-ai frecat locul dintre ochi – avusesem o zi lungă și tulburătoare, dar nu m-am putut abține. Știai despre ce voiam să vorbesc.

— Fir-ar să fie, nu ai învățat nimic azi, stând în acea biserică? ai scuipat cuvintele printre dinți. Apoi: Era doar un desen.

Dar era mult mai mult de atât. M-am întors pe spate și am privit spre tavan răsucind lanțul de la gâtul meu între degete.

— Accept-o așa cum e. Ești mama ei. Asta e tot ce trebuie să faci.

— Știu. Și asta și fac.

Convingerea. Minciuna.

— Asta și fac.

Îți doreai o mamă perfectă pentru fiica ta perfectă și nu era loc pentru nimic altceva.

Dimineață, desenul lui Violet nu mai era pe dulap. Nu l-am găsit nici la gunoi. Am verificat în coșul de gunoi din bucătărie, în cel din baie și apoi în cel de lângă biroul meu. Nu te-am întrebat niciodată ce ai făcut cu el.

La înmormântarea lui Elijah, preotul a vorbit despre cum Dumnezeu are un plan pentru fiecare dintre noi, și că sufletul lui Elijah nu era menit să îmbătrânească. Nu puteam împăca aceste cuvinte cu ceea ce mă temeam că se întâmplase, de fapt, la locul de joacă, cu o săptămână în urmă.

Cred că am văzut ceva întâmplându-se exact înainte ca bietul băiat să cadă din vârful toboganului.

Eram foarte obosită – Violet avea din nou probleme cu somnul, cerea mai multă apă, cerea ca lumina să fie aprinsă. Trecuseră săptămâni de când nu mai dormisem o noapte întreagă. Poate că nu gândisem corect.

Zece secunde, aș estima. Atât l-a urmărit Violet pe Elijah alergând din cealaltă parte a locului de joacă până în vârful celui mai înalt tobogan, unde se afla ea. Și-a ținut mâinile la spate, țintuindu-l cu privirea pe băiat. El a săltat pe platforma instabilă, către ea, cu gura deschisă, țipând, în timp ce aerul proaspăt de toamnă i-a suflat pe spate părul lung.

Când a atins pământul, bufnitura a avut o anumită precizie. *Bum!* Cam așa ceva.

Ea se uitase în jos spre mine, fără nici un fel de remușcare în priviri când a văzut, pe pietrișul de sub ea, că trupul lui zdrobit rămăsese nemișcat, în cămașa cu dungi și blugii cu șiret. Era perfect impasibilă când am auzit-o pe bona lui strigând după ajutor, strigătele ascuțite de panică ale femeii răsunându-mi în urechi. Nu s-a clintit nici când o ambulanță a venit să îl ia, pe o targă mică, pe când un grup de mame și bone stăteau și priveau cu groază, iar copiii își băgau fețișoarele speriate la adăpost, în gâturile lor.

Am stat nemișcată, holbându-mă la vârful toboganului, reluând în minte ceea ce abia se întâmplase.

În momentele de dinainte de a alerga spre ea, Violet examinase platforma alunecoasă a

toboganului, de parcă ar fi fost un plonjor profesionist, vizualizându-și intrarea în apă, fără stropi. *Ai grijă, te rog!* strigasem. *E prea sus! E periculos!* Panica unei mame. Dacă e să fiu sinceră, mintea m-a purtat într-acolo: Pericol. Moarte. Dar a ei. Mintea unei mame este mereu acolo. A făcut un pas în spate și s-a sprijinit de unul dintre stâlpii de lemn ai structurii. Nu știusem de ce a stat acolo, așteptând.

I-am văzut piciorul ridicându-se. Exact la momentul potrivit.

Cred că a atins pământul mai întâi cu capul.

În ecoul sirenelor, Violet a întrebat cu voce joasă dacă putem merge la cofetărie. Sprâncenele i s-au ridicat anticipând reacția mea. Era un test? Ce văzusem? Ce aveam de gând să fac? Gândul că ea i-ar fi putut pune piedică era așa de absurd, de incredibil, încât mi-a dispărut aproape instantaneu din minte. Nu, nu, nu s-a întâmplat. M-am uitat la cerul gri și am spus tare:

— Asta nu s-a întâmplat.

Blythe, nu asta ai văzut.

— Mami? Putem să mergem la cofetărie?

Am clătinat din cap, punându-mi mâinile tremurânde în buzunarele hainei, și i-am spus să meargă.

Urmează-mă! Acum! ACUM!

Am parcurs în tăcere cei cinci sute de metri până la apartamentul nostru.

Am lăsat-o în fața televizorului și am stat pe toaletă în următoarea oră, incapabilă să mă mișc, gândindu-mă la ceea ce aș fi putut vedea. Aici nu mai era vorba despre un mănunchi de păr sau despre niște tachinări în curtea școlii. Acea platformă trebuie să fi avut undeva la trei metri și jumătate înălțime. Mi-am dat jos lanțul cu „V“ pe care mi l-ai dăruit. Îmi simțeam gâtul roșu. Fierbinte.

Lucruri ciudate îmi treceau prin minte, lucruri precum cătușe roz, mici, asistenți sociali, reporteri în pardesie, bătând la ușa noastră, documentele necesare pentru transferul școlar, costul revoltător al divorțului, și scaunul cu rotile, electric, al bietului copil. Am privit mucegaiul dintre dalele de faianță de la duș, reluând de nenumărate ori în minte reacția ei. Apoi am hotărât: Nu. Nu i-a pus piedică acelui copil. Nu era suficient de aproape de el. Nu, nu eram mama cuiva care putea face un asemenea lucru.

Eram atât de obosită.

I-am făcut un sendviș cu unt de arahide. M-a atins pe mână când am pus farfuria pe masa de cafea, iar când i-am simțit degetele pe piele, am tresărit. I-am privit mâinile și arătau așa de mici, de inocente, iar încheieturile degetelor aveau încă gropițe de la grăsimea de bebeluș.

Nu. Nu, ea nu făcuse nimic greșit.

Ți-am povestit în acea seară despre accidentul oribil al lui Elijah.

Accidentul, așa l-am numit.

Violet făcea un puzzle în celălalt capăt al bucătăriei. Și-a ridicat privirea spre mine când telefonul meu a bâzâit pe dulap. Am privit fix la ea în timp ce am răspuns. Era una dintre celelalte mame de la locul de joacă. Sunase ca să-mi spună că Elijah murise la spital.

— A murit. O, Doamne. A murit.

Rămăsesem fără suflare. Mi-ai aruncat o privire severă pentru asemenea sinceritate, asemenea eroare de judecată maternă, pentru că o spusesem cu voce tare, și te-ai dus lângă Violet să o consolezi. Dar ea era bine. A ridicat din umeri. A întrebat dacă o poți ajuta să găsească piesa din colț pe care o căuta.

Are nevoie de puțin timp pentru a procesa.

Bineînțeles.

Poate că ar fi trebuit să te gândeşti mai bine, Blythe. Avea nevoie să audă că a murit? De parcă nu era destul de rău că a fost acolo când a căzut.

Apoi, nu mult mai târziu, când ne-am băgat în pat: *Tu eşti bine? Vino aici. Cred că a fost oribil de privit. Îmi pare foarte rău, Blythe.* M-ai tras aproape de tine şi ai adormit cu piciorul peste al meu. Am privit fix în tavan, în întuneric, aşteptând ca Violet să se trezească din nou.

În ziua următoare am lăsat o tartă sărată, congelată, şi smothie-uri cu proteine, scumpe, într-un răcitor în faţa uşii apartamentului lor, cu un bilet pe care scria că ne gândim la ei. Am trimis flori la casa de pompe funebre, nişte crini mari şi albi.

Cu toată dragostea, Familia Connor.

Poliţia a analizat scurt incidentul, o chestiune de rutină. M-au chestionat. Le-am spus ce ţi-am spus şi ţie: noi nu văzuserăm nimic. Violet coborâse deja pe tobogan când am auzit zgomotul trupului său izbindu-se de pământ, în cădere. Că scândurile de lemn sunt prea vechi şi alunecoase. Că mi s-a părut întotdeauna un loc de joacă periculos. Că mă gândeam la biata lui mamă.

30

Secția de terapie intensivă pediatrică era la etajul unsprezece. Mi-am lăsat haina și geanta în mașină și purtam încă pantalonii de pijama. Asta și meniul Happy Meal de la McDonald's, pe care l-am cumpărat înainte de a intra în lift, au fost de ajuns pentru a o convinge pe asistenta de gardă că eram de acolo. Părinților care au copii în pragul morții nu li se prea cere să prezinte un act de identitate.

Am stat pe o bancă de metal din capătul coridorului, care era sub o fereastră cu vedere la parcarea angajaților. Gura de aerisire de deasupra forfotea ca un stomac înfometat. Am pus meniul de la McDonald's lângă mine.

Eram dezgustată de mine însămi pentru că mă aflam acolo. În locul unde a murit Elijah.

Timp de două săptămâni m-am gândit la accident, zi de zi, clipă de clipă. De fiecare dată când închideam ochii, eram acolo, la locul acela de joacă, strigând la ea să fie atentă, cu câteva momente înainte să se întâmple. Le-am văzut picioruşele, ale lui alergând, ale ei stând nemișcate, rezemate de stâlp. Apoi piciorul ei ridicându-se exact când el a trecut pe lângă ea.

Dar nu știu – nu puteam să fiu sigură.

Am ascultat. Gemetele slabe ale unui copil mic căruia i se recoltau fiole întregi de sânge, și vocea tandră a mamei sale spunându-i că era curajos. Vizavi de acel copil, un bărbat obosit ridica în brațe o fetiță și o scotea din salon. Ea ținea un ursuleț de pluș și făcea cu mâna spre cel pe care-l lăsase acolo, iar ghetele ei jerpelite se bălăngăneau peste coapsa bărbatului. O asistentă i-a urmat și a închis ușa încetișor. Din salon, se auzea o femeie plângând în hohote. Din vaietele ei îmi dădeam seama cât era de furioasă.

Și, la două uși distanță, o familie cânta un cântecel pe care Violet îl învățase la grădiniță. Muzica se auzea înăbușit, punctată de țipete copilărești, frumoase, și de clinchetul unui clopoțel de la un joc de societate. Ca zarva din timpul unui carnaval. Mi-am dorit pentru un moment să mă pot alătura lor.

Asistentele veneau și plecau, apăsând cu podul palmei pe butoanele dozatoarelor cu dezinfectant din fața fiecărei uși. Oamenii mai ieșeau să-și ia câte o cafea. Mamele trimiteau mesaje cerând prosoape. Un clovn în tutu, împingând un cărucior cu jucării, ciocănea amabil la fiecare ușă, întrebând dacă e un moment potrivit. Șoapte. Chicoteli. Aplauze. *Ce fetiță cuminte! Ce băiat mare!* Lungi perioade de liniște. Un anunț prin difuzoare că lifturile din aripa vestică aveau să fie oprite pentru următoarele douăzeci de minute. Mă holbam la un strat gros de murdărie de-a lungul plintei ce mărginea podeaua cu pietricele în nuanțe de gri și de culoarea piersicii. Ușile duble, grele, de la capătul coridorului se închideau cu zgomot, apoi se deschideau larg, din nou, și din nou, și din nou.

— Aveți nevoie de ceva?

Nu o observasem pe femeia în uniformă verde pal apropiindu-se de mine. Am încercat să înghit înainte să vorbesc, apoi am tresărit; mă simțeam de parcă cineva mi-ar fi îndesat tifon pe gât. Aerul era stătut. Am scuturat din cap și i-am mulțumit. Am stat acolo timp de patru ore.

Pe când plecam, ținând în mână cutia cu cartofi prăjiți reci, m-am oprit în fața ușii închise a salonului unde auzisem mai devreme plânsetul acelei femei. Am privit pe geamul cu grilaj și am văzut-o întinsă pe pat, cu o umflătură mică ghemuită lângă ea și o magistrală de tuburi ce pătrundeau pe sub pături, coborând dinspre pungile cu lichid ce atârnau deasupra lor ca norii de furtună. Stropi de ploaie picurau, pic, pic. Pe

peretele de lângă pat era o tăbliță pe care scria: „Numele meu este... și îmi place..." Cineva completase spațiile cu „Oliver“ și „să joc fotbal cu prietenii mei“.

Mamele nu ar trebui să-și vadă copiii în suferință. Nu ar trebui să-și vadă copiii murind.

Și nu ar trebui să creăm oameni răi.

Pentru o clipă, cum stăteam acolo, în fața acelei uși, mi-am dorit ca Violet să fi fost cea care căzuse din vârful toboganului.

Am rămas o vreme în mașină, în parcarea spitalului, și am reluat lucrurile altfel, de data aceasta. Nu trebuia să-mi mai las gândurile să se îndrepte în acea direcție; trebuia să cred că fiica mea nu îi pusese piedică băiatului.

În acea seară, ți-ai trecut ușor mâna peste umerii mei și mi-ai masat ceafa în timp ce eu prăjeam creveți în tigaie. Când m-am îndepărtat, m-ai întrebat ce s-a întâmplat. Voiam să îți spun unde fusesem în acea zi. Voiam să zic: *Sunt un monstru deoarece am asemenea gânduri*. În schimb, am mormăit ceva cum că mă durea capul, privind fix uleiul ce sărea în tigaie. Ai clătinat din cap și ai ieșit din bucătărie.

31

— Mă tem că azi nu e o zi bună.

Domnul Ellington stătea în pragul ușii, cu o cârpă umedă în mână. Bătusem când și când timp de cinci minute până mi-a deschis. Thomas și Daniel erau plecați la mătușa lor, spusese el. Doamna Ellington nu se simțea bine. Probabil a văzut dezamăgirea de pe chipul meu, căci, chiar când dădeam să plec spre casă, m-a atins pe umăr.

— Stai un minut, Blythe. Dă-mi voie să văd dacă nu te poate primi, totuși.

Am așteptat pe coridorul din față până s-a întors.

— Mergi sus. Se odihnește în pat.

Nu mai fusesem niciodată în dormitorul lor, dar știam că era camera din capătul holului. Eram agitată – era un spațiu foarte intim –, dar mă simțeam specială, în același timp. Ușa era întredeschisă, așa că m-am strecurat încetișor înăuntru, iar doamna Ellington s-a ridicat în capul oaselor.

— Intră, scumpo. Ce surpriză plăcută să te văd azi.

Nu era machiată deloc, iar părul îi era prins într-o eșarfă de mătase. Ochii ei păreau mai mici și sprâncenele mai subțiri, dar era la fel de frumoasă ca întotdeauna. A bătut ușor cu palma pe saltea, lângă ea, dar m-am întrebat dacă n-ar fi mai bine să nu mă apropii atât de mult de ea, dacă nu cumva ar deranja-o. Dar ea a repetat gestul, așa că m-am așezat și mi-am pus mâinile frumos în poală.

— Nu arăt prea bine azi, nu-i așa?

Nu am știut cum să răspund. În schimb, am privit în jur prin dormitor. Draperiile aurii erau legate cu sfoară într-o parte, și tapetul cu frunze în relief arăta exact ca acela al mamei, doar că era de un galben intens, nu ca verdele acela de spital din casa noastră, pe care nu l-am putut suferi

niciodată. Mi-am plimbat mâna peste cuvertura așternută pe pat și care se asorta cu draperiile. Totul în jur emana căldură și eleganță. M-am gândit la patul mamei, pe care nu îl făcea niciodată, și la așternuturile spălate rar.

— O să vă faceți bine?

— Oh, da, voi fi bine. Nu sunt bolnavă, propriu-zis.

— Și atunci care-i problema?

Știam că era o îndrăzneală din partea mea să întreb așa ceva, dar trebuia să știu. Simțeam un miros ciudat, dulceag și înțepător, ca iaurtul pe care alți copii de la școală îl aveau în pachețelul pentru prânz. Pe noptieră, lângă ea, era o cutie cu pastile și mă întrebam dacă erau aceleași pe care le văzusem în camera mamei mele.

— Nu sunt sigură că e potrivit să mă apuc să-ți vorbesc despre păsări și albine, dar ești un copil matur la cei zece ani ai tăi.

Probabil că mă înroșisem. Nu vorbisem niciodată cu mama despre sex sau de unde veneau bebelușii, dar îmi formasem o idee despre cum funcționau lucrurile, din discuțiile cu ceilalți copii de la școală. Doamna Ellington a ridicat plapuma și a tras în jos cămașa de noapte, albă, până s-a întins peste pântecul ei umflat. Până atunci, nu observasem să fi fost mai grasă în zona aceea, dar era întotdeauna îmbrăcată așa de frumos cu lucruri care nu erau strâmte sau mulate, ca ale mamei.

— Vei avea un bebeluș?

— Trebuia să am. Am fost însărcinată. Dar copilul nu a rezistat.

Nu avea nici un sens pentru mine. Nu aveam nici cea mai vagă idee ce însemna că bebelușul nu rezistase, ce pățise în burta ei. Unde dispăruse? Ce

se petrecuse? Trebuie să fi simțit că eram confuză. A tras ușor de plapumă pentru a-și înveli din nou pântecul, de parcă o durea să îl acopere, dar a zâmbit, mascându-și durerea pe care o simțea. Am văzut că avea o brățară de spital, asemănătoare cu cea pe care o văzusem pe mâna mamei, cu ani în urmă, când suferise de o gripă urâtă. Nu știam ce să spun. Am arătat spre pastilele de pe noptieră.

— Vrei mai multe din alea?

A râs.

— Păi, aș vrea eu, dar pot să iau doar câte una la șase ore.

— Thomas și Daniel vor fi triști?

— Încă nu le spusesem că aveau să fie frați mai mari. Urma să le spun în curând.

— Tu ești tristă?

— Da, sunt foarte tristă. Dar știi ce? Dumnezeu are un fel aparte de a se îngriji ca totul să fie bine.

Am încuviințat din cap de parcă aș fi înțeles, de parcă Dumnezeu ar fi fost cineva în care și eu aveam încredere.

— Era fetiță. Aș fi avut o fiică, a zis și și-a pus un deget pe nasul meu, iar ochii i s-au umplut de lacrimi. Exact așa ca tine.

32

Era ceva special la strada aceea cu case vechi, înșiruite, iar aerul mirosea a caprifoi de iarnă, când am coborât din mașină. Aveam să aflu că în curtea din spate era plin de tufe de caprifoi. Ofertele se primeau săptămâna următoare, dar am căzut de acord pe loc asupra unei sume. Agentul imobiliar a încheiat afacerea până la cină. A sunat pentru a ne spune veștile în timp ce mâncam pizza, nerăbdători, la un restaurant unde aveam să devenim curând clienți fideli. La distanță de doar cincisprezece minute de școala lui Violet. Puteam să facem singuri majoritatea treburilor. Coșurile de baschet din vecini erau aliniate de-a lungul drumului ce se înfunda, iar școala elementară din apropiere era clasată ca una dintre cele mai bune din zonă.

Trei dormitoare. O afacere încheiată rapid. Începeam să cred că viața se punea în sfârșit pe roate. Îmi doream asta cu disperare.

Avuseserăm nevoie de o schimbare, deși nu vorbeam astfel despre casa cea nouă. Nu discutaserăm deloc despre nevoia de schimbare. Trecuseră trei luni de la accident și nu mai visam locul de joacă. Nu mai auzeam bufnitura îngrozitoare a trupului izbindu-se de pavaj atunci când turnam cereale în castron sau închideam portiera mașinii. Timpul îmi dăruise asta. Timpul, și dorința mea de a uita. Nu mă mai duceam în parc. Nu mă mai apropiam de acel loc. Numele băiatului nu era menționat niciodată. Violet începuse să doarmă din nou toată noaptea și ceața care îmi tulbura mintea părea că se ridicase.

Într-o zi, ai venit acasă și ți-ai deschis laptopul arătându-mi pe pagina unei agenții imobiliare o listă de case. Nici măcar nu știam că te interesai.

În următoarele două luni, ne-am petrecut toți trei fiecare weekend acolo, demolând lucruri cu uneltele de împrumut și întâlnindu-ne cu meseriașii care făceau ceea ce nu puteam face noi. Am fost de acord că nu ne permiteam să renovăm complet chiar atunci, dar erau lucruri ce nu sufereau amânare: podea nouă, băi noi. Lista creștea datorită privirii tale agere, de arhitect. În săptămâna mutării, părinții tăi au venit în oraș pentru a ne ajuta cu Violet, cât noi împachetam și despachetam. Au adus-o să-și ia rămas bun de la apartament înainte să predăm cheile. Ceremonia a fost ideea mamei tale, nu a mea. Undeva pe drum îmi pierdusem atașamentul sentimental față de locul în care ne-am întemeiat familia. Chiar și tu o făcuseși – îmi dădeam seama după ușurarea de pe chipul tău când am ieșit din acea clădire pentru ultima dată. Felul în care ai lăsat cheile să cadă în plic, pe care l-ai aruncat apoi pe biroul portarului.

Violet a stat cu părinții tăi la hotelul din centru, unde se cazaseră, în timp ce noi am muncit de zor până la două dimineața. Am mutat lucrurile ei vechi de bebeluș în al doilea dormitor mic, împachetate în coșuri de cauciuc.

— Alea nu ar trebui duse la subsol? ai întrebat.

— Vom avea nevoie de ele mai devreme sau mai târziu.

Ai tras aer adânc în piept.

— Hai să încheiem pe seara asta.

Am dormit pe salteaua noastră, la mijlocul podelei dormitorului celui nou. Am uitat să pornim căldura, așa că ne-am încotoșmănat cu hanorace și pantaloni de trening pe sub pătură.

— Vom fi fericiți aici, am șoptit, frecându-mi piciorul cu șosetă de al tău.

Credeam că am fost și până acum.

33

Sigur mi-a văzut silueta goală în lumina lunii. Cămașa mea de noapte subțire acoperea intersectarea trupurilor noastre, arcuirea spatelui meu ca de felină, sânii ca niște săculeți de nisip legănându-se deasupra feței tale.

Am gemut încet și prelung, cu mâinile încleștate de tăblia patului, detașându-mă complet de tot ceea ce ne înconjura. Dulapul nu avea uși pentru a ascunde amalgamul de rufe pe care nu le spălasem încă, și nici rândurile de haine curate pe care nu le despachetasem încă, și nici cutia cu haine pentru donații, pe care nu le predasem încă. Eram îngropată în „lucruri de făcut“. Mutarea era dezorganizată, iar renovările avansau încet.

Privind înapoi, eram în mijlocul unui haos mundan după care mai tânjesc și acum uneori.

Nu am auzit scârțâitul ușii și nici trosnetul pașilor ei pe podeaua nouă de lemn, ce fusese montată cu o săptămână în urmă. Nu mi-am dat seama că era acolo decât atunci când m-ai împins de pe tine, ai înjurat și ai tras așternuturile, ca să te acoperi. Mă aflam la capătul patului, în poziție fetală, acolo unde aterizasem în urma panicii tale. *Du-te înapoi în pat! Nu s-a întâmplat nimic*, i-am spus calm. A întrebat ce făceam. *Nimic*, am răspuns. *Doamne Sfinte, Blythe*, ai zis de parcă tot momentul s-ar fi petrecut din vina mea.

Și, într-un fel, avea dreptate. Eram la ovulație. Tu erai obosit. Plânsesem în pernă. Așa că mi-ai masat spatele și ai început să mă săruți pe gât, genul de sărutări care spuneau că mă iubeai, dar nu voiai să mi-o tragi. Aveau să mai fie desule ocazii să încercăm, spuneai.

Nu vrei încă un copil, te-am acuzat. *De ce?* Stăteam întinși amândoi, în liniște, iar mai târziu ți-ai trecut degetele prin părul meu. *Ba da, vreau*, ai șoptit.

Minţeai, dar nu mi-a păsat.
M-am întors spre tine şi te-am mângâiat până am simţit că cedezi. Te-am strecurat înăuntrul meu prefăcându-mă că totul este diferit – tu, camera, maternitatea, aşa cum o ştiam eu – şi te-am implorat să nu te opreşti.

Cu trei săptămâni înainte, am adus din nou în discuţie ideea, în timp ce ne spălam pe dinţi. Ai scuipat în chiuvetă şi ai rupt câte un fir de aţă dentară pentru fiecare. *Să vedem. Mai târziu. Vom vedea.*
În vocea ta se simţea o impolitеţe necaracteristică, ce mi-ar fi trezit suspiciuni în oricare altă zi. Dar nu şi atunci. Aici nu era vorba despre tine. Aici era vorba despre mine. Singura cale pe care o vedeam pentru a rămâne o familie unită era să avem încă un copil. Izbăvire, poate, pentru tot ce se întâmplase greşit. M-am gândit la motivul pentru care o făcusem pe Violet – voiai o familie şi eu voiam să te fac fericit. Dar voiam să îmi dovedesc şi că toate îndoielile mele erau neîntemeiate. Şi, de asemenea, voiam să îi dovedesc mamei mele că se înşela.
Blythe, noi, femeile din familia asta, suntem diferite. Vei vedea.
Voiam o altă şansă la maternitate.
Nu puteam concepe că eu eram problema.
Pe drum spre şcoală, îi arătam deseori bebeluşi lui Violet. *Nu ar fi drăguţ? Să ai un frăţior sau o surioară?* De obicei, nu îmi răspundea. Era din ce în ce mai prinsă în lumea ei, dar pe atunci distanţa care se crease între noi făcea ca viaţa împreună să fie mai uşoară, într-un fel. În fiecare dimineaţă vedeam aceeaşi mamă în faţa şcolii. Îşi ţinea nou-născutul învelit la piept în timp ce se apleca cu grijă să îşi sărute celălalt copil de rămas-bun.
— Cred că-i mult de muncă atunci când ai doi copii, i-am spus la un moment dat, zâmbind.

— E obositor, dar merită.

Merită. Din nou asta. S-a legănat și l-a mângâiat pe cap.

— E un bebeluș foarte diferit. Este o experiență total diferită cu al doilea. Diferită.

Violet, în pragul ușii noastre, cu mâinile pe lângă corp. A refuzat să plece până nu i-am răspuns ce anume făceam. Așa că i-am explicat. Când doi oameni se iubesc, le place să se strângă în brațe într-un fel special. Eram tăcuți, toți trei, acolo, în întuneric. Apoi s-a întors în camera ei.

— Ar trebui să o alinăm, ți-am spus. Ar trebui să mergem să ne asigurăm că e bine.

— Atunci du-te, ai zis.

Dar nu m-am dus. Ne-am întors cu spatele unul la celălalt, într-un impas care nu avea nici un sens pentru mine.

Nu am vorbit în acea dimineață. Mi-am făcut duș fără să pun de cafea și pentru tine. Pe drum spre bucătărie, m-am oprit la mijlocul scărilor, ascultând conversația ta cu Violet de la micul dejun. Ți-a spus că mă urăște. Că și-ar dori să mor ca să trăiască doar cu tine. Că nu mă iubea. Aceste cuvinte ar fi străpuns inima oricărei alte mame.

— Violet, e mama ta, îi spuseseși.

Erau atât de multe alte lucruri pe care i le-ai fi putut spune, dar acelea au fost cuvintele pe care le-ai ales.

În acea noapte te-am implorat fără pic de rușine să mai încercăm o dată. Doar încă o dată. Și ai fost de acord.

34

Mama lui era îmbrăcată cu aceleași haine de yoga pe care le purta mereu când îl lăsa la intrarea în curtea școlii, iar bluza îi era ușor șifonată, de parcă ar fi fost scoasă din coșul de rufe. Coafura ei era doar un vestigiu al zilei precedente. Fiul ei stătea lângă ea și și-a dat jos șapca de baseball. Curtea școlii era un loc electrizant, cu energia sa matinală, cu burticile pline de cereale Cheerios, cu fețele rotunjoare de somn. S-a lăsat pe vine. Băiatul și-a afundat nasul în gâtul ei. Din locul în care stăteam, vedeam bine că fața băiatului exprima suferință. Mâinile ei s-au închis în jurul capului său ca petalele unei flori. Buzele i se mișcau încetișor în dreptul urechii lui. Băiatul s-a cuibărit la pieptul ei. Avea nevoie de ea. În spatele lui, zgomotele creșteau, țipete, sunetul de bici al mingii de baseball lovind cimentul.

Mama și-a strecurat mâinile peste umerii lui subțiri, iar el s-a tras deoparte, bombându-și pieptul micuț, dar ea l-a tras din nou aproape. De data aceasta, ea avea nevoie de el. Acum, și-a cuibărit fața în gâtul lui, trei secunde, poate patru. A vorbit din nou. Băiatul a strâns din ochi. A încuviințat din cap, și-a pus șapca la loc, a tras cozorocul în jos și a plecat. Nu încet, nu șovăielnic, ci grăbit, nerăbdător, alergând, cu genunchii ușor apropiați. Ea nu putea să-l urmărească, nu în această dimineață. S-a întors și a plecat, privind în jos spre telefon și pierzându-se în ceva ce nu o făcea să sufere așa cum o făcea fiul ei.

Pentru prima dată în acea dimineață, îmi simțeam burta ca un roi de fluturi într-o plasă. Bebelușul se trezea în interiorul meu. Violet își lăsase punga cu portocale feliate la mine atunci când ne despărțiserăm la intrarea în școală. Am supt sucul lor dulce, aruncând restul într-un coș de gunoi pe

când o urmăream pe mamă străbătând strada și trecând de două intersecții. S-a oprit pentru a cumpăra sare de la un magazin de pe colț și am privit-o din spatele piramidei de roșii. Voiam să îi văd fața. Să văd dacă îl purta cu ea. Mă întrebam cum arăta – cum se simțea – să ai acel gen de legătură cu altă persoană. Nu găsisem încă răspunsul când am pierdut-o, cincizeci de metri mai departe, într-o secțiune aglomerată a trotuarului aflat în construcție.

Lucruri de acest fel se petreceau în jurul nostru, al meu și al lui Violet, într-o limbă pe care noi nu o vorbeam. Așa că îmi doream cu disperare să învăț. Să fiu mai bună cu cel pe care-l așteptam.
Pe drumul de întoarcere spre casă, am trecut pe lângă o femeie ce aranja o mică piață de vechituri la marginea străzii. A rezemat un teanc de tablouri vechi de stâlpul de iluminat, punând pe spatele lor buline colorate pentru a marca prețurile. A scos din teanc unul cu ramă aurie, elegantă, privindu-l cu grijă, hotărându-i prețul. Stăteam în spatele ei și mi-am dat seama că mă țineam strâns de piept, absorbind tabloul. Înfățișa o mamă ținându-și copilul în poală. Bebelușul trandafiriu, îmbrăcat în alb, cuprindea tandru bărbia mamei sale, în timp ce ea privea în jos spre el. Avea o mână petrecută pe după mijlocul copilului, iar cu cealaltă îi ținea coapsa micuță. Capetele li se atingeau. Exista pace între ei, căldură și mângâiere. Rochia lungă, drapată avea culoarea piersicii, cu muguri vișinii. Abia am reușit să vorbesc, ca s-o întreb cât costă tabloul. Dar nu conta – trebuia să îl am.

— Îl voi lua pe acela, am spus pe când îl punea la loc în grămadă.

— Pictura în ulei?

Și-a dat jos ochelarii și a privit spre mine.

— Da, aceea. Mama și copilul.

— Este o reproducere după Mary Cassatt. Nu un original, desigur.

A râs de parcă ar fi trebuit să știu cât de absurd ar fi fost să aibă un Mary Cassatt original.

— Ea este în tablou? Pictorița?

A clătinat din cap.

— Nu, ea nu a avut copii. Poate din cauza asta îi plăcea atât de mult să picteze mame cu prunci.

Am cărat tabloul acasă, sub braț, și l-am agățat în camera copilului. Când te-ai întors acasă în acea seară și m-ai găsit îndreptând pictura pe perete, te-ai oprit în pragul ușii și ai scos un sunet. Un pufăit.

— Ce? Nu îți place?

— Nu e decorul tău tipic pentru camera copilului. În camera lui Violet ai pus tablouri cu animale.

— Ei bine, îl ador.

Îmi doream acel copil. Fața aceea acoperită de mâna făcută căuș. Acea mânuță grăsună, peste a mea. Acea dragoste palpabilă.

35

Violet privea liniștită cum forma trupului meu se întindea și se transforma. Bebelușul se mișca toată ziua, trecându-și călcâiele imposibil de mici de-a lungul burții mele, înainte și înapoi. Îmi plăcea la nebunie să mă întind pe canapea, cu bluza ridicată, amintindu-ne tuturor că era și el cu noi. Că aveam să fim o familie de patru.

— O face din nou? strigai din bucătărie, pe când terminai de spălat vasele.

— S-a pus din nou pe treabă, striga ea, și râdeam cu toții împreună.

Undeva pe parcurs, copilul a creat o schimbare în relația noastră, deși nu aș fi putut să spun exact ce anume a schimbat. Eram mai amabili unul cu altul, deși exista o nouă distanță între noi, pe care tu o umpleai cu mai multă muncă. Eu m-am folosit de acel spațiu pentru a privi în interior. Spre el. Amândoi eram fericiți să reprezentăm universul celuilalt, încă de pe atunci. Mamă și fiu.

Când tehnicianul a trecut sonda peste masa de electricitate statică și mi-a spus că voi avea un băiețel, am închis ochii și, pentru prima dată în viața mea, i-am mulțumit lui Dumnezeu. Am păstrat vestea pentru mine timp de două zile – atât ți-a luat să mă întrebi ce s-a întâmplat la ecografia programată. Nu-ți stătea în fire – la prima sarcină ți-a păsat suficient de mult încât să vii cu mine la fiecare programare. În acel punct, eram în trecere unul pe lângă celălalt, în noapte. Tu aveai în derulare câteva proiecte importante, clienți noi cu mulți bani. Eu nu aveam nevoie pe atunci decât de foarte puțin din partea ta. Îl aveam pe el.

Violet a vrut să mă ajute să sortez hainele ei de când era mică. Am stat împreună în spălătorie, împachetând pijamalele micuțe în timp ce ieșeau din uscător. O ducea pe fiecare la nas, de parcă și-

ar fi putut aminti timpul și locul în care le purtase. Am lăsat-o să își îmbrace păpușa cu un pulover tricotat și a început s-o legene apoi la piept. M-am minunat de atenția neobișnuită cu care atingea toate lucrurile, de blândețea din vocea ei.

— Tu așa făceai, a spus, legănând blând păpușa de două ori la dreapta, de două ori la stânga, apoi din nou la dreapta.

La început nu am înțeles la ce se referea – nu îmi aminteam să fi făcut așa cu ea. Dar am luat păpușa din brațele ei, m-am ridicat în picioare și am încercat să reproduc felul în care legănase bebelușul mai devreme. Familiaritatea mișcării mi-a revenit instantaneu în minte. Avea dreptate. Am râs continuând să legăn păpușa înainte și înapoi, iar ea a chicotit, dând din cap.

— Ți-am spus eu!

— Ai perfectă dreptate.

Părea imposibil ca ea să își fi amintit de asta, să fi păstrat așa ceva în memorie în toți anii aceștia. Și-a pus mâinile de o parte și de alta a pântecului meu uriaș și a reprodus mișcarea pentru bebelușul dinăuntru, legănându-se cu pântecul meu între mâinile ei mici. Curând dansam, toți trei, în ritmul rotațiilor mașinii de spălat.

36

Am simțit jos, cu mâna, cum capul îi ieșea prin cercul fierbinte al cervixului meu. Eliberarea a fost euforică. M-ai privit ghidându-l prin deschizătura trupului meu și ridicându-l în liniște, cu grijă, pe locul pe care îl ocupase timp de două sute optzeci și trei de zile. *Ești aici*. S-a uitat spre mine arcuindu-și spatele, apoi a început să alunece pe abdomenul meu ca o râmă acoperită de vernix și sânge. Avea gura deschisă și ochii sticloși îi erau încă negri. Mâinile lui agitate, zbârcite păreau acoperite de prea multă piele. Mi-au găsit sânul, și bărbia lui mică s-a cutremurat. Era miracolul meu. L-am tras la sfârc și am atins vârful de buza lui de jos, cu mâinile tremurându-mi încă de la ocitocină. *Dă-i înainte, băiat dulce!* Era cea mai frumoasă făptură pe care o văzusem vreodată.

— Arată exact ca Violet, ai spus, privind peste umărul meu.

Dar pentru mine nu arăta deloc ca ea. Erau trei kilograme de materie atât de pură, de binecuvântată, încât mi se părea că ar fi putut să plutească deasupra mea, ca un vis, ceva ce nu aș fi meritat niciodată, câte zile aș fi avut. L-am ținut ore în șir, lipit la pieptul meu, până m-au obligat să merg la baie. Sângele a curs din mine în toaletă, iar când am privit la lichidul roșu, nu știu de ce, dar m-am gândit din nou la fiica noastră. Apoi am pășit încet înapoi la fiul meu, în pătuțul său de sticlă de lângă baie.

Îmi amintesc foarte puține alte detalii despre cum a sosit pe lume.

Îmi amintesc totul despre cum a părăsit-o.

1969

Ceciliei i-a venit ciclul când avea doisprezece ani. Pe atunci, avea deja sânii mai mari decât ai oricărei alte fete din clasă. Mergea cu umerii aplecați în față, încercând să ascundă noile semne ale feminității ei. Etta nu vorbea în general prea mult cu ea la momentul respectiv, darămite să deschidă subiectul pubertății. Cecilia auzise de la alte fete despre sângerare, dar chiar și așa inima i-a sărit din piept când și-a văzut lenjeria intimă udă și roșie. A căutat tampoane prin dulapurile mamei sale, dar nu a găsit nici unul. S-a încovoiat de durere pe podeaua băii, văzând cum sângele îi curgea prin pantaloni, și a decis că trebuia să îi spună mamei.

Etta nu a răspuns când Cecilia a bătut la ușa dormitorului ei, dar nu era nimic neobișnuit în asta – era ora trei, iar ea dormea în mai toate după amiezile. A ocolit patul, s-a așezat în dreptul Ettei și i-a șoptit numele până când aceasta s-a trezit speriată. Etta a oftat când i-a povestit ce se întâmplase – cu milă sau dezgust, Cecilia nu era sigură.

— Ce vrei de la mine?

Nu a răspuns pentru că nu știa. A simțit că i se pune un nod în gât. Etta a deschis sertarul de la noptieră și a scos două pastile dintr-un portfard mic și roșu pe care îl ascundea de Henry. I le-a întins Ceciliei, strecurându-și cealaltă mână sub pernă și închizând ochii.

Cecilia a privit fix pastilele albe, mici, le-a așezat pe noptieră și a ieșit din dormitor. A găsit geanta mamei ei pe coridor, a luat tot mărunțișul pe care l-a găsit și a plecat la farmacie. Obrajii îi ardeau când a plătit pentru tampoane și se uita oriunde, mai puțin la tânărul din fața casei de marcat. Acasă, și-a făcut o baie fierbinte și Etta a

intrat să folosească toaleta chiar în timp ce ea se scufunda în cadă. Etta a urinat cu ochii închiși.

Mai târziu în acea după-amiază, Cecilia stătea în fața ușii de la dormitorul mamei sale. O mânie necunoscută până atunci pusese stăpânire pe ea. A mărșăluit înăuntru și a aprins lumina. Stând lângă patul mamei sale, cu pumnii strânși, și-a dat seama că își dorea ca Etta să o lovească. Dacă ar fi plesnit-o, ar fi însemnat că măcar exista în lumea mică și tristă a Ettei. Pe atunci, Cecilia simțea că de câteva luni era ca și moartă pentru mama sa. Etta s-a mișcat și s-a trezit privind-o.

— Lovește-mă, Etta, a spus Cecilia, tremurând toată. Haide! Lovește-mă!

Nu îi spusese niciodată pe nume mamei sale.

Chipul Ettei era complet inexpresiv. Și-a îndreptat privirea de la fața tremurândă a Ceciliei la întrerupătorul de pe perete și a oftat din nou. Apoi a lăsat iar capul pe pernă și a închis ochii. Pașii lui Henry au străbătut vestibulul, în drum spre bucătărie. Bărbatul se uitase după masa de seară, dar nu găsise nimic. Nu azi. Cele două pastile pe care i le dăduse Etta erau încă pe noptieră. Cecilia nu era sigură de ce nu voia ca Henry să le vadă. Le-a luat și le-a aruncat în toaletă, trăgând apa după ele.

— Iar nu se simte bine?

Henry umplea ceainicul când Cecilia a intrat în bucătărie.

— O doare capul, a spus.

Toți se pricepeau de minune la a se minți unul pentru altul, la a pretinde că lucrurile nu erau atât de rele pe cât erau de fapt. A încuviințat din cap și s-a uitat din nou după resturi prin frigider. Cecilia a pornit radioul, umplând încăperea, pentru a nu mai fi nevoiți să își vorbească.

37

Mă întreb dacă ai observat vreodată la el lucrurile acelea care erau rațiunea mea de a fi.

Felul în care își arunca mânuțele deasupra capului, ca un adolescent, atunci când dormea. Mirosul piciorușelor lui la sfârșitul zilei, exact înainte de a-i face baie. Felul în care întindea repede brațele când auzea scârțâitul ușii dimineața, căutându-mă cu disperare printre barele pătuțului. Așa că nu te-am rugat niciodată să ungi balamalele.

Azi l-am simțit greu în mine. Uneori se întâmplă, pur și simplu. Zile diferite, dense, dureroase, ce fac ca totul în jurul meu să aibă un gust amar. Îl vreau doar pe el, dar lumea reală amenință să îi amuțească sunetele, mirosurile.

Vreau să îl inspir adânc și să nu mai expir vreodată.

Simți și tu asta uneori?

Acele prime zile. Lapte acrit și miros de sudoare. Crema pentru sfârcuri pătând așternuturile. Veșnicul cerculeț lăsat de ceașca de ceai pe noptieră. Am plâns fără să mă gândesc, fără să știu de ce, dar lacrimile erau o manifestare a iubirii. Laptele mi-a venit și sânii îmi erau ca doi bolovani, iar eu abia dacă mă mișcam din locul acela. L-am legănat până a adormit pe pieptul meu gol. Tresărea când și când, aruncându-și brațele subțiri în sus, apoi ghemuindu-se din nou la pieptul meu. Apoi o luam de la capăt. Nu exista zi sau noapte. Sfârcurile mă înțepau la gândul de a-l hrăni din nou.

Și totuși. Nu voiam ca timpul acela cu el să se termine. El era tot ceea ce îmi dorisem vreodată. Legătura pe care o împărtășeam cu el era tot ceea ce puteam simți. Tânjeam după greutatea lui fizică pe corpul meu. *Deci asta este*, mă gândeam. *Așa trebuie să fie*. Îl sorbeam, însetată, din priviri.

El înălța capul dintre sânii mei și îl clătina, ca și cum ar fi cercetat în jur, încercând să o găsească pe mama lui, căutând persoana pe care o iubea. Îmi lipeam obrazul de al lui, apoi el se odihnea din nou, în siguranță, fericit și plin. De lapte, de mine.

În cele din urmă, m-am dat jos din pat și mi-am întors din nou atenția către Viață. Am strâns masa după ce Violet a luat micul dejun, am făcut castele de jucărie, am aruncat teanc după teanc de rufe în uscător. Dar când el nu era cu mine, mintea mea era cu el, sus, în acea cameră.

Lui Violet nu i-a prea păsat de Sam la început, deși privea cu atenție de fiecare dată când îl puneam la sân. Deseori își atingea și ea pieptul plat în timp ce el sugea, ca și cum ar fi fost uimită de funcția sânilor unei femei. Când el termina, ea pleca din cameră, dorindu-și de cele mai multe ori să fie singură.

Sam s-a îndrăgostit nebunește de ea în lunile care au urmat. Curând, se lumina de fiecare dată când o așteptam după ore și îi auzea vocea prin ușa de la intrare a școlii.

— Uite-o pe sora ta! îi spuneam, și el lovea din picioare, dorind cu disperare să ajungă la ea, tânjind să-i vadă chipul în fața lui.

Ea îl scutura ușor de picior și plecam înapoi acasă, unde aveam să ne petrecem partea aceea din zi de care îmi era cel mai frică. Noi trei, singuri, un teren minat al după-amiezilor târzii, așteptând ca tu să intri pe ușă. Erai un bun neutralizator.

Noi doi. Eram parteneri, tovarăși, creatorii acestor două ființe omenești. Dar trăiam vieți din ce în ce mai diferite, ca majoritatea părinților. Tu erai cerebral și creativ, inventând spații, orizonturi și perspective, și îți ocupai zilele cu lumini, elevații, finisaje. Mâncai trei mese pe zi. Citeai

fraze scrise pentru adulți și purtai o eșarfă foarte drăguță. Aveai un motiv să faci duș.
Eu eram un soldat, executând o serie de acțiuni fizice în buclă. Schimbă scutecul. Prepară laptele praf. Încălzește biberonul. Toarnă cerealele în castron. Curăță mizeria. Negociază. Imploră. Lui, schimbă-i pijamaua. Ei, scoate-i hainele. Unde e cutia ei pentru pachețelul de prânz? Îmbracă-i bine. Mergi. Mai repede. Suntem în întârziere. Îmbrățișeaz-o de rămas-bun. Împinge leagănul. Găsește mănușa. Freacă degetul pișcat. Dă-i o gustare. Ia alt biberon. Pupă, pupă, pupă. Pune-l în pătuț. Curăță. Fă ordine. Gătește. Prepară. Dezgheață puiul. Ia-l din pătuț. Pupă, pupă, pupă. Schimbă-i scutecul. Pune-l în scaunul înalt. Șterge-l pe față. Spală vasele. Gâdilă. Schimbă scutecul. Gâdilă. Pune gustările în punguță. Pornește mașina de spălat. Îmbracă-l bine. Cumpără scutece. Și detergent de vase. Grăbește-te să o iei de la școală. Bună, bună! Hai, hai. Dezbracă. Pune rufele la spălat. Pornește-i emisiunea. Pauză. Te rog. Ascultă ce spun. Nu! Detergent pentru îndepărtarea petelor. Scutec. Cină. Vase. Răspunde iar și iar la aceeași întrebare. Umple cada. Dezbracă-l. Șterge podeaua. Mă asculți? Perie dinții. Găsește-l pe iepurașul Benny. Pune pijamaua. Alăptează. Carte. Încă o carte. Continuă, continuă, continuă.

Țin minte că într-o zi mi-am dat seama cât de important este trupul meu pentru familia noastră. Nu intelectul meu, nu ambițiile mele literare. Nu persoana modelată de cei treizeci și cinci de ani de existență. Doar trupul meu. Am stat goală în fața oglinzii, după ce mi-am dat jos puloverul murdar de piureul de mazăre pe care îl scuipase Sam. Sânii mei erau ofiliți ca planta din bucătărie pe care uitam mereu să o ud. Abdomenul mi se revărsa peste lenjeria intimă, ca spuma de lapte peste marginea cafelei mele călduțe. Coapsele mele erau ca niște bezele înțepate cu bețe de frigărui. Eram

praf. Dar singurul lucru care conta era că, fizic, puteam să mențin întreaga familie pe linia de plutire. Trupul meu era motorul nostru. Am iertat totul la femeia de nerecunoscut din oglindă. Atunci nu mi-a trecut prin cap că trupul meu nu avea să mai fie niciodată la fel de folositor: necesar, de nădejde, prețuit.

Pe atunci, sexul părea că se schimbase și mai mult pentru noi. Eram eficienți. Practici. Tu erai altundeva când stăteam deasupra ta. Eu, de asemenea, îmi lăsam mintea să zboare. La șervețelele umede pe care trebuia să le cumpăr. La programarea la doctor pe care uitasem să o fac. Unde văzusem rețeta aceea de morcovi cu sos curry? Rochii de vară. Cărți de la bibliotecă. Așternuturile astea, pe care trebuia să le spăl.

38

— Nu se poate în dimineața asta, Fox, el are ora de înot și după aceea avem stabilită o întâlnire la locul de joacă, pe care deja am contramandat-o de două ori până acum. Ți-am spus asta săptămâna trecută, când i-am făcut lui Violet programarea la dentist.

— Nu îmi amintesc ca Violet să fi avut o viață socială așa activă, ai spus.

Pregăteam geanta cu scutece. Ea s-a uitat la mine de pe podea, unde își lega șireturile cu grijă. Ți-am aruncat o privire care spunea: *Nu acum*. Dar remarcile tale erau constante. Te mistuia gelozia în numele fiicei noastre, căreia în schimb nu-i păsa câtuși de puțin cât de apropiată era mama ei de noul frățior. Spre surprinderea tuturor, se adaptase aproape perfect. Cumva, bebelușul reușise să împrăștie tensiunile dintre noi, de parcă am fi fost amândouă libere să respirăm un pic. În acest spațiu nou, îmi oferea gesturi mărunte, măsurate, de afecțiune – stătea mai aproape de mine în timpul poveștilor de dinainte de culcare, îmi făcea scurt cu mâna când intra în clădirea școlii.

Făceam progrese.

Cu tine mă luptam. Se presupunea că trebuia să te bucuri pentru că îmi găsisem în sfârșit spiritul matern atunci când Sam a intrat în viețile noastre.

*

Cu o săptămână în urmă, mama ta ne vizitase pentru câteva zile. În ultima ei seară la noi, erați amândoi în bucătărie după cină, la o ceașcă de ceai, în timp ce eu strângeam jucăriile din camera de zi. Probabil ați crezut amândoi că sunt sus. I-ai

mulțumit pentru că venise. „Oricând“, a spus ea. Am rămas nemișcată când am auzit-o menționând numele meu – că părea că sunt „într-o stare de spirit mult mai bună“ decât înainte de a-l naște pe Sam.

— Îl iubește pe băiat. Îmi doresc doar să fi simțit la fel și pentru Violet.

— Fox, l-a mustrat ea, dar cu blândețe, iar, după câteva minute, a precizat: Pentru unele femei, a doua oară e mai ușor. Se adaptează mai repede.

— Știu, mamă. Dar îmi fac griji pentru Violet. Are nevoie...

Dădusem atunci buzna în bucătărie, ținând în mână coșul plin cu animăluțe de plastic, pe care l-am trântit pe podea la picioarele tale. Ai sărit și ai rămas cu privirea ațintită la jucării.

— Noapte bună, Helen.

Nu am putut să mă uit la tine.

În dimineața următoare, înainte de a pleca la aeroport, și-a cerut scuze pentru ce te auzisem spunând, de parcă ar fi avut încă vreun fel de responsabilitate pentru tine.

— Totul e bine între voi doi?

Nu am vrut să o îngrijorez.

— Nu dormim suficient, asta-i tot.

— Asta e, îmi pare rău, dar va trebui să o duci tu în dimineața asta. Bine? am zis și m-am aplecat să îi strâng șireturile lui Violet.

— Am un client care ajunge la zece. Nu pot să străbat tot orașul și să mă și întorc până atunci.

— Păi, poți să ajungi la timp la birou dacă nu o duci acum la școală – dă-i o hârtie și niște creioane să o ții ocupată cât ești în ședință, și o duci la școală după aceea. Ar fi distractiv, nu, Violet?

— Iisuse, Blythe.

Te-ai frecat la ochi. Sam ne ținuse treji pe amândoi aproape toată noaptea. Îi ieșeau dinții. Dormiseși mereu fără probleme când Violet se trezea noaptea, dar, de când apăruse Sam, se pare că nu mai reușeai să pui geană pe geană.

— Bine. Haide, puștoaico, să mergem.

La cină în acea seară mi-a povestit în detaliu cum și-a petrecut ziua. Căutarea de comori de la cabinetul dentar, perforatorul cu care se jucase la tine la birou.

— Apoi am mers la prânz cu tati și prietena lui.

— Oh, ce drăguț. Și cine era?

— Jenny.

— Gemma, ai corectat-o.

— Gemma, a repetat.

— Cineva de la birou?

Nu mai auzisem numele acela până atunci.

— Noua mea asistentă. S-a împrietenit cu Violet cât am fost eu la ședință, așa că am invitat-o și pe ea.

— Foarte frumos. Nu am știut că ai o asistentă nouă. Și unde ați mers?

— Într-un loc unde aveau degețele de pui! Și ea mi-a cumpărat înghețată după aceea! Și un creion și o radieră cu unicorn.

— Ce fată norocoasă.

— A zis că-i place părul meu.
— Și mie îmi place. Ai un păr foarte frumos.
— Ea avea părul lung și buclat și ojă roz pe unghii.

Sam a început să se agite în scaunul lui, cu pumnul în gură. Violet bătea cu mâinile de masă pentru a-i distrage atenția.
— Sammy, ajunge! Uite, o tobă! Bum, bum, bum. Bum, bum, BUM!
— Strângi tu? am întrebat.

L-am luat pe Sam, ca să-i fac baie, fără să mai aștept să îmi răspunzi.

I-am citit lui Violet o poveste în patul nostru, în timp ce Sam își făcea de lucru între noi, cu iepurașul lui, Benny.
— Încă una, a spus când am terminat cartea.

De fiecare dată, încă una. Am cedat, cu un oftat. Sam a lovit cu mâna în biberonul aproape gol. *Mai mult, mai mult*. Tu îți trăgeai blugii pe tine, la capătul patului.
— Mamă, Sammy mai vrea lapte.
— Pleci undeva?
— Înapoi la birou, ai spus. Trebuie să termin o ofertă în seara asta.
— Tati, trebuie să mă culci în seara asta!

Te-ai aplecat să ne săruți pe toți trei. Unul câte unul. Cu folos. Sam a ridicat biberonul gol.
— O să te culce mama, scumpo. Trebuie să fug. Să fii cuminte, să n-o superi, bine?
— Sammy mai vrea lapte! a repetat Violet.
— Vă iubesc, ai zis, către noi toți.

M-am așezat pe marginea patului ei ca să îi spun noapte bună. Fusese așa de cuminte în ultimul timp și nu apucasem să îi spun asta. Începusem să mă obișnuiesc cu această nouă relație liniștită între noi. Abia dacă îmi mai aminteam de vremurile de dinainte de Sam. Abia dacă îmi mai aminteam ce fel de mamă fusesem. Așa e maternitatea – doar prezentul contează. Acum disperare, acum ușurare.

Chipul ei se maturiza, începea ușor, ușor să se întrevadă cum avea să arate ca adolescentă. Buzele îi erau rotunde și pline, și mi-am imaginat-o sărutând pe cineva. Iubind pe cineva. Se schimbase în acele luni de după nașterea lui Sam. Sau poate că eu mă schimbasem. Poate reușeam, în sfârșit, să văd cine era cu adevărat.

— Violet? Voiam să știi că ai fost o fetiță foarte cuminte în ultimul timp. Ai fost drăguță și blândă cu Sam. Ne-ai ajutat. Și ai fost o prietenă bună la școală. Sunt mândră de tine.

Era tăcută, gânditoare. Am stins lumina de veghe și m-am aplecat să o sărut, iar ea m-a lăsat.

— Noapte bună. Somn ușor.

— Îl iubești pe bebe Sam mai mult decât pe mine?

Cuvintele ei m-au făcut să încremenesc. M-am gândit la tine. La ce ar fi putut să te audă spunând.

— Scumpo... Sigur că nu. Vă iubesc pe amândoi la fel de mult.

A închis ochii, prefăcându-se că doarme, și i-am privit pleoapele fluturând.

39

Nu am știut că e în camera lui până nu a vorbit.

Nopțile fuseseră ale noastre luni întregi, mai multe luni decât spun cărțile despre copii că ar fi normal. Mă trezeam numaidecât la cel mai mic sunet care se auzea dinspre pătuțul lui Sam, de parcă o rachetă ar fi aterizat în urechea mea. Stăteam în întuneric, mișcându-mi coapsele dintr-o parte în alta, ritmul după care mă recunoștea, ca mirosul pielii mele și gustul laptelui meu. *Culcă-te, scumpule!* Îmi treceam buzele prin puful de pe capul lui, cu grijă, să nu îl trezesc. În acea noapte pe care mi-o amintesc, abia dacă a supt, vrând doar să simtă sfârcul meu umplându-i gura. Alinarea. Emițătorul de sunete a șuierat, eliberând un amestec de zgomote ce se presupuneau a fi cele ale oceanului.

— Pune-l jos, mi-a cerut.

Am icnit, iar bebelușul a tresărit în brațele mele.

— Violet! De ce ești aici?

— Pune-l jos.

A vorbit calm, direct. De parcă ar fi fost o amenințare. Am simțit că era undeva în apropierea dulapului, dar nu o puteam vedea în fâșia de lumină ce se prelingea pe sub ușa închisă. M-am întors încet, încercând să surprind o altă perspectivă, și am așteptat, lăsându-mi ochii să deslușească, prin beznă, obiectele din încăpere. De data asta, vocea ei a venit din cealaltă parte a camerei.

— Pune-l jos.

— Du-te înapoi în pat, scumpo. E trei dimineața. Am să vin și am să te mângâi pe spate.

— Nu mă duc, a spus încet, cu vocea joasă, până nu îl pui jos.

Pieptul începea să mi se strângă – din nou acel sentiment, anxietatea care mă cuprindea. Revenise într-o clipită, de parcă ea ar fi pocnit din degete ca să mă trezească din vraja ei. Acel ton al vocii ei mă bântuise. *Nu pot să mă întorc din nou acolo cu tine*, m-am gândit, și îmi simțeam gura uscată. De ce fusese aici? Ce făcea?

Pufnisem, ca să-i arăt ce caraghioasă era, dar am ascultat-o.

L-am întins pe Sam în pătuț, pipăind salteaua, pentru a-l găsi pe Benny. Îl ținea întotdeauna în dreptul feței. Nu îl găseam.

— Violet, știi unde e Benny?

L-a aruncat spre mine și a ieșit din cameră. Îi luase iepurașul din pat. Îl privise în timp ce dormea.

Fusese așa de aproape de el.

Am închis ușa în urma mea și am mers în camera ei.

M-am așezat ușor pe marginea patului. Mi-am strecurat mâna pe spatele ei, pe sub bluza de pijama cu căpșune, atingându-i pielea mătăsoasă, perfectă. Îi plăcea nespus să fie mângâiată pe spate. De tine.

— Nu mă atinge. Pleacă de lângă mine.

— Violet, am zis și mi-am scos mâna de sub bluza ei. Ai mai fost acolo și altă dată, să-l privești pe Sam cum doarme? Ai obiceiul ăsta?

Nu mi-a răspuns.

Inima îmi bătea cu putere pe când mă întorceam în patul nostru, după ce încetinisem pasul în dreptul ușii închise a camerei lui Sam, pentru a mă asigura că nu plânge. Îmi era rușine de gândurile ce îmi treceau prin cap. Apoi: *L-aș putea*

aduce în patul meu. Ca să știu că e în siguranță. Doar în seara asta. Doar o dată.

Trecuserăm de faza asta. Se presupunea că trecuserăm de faza asta.

Mi-am scos telefonul din sertarul noptierei și m-am uitat la poze cu ea până când ai început să te foiești ușor lângă mine, deranjat de lumina albăstruie. Căutam să descopăr ceva pe chipul ei, dar nu știam ce. Am mers în camera lui Sam și l-am adus înapoi cu mine în pat.

40

— A fost foarte cuminte în ultimul timp, înțelegi? Chestia asta a venit din senin.

A doua zi, dis-de-dimineață, noi eram în pat, iar Sam era pe podea, înconjurat de cărticelele lui. Am mințit spunând că Sam nu s-a putut liniști după ce Violet fusese în camera lui și din cauza asta l-am adus în patul nostru. M-am ghemuit lângă tine, dorind să simt căldura corpului tău. Ai întins mâna după telefon și te-am cercetat cu privirea. Pieptul tău, firele de păr alb, recent apărute, felul în care ți le răsuceai între degete când îți citeai e-mailurile.

— Probabil faci caz din nimic. Iarăși.

Dar iată ce nu înțelegeai tu: erau foarte puține locuri în care mintea mea nu s-ar fi încumetat să ajungă. Imaginația mea o lua uneori tiptil spre lucruri de neconceput, înainte să-mi dau seama încotro mă îndreptam. În timp ce împingeam leagănul sau curățam cartofi. Gândurile pe care le aveam erau îngrozitoare, cumplite, dar găseam o oarecare satisfacție în a mă lăsa purtată de ele. Cât de departe ar fi putut ajunge. Ce s-ar putea întâmpla. Cum m-aș simți dacă cele mai rele temeri ale mele s-ar adeveri. Ce aș face. Oare ce aș face?

Gata. Reveneam cu picioarele pe pământ și îmi alungam acele gânduri din minte. Copiii. Gângurelile. Viața din ochii lor. Totul e perfect.

După școală, am lăsat copiii cu bona și m-am întâlnit cu Grace, ca să mergem la pedichiură. Pe atunci, bona venea o dată pe săptămână, oferindu-mi o mică pauză, pe care o prețuiam. Am ales o nuanță numită „Vise în cărbune“, ce părea să se potrivească de minune cu noul aer răcoros, și

încercam să nu respir prea profund în timp ce femeia îmi elimina cuticulele nedorite. Mi-a pus piciorul pe coapsa ei și părea să se îmbărbăteze ca pentru o muncă grea – pielea de pe călcâiele mele putea fi rasă cu răzătoarea de brânză. Mi-a sugerat vaselină cosmetică, lăsată peste noapte, pe sub o pereche de șosete groase. Nu îmi păsa suficient de mult de călcâiele mele pentru a face așa ceva și aproape că i-am spus-o, dar, cum asta era ocupația ei în viață – îngrijirea picioarelor –, i-am mulțumit pur și simplu pentru pont.

Grace a vorbit despre vacanța din care se întorsese recent. Fusese în Cabo cu mama ei, să sărbătorească cei șaptezeci de ani pe care îi împlinise aceasta. Barmanul le preparase cocktailuri Margarita cu fructe de cactus, la barul de la piscină. Ceva despre un autobronzant nou. Am încetat să o mai ascult. Mă gândeam la copii, acasă, la cum bona a spus că va face curat în camerele lor. Violet ar fi vrut în schimb să se joace la subsol, iar Sam ar fi scâncit până avea să fie dus și el acolo, jos. În ultimul timp nu își dorea nimic mai mult decât să fie în preajma ei, întinzându-se spre ea de fiecare dată când trecea pe lângă el, și strigând-o din pătuț – „Bio-et! Bio-et!“ – când se trezea dimineața. Îmi venea să râd gândindu-mă la felul în care stâlcea cuvintele. Grace a trecut la niște frați pe care îi întâlnise, și tocmai povestea ceva despre un fermier din Iowa. În Iowa erau ferme? M-am gândit la spațiul acela de la subsol unde ar fi fost ei. Era nefinisat, puțin umed, dar suficient de curat pentru ca Sam să se plimbe în voie, acum, că începuse să meargă. M-am gândit că aveam nevoie de un covor nou. Ceva neted, ușor de curățat. Și de spații de depozitare pentru jucării. M-am gândit că îți depozitaseși acolo, jos, echipamentele sportive și că geanta de golf abia încăpuse pe scara îngustă. Cu o zi în urmă, îți lăsaseși acolo crosele. Lui Violet îi plăcea să le scoată și să-și închipuie că era pe un teren de golf.

M-am gândit la bona care își dorea mereu să facă curățenie, deși îi spusesem că nu era necesar. La Sam, care era obsedat de fiecare mișcare a lui Violet. La crosa grea, în mâna ei. La felul în care o văzusem mânuind-o. Ca pe o armă. La căpșorul moale. La cât de ușor putea să o facă. Și ar fi durat doar o secundă. La pocnitură. Dacă ar fi fost sânge sau nu. Leziune cerebrală sau doar sânge?

Acum Grace vorbea despre o invitație deschisă la fermă. Se gândea la luna martie. Începusem să îmi simt plămânii grei de la acetonă și mi-am tras picioarele din mâinile femeii, cu pedichiura terminată doar la unul. M-am aplecat într-o parte, încercând să trag în piept un aer mai puțin sufocant, dar întreaga încăpere mi se părea toxică și pieptul mi se strângea. Trebuia să plec. Mi-am luat geanta, lăsând-o pe pedichiuristă uimită, cu pensula de la ojă în mână. Grace a strigat ceva despre încălțările mele, m-a întrebat unde mă duc, dar eu am rupt-o la fugă. Crosele. Putea să o facă. Și avea să o facă. Bona nu i-ar fi supravegheat suficient de atent. Am alergat și nu m-am oprit la două semafoare roșii, ținând o mână ridicată pentru ca mașinile să încetinească, pe când picioarele mele amorțite mă duceau acasă.

— O să te omori! a țipat după mine un biciclist.

Ba nu! voiam să strig. *Ea o să-l omoare. Mă urăște atât de mult. Nu înțelegi.*

— Violet! am țipat, trântind ușa de perete.

Am alergat spre scările ce duceau la subsol, strigând-o din nou. Nici un răspuns.

— Sam! Unde e Sam?

Bona a venit cu pași iuți pe coridor, ținând un deget în dreptul buzelor. Sam dormea. Violet citea o carte în camera ei.

M-am rezemat cu spatele de zid, răsuflând ușurată. Nu se întâmplase nimic.

— Nu se întâmplase nimic.

41

Atacurile de panică sunt ceva obișnuit. În special pentru noile mămici. E normal.

Mă întrebam dacă ar fi trebuit să spun mai multe. Doctorița a suflat în capătul pixului ei de parcă ar fi fost încins. Mi-a dat o rețetă și mi-a explicat când ar trebui să iau pastilele. Am părăsit clădirea gândindu-mă la recipientul portocaliu, translucid, de pe noptiera mamei, plin cu tablete mici, albe, ce se împuținau de la o lună la alta. Am strecurat rețeta în geantă.

Știam că ceva nu era în regulă. La început, i-am remarcat ochii goi, încă de când o găsisem în camera lui Sam, felul în care, acum, părea că privește prin mine când eram cu el. Sfidarea ei trecuse de la accesele de furie, sălbatice și obositoare, care odată mă făceau să izbucnesc în plâns, la o răceală manipulatoare și premeditată. Felul calm și neclintit în care mă izgonea era cu mult peste cei aproape șapte ani ai ei. Privirile glaciale. Disprețul profund. Rezistența pasivă de care mă loveam atunci când o rugam să facă ceva: Poți să îți termini cina, te rog? Poți să îți strângi jucăriile? S-a detașat fără nici un fel de reacție, fără să-mi lase nimic de la care să pornesc. Pedepsele sau amenințările erau inutile; consecințele nu aveau nici o semnificație pentru ea. Puțina atenție pe care reușisem s-o câștig din partea ei după nașterea lui Sam dispăruse acum fără urmă. Nu mă lăsa să o ating. Vechea distanță se instalase din nou între noi. Și tu ai redevenit singura persoană pe care și-o dorea în lumea ei.

În cele din urmă, am învățat să ne tolerăm îndeajuns pentru a putea coexista. Avea nevoie de foarte puțin din partea mea, atât de puțin încât ajunsesem să o simt ca pe un chiriaș pe care

trebuia să îl hrănesc din farfurii de plastic, așezate pe un șervet în formă de inimă. În schimb, mi-am îndreptat atenția spre Sam, spre rutina noastră, spre gesturile pe care eram nevoită să le fac când ea nu era la școală. Când veneai seara acasă, ea prindea din nou viață.

Sam era lumina ochilor mei și am făcut tot ce mi-a stat în putință ca să n-o las pe Violet să mi-o întunece. În unele dimineți, după ce o lăsam pe ea la școală, ne întorceam în patul nostru nefăcut, unde aduceam toate cele necesare – biberonul, ceaiul, cărțile, pe iepurașul Benny. Dezastrul din bucătărie și rufele de spălat puteau să aștepte. În schimb, ne petreceam timpul uitându-ne fix unul la celălalt. Ne gândeam la rațe, dinozauri și burice. Mai târziu, trăgeam câte un pui de somn, scăldați în soarele târziu de iarnă. Dormea pe pieptul meu, chiar și după ce fusese înțărcat și mirosul mi se schimbase. De parcă știa câtă nevoie aveam de el.

Pentru scurta perioadă care a urmat, anxietatea m-a lăsat în pace. Am păstrat rețeta necompletată în poșetă – de fiecare dată când căutam ceva înăuntru și vedeam peticul de hârtie, mă gândeam la mama. Nu m-am putut convinge să mă duc la farmacie. Nu aveam încredere în mine.

42

— Cecilia nu e aici.

Tata încercase să rostească acele cuvinte pe un ton neutru, dar am surprins o nuanță în vocea lui.

— Nu știu unde e.

A pus receptorul în furcă, cu mâna tremurândă. Privisem de pe coridor. Își mințise interlocutorul de la celălalt capăt al firului. Mama era acasă și nu își părăsise patul de ceva timp. Nu știam de ce, și nici de ce tata trebuia să o mintă pe acea persoană care continua să o sune. Singura dată când am ajuns la telefon înaintea lui, mi l-a smuls din mână, ca și cum vocea de la celălalt capăt mi-ar fi ars urechea.

I-a dus supă, apă și biscuiți sărați. Am întrebat dacă făcuse indigestie.

— Da. Ceva de genul.

Îi stăteam în drum. A trecut pe lângă mine pe scări, cocârjat deasupra tăvii pe care o căra cu grijă pentru ea. Nu o mai văzusem pe mama de câteva zile, de când se gătise pentru încă una din nopțile ei în oraș. Pe atunci ieșea mai des și lipsea toată noaptea, uneori chiar două nopți. Forma ei de escapism. Am tras cu urechea din camera mea, dar nu le-am putut deslușii cuvintele în acea noapte. Glasul ei se auzea slăbit și încărcat de lacrimi, iar el era calm și răbdător. Am mers pe vârfuri până în dreptul ușii lor.

— Ai nevoie de ajutor.

Apoi, zgomot de ceva spart. O farfurie. Aruncase castronul cu supă. Am sărit din calea tatei pe când deschidea ușa, în căutarea unei cârpe. Privind în cameră, am văzut-o în pat, stând în capul oaselor, cu ochii închiși. Brațele îi erau încrucișate pe piept. Purta aceeași brățară de plastic pe care o văzusem cu un an înainte la mâna doamnei Ellington, atunci când bebelușul din burta ei nu

rezistase. Dar mama era slabă, talia ei era la fel ca a mea la unsprezece ani, și cu siguranță nu își mai dorea un copil. M-am întors în camera mea și m-am pregătit de culcare, sperând să își continue discuția, ca să pot să îmi dau seama ce se petrece. Am adormit ascultând-o pe mama plângând.

De dimineață, am fost la baie să mă ușurez. Casa era cufundată încă în tăcere – tata nu se mișcase de pe canapea până atunci. Am ridicat capacul. Vasul de toaletă era plin de sânge și mai era acolo ceva ce semăna cu măruntaiele de șoareci, pe care pisica vecinilor le lăsa uneori pe veranda noastră. Lenjeria mamei era lângă toaletă. Am ridicat-o și am văzut petele mari, cafenii, de sânge uscat.

— Tati? Ce a pățit mama?

Tata era aplecat deasupra ibricului cu cafea, purtând încă hainele din noaptea precedentă. Nu mi-a răspuns. A pescuit ziarul din fața ușii de la intrare și l-a aruncat pe masă.

— Tată?

— A avut o intervenție.

Mi-am umplut castronul cu cereale și am mâncat în liniște. Telefonul a sunat pe când tata răsfoia ziarul și își bea cafeaua. Am dat să răspund.

— Lasă-l, Blythe.

— *Seb!*

Și-a împins scaunul oftând. A turnat o ceașcă de cafea pentru ea și a ieșit din bucătărie. Telefonul a sunat din nou și, fără să mă gândesc, am răspuns.

— Trebuie să vorbesc cu ea.

— Poftim?

Înțelesesem perfect, dar nu știam ce altceva să spun.

— Scuze. Am greșit numărul.

Bărbatul a închis. Am auzit pașii tatei coborând pe scări și m-am întors la cerealele mele.

— Ai răspuns la telefon?

— Nu.

M-a privit timp îndelungat. Știa că mințeam.

Înainte de a pleca la școală, m-am dus la ușa mamei și am bătut încet. Voiam să văd cu ochii mei dacă era în regulă.

— Intră, mi-a zis, sorbind din cafea și privind pe fereastră. Vei întârzia la școală.

Am rămas în pragul ușii, gândindu-mă cum am stat lângă doamna Ellington când mi-a arătat abdomenul ei umflat. Mama avea același miros ciudat. Alte două cutii de pastile erau pe noptieră. Părea istovită și puhavă. Își dăduse jos brățara de spital pe care o văzusem cu o zi în urmă. Avea niște vânătăi urâte pe antebraț.

— Ești bine?

Nu și-a întors privirea de la fereastră.

— Da, Blythe.

— În baie era sânge.

A părut surprinsă, ca și cum ar fi uitat că locuiam și eu în aceeași casă.

— Nu-ți face griji.

— Era de la un bebeluș?

Și-a luat ochii de la fereastră, țintuind cu privirea un loc pe tavan. Am văzut-o înghițind în sec.

— De ce spui asta?

— Doamna Ellington. A avut un bebeluș care nu a rezistat.

Mama s-a uitat, în sfârșit, la mine. Apoi prin mine. A oftat printre dinți, întorcându-și privirea spre fereastră și scuturând din cap.

— Nu știi despre ce vorbești.

Am regretat imediat că i-am spus mamei despre doamna Ellington. Mi-aș fi dorit mai mult decât orice să-mi pot lua cuvintele înapoi – nu voiam ca mama să fie implicată în vreun fel în relația mea

cu ea. Era singurul lucru sfânt din viața mea. Am ieșit din cameră și am plecat la școală, iar când m-am întors acasă, totul părea că revenise la normal. Mama stătea în bucătărie și ardea cina pe aragaz. Tata își turna ceva de băut. Telefonul a sunat pe perete, iar el a ridicat receptorul, l-a trântit la loc în furcă, apoi l-a lăsat să atârne. Am ascultat cu toții tonul slab de apel, în timp ce mâncam.

43

Cu o zi înainte ca Sam să moară, am mers la grădina zoologică.

Vremea era călduroasă pentru acea perioadă a anului și se anunțase o zi însorită.

În mașină, l-am ascultat pe Raffi[3]. „Noi mergem la zoo, zoo, zoo, vii și tu, și tu, și tu?“ Am luat mâncare la pachet pentru prânz și camera foto, dar am uitat să facem poze.

Violet te-a tras toată ziua de mână, ca să alergi cu ea cât mai în față. Mereu și-a dorit să fie în față. Voi doi împotriva lumii. Nu reușeam să îmi desprind ochii de la voi și, privindu-vă așa, din spate, mă minunam de cât de mult semănați. Siluetele voastre alăturate. Felul în care te aplecai puțin într-o parte spre ea, cum ea se întindea ca să se agațe de pliul cotului tău.

L-am hrănit pe Sam în fața expoziției de urși polari, și tu i-ai luat lui Violet un suc de mere de la automat, după ce se plânsese că sucurile la cutie pe care le aduseserăm de acasă aveau un gust ciudat. O veveriță a furat un biscuit de pe fundul cărucior ului. Violet a început să plângă. Nu voia să poarte pălăria pe care i-o adusesem. Sam a scuipat laptele și l-am curățat cu hârtie igienică de la baie, pentru că uitasem șervețele umede. Am schițat cercuțe în palma lui, apoi mi-am trecut degetele mai sus, pe brat, și l-am gâdilat sub bărbie. Râsul lui era ca un țipăt, vioi și exuberant, și trăiam pentru el. O femeie mai în vârstă, ținând de mâna înmănușată un băiețel, mi-a spus: „Ce bebeluș simpatic aveți, un băiețel mic și fericit!“ Mulțumesc, e al meu, eu l-am făcut. Cu un an întreg în urmă. Era o parte din mine, până într-acolo încât, în cele câteva secunde înainte să izbucnească-n plâns, simțeam, fizic, că nu mai am aer, de parcă cineva mi-ar fi umflat un balon în cutia toracică.

— Așteaptă numai să vezi! i-ai spus lui Violet, și am coborât pe platformă, până în subsolul întunecat și răsunător, iar voi doi v-ați oprit chiar în fața peretelui de sticlă.

Erați ca două umbre lângă strălucirea puternică, verzuie, a apei din bazin, cu particule de noroi și solzi de pește plutind în jurul vostru ca puful de păpădie. Eu am rămas mai în spate, ținându-l pe Sam în brațe, și am simțit că privesc familia altcuiva. Părea cu neputință în acel moment ca voi să fiți amândoi ai mei. Erați foarte frumoși împreună. Ursul polar a pus laba pe geam, chiar în fața lui Violet. Ea a icnit ușor, apoi ți-a cuprins talia, fascinată, îngrozită, uimită, genul de reacție pe care o poți surprinde doar de câteva ori în viața copilului tău, un memento al faptului că sunt noi pe lume, că e cu neputință ca ei să înțeleagă când sunt în siguranță și când nu.

Le-am cumpărat o pereche de lei de jucărie de la magazinul de suvenire, însă Violet l-a aruncat pe al ei pe geamul mașinii, pe când ne întorceam acasă. Eram furioasă, uitându-mă în urmă pe autostradă și întrebându-mă dacă jucăria de plastic nu lovise parbrizul cuiva. Ai țipat și i-ai spus că era periculos.

— Păi, nu o voiam pe mama leu. Eu o urăsc pe mama mea.

Am aruncat o privire spre tine, trăgând adânc aer în piept, apoi m-am întors în partea cealaltă. *Las-o baltă*. Apoi Sam a început să plângă, așa că Violet s-a întins după Benny, pe care Sam îl scăpase din scaunul lui, și i l-a aruncat înapoi. L-a liniștit frumos și tu i-ai spus: „Bravo, Violet!“

Nasul îi era ars de soare – nu mă gândisem la cremă de protecție în februarie; am stors aloe

dintr-un tub vechi și i-am tamponat nasul cu degetul. Am numărat pistruii de pe chipul ei, dorindu-mi să o strâng în brațe în acel moment rar când îmi era permis să o ating. M-a privit fix, de parcă nu mai auzise niciodată pe cineva numărând. M-am întrebat dacă ar putea cumva să mă îmbrățișeze, și mușchii mi s-au încordat, pregătindu-mă s-o simt lipită de mine – trecuse așa de mult timp. Dar și-a mutat privirea.

A urmărit cum îi făceam baie lui Sam înainte de culcare, apoi a stat cu mine pe podea și l-a frecat pe burtică, spunând: „E un bebeluș cuminte, nu-i așa?“ I l-a dat pe Benny, și Sam a început să îi mestece urechea în timp ce ea îl privea în liniște. Am lăsat-o să îi pună pijamaua, un exercițiu de răbdare pentru amândouă, deoarece îmi cerea foarte rar să facă asta. În timp ce îi trăgea pijamaua pe al doilea picior, a spus: „Nu îl mai vreau pe Sammy“. Am plesnit din limbă spre ea și i-am scuturat burtica lui Sam. El i-a zâmbit lui Violet, dând din picioarele lui grăsuțe. I-a oferit oricum un pupic, apoi s-a așezat pe toaletă și a privit cum îi frecam gingiile cu un prosopel.

— Îi ies dinți din nou, i-am spus. Nici n-o să ne dăm seama când o să ajungă să aibă mai mulți dinți ca tine, dacă ai tăi or să tot cadă.

A ridicat din umeri și a plecat să te caute.

Ai fost blând în seara aceea. Ai fost tandru cu mine. Ne-am strecurat în camerele lor înainte de a merge la culcare și le-am privit căpșoarele superbe și moi.

44

Întâmplător, am plecat mai devreme decât plănuisem. Era doar una dintre acele dimineți rare când totul a mers bine, când nimeni nu și-a murdărit hainele la micul dejun, iar Violet m-a lăsat s-o pieptăn fără zarvă. Așa că nu a fost nevoie să țip lucruri ce nu ar trebui țipate. *Grăbește-te! Mă scoți din răbdări!* Dimineața a fost deosebit de pașnică.

Noi trei eram rareori singuri în timpul săptămânii, dar școala lui Violet era închisă în acea zi. Am vrut să mă opresc să-mi iau un ceai în drum spre parc. Joe a vorbit cu Violet așa cum o făcea mereu, cât eu îmi amestecam mierea în ceai. M-a ajutat să cobor căruciorul peste cele două trepte mari, înainte de a ne face cu mâna, iar noi am cotit, cu vântul proaspăt al iernii suflându-ne în față.

Stăteam la intersecția pe care o traversam în fiecare zi. Știam fiecare crăpătură din trotuar. Puteam să închid ochii și să văd graffitiurile de pe clădirea de cărămidă din partea de nord-vest.

Am stat acolo, cu Sam în cărucior privind autobuzele, în timp ce eu și Violet eram tăcute, așteptând ca semaforul să își schimbe culoarea. M-am întins spre mâna ei, pregătită pentru lupta noastră obișnuită, dar în acea zi părea că nu aveam nici un motiv să ne certăm.

— Ai grijă când suntem lângă carosabil, am spus, în schimb, cu mâna sprijinită de mânerul căruciorului.

Din căruciorul lui, Sam a întins brațele către Violet. Voia afară. Am luat ceaiul din suportul pentru pahar, ridicându-l la buze. Era încă prea fierbinte ca să pot sorbi din el, dar aburii mi-au încălzit fața. Violet a ridicat privirea spre mine în timp ce așteptam, și m-am gândit că vrea să mă

întrebe ceva. Când putem să trecem? Pot să mă întorc să-mi cumpăr o gogoașă? Am suflat din nou în ceai în timp ce ea mă urmărea cu privirea. Am pus paharul înapoi în suport și i-am atins ușor capul lui Sam, un mic memento al faptului că eram acolo, în spatele lui, că știam că vrea să-l scot din cărucior. M-am uitat la Violet. Apoi am dus din nou paharul la buze.

Am văzut cum mănușile ei roz se ițesc din buzunare și se întind spre mine. M-a tras brusc de cot, cu ambele mâini. Atât de repede, cu forță, încât lichidul fierbinte mi-a opărit fața. Am scăpat paharul și am icnit pe când priveam în jos. Apoi am țipat.

— Violet! Uite ce ai făcut!

Pe când rosteam acele cuvinte, ținându-mă strâns cu ambele mâini de obraz, care mă ustura, căruciorul lui Sam a alunecat spre carosabil.

Nu voi uita niciodată privirea din ochii ei – nu puteam să mă uit în altă parte decât la ei. Dar am știut ce se întâmplase imediat cum am auzit zgomotul.

În urma impactului, căruciorul a fost contorsionat.

Sam eram încă legat în scaun când a murit.

Nu a avut timp să se gândească la mine, sau să se întrebe unde eram.

M-am gândit imediat la salopeta cu model marinăresc cu care îl îmbrăcasem în acea dimineață. Că Benny era și el în cărucior. Că va trebui să îl duc pe Benny acasă fără el. Apoi m-am întrebat cum aș fi putut să îl iau pe Benny din cărucior, căci Sam ar fi avut nevoie de el în acea seară ca să adoarmă.

În mijlocul haosului care mă înconjura, priveam neîncrezătoare la bordură – la mica rampă de ciment și apoi la șanțul îngust dintre trotuar și carosabil – cum de nu îl oprise? Gheața se topise

de la căldura zilei precedente. Trotuarul era uscat. De ce roțile nu au încetinit atunci când au lovit șanțul? De obicei trebuia să îl împing peste bordură când traversam, nu? Nu trebuia, de obicei, să îl împing?

Nu puteam să respir. Am privit-o fix pe Violet. Îi văzusem mănușile roz întinzându-se spre cărucior atunci când îi dădusem drumul. Îi văzusem mănușile pe mânerul cărucior ului, înainte de a lovi șoseaua. Mi-am închis ochii. Lâna roz, mânerul negru de cauciuc. Am scuturat din cap cu putere la gândul acela.

Nu îmi amintesc ce s-a întâmplat după aceea sau cum am ajuns la spital. Nu îmi amintesc să îl fi văzut sau să îl fi atins. Sper că l-am scos din bretelele cărucior ului și l-am ținut în brațe pe asfaltul rece. Sper că l-am sărutat de nenumărate ori.

Dar mă gândesc că, poate, doar am stat acolo. Pe acea bordură, holbându-mă la șanț.

O femeie se afla la volanul unui SUV, iar pe bancheta din spate erau cei doi copii ai ei, de o seamă cu ai noștri. A pornit exact când s-a făcut verde, așa cum avea tot dreptul să o facă, așa cum o făcuse probabil de mii de ori înainte. Două mașini venind din partea opusă au frânat brusc când au văzut cărucior ul, dar ea nu a avut timp. Nici măcar nu a apăsat pedala de frână. M-am întrebat mereu ce gânduri îi ocupau mintea când s-a întâmplat accidentul. Poate cânta cântecele împreună cu cei doi copii sau răspundea unui tir de întrebări. Poate privea în oglinda retrovizoare, zâmbindu-i bebelușului ei. Poate visa cu ochii deschiși, gândindu-se la cât de mult și-ar fi dorit să fie în altă parte, și nu acolo, în mașină, ascultând țipetele copiilor ei.

Îmi doresc să fi durut mai mult. Îmi doresc să simt încă totul de parcă astăzi s-ar fi întâmplat. Uneori am momente când durerea mă părăsește și mă gândesc: *Doamne, sunt moartă pe dinăuntru. Am murit odată cu el.* Înainte, îmi petreceam fiecare minut al fiecărei zile holbându-mă la lucrurile lui, chemând suferința să mă copleșească din nou. Plângeam cu suspine pentru că nu mă durea de ajuns. Apoi, zile mai târziu, durerea creștea din nou în mine, iar lumea devenea un pic mai plină de viață, în feluri pe care le detestam. Simțeam mirosul checului cu banane, venind de la casa alăturată, și mă împietrea – faptul că puteam să simt mirosul, că glandele mele salivau, că o femeie aflată de cealaltă parte a zidului avea parte de o dimineață care îi permitea să coacă un chec cu banane pentru copiii ei. Fusesem amorțită – lipsa nemiloasă a durerii fusese paralizantă. Mai târziu, aveam să mă rog ca amorțeala să revină. Chiar dacă găseam satisfacție în durere, știam că nu aveam să îi supraviețuiesc.

Când te-ai întâlnit cu noi la spital, ai tras-o pe Violet în brațe și i-ai ținut capul la pieptul tău. Apoi te-ai uitat în sus la mine, ai dat să zici ceva, dar nu ai putut articula nici un cuvânt. Ne-am privit, apoi am plâns. Violet s-a eliberat din brațele tale, apoi ai venit la mine. M-am ghemuit la podea sprijinindu-mă de picioarele tale.

Violet ne-a privit tăcută. S-a apropiat și și-a pus mâna pe capul meu.

— Căruciorul lui Sammy a alunecat din mâinile mamei și a fost lovit de o mașină.

— Știu, iubito. Știu, ai spus.

Nu m-am putut uita la nici unul dintre voi.

Poliția s-a întors și a vrut să discute cu tine, să îți explice tot ce îmi explicaseră deja mie. Că șoferița nu avea să fie pusă sub acuzare, că trebuia

să luăm niște decizii cu privire la trupul neînsuflețit al bebelușului nostru. Și la organele lui. Credeau că trei dintre ele ar fi fost viabile pentru transplant la alți bebeluși, cu mame care se pricepuseră mai bine decât mine să-și țină copiii în viață. O asistentă mi-a dat un calmant.

Am dus-o pe Violet până în capătul holului, la dozatorul de apă. Pe când își umplea paharul, iar apa dădea pe lângă, am vomitat în coșul de gunoi, care era plin cu mănuși de latex folosite și ambalaje medicale. Te-am ascultat plângând în hohote pe coridor, prin ușa de sticlă groasă ce ne separa de restul zonei de așteptare. Violet mă privea în timp ce se foia de pe un picior pe altul. Nu ar fi îndrăznit să îmi vorbească. Știam că avea nevoie cu disperare să se ușureze, dar voiam să o las să facă pe ea. Am urmărit cu atenție cum denimul pantalonilor se închidea la culoare pe când umezeala se răspândea. Nu am spus nimic, și nici ea.

Am vorbit cu poliția de parcă îmi comandam un burger prin fereastra de la *drive-in*: Fiica mea m-a smucit de braț. M-am ars cu ceaiul fierbinte. Am dat drumul căruciorului. Apoi ea l-a împins pe șosea.

Altceva, doamnă?

Nu, asta e tot.

Nu aveam motivația de a o proteja cu o minciună. Mi-au tot cerut să repet, probabil căutând indicii că eram în stare de șoc, inconsecvențe. Poate că au găsit câteva. Nu știu. Nu știu ce ți-au spus cât am lipsit. Dar când m-am întors, polițistul s-a lăsat pe vine și a pus mâna pe umărul mic al lui Violet.

— Uneori se întâmplă și accidente, da, Violet? Se întâmplă accidente și nu e vina nimănui. Mama nu a făcut nimic greșit, i-a spus polițistul.

— Ascultă-l, Blythe. Nu ai făcut nimic greșit.

Mi-ai repetat asta ținându-mă în brațe.

— Cred că ea l-a împins, ți-am spus încet, pe când îmi întindeai unguentul pe pielea arsă.

Nu simțeam nimic.

— Cred că ea l-a împins în drum. I-am spus poliției.

— Șșș, a făcut el, de parcă aș fi fost un copil mic. Nu spune asta. Bine? Nu spune asta.

— Am văzut mănușile ei roz pe mânerul cărucior ului.

— Blythe. Nu face asta. A fost un accident. Un accident teribil.

— Trebuie să fi fost împins. Nu ar fi trecut peste șanțul acela.

Te-ai uitat la polițist scuturând din cap, ștergându-ți lacrimile. Ți-ai dres glasul. Polițistul și-a țuguiat buzele palide și crăpate. A dat din cap spre tine, ca într-un soi de confirmare. Mama irațională. Femeia incapabilă. *Uite – trebuie să o dau cu unguent. Trebuie să o liniștesc.*

Violet s-a făcut că nu a auzit ce spusesem. Desena pe o tablă albă niște flori, lângă diagrama unor organe pe care cineva o schițase când nu eram acolo, poate pentru ca soțul meu să înțeleagă ce părți din fiul meu doreau. Diagrama arăta ca harta Marilor Lacuri. Polițistul a spus că avea să ne lase o vreme în acea cameră.

— Blythe, a fost un accident, mi-ai repetat încet, cu glas tremurând,

după ce a plecat. Doar un accident teribil.

Eram de una singură în asta.

În weekendul trecut, pe drum spre parc, Violet îmi adresase o întrebare fix în același loc, una la care știa deja răspunsul.

— Mașinile se opresc doar când e roșu?

— Știi asta, doar ai făcut deja șapte ani! Știi că mașinile se opresc mereu când e roșu. Și când e galben înseamnă să fii atent că se va face roșu în curând. Din cauza asta e periculos să traversezi drumul dacă mașinile nu au oprit deja la culoarea roșie a semaforului.

A aprobat din cap.

M-am gândit la cât de curioasă devenise în legătură cu lumea înconjurătoare. Mă întrebam dacă ar trebui să o învățăm despre hărți. Puteam să ne plimbăm prin cartier, căutând nume de străzi și cerând indicații. Cât de distractiv ar fi fost să facem asta împreună.

Cât am stat în camera de așteptare pentru familii, din cadrul secției de urgențe, m-am gândit încontinuu la întrebarea aceea.

Tu ai dus-o pe Violet acasă, dar eu nu am putut pleca. Trupul fiului meu era încă în acea clădire.

Sub un cearșaf? La subsol? Pe una din tăvile acelea care glisau și intrau în perete, ca grătarul unui cuptor? Oare bebelușul meu era pe un grătar de cuptor și îi era frig? Nu știam unde l-au pus, dar nu aveam voie să îl vedem. Benny era într-o pungă de plastic, în poala mea, iar coada lui albă era pătată.

45

Timp de unsprezece zile, am vomitat tot ce mâncam. Plângeam în vise, apoi mă trezeam și plângeam în întuneric. Trupul mi se zdruncina ore în șir.

Doctorul a venit într-o dimineață de sâmbătă, în haine de stradă. Tu îi proiectaseși mai demult casa, iar el îți făcea acum această favoare. A spus că probabil e o toxiinfecție alimentară, că nu era doar suferința, că uneori sistemul imunitar poate fi compromis când are de-a face cu așa ceva. Ai fost de acord și i-ai mulțumit oferindu-i o sticlă de vin pe când îl conduceai spre ușă, iar mie nu mi-a păsat suficient de mult încât să vă spun amândurora să vă duceți dracului.

Mama ta a venit să stea cu noi. Mi-a adus ceai, șervețele, somnifere și cârpe reci pentru a mi le așeza pe față. Am spus ce trebuia ca să o fac să plece din cameră. *Voi fi bine, promit. Am nevoie de puțin timp pentru mine*. Și-a dat toată silința, dar prezența ei ocupa un spațiu în mintea mea, distrăgându-mă de la singurul lucru la care voiam să mă gândesc. El. Furia îmi îngreuna respirația. Tristețea mă împiedica să deschid ochii, să las lumina să mă pătrundă. Aparțineam întunericului, mi se cuvenea întunericul.

Mama ta a dus-o pe Violet la un hotel, pentru câteva zile, crezând că schimbarea de peisaj ar putea fi de ajutor. Nu o mai văzusem pe Violet de la spital. În dimineața în care te-ai dus după ea, am stat sub fereastra dormitorului nostru cu o lamă din kitul de modelare pe care îl lăsaseși pe biroul tău. Mi-am ridicat bluza și mi-am făcut o crestătură ușoară pe piele, de la coaste până la talie. Am urlat după Sam până am răgușit. Sângele a format o linie întreruptă, și avea un gust rânced, de parcă aș fi început să putrezesc pe dinăuntru din clipa în care el murise. Mi-l puneam întruna pe limbă, nu

mă putea opri. Mi-am întins sângele peste pântec și sâni, și voiam mai mult. Voiam să simt că eram omorâtă, că cineva îmi luase viața și mă lăsase să mor.

Când am auzit vocea lui Violet de la parter, a trebuit să îmi țin mâinile strâns lipite pentru a le opri din tremurat. Am încuiat ușa dormitorului, apoi am făcut duș și am curățat sângele de pe podea cu o bluză pe care o cumpărasem cu o săptămână înainte și pentru care ieșisem cu Sam pe o ploaie înghețată, căci mi se părea că nu mai aveam cu ce să mă îmbrac. Pe când ceva de genul acela trecea drept o problemă. Îi uitasem gustările. Ca să-i alin foamea, îl legănasem în timp ce stăteam nerăbdătoare la coada lungă, și am întârziat la somnul de prânz.

— Mami e sus, te-am auzit spunându-i.

— Îmi spuneai foarte rar „mami“ – și ea la fel.

Purtai pantaloni de trening negri și o bluză roșie din flanelă. Nu ți-ai schimbat hainele săptămâni întregi după ce a murit. Asta a fost singura diferență notabilă la tine, deși știu că sufereai enorm. Te auzeam trecând prin studio, prin dormitorul nostru, prin camera lui Violet și prin bucătărie. Nu ai intrat niciodată în camera lui. O buclă în jurul casei noastre, scoțând aceleași scârțâituri din podea și aceleași sunete: apa trasă la toaletă, fereastra de pe coridor deschisă, ușa frigiderul închisă. Poate așteptai, respectuos, să-ți spună cineva că viața poate merge mai departe, că îți poți seta alarma pentru ca să te trezești și să pleci a doua zi la jobul pe care îl iubeai, să mergi la jocurile de baschet din fiecare marți și să te tăvălești de râs cu Violet, așa cum făceați înainte. Sau poate că nu te-ai așteptat niciodată să mai găsești astfel de plăceri în viață.

Știi că ai vorbit cu mine doar de patru ori? De patru ori în aproape două săptămâni. Era prea

multă durere de îndurat privindu-l pe celălalt.

1. Ai spus că nu îți dorești o slujbă de înmormântare. Așa că nu am ținut una.
2. Voiai să știi unde era termosul lui Violet.
3. Mi-ai spus că îți era dor de el, apoi te-ai întins pe pat lângă mine, gol și ud de la duș, și ai plâns aproape o oră. Am ridicat pătura, singura invitație pe care ți-am făcut-o de când a murit, și te-ai ghemuit lângă mine. Ți-am ținut capul pe pieptul meu și mi-am dat atunci seama că nu avea să mai existe loc pentru tine în sufletul meu, nici în acea zi, și poate niciodată. (Asta a fost ultima dată când mi-ai spus acele cuvinte – mi-e dor de el – din proprie inițiativă. „Bineînțeles că mi-e dor de el“, aveai să îmi reciți luni mai târziu, de fiecare dată când îmi făceam curaj să te întreb.)
4. M-ai întrebat dacă aveam să îi pregătesc cina lui Violet în noaptea în care s-a întors, pentru că tu aveai să ieși, să pleci de acasă la cinci fix. Ți-am spus că nu, nu puteam, și ai ieșit din cameră.

Te uram pentru că încercai să fii normal. Pentru că mă lăsai acolo cu ea, singură, între pereții casei lui Sam.

Violet nu a urcat. Eu nu am coborât.

Când m-am trezit a doua zi și am văzut că ai luat tabloul din camera lui și l-ai sprijinit de perete, la capătul patului nostru, m-am simțit imponderabilă pentru o clipă. Durerea nu-mi mai împungea oasele. Mă uitasem fix la mama aceea care-și ținea copilul în brațe, timp de aproape un an, pe când îl legănam, îl hrăneam, îl ajutam să

eructeze și îi șopteam cântece de leagăn la urechea lui micuță. Mi-am dat seama atunci când am văzut tabloul că aveam să trăiesc, și nu știu de ce. Știam că aveam să mă târăsc din locul acesta ce strivise fiecare fărâmă din mine. Și te uram pentru asta. Nu mi-am dorit niciodată să mă simt din nou normală.
Am mers în camera lui Violet, îmbrăcată doar în lenjeria intimă simțindu-mi picioarele mai grele ca nicicând. Am deschis ușa și am văzut-o, mișcându-se sub așternuturi. A fluturat din pleoape și a privit chiorâș la lumina de pe coridor.

— Trezește-te.

I-am turnat cereale în castron, privind în jur prin bucătărie. Cineva îi luase scaunul înalt, biberoanele, lingura albastră de silicon, biscuiții sărați pe care îi plăcea să îi sugă. Violet a fugit la etaj până în baia noastră, unde te bărbiereai.

Nu știu de ce ai pus tabloul acolo. Nu am vorbit niciodată despre asta. Este în dormitorul nostru acum, aici, cu mine, în casa asta goală. Abia dacă îi mai observ detaliile, de parcă ar fi vorba despre finisajele robinetelor sau despre faptul că ușile de la spălătorie se deschid invers. Dar din când în când, acea femeie, acea mamă, mă privește. Soarele o atinge dimineața și luminează ore întregi culorile rochiei ei.

46

În unele zile, în care nu puteam să mai stau acasă, mă plimbam cu metroul de la un capăt al liniei la celălalt. Îmi plăcea întunericul de dincolo de ferestre și faptul că nimeni nu vorbea cu nimeni. Mișcarea trenului era liniștitoare.

Am văzut un afiș lipit pe un panou de pe peron și i-am făcut o poză cu telefonul.

Două zile mai târziu, adresa m-a dus în subsolul unei biserici. Camera era rece și nu mi-am dat geaca jos, deși toți ceilalți își atârnaseră hainele pe portmantourile de sârmă de pe suportul mobil din colț. Eu simțeam nevoia să mai adaug un strat protector între mine și aerul glacial și umed ce se strecura prin pereții albi, de ciment. Să mai adaug un strat protector între mine și ele. Mamele. Erau unsprezece. Aveau biscuiți cu ghimbir, o carafă cu cafea și frișcă lichidă, într-un coș tapetat cu șervețele de Crăciun, chiar dacă eram în aprilie. Scaune portocalii, de plastic, ca acelea standard, folosite la diverse adunări în sala de spectacole a liceului meu. Pe scaunul meu, cineva scrijelise niște obscenități. Aici eram adunate, eu și mamele.

Liderul grupului, o femeie imposibil de slabă, cu brățări aurii prinse sus, pe brațe, ne-a cerut să ne prezentăm. Gina avea cincizeci de ani, era o mamă singură cu trei copii, iar cu două luni în urmă, băiatul ei cel mare omorâse pe cineva într-un club de noapte. Cu un pistol. Își aștepta procesul, dar avea să pledeze vinovat. A plâns în timp ce vorbea, iar tenul ei era așa de uscat, încât lacrimile creau niște pâraie bine definite și întunecate pe chipul ei. Lisa, femeia care stătea lângă ea, a bătut-o pe mână, deși nu se cunoșteau. Lisa era o veterană a grupului. Fiica ei executa o sentință de cincisprezece ani de închisoare pentru tentativa de omor comisă asupra prietenei sale și trecuseră abia doi ani din pedeapsa totală. De când

se născuse fiica ei, fusese casnică. Vocea îi era moale și făcea o pauză înainte de ultimul cuvânt al frazelor sale. Pungile de sub ochii ei aveau culoarea prunelor.

Am urmat eu. Luminile fluorescente au pâlpâit înainte să încep să vorbesc și m-am întrebat dacă nu aveam să fiu cumva salvată de o pană de curent. Le-am spus că numele meu era Maureen și că aveam o fiică în închisoare pentru furt. Furtul părea doar o greșeală urâtă, care li se întâmplase tuturor, dar nu toți fuseseră prinși. Ca și cum aș fi putut fi încă mama unei persoane bune și iubitoare.

Nu îmi amintesc toate detaliile mărturisirilor lor, dar îmi amintesc că s-a discutat de un viol, de câteva acuzații de deținere de droguri, și că fiul uneia dintre femei își omorâse soția cu lopata de zăpadă. A spus că era vorba despre cazul Sterling Hock, ca și cum se presupunea că toate am fi fost la curent cu subiectul, din presă, dar eu nu auzisem nimic până atunci. Liderul grupului ne-a amintit că nu ar trebui să folosim nume de familie sau detalii. Trebuia să rămânem anonime.

Am căutat pe chipul fiecăreia ceva care să-mi pară familiar.

— Simt că eu sunt cea care a comis crima, a spus una dintre mame. Paznicii de la centru așa mă tratează. Avocații, la fel. Toți se uită la mine de parcă aș fi făcut ceva greșit. Dar nu am făcut, a zis, apoi a tăcut pentru o clipă. Nici una dintre noi nu a făcut nimic greșit.

— Așa să fie? a vorbit una dintre mame, după un moment de reflecție.

Unele au ridicat din umeri, altele au aprobat din cap, iar altele au rămas perfect nemișcate.

Liderul grupului părea că numără în gând până la zece, o tactică pe care ar fi putut-o deprinde din cadrul programului ei de muncă socială, și ne-a amintit că avem biscuiți la pauză.

— Te vei întoarce săptămâna viitoare?

Lisa, cea cu pungile mari sub ochi, mi-a înmânat un șervețel pentru cafeaua ce-mi picura pe mână, în timp ce îmi umpleam paharul mic, de plastic.

— Nu știu încă.

Broboane de sudoare mi se formau pe frunte. Nu mai puteam să stau în cameră cu aceste femei. Îmi dorisem să văd alte mame ca mine, mame ale căror copii făcuseră lucruri la fel de rele precum al meu, dar începeam să simt că pereții subsolului se strângeau în jurul meu. Am început să cotrobăi prin geantă după prescripția medicală pe care nu o completasem încă. În schimb, am simțit moliciunea scutecului său. Țineam întotdeauna unul în geantă.

— E al doilea grup la care vin. Celălalt se ține lunea, dar de obicei lucrez luni seara, așa că nu pot să merg decât dacă cineva face schimb de tură cu mine.

Am dat din cap sorbind din cafeaua călduță.

— Fiica ta stă aproape de tine? Poți s-ajungi cu mașina?

— Da.

Am privit în jur după indicatorul de ieșire.

— Și a mea. Asta mai ușurează lucrurile, nu? Te duci des s-o vezi?

— Scuze... toaleta?

M-a îndrumat spre scări și i-am mulțumit, disperată să părăsesc subsolul acela.

— Nu suntem așa de rele, a spus, iar eu m-am oprit în pragul ușii. Vei afla singură, dacă vei hotărî să te întorci aici de la baie.

— Ai știut dintotdeauna?

Rostind cuvintele acelea, m-am simțit ca și cum dinții îmi erau smulși din gură. Dar trebuia să întreb.

— Să știu… ce?

— Ai știut că e ceva în neregulă cu ea? De când era mică?

Femeia a ridicat din sprâncene și cred că a știut atunci că le mințisem.

— Fiica mea a făcut o greșeală. Tu nu ai făcut niciodată nimic greșit, Maureen? Hai, zău așa, oameni suntem.

47

Orașul era sufocant. Voiam să plec. Să mă urc la volanul mașinii mele și s-o iau din loc. Trecuseră douăzeci și două de săptămâni și încă îmi era greu să mă plimb pe străzi. Încă îmi era greu să gândesc. Îmi doream ca noi doi să ne suim în mașină, și încet, kilometru cu kilometru, să lăsăm în urmă, pentru un timp, acest loc. La mare. În deșert. *Oriunde*, spusesem, *doar hai să plecăm*. Nu voiai să părăsești orașul. Ai spus că nu era corect, nu fără Violet, iar ea avea acum nevoie de familiaritatea căminului.

Nu am privit-o în ochi de când murise el. Am început să-mi petrec din nou zilele în pat. Dacă nu eram acolo, eram în bucătărie, holbându-mă la vasele din chiuvetă, nefiind în stare să le clătesc. Nefiind în stare de nimic altceva.

Pretutindeni erau lucruri care îmi aminteau de el. Dar cele mai multe trăiau în ea. Mica strungăreață dintre dinții din față. Mirosul așternuturilor ei dimineața. Puloverul în dungi pe care insista să îl poarte tot timpul, cel care se asorta cu salopeta în care murise el. Drumul până la școală. Apa de la baie.

Acele mâini.

Tânjeam să îl regăsesc în ea, oricât de dureros ar fi fost. Și o uram pentru asta.

Nimeni nu vorbea despre el. Nici prietenii noștri. Nici vecinii. Nici părinții tăi sau sora ta. Au întrebat cum ne descurcam, cu durere în ochi, empatizând cu noi, dar nu i-au rostit niciodată numele. Și asta era tot ce mi-aș fi dorit să aud de la ei.

— Sam.

Câteodată îi rosteam numele cu voce tare când eram singură în casă.

— Sam.

Caroline, mama băiatului care murise cu doi ani în urmă, la locul de joacă, mi-a trimis un e-mail la câteva luni după moartea lui Sam. Inima a început să-mi bată nebunește când i-am văzut numele.

M-am rugat ca tu să găsești, ca și mine, o modalitate de a trece cumva peste asta. Nu știu cum, dar, într-un final, am găsit un sentiment de împăcare, chiar și în durere.

Sentimentul acela de împăcare nu se aplica în cazul meu. Am șters emailul de la ea.

— Poate ar trebui să pleci tu. Singură, mi-ai zis, din pragul ușii de la baie.

M-am scufundat în apa din cadă până mi-a acoperit cu totul urechile.

Mai târziu în acea noapte, te-am întrebat la ce te-ai referit. Să plec unde? *Să pleci*. Mă voiai plecată.

— Sunt locuri care te pot ajuta. Cu durerea. Centre de consiliere.

— Cum sunt clinicile de *dezintoxicare*? am zis, încruntându-mă.

— Cum sunt centrele de sănătate. Am găsit unul la țară. E doar la câteva ore distanță, ai spus și ai scos din sertarul de la birou o foaie printată pe hârtie groasă. Au loc liber chiar acum. Am sunat la ei.

— De ce vrei să mă duc acolo?

Ai stat la capătul patului și ți-ai așezat capul în mâini. Spatele îți tremura și lacrimile ți se prelingeau pe pantaloni, încet și egal, ca picăturile ce curgeau la robinetul din bucătărie. Fierbea în tine o mărturisire, ceva greu, ce te sfâșia pe

dinăuntru, ceva ce nu fusese rostit până acum cu voce tare. *Nu o face!* te-am implorat în tăcere. *Te rog, nu o face! Nu vreau să știu.*

Ți-ai frecat bărbia, uitându-te fix la tabloul din camera lui Sam, sprijinit acum de perete.

— Voi merge.

48

Băi de sunete, cercuri de vindecare energetică, lecții de apicultură, hamacuri pentru yoga atârnate de grinzi, într-un hambar reamenajat. În camera mea am găsit uleiuri esențiale aliniate pe etajerele dulapului din baie și un ghid de buzunar despre vindecarea naturală, în sertarul noptierei. Terapie era la nouă dimineața și la trei după-amiaza. Prima era ședința individuală, apoi cea de grup. Când m-am înregistrat la recepție, mi-au dat să completez un formular. Am bifat căsuța care spunea: *Refuz, în mod conștient, să particip la sesiunile de terapie incluse în programul meu săptămânal.* Nu voiam să fiu nevoită să rostesc cu voce tare numele fiicei noastre cât eram acolo. Plecasem ca să fiu departe de ea. Nu mă interesa să vorbesc despre ea, sau despre tine, sau despre cât de distrusă era propria mea mamă. Îmi murise un copil. Voiam doar să fiu lăsată în pace.

Cina noastră era servită la cinci fix, în sufragerie. Mesele de o persoană erau toate ocupate, așa că m-am așezat pe banca din dreptul mesei lungi, rustice, și am privit în jur, la marea aceea de bogătași. Treningul meu nu părea să se ridice la înălțimea așteptărilor. Am tras fermoarul hanoracului până la bărbie și m-am întins după fasolea neagră.

— Nou-venită?

Aproape că am scăpat lingura și m-am întors spre stânga – vocea ei era identică cu cea a mamei. Femeia s-a aplecat să privească în castronul meu și a spus că, după părerea ei, nu mănânc ce trebuie pentru câmpul meu energetic. Până la sfârșitul serii, împărțeam o pătură lângă foc și beam ceai de ghimbir în timp ce o ascultam vorbind. Iris avea o prezență mai puternică decât a oricărei alte femei pe care am cunoscut-o. Dar am plăcut-o imediat.

M-a invitat să o însoțesc la o plimbare în fiecare dimineață, cronometrată perfect pentru a traversa câmpul atunci când răsărea soarele. A ajuns la veranda cabanei mele, cu un cristal de zirconiu în mână, fără de care, insista ea, nu își putea începe ziua. Am mers de-a lungul pajiștii ce separa căsuțele oaspeților de clădirea principală, apoi în jos până la un pârâu ce mărginea partea de nord a proprietății, apoi în sus, străbătând câmpurile de lavandă pe o potecă marcată. Mergeam timp de o oră și jumătate de fiecare dată și eram mereu cu un pas în urma ei. Iris vorbea peste umăr, într-un nestăvilit flux al conștiinței, apăsând cuvintele într-un mod cu totul aparte, de parcă își repetase fiecare frază. Avea un nas lung, ascuțit. Tunsoarea ei bob, și mai ascuțită, abia dacă i se clintea când mergea sprintenă, și părul nu i se încrețea niciodată în aerul umed așa cum pățea al meu.

În general, vorbea despre viața ei, despre cancerul ei, despre miracolele la care fusese martoră ca medic și pierderile pe care le îndurase. Iris fusese căsătorită cu un chirurg care suferise un infarct fatal în timp ce opera. Vorbea despre acest incident de parcă cea mai rea parte fusese că nu apucase să termine operația. Când termina de povestit ceea ce intenționase să-mi împărtășească în ziua respectivă – întotdeauna părea a fi vorba de o intenție, de parcă ar fi ținut o condică a lecțiilor –, se oprea, își întindea gambele și îmi spunea s-o iau înainte pentru restul drumului.

Aici începeau întrebările ei despre Sam. Întrebări care mă făceau să mă simt ca și cum aș fi fost pe masa ei de operații, sub lampă, iar cutia toracică mi-ar fi fost deschisă. Crăpătură cu crăpătură.

Îi spusesem despre Sam când ne întâlnirăm prima dată la cină, pentru că mă întrebase foarte direct: „Câți copii ai și sunt toți în viață?“

I-am răspuns calm. Aveam un copil. Și murise. Iris mi-a oferit foarte puțină compătimire. A vorbit deschis. Mi-a spus că trebuie să găsesc acum o nouă cale de trăi în lume. Am urât-o și am iubit-o în același timp.

Mă dădeam jos din pat la cinci fix în fiecare dimineață. Mă spălam pe dinți și pășeam afară, pe iarba proaspătă, înrourată, ca să vorbesc cu această femeie pe care nu o cunoșteam. Când discutam cu Iris despre Sam, picioarele mă dureau și îmi simțeam pieptul atât de greu, încât parcă mă trăgea la pământ. Ajungeam înapoi la cabană la sfârșitul plimbării, cu picioarele ude și colanții umezi, pășeam sub dușul exterior, fierbinte, din care ieșeau aburi, și uitam absolut tot ce spusesem în acea dimineață, fiecare întrebare pe care mi-o adresase Iris. *Cum crezi că ar fi fost acum dacă ar fi trăit? Care era lucrul care îți plăcea cel mai mult la el? Cum îl simțeai atunci când îl țineai în brațe? Cum s-a născut? Cum era vremea în ziua în care a murit?* Îmi ștergeam totul din minte, ca pe o aventură cu un alt bărbat, ca sexul ilicit despre care nimeni nu putea afla vreodată.

Cu o zi înainte de a pleca, la două săptămâni după ce m-ai lăsat acolo, grădinarii m-au găsit în pârâul rece ca gheața de pe proprietate. Eram goală și îmi ieșisem din minți, zbătându-mă ca un animal ce era mâncat de viu.

Lăsați-mă să îl ating. Sunt mama lui. Am nevoie de el. Trebuie să îl duc acasă.

Am rămas fără voce ore în șir.

Nu m-am putut ridica în picioare atunci când m-au tras afară. Medicul centrului venea și pleca. Oamenii șușoteau între ei și-și duceau mâinile ușor la piept, în timp ce mă priveau cum îmi recăpătam echilibrul și mă îmbrăcam cu o pereche de pantaloni de trening, luați de la magazinul de cadouri, cu logoul centrului brodat pe șold. Am dat drumul păturii din jurul meu și mi-am lăsat sânii ofiliți să privească la grupul mic de oameni adunați

în jurul meu. Eram departe de punctul acela în care mai putea exista vreo rușine.

Iris mi-a adus ceai, dar nu am deschis ușa când a bătut sau când și-a cerut scuze cu voce tare prin scândurile de cedru, spunând că a judecat greșit cât de fragilă eram. Fragilă. Am trasat cuvântul cu degetul pe partea cealaltă a ușii.

Un terapeut specializat în genul acesta de durere, cel pe care l-am refuzat în mod conștient, a cerut să îmi facă o evaluare și mi-a recomandat să stau mai mult timp acolo. A sugerat că aș putea să nu fiu în siguranță de una singură. A sugerat să te sune.

— Nu, mulțumesc, am spus, și asta a fost tot.

Nu era nimic mai mult de zis.

În dimineața următoare, am stat pe veranda căsuței mele, cu valiza lângă mine, așteptându-te. Am privit fix la copacii de pe proprietate, fiecare așezat ordonat spre vest.

— Și? ai zis, cu ochii ațintiți spre autostradă.

Mi-am pus mâna peste a ta, pe schimbătorul de viteze. Ai trecut din treapta a cincea în a șasea. Știam ce trebuia să spun în continuare.

— Ea cum e? Violet?

49

— O să fim bine. Du-te. Distrează-te.

Am întors piesele de puzzle pe podea și m-am silit s-o privesc pe Violet. Nu și-a ridicat privirea. Aveai o problemă de rezolvat la muncă. Aveam impresia că apărea mai des acum decât înainte, iar tu arătai diferit când plecai de acasă. Purtai haine în straturi, curea la blugi. Erai chipeș și îți zisesem asta mai devreme, în dormitorul nostru.

— Același tip cu care te-ai căsătorit, spuseseși.

Despre mine nu puteam spune că eram aceeași, și o știam amândoi, iar ochii ni s-au întâlnit în oglinda mare de după ușă.

Puzzle-ul cu sistemul solar avea o mie de piese și nu fusese în casa noastră înainte să vă las. Părinții tăi au stat cu Violet și cu tine cât am fost plecată. Eu și mama ta nu am vorbit prea multe după moartea lui Sam, deși, timp de câteva luni bune, a sunat o dată la două zile, să ne salute scurt, să se ofere să vină să stea cu noi, să îmi spună că se gândea la mine. Ea încerca, dar nu știa cum să se poarte cu mine, iar eu nu știam cum să mă port cu nimeni. Plecaseră înainte ca eu să ajung acasă de la centru, deși fursecurile pe care le făcuse erau calde încă, pe dulap. Bona era acolo când am intrat pe ușă – nu o mai văzusem de când murise Sam. Ochii îi erau umflați și roșii. Ne-am îmbrățișat și m-am gândit la mirosul dulceag pe care i-l imprima și pe care-l simțeam de fiecare dată când îl luam din brațele ei.

Trei zile. Atât a durat până când Violet a vorbit cu mine după ce am pus din nou piciorul în casa noastră. Sam murise de aproape șapte luni. Ea a început cu Neptun și eu lucram la Jupiter. În cele din urmă, ne-am întâlnit undeva în apropiere de Soare.

— De ce ai plecat?

— Trebuia să mă simt mai bine.

I-am pasat piesa pe care o căuta.

— Mi-ai lipsit cât am fost plecată, am spus.

A potrivit piesa și m-a privit. Oamenii îmi spuneau că părea mai mare de vârstă decât era, iar până atunci eu nu am înțeles de ce. Nuanța ochilor ei îmi părea mai întunecată. Oriunde m-aș fi uitat în casă, totul era altfel. Totul se schimbase. Eu am întors prima privirea. Fierea îmi umplea golul de sub limbă. M-a urmărit în timp ce înghițeam. Și am înghițit din nou. M-am scuzat și am mers la baie.

Puzzle-ul era strâns când m-am întors. Am găsit-o în dormitorul ei citind o carte. Fără îndoială, mă auzise forțându-mă să vomit în toaletă.

— Vrei să îți citesc eu?

A scuturat din cap.

— Stomacul îmi face figuri. De la mâncarea de seară. Tu te simți bine?

A aprobat din cap. M-am așezat la capătul patului.

— Vrei să vorbim despre ceva?

— Vreau să pleci din nou.

— Din camera ta?

— Să ne lași. Pe mine și pe tata.

— Violet!

A întors pagina.

Ochii mi s-au umplut de lacrimi. O uram. Iar pe el îl voiam înapoi atât de mult.

50

După ce mama ne-a părăsit, tata a mers mai departe ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Logistic, nu era dificil – odată cu trecerea anilor, ea făcuse tot mai puțin parte din rutina noastră, devenind un observator ocazional, de parcă ar fi urmărit un film pe care ar fi putut să îl oprească înainte de final.

Singurul lucru care s-a schimbat a fost că tata mi-a mutat periuța de dinți și peria de păr în dulapul de sus din baie, plin de pete, după ce ani întregi găzduise farduri și produse de păr lipicioase ce se scurseseră din tuburile ei cu aerosoli. Faptul că nu îmi mai țineam lucrurile sub chiuvetă mă făcea să simt că aveam responsabilități noi acum, deși nu știam care erau acelea.

Tata a început să își aducă prieteni pentru jocuri de poker, în fiecare noapte de vineri. Eu mergeam la doamna Ellington și stăteam cu Thomas, uitându-ne la filme și mâncând popcorn, până când ea oprea televizorul și se oferea să mă conducă acasă, unde mă băgam direct în pat. Dar într-o seară am zăbovit pe coridorul întunecat din dreptul bucătăriei și am ascultat. Casa mirosea a apă de colonie cu aromă de mosc și a bere.

Nu mă deranjau acele nopți când casa era plină de bărbați și mirosurile lor – erau singurele ocazii în care el părea să fie o persoană reală. Pe atunci, tata nu bea cu mult peste paharul de whisky de după fiecare tură, dar ceilalți o făceau. Se înjurau reciproc stâlcind cuvintele, apoi cineva a izbit cu pumnul în masă. Am auzit o cascadă de jetoane de poker lovind podeaua.

— Ești un trișor, a spus tata pe un ton pe care nu îl mai auzisem niciodată vorbind, de parcă îi era greu să respire printre cele trei cuvinte.

Apoi altcineva a spus:

— Trișoare e *nevastă-ta*, laș nenorocit ce ești. Nu e de mirare că te-a părăsit.

Când mi-am ridicat privirea din podea, l-am văzut pe tata uitându-se fix la mine, tremurând de furie în pragul ușii de la bucătărie. Picioarele îmi fuseseră prea înțepenite pentru a mă putea mișca atunci când i-am auzit pașii venind spre mine. A țipat la mine să mă duc în camera mea. Cineva a trântit o sticlă pe masă. Altcineva a spus:

— Îmi pare rău, Seb, că lucrurile au scăpat de sub control. A băut prea mult.

De dimineață, tata și-a cerut scuze pentru ce a trebuit să aud, iar eu am ridicat din umeri și i-am spus:

— Să aud ce?

— Blythe, oamenii pot crede despre tine tot soiul de chestii urâte, dar care nu sunt adevărate. Singurul lucru care contează este ceea ce crezi tu despre tine.

Mi-am băut sucul de portocale, el și-a băut cafeaua, și m-am gândit că tatăl meu este mai bun decât bărbații aceia. Dar un cuvânt fusese rostit în acea seară, un cuvânt care îmi răsuna încă în urechi – laș. *Laș nenorocit ce ești*. M-am gândit la toate ocaziile în care nu a știut să se impună în fața ei, în care nu i-a cerut să stea acasă și să nu iasă în oraș. M-am gândit la cârpa udă care îi atârna de pe cap. M-am gândit la bărbatul care sunase, la bucățile de carne însângerată din toaletă. La pastilele pe care nu i le luase niciodată, la cioburile farfuriilor sparte pe care le curăța întotdeauna. La retragerile lui tăcute pe canapea. Nu puteam să sufăr că mama îl părăsise, dar mă întrebam dacă a încercat vreodată, cu adevărat, să o oprească.

51

Când m-am apucat din nou de scris, am aruncat toate cuvintele pe care le scrisesem înainte de moartea lui Sam. Creierul mi se schimbase, de parcă m-aș fi aflat pe o frecvență diferită de cea de dinainte. Înainte. După. După, se simțea concis, frazele mele erau abrupte și tăioase, ca și cum fiecare paragraf ar fi putut să rănească pe cineva. Era multă furie între acele pagini, iar eu nu știam ce altceva să fac cu ea. Am scris despre lucruri de care habar nu aveam. Război. Pionierat. Un atelier auto. Am trimis prima povestire terminată unei reviste literare care mă publicase înainte, pe vremea când nu aveam copii. Răspunsul lor a fost la fel de inopinat ca scrisoarea mea de intenție, și l-am simțit satisfăcător, la fel ca atunci când mi-am mânjit pântecul cu sânge în săptămâna de după moartea lui Sam. *Duceți-vă dracului. Oricum nu pentru voi scrisesem.* Nimic nu avea sens, dar îmi umplea orele pe care trebuia să le străbat.

Am început să merg la o cafenea din apropiere, unde nu se asculta muzică și cănile erau ca niște boluri. Îmi plăcea acel loc. Ție nu. Așa că l-am păstrat pentru mine, pentru scris. Era un bărbat care venea des acolo, un bărbat tânăr, poate cu șapte sau opt ani mai tânăr decât mine. Lucra la laptop și nu cerea niciodată să i se umple din nou cana. Amândurora ne plăcea să stăm mai în spate, departe de ușă, unde se făcea curent. Îmi plăcea cum își atârna geaca pe spătarul scaunului, astfel încât să-și sprijine spatele, mai confortabil, de căptușeala groasă a glugii, așa că am început și eu să îmi așez haina la fel ca el.

Într-o zi, a adus cu el doi oameni mai în vârstă, un domn cu un nas mare, ca al lui, și o doamnă cu ochii foarte închiși la culoare, identici cu ai lui. I-a invitat să se așeze și le-a adus cafea de la bar și un croasant pentru a-l împărți. A

așternut frumos două șervete pe masă, câte unul în fața fiecăruia, de parcă servea clienții fideli ai unui restaurant extravagant.

Își cumpărase prima casă! Vestea m-a încântat. Am ascultat în timp ce explica pe rând fiecare poză din telefonul lui. Acolo e intrarea în bucătărie, și holul ăsta duce spre toaletă, și, oh, asta va fi camera copilului. Urma să aibă un copilaș! Ca Sam al meu. Îmi doream ca el să se uite la mine, ca să pot zâmbi, ca să pot recunoaște că îmi păsa de viitorul lui, că îmi făcusem griji întrebându-mă dacă acest tânăr drăguț avea pe cineva în viața lui care să îl iubească.

Au vorbit despre impozitul pe proprietate și refacerea acoperișului și despre cât avea să dureze naveta. Apoi mama s-a interesat de planurile fiului ei pentru când avea să se nască bebelușul, ceea ce trebuia să se întâmple în decursul următoarei luni.

— Pot să mă întorc în oraș în cursul săptămânii pentru a vă ajuta cu orice aveți nevoie. Vase, rufe. Nu e nici o problemă pentru mine, am timp. Pot să aduc patul pliant din camera de oaspeți de la noi.

Vocea ei era plină de speranță și am știut dinainte ca fiul ei să răspundă că avea să audă unul dintre cele mai grele lucruri pe care le auzise vreodată. Tânărul i-a explicat că avea să vină mama Sarei. Că așa ar fi fost mai bine pentru Sara. Că ea putea să îi viziteze după aceea, odată ce se instalau, odată ce petreceau ceva timp împreună, doar ei trei. Și mama Sarei. Avea să-i spună când putea să vină. Poate după câteva săptămâni sau cam pe acolo. Trebuia să vadă cum decurgeau lucrurile.

Mama a clătinat ușor din cap, în față și apoi în spate, și a reușit cu greu să articuleze cuvintele:

— Sigur, dragule.

Apoi, pentru o fracțiune de secundă, și-a pus mâna peste a lui, înainte de a și-o așeza înapoi în poală, pe sub masă.

Inima unei mame se frânge într-o mie de feluri de-a lungul vieții.
Am plecat atunci – nu voiam să mai trag cu urechea. Am mers pe drumul cel lung spre casă.

52

A fost un moment în mașină, pe când ne întorceam acasă de undeva – nu pot să îmi amintesc de unde. Ne-am întors unul spre celălalt în scaunele din față, înăbușindu-ne râsetele și păstrând contactul vizual, același reflex pe care obișnuiam să îl împărtășim când Violet spunea ceva amuzant. Doar asta conta – că împărțeam această cunoaștere intimă a celuilalt. Că o creaserăm împreună și iat-o spunând aceste lucruri imposibile, de oameni mari, pe care le învățase de la noi, cu vocea ei subțire, tipică celor opt ani ai săi. Cum de am fost în stare să descopăr acel moment de bucurie perfect normală, cu tine? Cu ea? Nu a trecut nici o zi în care eu să nu-mi amintesc ce s-a întâmplat în acea intersecție.

Dar, pe când îmi întorceam privirea de la tine, mi-am dat seama că viața mergea înainte, fie că ne doream, fie că nu. Eram împreună, noi trei, în mașină, fără el, privindu-ne așa cum o făceam înainte. El nu mai era cu noi de mai bine de un an.

Îmi era un dor nebun de el. Îmi doream să îi rostesc numele în mașină, ca să fiți nevoiți să îl auziți. Ar fi trebuit să fie și el acolo, cu noi.

M-am întins după geanta de la picioarele mele și am scos un pachet de șervețele. Am privit-o pe Violet stând pe locul din spatele tău. Am scos unul și l-am aruncat peste cap pe bancheta din spate. A privit șervețelul plutind, apoi aterizând în poala ei. Am scos altul, apoi încă unul, și încă unul. Ți-ai luat ochii de la drum și te-ai uitat la mine o dată, apoi încă o dată, și apoi ai privit în oglinda retrovizoare pentru a o urmări pe ea. Ochii lui Violet i-au întâlnit pe ai tăi, apoi s-a uitat fix pe fereastra ei, în liniște, în timp ce șervețelele pluteau în jurul banchetei din spate.

Făceam asta uneori cu Sam, când plângea în mașină. Aruncam șervețelele peste tot în jurul lui,

până când suspinele lui lungi și triste se preschimbau în hohote de râs. Le adora. Consumam și câte o cutie întreagă uneori, chicotind nebunește, în timp ce parașutele albe și moi umpleau mașina, țipetele copiilor se ascuțeau, iar chipurile noastre obosite și ușurate rânjeau fără țintă, privind înainte.

Nici unul dintre voi nu a spus nimic despre gestul meu pentru el în acea după-amiază. M-am întors în altă parte când pachetul a fost gol, și l-am așezat pe bord, ca tu să fii nevoit să îl vezi în timp ce conduceai. Cred că se vedeau niște câmpuri pe geam. Îmi aduc aminte că priveam afară și îmi doream să alerg prin ele până m-ai fi prins de gluga hanoracului. Asta, dacă ai fi alergat măcar după mine.

În acea noapte te-am întrebat dacă Violet n-ar trebui să vadă pe cineva. Un psiholog pentru copii, care să o ajute să facă față durerii. Refuza să vorbească despre el.

— Cred că face față destul de bine. Nu sunt sigur că are nevoie de asta.

— Atunci, ce zici de noi? Împreună. Terapie de cuplu.

Nici noi nu păream să putem vorbi despre el. Nici măcar nu aduseseși vorba despre gestul meu din mașină.

— Cred că și noi facem față destul de bine, ai zis și m-ai sărutat pe frunte. Dar tu ar trebui să mergi. Singură. Ar trebui să mai faci o încercare.

Am umblat fără țintă prin casa noastră cufundată în tăcere.

Construiai o machetă în studioul tău și aveai o mulțime de lucruri împrăștiate pe birou, sub brațul

flexibil al lămpii. Lipiciul, placa de tăiere cu marcaj și un set de cuțite cu lame interșanjabile. Pereții mici din polistiren erau aliniați într-o parte. Violet adora să te privească atunci când construiai machete pentru lucrările tale.

Am luat lamele una câte una și le-am lăsat să cadă în cutia de aluminiu. Nu ar fi trebuit să stea întinse acolo. Te rugasem înainte să fii atent cu ele. Am ridicat-o pe ultima, trecând-o peste degetul meu, și am tresărit când i-am simțit ascuțișul. Cât de ușor puteau să taie. Mi-am atins cicatricea de sub bluză, dâra de piele încrețită ce se formase pe abdomenul meu. Cât de plăcută fusese senzația sângelui pe piele. Am închis ochii.

— Ce faci aici?

Am tresărit la auzul vocii tale.

— Îți fac ordine prin lucruri. Nu ar trebui să lași astea întinse peste tot, ca ea să le găsească.

— O fac eu. Du-te în pat.

— Vii și tu?

— Mai stau puțin.

Ți-ai tras un scaun și ai aprins lampa. Ți-am atins umărul, apoi ți-am masat ceafa. Te-am sărutat în spatele urechii. Ai strecurat o lamă în cuțit, apoi te-ai întins după rigla de metal. Întotdeauna îți țineai respirația în timp ce lucrai. Mi-am lipit urechea pe spatele tău, așteptând să aud cum inspirai adânc.

— Îmi pare rău, iubito. Nu în seara asta. Trebuie să termin aici.

Ore mai târziu, zgomotul m-a trezit – încet, una câte una, lamele cădeau în cutia de aluminiu. Clinc. Clinc. Clinc. Pauză. Apoi clinc, clinc. Pauză. Am deschis ochii și m-am ancorat de lumina slabă ce se reflecta de la plafoniera de sticlă. Clinc. Clinc. Capul mi-a căzut într-o parte și sunetul acelor lame de metal căzând în cutia de aluminiu s-a preschimbat în cel al boabelor înghețate de ploaie lovind țeava de scurgere din dreptul ferestrei noastre. Vântul a început să bată

cu putere. Clinc. Clinc. Clinc. Am închis ochii și mi-am visat băiețelul în brațele mele, mirosul gâtului lui călduț și senzația degetelor lui în gura mea, sângele picurând pe el încet, ca mărgelele de apă dintr-un robinet stricat, în timp ce el tresărea la fiecare picătură. Am văzut cum sângele se izbea de pielea proaspătă și se prelingea în pâraiele unduitoare ce se formau în canelurile trupului său micuț. L-am lins ca pe o înghețată la cornet, topită. Avea gustul dulceag al sosului de mere călduț pe care i-l dădusem în vara de dinaintea morții lui.

Nu ai venit în pat în acea noapte. De dimineață te-am găsit dormind pe podeaua dormitorului ei, învelit cu pătura de pe canapeaua din camera de zi.

— Grindina a speriat-o, ai spus la micul dejun. Avea un coșmar.

Ai mângâiat-o pe cap și i-ai mai turnat niște suc de portocale în pahar, în timp ce eu m-am întors la etaj, în pat.

53

— E ger afară, Blythe. Nu își ia mănuși la școală?

Mama ta s-a aplecat, crispată, să-și scoată ghetele ude. Venise pentru câteva zile să petreacă timp cu Violet și mersese să o ia de la școală. Violet stătea într-o baltă de zăpadă topită, curățându-și pantalonii.

— Le are în ghiozdan, dar nu vrea să le poarte.

Violet a trecut legănându-se pe lângă mine spre bucătărie.

Mama ta și-a înfoiat părul, ce începuse să i se rărească, în oglinda de pe coridor, și îmi puteam da seama, după felul în care se agita, că o preocupa ceva. M-am rezemat de perete și am așteptat ca ea să vorbească.

— Știi, profesoara a spus că Violet a avut o zi grea. Că părea furioasă. Nu a fost dispusă să participe la nici o activitate din clasă.

Am simțit că mi se strânge pieptul.

— Profesoara a mai spus asta. Dar când o întreb pe Violet, dă din umeri. Fox crede că se plictisește la școală.

— Stătea singură într-un colț din curtea școlii când am ajuns acolo. Nu se juca cu absolut nimeni, a zis și a ridicat din sprâncene, aruncând o privire spre bucătărie pentru a fi sigură că Violet nu o putea auzi. Nu au trecut încă nici doi ani. Trebuie să îți amintești că și ea l-a iubit, ca noi toți, de altfel. În ciuda tuturor lucrurilor.

În ciuda tuturor lucrurilor – cuvintele ei m-au surprins. Niciodată nu a adus vorba despre moartea fiului nostru. Nu știam dacă ea aflase ceea ce știam eu. Mi-am dorit întotdeauna să o întreb. Ea era de departe singura persoană pe care o puteam considera, cât de cât, o aliată.

— Helen, am șoptit. Fox a vorbit cu tine despre ziua în care a murit Sam? Despre ce i-am spus că s-a întâmplat?

Și-a mutat privirea, apoi s-a întors la intrare, să netezească haina pe care o atârnase în cuier.

— Nu. Și nu știu dacă pot să vorbesc despre asta, ca să fiu sinceră. Îmi pare rău. Știu că tu ai fost acolo, că ai trăit acel lucru, dar... nu pot.

— Ai spus „în ciuda tuturor lucrurilor“, am crezut...

— M-am referit la cât de neafectată a părut să fie, a spus ea, pe un ton tăios. Cât de bine s-a acomodat acasă, chiar dacă tu nu ai fost disponibilă pentru ea.

Am aruncat o privire înspre bucătărie, iar ea și-a coborât din nou vocea.

— Nu o spun ca pe o critică, Blythe, îți promit. Ai trecut printr-un infern.

Am aprobat din cap ca să aplanez orice tensiune creasem. Îmi părea foarte plăpândă atunci și mult mai bătrână decât cei șaizeci și șapte de ani ai săi, și mi-am dat seama că pierderea nepotului ei o afectase și pe ea puternic. Desigur că nu i-ai spus ce credeam eu. Violet a strigat-o pentru a face fursecuri cu ciocolată și o auzeam cotrobăind prin dulapul cu castroane. În acea dimineață, mama ta mersese prin zăpadă până la magazin, ca să cumpere toate ingredientele. M-am întins după mâna ei și i-am strâns-o.

— Ești o persoană puternică, a spus ea încet.

Dar cuvintele acelea nu însemnau nimic pentru mine – nu erau adevărate. Mă iubea, dar nu mă cunoștea deloc.

Când ai venit acasă în acea noapte, am văzut-o trăgându-te deoparte, în camera de zi întunecată. Ați vorbit în șoaptă. Am auzit cum o mângâiai pe spate. După aceea miroseai a parfumul ei puternic,

de trandafiri, și m-am gândit toată noaptea la acea îmbrățișare.

54

O poveste despre mine și Violet îmi trece uneori prin cap.

Povestea sună cam așa:

O alăptez până împlinește un an. Senzația pielii ei fierbinți lipite de a mea mă umple de energie. Sunt fericită. Sunt recunoscătoare. Nu vreau să plâng atunci când sunt în preajma ei.

Ne învățăm una pe alta diverse lucruri. Răbdarea. Iubirea. Momentele simple, vesele alături de ea mă fac să mă simt vie. După orele de somn, înălțăm turnulețe și citim aceeași carte în fiecare seară până când ajunge să știe fiecare pagină, și adoarme doar dacă o legăn. Nu te urăsc când vii târziu acasă, prea târziu ca să o iei de la mine. Pe mine mă strigă când se trezește peste noapte. Ciripește „'Neața!“ când mă duc în camera ei și petrecem o oră liniștită împreună, înainte să te trezești. Nu are nevoie de tine așa cum are nevoie de mine.

Mergem împreună la grădiniță și îmi face cu mâna din spatele porții. Undeva pe fundal, îmi e dor de ea toată ziua. Îmi face o felicitare de ziua mamei, folosind cuvinte inventate de ea, iar profesoara i-o printează, și mie îmi dau lacrimile atunci când o deschid. Nu mă simt înspăimântată când o iau de la școală la sfârșitul zilei.

Îmi zâmbește. Îmi îmbrățișează picioarele. Îi cer pupici.

Are grijă de el ca de o păpușă. Îi atinge capul în timp ce îl ține în brațe. Mă privește hrănindu-l și se ghemuiește lângă noi, dorind să împartă căldura trupurilor noastre. Nu vreau ca eu și el să rămânem singuri fără ea. Vorbește despre el când nu e acolo. Le povestește străinilor despre el. Din când în când, mă întreabă dacă putem merge în parc singure pentru că îi e dor să petreacă timp cu mine. Mergem, ne dăm în leagăn una lângă alta și

cumpărăm înghețată de vanilie la cornet. Ne întoarcem acasă și el ne așteaptă, în siguranță, cu tine. Nu mă prefac, în tăcere, că el este singurul meu copil.

Stă pe patul meu cât îmi schimb hainele și vorbim despre lucruri pe care le discută mamele cu fiicele lor. Sunt tandră și iubitoare. Ea e curioasă. Îi place să fie în preajma mea. Ochii ei sunt blânzi. Am încredere în ea. Am încredere în mine să fiu lângă ea. O privesc dezvoltându-se și devenind o tânără respectuoasă și blândă. Pe care o simt a mea. Avem un fiu și ea are un frate. Îi iubim pe amândoi în mod egal. Suntem o familie cu patru membri care mănâncă împreună aceeași mâncare la masa de duminică seara, care se ciondănesc între ei la ce emisiune să se uite vinerea, care pleacă în călătorii în vacanța de primăvară.

Nu îmi petrec zilele întrebându-mă cine am fi putut să fim.

Sau cum ar fi fost viața dacă ea ar fi murit în locul lui.

Nu sunt un monstru, și nici ea nu este.

55

Plecaseși să mai cumperi niște cremă de protecție solară din holul hotelului. Nu ne descurcam niciodată bine cu vacanțele la plajă; ne ardeam mult prea ușor. Dar încercam să fim o familie normală. Mama ta ne-a sugerat să mergem, căci o schimbare de peisaj ne-ar prinde bine, așa că ai făcut rezervarea. Violet adora să se joace în nisip, chiar și la nouă ani. Eu citeam un roman sub umbrela în dungi și, din când în când, îmi ridicam borul moale al pălăriei, ca să o verific. Săpa un labirint de canale, pentru a le umple cu apă. Un băiețel slăbănog, care nu avea mai mult de trei ani, zăbovea între ea și malul oceanului, rozându-și colțul degetului mare.

A mers pe vârfuri până la el și s-a așezat la picioarele lui, dar vântul le purta vocile departe de mine. Băiețelul părea să chicotească. Ea s-a trântit pe spate, cu o mutră caraghioasă, iar el a râs către soare. A urmat-o și ea i-a dat o găleată ca să o ajute să umple canalele.

Mama lui avea o eleganță pe care i-o admirasem și mai devreme în acea zi, când o văzusem lângă piscină.

— Ce dulce e fiica ta, să îl distreze în felul ăsta. Are deja grijă de alți copilași?

I-am explicat că pare mai matură decât este de fapt. Am invitat-o să se așeze pe șezlongul tău gol, în timp ce ei doi se jucau. Ne-am privit amândouă copiii și am schimbat genul de amabilități pe care le schimbi cu alte mame. Băiatul a ridicat privirea și a strigat-o, făcându-i cu mâna și arătându-i găleata pe care o primise.

— Văd, văd! Ce drăguț, Jakey!

Stăteau acolo toată săptămâna. Mai avea doi copii care făceau în acea zi o excursie cu barca în larg, împreună cu tatăl lor, dar ea și Jake aveau rău de mare. Violet a început să îl îngroape în nisip. Mai întâi picioarele. Apoi pieptul. A presat cu mâna nisipul, netezindu-l peste movilă, pe când băiatul încerca, pe cât putea, să nu se miște.

— Te superi? a întrebat, ridicându-și telefonul.

Trebuia să dea un telefon pentru muncă, dar pe plajă bătea foarte tare vântul. A alergat până la faleza din spatele nostru și am privit cum caftanul alb se umfla în jurul picioarelor ei lungi.

Băiatul era îngropat până la bărbie acum, iar capul lui rotund, roșu arăta ca o cireașă căzută în nisip. Violet a alergat până la apă, a umplut cea mai mare găleată și s-a întors la el încet, cu brațele tremurând. Cum putea să care o găleată așa de grea? M-am ridicat în capul oaselor pe scaun. A săltat găleata deasupra capului, iar pieptul i s-a umflat. A făcut o pauză să vadă dacă mă uitam la ea. O priveam fix, cu inima bubuindu-mi în piept. Băiatul ținea ochii închiși. M-am silit să mă ridic. Puțină apă s-a împrăștiat în timp ce ea se străduia să pună o mână sub găleată. Avea de gând să o răstoarne. Probabil erau aproape trei litri de apă, căile respiratorii i s-ar fi umplut într-o secundă. S-a uitat la el, nemișcată, cu mâna pregătită să răstoarne găleata. Picioarele mi s-au înmuiat și am încercat să strig, dar nu a ieșit nici un sunet. M-am lovit peste piept, încercând să îmi regăsesc vocea. Apoi am țipat, în sfârșit. Numele lui a ieșit, abia auzit, și am simțit acel sunet ca un foc în gâtul meu.

— Sam!

— Ce s-a întâmplat?

Mâna ta pe brațul meu m-a speriat și te-am lovit ușor ca să te îndepărtez. Violet se holba la noi, cu găleata la picioare. Băiatul a întins gâtul și

mulajul din nisip a început să se crape precum gheața în jurul lui.

— Ai stricat!

— Îmi pare rău, a spus el începând să scâncească.

Violet s-a lăsat în genunchi și l-a ajutat, curățându-i nisipul de pe spate și din părul blond, frumos.

— Nu plânge. Putem să mai facem o dată. Ești bine?

Mâna ei i-a acoperit umerii mici și băiatul a încuviințat din cap. S-a uitat scurt la mine, să vadă dacă o mai urmăream.

— Nimic, ți-am spus într-un final, ajustându-mi partea de jos a costumului de baie.

Bătăile inimii îmi zdruncinau pieptul. Am privit-o încercând să îl înveselească. Poate că exagerasem. M-am gândit din nou la mănușile ei roz împingând căruciorul, apoi mi-am alungat rapid imaginea din minte. Mi-ai înmânat punga de plastic, fără să pari câtuși de puțin tulburat – nu m-ai auzit rostindu-i numele. Sau cel puțin te-ai prefăcut că nu m-ai auzit.

Am mai stat două ore acolo. Eu am terminat de citit romanul. Tu ai ridicat un zmeu alături de copii. În acea seară, am luat cina cu familia băiatului, mama elegantă și cei trei fii ai săi îmbrăcați în costumașele lor subțiri, în dungi.

Am privit-o pe Violet înfigând bezele în capetele bețelor pentru copii și arătându-le cum se fac sendvișurile din biscuiți, cu bezele și ciocolată. Te-am simțit privindu-mă. M-am întors spre tine și mi-ai zâmbit. Îți terminaseși vinul. M-am ridicat ca să mai rup o ciocolată în pătrățele și să le-o dau copiilor. M-am așezat în poala ta, pe scaunul de grădină, așa cum obișnuiam să stau mult timp pe când nu aveam copii, și mi-am strecurat mâinile pe

sub cămașa ta pentru a le încălzi. M-ai sărutat pe buze. Am privit-o pe femeie urmărindu-ne de dincolo de flăcări. Lucrurile ar fi putut să fie așa de simple, dacă le-aș fi lăsat.

56

O pauză lungă, exasperantă, înaintea unui răspuns care ar fi trebuit să fie ușor de dat. Să închizi ușa de la baie când întotdeauna o țineai deschisă. Să aduci acasă o singură cafea, în loc de două. Să nu îl întrebi pe celălalt ce are de gând să comande la restaurant. Să te întorci cu fața spre fereastră atunci când îl auzi pe celălalt că se trezește. Să mergi în față doar puțin mai mult decât e nevoie.

Aceste scăpări în comportament sunt deliberate și observabile. Distrug treptat tot ce a fost înainte. Schimbarea se produce gradual și aproape că pare să nu aibă nici o semnificație; când muzica este potrivită și primele raze ale soarelui se furișează în dormitor, poate să nu însemne aproape nimic.

În dimineața în care ai împlinit treizeci și nouă de ani, am mers în bucătărie și mi-am făcut micul dejun. În seara precedentă sugeraseși (ai spus-o de două ori, de fapt) că ți-ar plăcea să mergi la braseria din josul străzii să mănânci o omletă.

Dar am vrut să te trezești în patul nostru și să simți mirosul de covrigi pufoși, proaspăt copți. Tu urai covrigii. Aveai să-ți dai seama că nu te voi însoți la braserie pentru micul dejun. Voiam să te rănesc. Voiam să te gândești: *Poate nu mă mai iubește*. Îmi doream să fii atât de dezamăgit încât să te întorci pe partea cealaltă și să adormi simțind că nu ești genul de soț a cărui soție își dorea să îl facă fericit într-o dimineață care ar fi trebuit să conteze.

Ai coborât treizeci de minute mai târziu, îmbrăcat cu puloverul pe care îl detestam. Lâna era scămoșată și jerpelită. Eu clăteam crema de brânză de pe cuțit. Era deja ora nouă și ai spus că ieși să cumperi ziarul. Ne abonaserăm la *Times*, și l-am aruncat pe blatul de bucătărie, în direcția ta. Ai spus că voiai *Journal*. Nu știam că îți mai plăcea

Journal. Ai venit acasă după o oră și jumătate și nu ai scos un cuvânt. Nu ai mâncat nimic până nu am încălzit niște resturi de spaghete, cu mult după ora prânzului. Prin urmare, trebuie să te fi dus să mănânci omletă fără mine. Nu am vorbit niciodată despre asta și nu mi-am regretat nici o clipă gestul.

Cu trei zile înainte, m-ai întrebat cum se numeau florile pe care le cumpărasem pentru masa din bucătărie cu un weekend în urmă, *acelea albe, pufoase*. Erau dalii. Te-am întrebat de ce voiai să știi, și mi-ai spus că erai doar curios, că ți-au plăcut, că ar trebui să le cumpăr mai des. Era ciudat. Niciodată înainte nu a părut că te-ar interesa florile. Nu m-ai întrebat niciodată numele unei flori.

La o săptămână după asta, stăteai în fotoliu, cu telefonul meu în mână. Îl lăsasem pe masă. Te uitai la o poză cu tine, pe care ți-o făcusem cu o lună înainte. Nici eu și nici Violet nu eram în poză. Era o imagine doar cu tine, chipeș, rânjind, cu barba de două zile, cu un cot rezemat pe masa unui restaurant. Mai târziu în noaptea aceea, în pat, m-am gândit: poate se întreabă cum arată în ochii altor femei; poate își imagina ce fel de primă impresie îi făcea unei femei care l-ar fi găsit atrăgător. Poate încerca să găsească o altă versiune a lui în acea fotografie.

Dar să privești o poză cu tine nu este o dovadă de infidelitate. Și nici să întrebi despre un tip de floare nu este o dovadă de infidelitate. Acestea sunt însă lucruri ce stăruie în mintea unei persoane până când ea nu se mai simte iubită; sunt întâmplările ce ne-au dus dintr-un punct în care aveam șanse să supraviețuim, chiar și după ce am privit în față moartea, într-un loc din care pur și simplu nu mai exista cale de întoarcere. Lucrurile astea au devenit prea împovărătoare și prea dureroase, abuzuri la ordinea zilei, în ceea ce odată păruse a fi cel mai sigur loc din lume.

Din cauza asta nu am mers cu tine să luăm micul dejun la braserie, în ziua în care ai împlinit treizeci și nouă de ani.

57

Ți-ai turnat o ceașcă de cafea și mi-ai pus demisia în față. Abia ajunsesem acasă, după ce o lăsasem pe Violet la școală, și nu mă așteptasem să te găsesc acolo.

— Dar de ce?

Te-ai lăsat pe spate și ai pus picior peste picior. Am observat atunci că nu te bărbieriseși de câteva zile. Poate de trei sau patru. Erau atât de multe lucruri pe care nu le mai observam la tine.

— Vreau un job cu mai multă viziune. Poate ceva bazat pe o dezvoltare durabilă. Nu mai e loc de creativitate acolo. Wesley a acaparat totul.

Ți-am urmărit degetele bătând ușor darabana pe masa de lemn. M-am uitat din nou la demisie și la semnătura ta. Textul era scurt. Câteva propoziții. Datată cu o zi în urmă.

— Nu crezi că ar fi trebuit să vorbim despre asta?

Nu știam exact cum ne descurcam financiar sau câte economii aveam. Mintea mi-a zburat înapoi, încercând să îmi amintesc ultimul raport bancar pe care îl văzusem. Tu plăteai facturile. Eu nu țineam socoteala cât câștigam și cât cheltuiam. Îmi simțeam acum din plin nechibzuința.

— Vreau să spun, ne permitem financiar? E o decizie importantă.

— Suntem bine.

Îți plăcea să mă ții la distanță de problemele astea. Ai bătut din nou în masă.

— Nu am vrut să îți faci griji.

— Și acum ce urmează?

— Se întrevăd câteva ocazii aliniate la orizont.

Te-ai întins în scaun și ai sărit pe călcâie. Păreai agitat. Și poate ușurat. Atunci însă nu puteam să pun lucrurile cap la cap.

— Mă duc să alerg.

— E frig azi.

— Te las la treburi. Fă ceea ce faci de obicei în timpul zilei, când nu sunt eu aici.

Mi-ai ciufulit părul așa cum îi făceai mereu lui Violet, și ai ieșit din bucătărie, ca să-ți cauți încălțările de alergat. Nu te mai duceai de mult să alergi.

Ceva nu era în regulă. Nu puteam gândi clar. Am simțit un impuls de a o suna pe mama ta. Plimba câinele când mi-a răspuns.

I-am spus că voiam să discutăm din timp despre sărbători, să facem planurile pentru vizita lor. Voiau să cumpere biletele de avion pentru data de douăzeci și doi decembrie, iar noi, împreună cu sora ta, aveam să o ducem pe Violet la patinoar în ziua următoare. Am rugat-o să-mi dea niște idei de cadouri pentru tatăl tău. Am discutat cine ce ar trebui să gătească pentru cină.

— Știu că va fi greu, a spus. Fără Sam.

— Mi-e dor de el.

— Și mie.

— Helen, am zis, întrebându-mă dacă nu ar fi trebuit să spun doar „la revedere“. Fox mi-a spus în dimineața asta că și-a dat demisia. Știai că se gândea să demisioneze?

— Nu, nu mi-a zis. A făcut o pauză. Dacă banii sunt o problemă, știi că vă

putem ajuta oricând. Nu vreau să îți faci griji pentru așa ceva.

— Nu e asta. Doar că… simt că nu îl mai cunosc deloc. A devenit foarte... distant.

Mi-am ținut răsuflarea și am dat ochii peste cap auzindu-mi propriile cuvinte. Nu îmi plăcea să vorbesc cu ea despre tine, dar mi doream cu disperare să primesc niște asigurări.

— Simt că poate fi vorba despre altceva.

— Oh, nu cred asta, scumpo. Nu.

Tonul ei sugera că înțelesese la ce mă refeream.

— Sunteți doi părinți care încă suferă, Blythe. E o perioadă dificilă pentru amândoi. Poate că Fox se chinuie mai mult decât îți dai seama, a zis și mi-a lăsat loc să aprob, dar am rămas tăcută. Ai răbdare cu el.

— Te rog, nu îi spune că te-am sunat, bine?

Mi-am masat tâmplele, încercând să îndepărtez tensiunea.

— Desigur.

A schimbat subiectul la ziua în care ar trebui să facă rezervări pentru zborul de întoarcere, în timp ce eu mă uitam după tine, de la fereastra din camera de zi.

Laptopul tău era pornit și îți știam parola. Biroul arăta la fel, cu instrumentele împrăștiate, cu un proiect în desfășurare abandonat după ce noi te întrerupseserăm de mai mule ori cu o seară în

urmă. Nimic nu prevestea că ne duceam de râpă, nimic nu arăta diferit. Ți-am deschis căsuța de e-mailuri primite și m-am uitat prin ele. Cel de la șeful tău nu a fost greu de găsit: *Mă bucur că suntem amândoi de acord că aceasta este cea mai bună soluție, dată fiind natura incidentului. Îmi pare rău că a trebuit să se termine așa. Probabil că amândoi ar fi trebuit să dăm dovadă de mai multă discreție în gestionarea situației. Cynthia va reveni cu detaliile privind salariile compensatorii în caz de concediere asupra cărora am căzut de acord.*

Avusese loc un fel de incident. Salarii compensatorii în caz de concediere – fuseseși concediat.

Am deschis un e-mail trimis în acea dimineață de asistenta ta. Nu îl citiseși încă. Scrisese doar: *Tocmai am discutat cu cei de la resurse umane. Sună-mă.*

Am mers în camera lui Violet și am luat creionul cu unicorn și radiera pe care i le dăruise ea. Am mirosit radiera ca și cum aș fi putut găsi acolo vreun fel de confirmare. Am pus-o la loc pe raft și m-am întins pe patul ei nefăcut.

M-am cuprins strâns cu ambele mâini de pieptul ce-mi bubuia. Nopțile târzii de la birou. Reacția de respingere când te atingeam. Felul în care băteai darabana pe masă în timp ce mă mințeai. Am închis ochii și am inspirat adânc mirosul înțepător al somnului, impregnat în perna lui Violet.

— Te urăsc, am șoptit.

Către voi doi. Vă uram pe amândoi. Îl voiam doar pe Sam. Dacă el ar fi fost acolo, totul ar fi fost bine. Am plâns până te-am auzit deschizând ușa de la intrare. Ți-ai trântit încălțările pe podea. Pașii tăi au răsunat pe scări. Am stat nemișcată n timp ce ai trecut pe lângă camera lui Violet și ai intrat la toaletă, ca să faci duș. Lăsasem e-mailul deschis pe laptop. Douăzeci de minute mai târziu,

aveai să îl găsești, dar nu mi-ai spus nici un cuvânt.

58

În dimineața următoare, după ce am dus-o pe Violet la școală, am așteptat afară un timp, înainte de a intra în casă. Îmi doream să fii plecat, dar mirosul plutea încă prin casă. Erai pe undeva. Nu te-am strigat. Am închis ușa de la baie, am intrat la duș și m-am spălat, frecându-mă cu putere. Fiecare părticică din mine. Am stat sub duș până ce s-a răcit apa.

Te auzeam, de partea cealaltă a ușii, sunetele pe care le auzisem în aproape fiecare dimineață din viața noastră împreună. Sertarele tale deschizându-se și închizându-se. Lenjeria intimă curată. Maioul. Apoi dulapul. Cămașa ta – părea că încerci să impresionezi pe cineva în ziua aceea. Agrafele metalice ale umerașelor au zăngănit. Costumul tău a alunecat de pe portmantoul greu de lemn și apoi ți l-ai tras pe brațe.

Apoi ușa de la baie s-a deschis. Eram goală. Te-ai uitat altfel la trupul meu în acea dimineață; pielea lăsată, care îți purtase copiii; sânii la care acei copii au supt până i-au secătuit; peticul de păr pubian neîngrijit, ce fusese neglijat ani la rând – toate erau acolo, pentru ochii unui bărbat care avea la dispoziție un trup mai bun, mai tânăr, mai ferm, la care să se uite. Îmi imaginam că pielea ei era mătăsoasă și fără vene purpurii și fire de păr rezistente. Te-am urmărit privindu-mă. Și m-am întrebat ce însemna acest trup pentru tine acum. Era doar un recipient? Un vapor ce te-a adus până în punctul acesta, în care erai tatăl unei fiice frumoase și al unui fiu pe care abia dacă ai apucat să-l cunoști?

M-ai văzut uitându-mă la tine și ți-ai întors privirea. Știai că stăruiseși prea mult asupra trupului meu gol. Știai că aflasem. Ai luat prosopul din cuier și mi l-ai întins.

Nu ne-am spus nici un cuvânt în acea dimineață. Ai fost plecat până la zece seara. Apoi ai venit acasă și mi-ai tras-o atât de tare încât am sângerat. Te implorasem să o faci. Mi-am imaginat că ai regulat-o în acea noapte și pe ea. Dar îmi doream să mă simt folosită, într-un fel oarecum mecanic, care să-mi facă trupul să se simtă disociat de ceea ce eram eu. Îmi doream să mă simt ca o barjă pe mare. Ruginită, ciobită, trainică.

Sunt zile, ca aceea, reprezentând momentele din viața noastră care ne schimbă pentru totdeauna. Eram eu o femeie înșelată? Erai tu bărbatul care mă trădase? Eram deja părinții unui băiat mort. Ai unei fiice pe care nu puteam să o iubesc. Aveam să devenim cuplul care se despărțea. Soțul care plecase. Soția care nu reușise să treacă peste nimic din toate astea.

1972

A sosit o vreme în care a devenit evident pentru toată lumea că Etta pierdea contactul cu realitatea. Nu mai gătea și nu mai mânca. Nu mai făcea nimic pe atunci. Casa avea un miros foarte urât, ca atunci când prosoapele umede rămân mult prea mult timp în mașina de spălat. În unele zile rătăcea pe la etaj, dar în altele nu își părăsea dormitorul.

A fost o perioadă dificilă și pentru Cecilia. Se topea văzând cu ochii, înotând în hainele ce i se potriviseră la începutul anului. Își pierduse pofta de mâncare și nu mai avea grijă de ea, așa cum știau să o facă alte fete de cincisprezece ani. Nu voia să îi ceară bani lui Henry pentru a-și cumpăra tampoane, așa că, în timpul menstruației, își îndesa șosete în lenjeria intimă. Nu era niciodată detergent de rufe în casă, așa că le stivuia sub pat. Când Henry le-a găsit, Cecilia s-a simțit umilită. El a rugat-o pe sora lui să se mute la ei pentru o vreme. Sora lui trăia în străinătate și, din câte își amintea Cecilia, Henry nu vorbise niciodată despre ea până atunci, așa că împrejurările erau, probabil, disperate. Au păstrat distanța unul față de celălalt pe cât au putut de bine – sora lui Henry a înțeles că situația era una delicată. A făcut curat în casă și a cumpărat alimente pe care le-a depozitat în frigider.

Într-o zi, Cecilia a auzit-o pe sora lui Henry sugerând că ea ar trebui să meargă la o școală cu internat. Nu credea că mai era în siguranță trăind cu mama ei. Pumnii lui Henry au făcut argintăria să zdrăngăne puternic.

— E fiica ei, pentru Dumnezeu. Etta are nevoie să fie cu Cecilia.

— Henry. Etta nu vrea să fie cu ea. Nu o iubește pe fata aia.

Cecilia s-a pitit după colț și i-a urmărit. El și-a îngropat chipul în palme pentru un minut. Apoi a scuturat din cap.

— Greșești. Dragostea nu are nimic de-a face cu asta.

Câteva zile mai târziu, Etta s-a spânzurat de stejarul din curtea din față, cu una dintre curelele lui Henry. Era o dimineață de luni și soarele abia răsărea. Trăiau pe aceeași stradă pe care se afla școala Ceciliei. Etta avea treizeci și doi de ani.

59

Mă întrebam dacă durerea de a-mi petrece zilele imaginându-mi cum ți-o trăgeai cu o altă femeie ar fi însemnat să încep să-i simt mai puțin lipsa lui Sam. Cu siguranță există o limită a tristeții pe care o poate simți cineva. Așadar, m-am gândit că dacă mă concentrez mai mult pe ceea ce mi-ai făcut tu, poate că durerea provocată de moartea lui Sam ar fi devenit mai puțin sufocantă, mai puțin mistuitoare.

Dar nu s-a întâmplat deloc așa. Nu am putut găsi suficientă suferință în trădarea ta. Ce s-a întâmplat cu Sam m-a distrus, m-a izbit atât de tare, încât nu puteam simți încă nimic mai profund decât pierderea lui. Îți doreai altă femeie? Bine. Nu mă mai iubeai? Am înțeles.

Doctorița de la spital care a vorbit cu noi după moartea lui Sam a spus, înainte ca tu să pleci: „Fiți puternici împreună. Multe relații nu supraviețuiesc morții unui copil. Trebuie să fiți conștienți de asta și să lucrați mult la căsnicia voastră“.

„Cum să spui așa ceva?“, mi-ai zis mai târziu, legat de comentariul ei. „De parcă n-avem destule griji pe cap.“

Timp de opt zile, nu te-am confruntat cu suspiciunile mele. Ne-am continuat viața tăcuți, pentru ca Violet să nu simtă nici un fel de tensiune. Erai mult mai blând. Mult mai atent. Nu voiam nimic din toate astea. Nu te-am întrebat niciodată unde mergi în timpul zilei pentru că nu îmi păsa mai deloc. Să te vezi cu ea, să îți găsești un job nou? Nu știam. Ți-am cerut să anulezi vizita părinților tăi de Crăciun, deși părea un fel de pedeapsă pentru amândoi.

— De ce nu o suni *tu* pe mama? ai spus. Pare că îți

place să o ții la curent cu ceea ce fac eu.

Îți spusese că o sunasem.

Nu știu ce scuză i-ai oferit când ai contramandat. Nu i-am mai răspuns la apeluri după aceea, deși mă durea de fiecare dată când o ignoram.

În a opta seară, te-am găsit în studio, făcând curat pe birou. Toate proiectele tale erau puse deoparte, pentru a fi predate acelor persoane care îți preluaseră clienții. Brațul lung al lămpii era pliat spre interior, de parcă urma să fie ambalată în folie de protecție și împachetată pentru mutare. Poate chiar urma să fie. M-am uitat după cutia de aluminiu pentru lame, dar nu am văzut-o pe nicăieri.

— Unde ți-ai pus toate lucrurile? Instrumentele de modelare?

Mi-am ținut respirația și m-am simțit cuprinsă de rușine pentru că aveam nevoie să știu unde erau lamele. Neliniștea mi se cuibărise în piept, amenințătoare. Ai arătat spre dulap, în timp ce sortai o cutie plină cu hârtii. Am glisat ușa și am cercetat cu privirea rafturile dezordonate. Jocuri de societate vechi, rame de fotografii, puse unele peste altele, și dicționarele pe care le păstrasem din facultate. Cutia de aluminiu era acolo, pe al doilea raft, între cărțile tale de arhitectură și un suport cu rigle și pixuri. Am închis ușa și m-am întors spre tine. Umerii tăi începeau să formeze aceeași cocoașă pe care o avea tatăl tău. Mă întrebam dacă ei îi plăcea să își treacă mâna prin firele de păr aspre de pe ceafa ta, dacă într-o zi avea să ți le radă, așa cum făceam eu din când în când.

— Cum e ea?

Ai ridicat capul. Camera arăta diferit fără umbrele de la lampa ta, care dansau pe perete în timp ce lucrai. Nu te mișcai deloc. Mi-am ținut

respirația întrebându-mă ce ar fi urmat să spui. Dar nu ai vorbit. Ți-am repetat întrebarea.

— Cum e ea, Fox?

Apoi am plecat. M-am așezat în pat. M-am întrebat dacă de dimineață aveai să fii plecat, dar câteva ore mai târziu, sau poate că nu trecuse decât una, am simțit partea ta de saltea mișcându-se.

— Nu mă mai văd cu ea.

Plânseseși. Îmi dădeam seama pentru că vorbeai nazal. Nu era nimic în sufletul meu. Nici ușurare. Nici furie. Eram doar obosită.

De dimineață ți-am adus cafeaua la pat, înainte ca Violet să se trezească. Am stat lângă tine cât ai băut-o.

— Am pierdut suficient când a murit Sam, am spus, în timp ce tu îți frecai fruntea. Nu ți-ai gestionat suferința în mod corespunzător. Nu ai înfruntat-o niciodată.

Am așteptat să vorbești.

— Nu Sam este motivul pentru care se destramă căsnicia noastră. El nu are nimic de-a face cu asta.

Ușa dormitorului nostru s-a deschis și Violet a intrat și s-a uitat la noi. M-ai privit încet, cu ochii tăi somnoroși deschiși acum, la fel de larg ca ai ei. Apoi te-ai întors din nou spre fiica noastră.

— 'Neața, iubito, ai spus.

— Micul dejun? a întrebat.

Ai părăsit camera în urma ei.

60

Fusese o prostie să o las acolo. Sub pat. O aruncasem când te-am auzit venind acasă după-amiază. Nu observai, oricum, niciodată cărțile care zăceau peste tot. Și la ea nu mă gândisem, dacă e să fiu sinceră; abia dacă existam în lumea ei, și ea abia dacă exista în a mea, dincolo de logistica rutinei pe care o păstram.

Nu știu de ce am cumpărat-o. Știam că nu avea să ajute, dar părea ceva ce aș fi putut să fac ca să devină real. Să mă facă să simt altceva decât o curiozitate disperată. Trecuseră două luni de când te confruntasem în legătură cu aventura ta. Și nu gândeam decât: Cine este această femeie? Cum e ea? Ai refuzat să-mi spui orice cuvânt despre ea – tot ce știam era că îți fusese asistentă. Femeia pe care o invitaseși la prânz cu fiica noastră.

De fiecare dată când te rugam să îmi spui mai multe, scuturai din cap și vorbeai încet, zicând doar: „Nu începe".

Am găsit cartea în ghiozdanul ei. *Supraviețuind unei infidelități: Cum să depășești trădarea în căsnicia ta*. Violet mânca iaurt pe blatul din bucătărie, gustarea ei de după școală, și a privit în sus la mine pe când țineam cartea în mână și mă holbam la ea. Nu știam ce să îi spun – avea zece ani. Ar fi putut să știe ce era aceea o infidelitate? M-am gândit la copiii mai mari de la școală pe care, cu siguranță, nu ar fi ezitat să îi întrebe.

— De ce ai asta? am întrebat-o nervoasă.

A ridicat din sprâncene cu subînțeles și a continuat să amestece în castron.

— Răspunde-mi.

— De ce ai *tu* asta?

Am plecat de acolo.

O oră mai târziu, am bătut la ușa lui Violet și am întrebat-o dacă putem vorbi. Și-a rotit încet scaunul de la birou, privindu-mă fără expresie. Am ținut cartea la vedere și i-am spus că vreau să clarificam ceva – că această carte era pentru cercetare, pentru o nouă scriere de-a mea. Că ar fi trebuit să vorbim despre ce însemna acest cuvânt de oameni mari, și anume „infidelitate“ – ce *credea* ea că înseamnă. Că nu aveam această carte pentru că se petrecea ceva greșit între mama și tatăl ei. Că ne iubeam foarte mult.

— Bine, a spus.

Apoi s-a întors la caietul ei de exerciții.

Știam că ea o cunoștea pe acea femeie. Poate că ziua în care ai luat-o pe Violet la tine la birou nu fusese singura în care ele se întâlniseră – nu știam ce secrete aveați voi doi. Mi s-a părut foarte ciudat că nu folosise niciodată creionul și radiera pe care i le dăruise ea. Le păstrase pe raftul dormitorului ei, la vedere, ca pe niște trofee, ca pe niște bunuri de preț care trebuie să fi însemnat mai mult pentru ea decât presupusesem eu.

Am aruncat cartea în coșul de gunoi de afară și m-am gândit ce alte minciuni i-aș fi putut spune care să o confirme pe cea precedentă. Îmi doream să mă întorc acolo și să o conving, cu autoritatea pe care trebuia să o aibă o mamă, că greșea. Nu voiam să gândească despre mine că eram genul de femeie pe care soțul ei a înșelat-o. Și, în ciuda celor zece ani de resentimente față de relația pe care o împărtășeai cu Violet, nu voiam ca ea să creadă că erai genul de bărbat care ar fi făcut așa ceva.

Nu mă mai lega aproape nimic de familia mea, știam. Dar trebuia să o fac. Nu îmi mai rămăsese altceva.

Când ai venit acasă în acea seară, te-am atins cu afecțiune atunci când credeam că s-ar fi putut uita, și nu ți-am spus pe nume, ci „dragule“. M-am strecurat lângă tine pe canapea când te uitai la un

meci de hochei. Mi-am așezat mâna în poala ta și bărbia pe umărul tău, și am chemat-o în cameră ca să o întreb dacă predase banii pentru ieșirea la pizzerie, cu școala. Mi-a aruncat o privire severă, s-a uitat la mâna mea pe coapsa tatălui ei și a scuturat ușor din cap, doar o mișcare scurtă înainte și înapoi, suficient cât pentru a-mi spune că știa ce încercam să fac. Avea o abilitate remarcabilă de a mă face să mă urăsc.

O lună mai târziu – la trei luni de când descoperisem aventura –, m-am trezit într-o duminică și am știut. Se terminase. Trebuia să încetăm să ne mai prefacem că am fi putut pluti pur și simplu pe lângă toată treaba asta, de parcă ar fi fost ceva neplăcut pe malul râului. Bona a dus-o pe Violet în oraș în acea după-amiază, iar noi am mers la barul din capătul străzii.

— Încă te vezi cu ea, nu-i așa?

Ai privit afară pe fereastră, apoi i-ai făcut nerăbdător semn ospătarului. Te-am rugat din nou, dacă ai putea doar, să îmi spui despre ea. Să îmi spui de ce o iubeai. Nu mi-ai evitat privirea. Te uitai de parcă negociai cu tine însuți cât de mult să îmi spui, de care secrete erai dispus să te desparți. M-a cuprins atunci brusc nerăbdarea și nu am mai putut să fiu acolo cu tine – trebuia să terminăm cu asta. Nu te mai voiam în viața mea.

Am mers acasă repede, cu haina strânsă bine peste piept. Am adus valizele de la subsol. Ți-am împachetat frumos hainele și le-am pus în valize. Am sunat la o companie specializată în mutări și am rezervat pentru a doua zi patru containere mari și o dubă. Am găsit un set de post-it-uri în sertarul biroului tău și am mers prin casă, lipind câte unul pe fiecare obiect pe care îl împărțisem și pe care doream să îl iei: insula mică pe roți din bucătărie, casetofonul, vesela de la părinții tăi, traversa din vestibul, care avea urme de la încălțările tale pe care nu ți le dădeai niciodată jos când te rugam, canapeaua din camera de zi, care avea de ani

întregi o adâncitură acolo unde stăteai tu, vaza verde din sticlă, tocătorul pătat de la carnea roșie, scaunele comandate de tine pentru masa din sufragerie și care le provocau tuturor dureri de spate, toată mobila din studioul tău și marea majoritate a tablourilor din casă. Apoi am mers la dulapul din studio și am găsit cutia de aluminiu cu lamele. Am luat-o pe cea mai lungă și am împăturit-o într-o eșarfă de mătase, apoi am pus-o în sertarul meu de jos.

— Nu îmi pasă unde stai în seara asta. Dar întoarce-te mâine ca să îți împachetezi restul lucrurilor.

Chiar te-am sărutat de la revedere, un obicei, un reflex de femeie măritată. Pe când urcam scările, m-am gândit la lucrurile lui Sam. Tot ce păstrasem și îi aparținea lui se găsea în cutii, la subsol. Poate ți-ai fi dorit ceva – o pătură, o jucărie. Poate ar trebui să te întreb. Poate ar trebui să îți dau unul din acele lucruri care păstrau încă, slab, după aproape trei ani, mirosul lui impregnat în material. Am pornit robinetul căzii și mi-am scos hainele. Sunetul apei îți înăbușise pașii, așa că imaginea ta în pragul ușii m-a speriat. Mi-am cuprins sânii și m-am întors. Păreai un intrus acum. După toți acei ani, acum păreai un străin.

— Cum rămâne cu Violet?

Nu ți-ai luat ochii de la mine când am pășit în cadă. Apa era prea fierbinte, dar m-am silit să mă așez.

— Cum adică? Asta e fapta ta. Poți să te gândești ce o să îi spui.

Te-ai uitat în sus, apoi ai întors capul, așa cum făceai de fiecare dată când spuneam ceva ce te făcea să îți dorești să nu fi fost așa de încăpățânată sau de neclară sau de dificilă sau de nehotărâtă. Sau de obraznică. Sau de sarcastică. Erau o parte dintre lucrurile care nu îți plăceau la mine. Ți-ai frecat fruntea. Părea că te obosesc.

Părea că te făceam să îți dorești ca eu să nu fi existat vreodată.
— M-am străduit să îi ascund asta pentru că nu vreau să creadă ceva rău despre tine. Nu vreau ca lucrurile să se schimbe între voi, am spus. Dar cred că știe.

Am așteptat o reacție din partea ta. Voiam să îmi fii recunoscător, să recunoști că tu fuseseși cel care ne făcuse asta. Dar tot ce ai spus a fost:
— Vreau custodie comună. Și să împărțim timpul în mod egal.
— Bine.
M-ai privit alunecând în cadă, până când tot trupul mi-a fost amplificat sub apă. Te-ai uitat fix la mine, femeia înăuntrul căreia fuseseși timp de douăzeci de ani. M-am întrebat dacă ai încerca să intri în cadă, alături de mine. Dacă în ciuda tuturor defectelor mele, a tuturor felurilor în care te-am dezamăgit, îți doreai să îmi simți pentru ultima dată pielea. Te-am privit și nu am simțit nimic pentru tine – nici dragoste, nici ură, nici nimic între cele două. Așa trebuia să se simtă sfârșitul? Sunt oameni care se străduiesc să repare lucrurile, care luptă unul pentru celălalt, care luptă pentru copii. Pentru viața despre care credeau că le este necesară. Dar eu nu aveam nimic pentru a alimenta focul. Nimic de dăruit.
Apoi mi-a picat fisa – custodie comună. Aș fi fost singură cu ea. Asta ai avut de gând să spui când ai întrebat: „Cum rămâne cu Violet?“ Ai vrut să spui: „Cum rămâne cu tine și cu Violet, cum rămâne cu viața pe care o veți avea de îndurat împreună fără mine? Cum rămâne cu zilele în care nu vă vorbiți, cum rămâne cu nopțile în care are nevoie de cineva, și tu nu-i vei fi alături? Cum rămâne cu momentele în care știe că te prefaci că îți pasă atât cât ar trebui, de fapt? Cine o va crede? Cine îi va lua apărarea? Cine o va alina? Cine o va înveseli dimineața când se trezește? Cine o va iubi în zilele

în care e singură cu tine și are nevoie să știe că totul va fi bine? Cine o va crede?“

Erai îmbrăcat cu blugi și puloverul gri, stăteai cu mâinile în buzunare și mă priveai. Pustiu. Inadecvat. Ți-am întâlnit ochii pătrunzători.

— Vom fi bine, am spus. Sunt mama ei.

61

Creierul nostru e mereu la pândă. Căutând pericolul – o amenințare poate veni oricând. Informația intră și face două lucruri: ne atinge conștientul, locul unde o putem observa și ne putem aminti de ea. Și ne atinge subconștientul, unde o mică secțiune a creierului în formă de migdală, numită amigdală cerebrală, o filtrează căutând semne de primejdie. Putem simți frica în mai puțin timp decât ne ia să devenim conștienți de ceea ce vedem, auzim sau mirosim – doar în douăsprezece milisecunde. Răspunsul nostru este așa de rapid, încât se poate produce înainte de a conștientiza întru totul că ceva este în neregulă. Ca atunci când vedem o mașină apropiindu-se. Ca atunci când vedem pe cineva care urmează să fie lovit.

Reflexe. Ți se spune despre cel mai natural reflex din lume când îți naști copilul – reflexul ocitocinei. Hormonul maternității sau al iubirii. Provoacă lactația și ajută laptele să se scurgă, să umple canale, să curgă în gura bebelușului. Se activează atunci când mama știe că trebuie să alăpteze. Când își miroase sau își atinge sau își vede bebelușul. Dar, totodată, influențează comportamentul unei mame. O face să fie mai calmă, îi reduce stresul. Și o face să-și iubească bebelușul. O face să se uite la copilul ei și să își dorească să îl țină în viață.

Un videoclip a devenit viral pe internet, despre o tânără aristocrată britanică pe care tabloidele o adorau și băiețelul ei nebunatic. În trei împrejurări diferite îl prinde la timp, în situații periculoase – năpustindu-se să îl apuce de mână pe când cădea de pe scările umede ale unui avion, smucindu-l de gulerul cămășii, pe prora alunecoasă a unui iaht, trăgându-l înapoi, exact la momentul potrivit, din calea unui ponei, la polo. Ca o viperă frângând un șoarece în strânsoarea ei. Instinctele unei mame.

Chiar și ale acelei mame flancate de un grup de bone, cu broșă, pantofi cu toc, și o pălărie cu voaletă peste buclele perfecte.

Violet mi-a luat telefonul într-o dimineață, la puțin timp după ce te-ai mutat, și a găsit filmulețul pe YouTube. S-a așezat lângă mine pe canapea,în razele soarelui ce pătrundeau pe fereastră, într-o după-amiază caldă de duminică. Eu citeam. A ținut telefonul ridicat.

— Ai văzut asta?

Am urmărit filmulețul. M-a privit stăruitor timp de șaizeci de secunde, cât a durat.

— Mama își salvează copilul de fiecare dată, a spus.

— Așa e.

Am așezat cartea jos și m-am întins după ceaiul meu. Mâna îmi tremura pe când țineam ceașca. Am vrut să o plesnesc. Am vrut să o izbesc cu capul de spătarul canapelei și să-i sparg buza.

Fată proastă ce ești, să te ia naiba! Ucigașo!

În schimb, am ieșit din cameră și am plâns încet deasupra chiuvetei, pe când apa curgea. Eram foarte tristă. Îmi era dor de el cu disperare. Ar fi avut aproape patru ani.

62

Am privit fix locul gol pe care l-ai lăsat în dormitorul nostru. Luaseși tabloul lui Sam când te-ai mutat. Am stat pe podea și l-am vizualizat acolo – mama, degetele lui cuprinzându-i bărbia, mâna ei strângând coapsa bebelușului. Căldura pielii lor.

— Mi-e foame, a zis Violet, urmărindu-mă din cadrul ușii, încă îmbrăcată cu hainele de școală. La ce te uiți?

— O să comandăm.

— Nu vreau mâncare la pachet.

— Bine. O să fac spaghete.

Asta a funcționat – m-a lăsat singură. Nu o voiam acolo. Nu îmi puteam lua ochii de la gaura pe care o lăsase cuiul în perete.

Am gătit în timp ce ea își termina temele la masă. Când scria, avea același obicei ca și tine, să își apropie nasul atât de mult de hârtie, încât aproape că o atingea. Am văzut că stătea cocoșată și am zâmbit fără să îmi dau seama. Apoi mi-am amintit că tu plecaseși. Că nu mai erai o persoană care ar fi trebuit să mă facă să zâmbesc.

— După cină, vrei să mâncăm înghețată și să ne uităm la o emisiune?

— Nu mai avem televizor.

— Așa e. Am putea să jucăm un joc?

Nu era nevoie să îmi răspundă la asta.

— Cât e ceasul? Încă am putea prinde un film, o proiecție târzie.

— Am școală mâine.

A șters ceva energic și a scuturat rămășițele din radieră pe podea.

— Păi, urma să fac o excepție.

Mi-am pus un șorț în timp ce amestecam în sos. Fusesem să îmi cumpăr haine noi în timp ce tu te mutai din casă. Purtam unul dintre pulovere, pe cel crem din cașmir, venisem acasă cu el direct din cabina de probă a magazinului. Nu făceam niciodată astfel de lucruri, să cumpăr mormane de haine noi, scumpe, deodată, dar mi-am dorit să mă simt nechibzuită în acea zi și ăsta a fost cel mai bun lucru care îmi trecuse prin cap. Încă plăteai facturile.

— Are și ea puloverul acela pe care îl porți.

Ea. M-am oprit din amestecat, ca atunci când trebuie să rămâi nemișcat, ca să nu sperii animalul. Am văzut-o pe Violet cu coada ochiului întorcându-se la treaba ei, cu nasul la distanță milimetrică de foaie. Voiam să-mi spună mai multe.

— Ce drăguț, am spus.

A ridicat privirea spre mine – oare?

— Bănuiesc că are gusturi bune, atunci.

Am clipit și i-am pus spaghetele pe masă. Le-a lăsat să se răcească în timp ce își termina temele, iar eu m-am rezemat de aragaz, întrebându-mă ce ar mai fi putut să îmi spună.

— Deci, mâine te duci la tata acasă. Ești entuziasmată să-i vezi noua casă?

— E casa lor.

Nu știam dacă mă minte sau nu – părea că știe mai multe decât mine. Am presupus că locuiai singur, dar niciodată nu m-am gândit să te întreb. Mă gândeam acum dacă nu cumva vorbiseși cu Violet despre despărțirea noastră mai devreme decât o

făcuserăm noi doi. Mi-am dat șorțul jos și mi-am privit puloverul, întrebându-mă dacă nu era prea târziu pentru a-l returna. Dar acum avea o pată de sos pe mânecă.

— Bine, atunci, casa lor. Ești entuziasmată?

— Ar trebui să știi ceva despre ea, a zis pe neașteptate.

Îmi țineam farfuria de spaghete în mână și mă pregăteam să mă așez lângă ea. Am rămas dintr-odată aproape fără aer – poate era frica de ce ar fi putut spune în continuare.

— Ce?

A scuturat din cap și a lăsat din nou privirea în jos, iar eu mi-am dat seama că nici nu avusese de gând să îmi spună. Sau poate că nici nu era nimic de spus.

— Nu trebuie să vorbim despre ea. E treaba tatălui tău, nu a mea.

Am zâmbit. Am răsucit pastele și le-am îndesat în gură.

63

Mama mea s-a reinventat atunci când m-a părăsit, deși probabil că reinventare este prea mult spus. Am aflat asta când aveam doisprezece ani și am văzut-o la un restaurant de la periferia orașului. Stătea între două scaune, la un bar unde se serveau milkshake-uri, și cerea o furculiță curată, cu o voce pe care nu mai auzisem să o folosească înainte. Dar i-aș fi recunoscut oriunde spatele – rotunjimea umerilor ei, unduirea coapselor. Când a primit furculița, a spus „mulțumesc“ cu un glas care suna diferit de cel pe care îl avea când era mama mea. Cuvintele ei, cu superioritatea lor, ieșiseră din gura ei chiar când se răsucea pe tocurile pantofilor ei negri. I-a înmânat furculița bărbatului care era cu ea și el a spus: „Mulțumesc, Annie, dragă“. Anne era al doilea prenume al ei.

Mai târziu, aveam să aflu că bărbatul acela masiv era Richard. Știam că exista alt bărbat, cel de la telefon, de dinainte ca ea să plece, cel despre care suspectam că avea de-a face cu sângele din toaletă. Dar nu mi-l imaginasem arătând așa – era chipeș, dar cu un aer viclean. Avea părul dat cu briantină și pielea lucioasă, și purta un ceas imens de aur. Era bronzat la față, deși eram abia în martie. Nu era deloc ca tatăl meu, iar eu nu regăseam în această scenă nimic din viața pentru care îmi imaginam că mă părăsise.

M-am afundat în separeu, lângă doamna Ellington, care ne adusese pe mine și pe Thomas să sărbătorim câștigarea locului întâi la târgul regional de științe al școlii. Ne privise din partea cealaltă a sălii de sport cum le prezentam juraților descoperirile noastre, stând în fața planșei de carton pe care o făcusem, experimentul fiind notat cu scrisul cursiv și îngrijit al lui Thomas și având imaginile detaliate pe care le desenasem eu pentru fiecare secțiune. Ceva despre lumina ultravioletă –

nu îmi mai amintesc acum. Dar îmi aduc aminte că aproba din cap în timpul prezentării, de parcă ar fi putut auzi fiecare cuvânt pe care îl spuneam peste zarva pe care o făceau cei o sută de elevi. Am privit-o de la distanță și mi-am îndreptat umerii pe când vorbeam, așa cum făcea ea. Îmi doream să o fac să fie mândră de mine.

I-am privit pe mama și pe Richard ore întregi, sau cel puțin așa mi s-a părut, în timp ce au mâncat și apoi și-au împăturit șervetele, așa cum făceau oamenii manierați. Purta o bluză vaporoasă neagră, cu un trandafir mare brodat pe guler; nu o văzusem niciodată într-o ținută așa de sexy. El a pus bani pe masă înainte să fi văzut măcar nota. Doamna Ellington și-a aruncat și ea privirea spre ei, dar nu mi-a spus nimic atunci, și nici eu ei, așa că ne-am băut pur și simplu milkshake-urile, iar Thomas a vorbit despre ce am fi putut face cu cei cincizeci de dolari pe care îi câștigaserăm ca premiu. Anxietatea mă paralizase și mă întrebam dacă mama și-ar fi putut întoarce capul și m-ar fi zărit în treacăt. O mică parte din mine își dorea să o fi făcut. Dar nu a fost cazul, și m-am simțit mai degrabă ușurată când au plecat – nu eram sigură că, dacă m-ar fi văzut, ar fi venit să mă salute. Am părăsit restaurantul și ne-am întors acasă, cu mașina doamnei Ellington.

— Ești bine, Blythe?

Doamna Ellington l-a lăsat pe Thomas să fugă în casă în timp ce mă conducea până în capătul aleii lor. Am încuviințat din cap, am zâmbit și i-am mulțumit că mă adusese acasă. Nu voiam ca doamna Ellington să știe cât de mult mă duruse să o văd pe mama. Fericită. Frumoasă. Fiindu-i mai bine fără mine.

În acea seară, înainte de a merge la culcare, m-am așezat în genunchi și m-am rugat ca mama să moară. Aș fi preferat să o văd moartă decât în postura acelei necunoscute în care se transformase, femeia schimbată care nu mai era mama mea.

64

Nu mi se mai întâmplase înainte să mă evite cineva, nu din câte îmi aminteam sau știam, cel puțin. Dar în anul de după plecarea ta, mi-ar fi fost mai ușor să mă văd față în față cu regina decât să mă întâlnesc cu tine în persoană. Pe Violet o luai de la școală și o lăsai tot acolo, iar mesajele tale erau scurte și la obiect. Îmi doream să o cunosc pe femeia pentru care mă părăsiseși, pe femeia care locuia în același apartament în care fiica mea își petrecea jumătate din timp. Voiam să știu cum era față de mine. Îmi doream să pot să îmi formez o imagine a voastră împreună. La cererea ta, evitam tribunalele și consilierea juridică, așa că dețineam cumva un avantaj în negocierile noastre pretențioase. Dar în această privință erai de neînduplecat – aveai să ne faci cunoștință atunci când o să te simți pregătit, și până atunci nu mai începeau alte discuții.

— Mi-ar plăcea să o cunosc pe noua prietenă a lui tati, i-am spus lui Violet după ce mi-a povestit că femeia o lăsase la școală în acea dimineață.

Era vineri și o aveam peste weekend.

— Poate că ea nu vrea să te cunoască.

— Poate.

Violet și-a pus centura de siguranță și a privit cheia din contact, nerăbdătoare să pornesc mașina, ca să fie mai aproape de momentul în care nu avea să mai fie nevoită să stea în scaunul din spatele meu. Am aruncat o privire în oglinda retrovizoare, iar expresia i se schimbase – pe chip i se citea acum mila. Nu știam dacă era sau nu sinceră.

— Tata are un motiv pentru care nu vrea să te întâlnești cu ea, a zis cu glas aproape șoptit, ca și cum mi-ar fi spus un secret, dându-mi indiciul

unui mister pe care încă nu știam să îl descifrez.

Apoi a privit pe fereastră la rândurile familiare de clădiri cu două etaje pe lângă care treceam în drum spre casă. Abia dacă mi-a mai adresat două cuvinte tot restul serii.

Așa că nu cred că mi-ai lăsat altă opțiune decât să fac ceea ce am făcut.

Violet îmi spusese că urma să mergeți împreună la balet, doar tu și ea, săptămâna următoare; femeia nu putea să meargă, avea planuri pentru seara de miercuri în același timp cu ale voastre. Am căutat spectacolul online și am văzut că începea la ora șapte seara. Știam că aveai să o duci pe Violet la pizza mai întâi.

Clădirea cu puține etaje în care aveai apartamentul era într-o zonă veche a orașului, pe care o cunoșteam bine. Am luat un taxi și am coborât la câțiva metri distanță. Era șase și jumătate și traficul era încă intens. Șoferul s-a uitat la mine în oglinda retrovizoare de parcă putea să îmi simtă nerăbdarea, să îmi vadă degetele trăgând de numărate ori de o ață rătăcită în tivul hainei mele. I-am lăsat un bacșiș prea generos, ca să nu mai aștept restul, și mi-am tras gluga peste cap, ca blana ei să îmi protejeze în mare parte fața. Mersul pe jos mă ajuta să mă liniștesc. M-am calmat și am privit spre picioarele mele, unul în fața celuilalt, până m-am apropiat de blocul tău. M-am sprijinit de cărămida roșie și mi-am îndepărtat mănușile, scoțând telefonul din buzunar. Nu aveam propriu-zis un plan, dar mi s-a părut logic să dau impresia că sunt ocupată, distrasă de mesaje, ca oricare altă persoană de pe stradă.

Priveam cu coada ochiului spre ușa de la intrarea în hol – pe măsură ce se întuneca, a început să se vadă mai ușor înăuntru. Câteva femei au intrat și au ieșit, dar știam că nici una dintre ele nu era ea – prea în vârstă, prea grase, prea mulți câini. Apoi o femeie cu o pufoaică lungă a ieșit din clădire, cu

telefonul în mână, și i-a zâmbit portarului. Avea părul lung și creț, dat într-o parte, și cercei cu diamant ce scânteiau în lumina plafonierelor din hol. A ridicat brațele pentru a-și trece o geantă de umăr peste cap, apoi și-a pus mănuși cu imprimeu de leopard – seara devenise rapid răcoroasă, cu vânt puternic. Eram destul de sigură că ea era. Așa că am riscat și am urmărit-o.

Mi-a fost ușor să mă țin după ea. Ghetele ei din năbuc, scurte până la glezne, aveau un toc jos, gros, iar ea pășea încet, ca și cum nu ar fi crescut la oraș. A apăsat pe fiecare buton de la trecerile de pietoni, deși toată lumea știa că nu ajută la nimic. Am crezut că aveam să fiu neliniștită la gândul că aș putea fi prinsă făcând așa ceva, dar mi s-a părut foarte ușor să o urmăresc. A dat un telefon scurt pe când stăteam la câțiva pași în spatele ei, sub luminile semafoarelor, apoi s-a grăbit să prindă verdele pe care aproape îl ratase, distrată. După câteva zeci de metri, a intrat într-un loc în care fusesem de multe ori când ajunsesem prin acel cartier – o librărie micuță, cu rafturi sculptate ornamental, ce umpleau pereții de la un capăt la celălalt, și sfere imense, opace, care se legănau foarte încet din tavanul înalt de șase metri, de fiecare dată când se deschidea ușa.

Am verificat de două ori orarul afișat la intrare – închidea la șase în fiecare miercuri, lucru pe care mi-l aminteam vag. Dar luminile erau aprinse. Mi-am așezat mâinile pe geam ca să blochez reflexia felinarului stradal și să pot vedea mai bine înăuntru. În librărie erau aproximativ patruzeci, poate cincizeci de persoane. Numai femei. Paltoanele erau împrăștiate pe câteva bănci vechi, de biserică, și pe o masă, de unde te puteai servi singur cu vin și brioșe, dispuse frumos într-un turnuleț, oferite de cofetăria alăturată. Nimeni nu părea că vrea bilete sau nume. Mă așteptam să văd afișe despre o lectură de carte sau o masă plină de cărți pregătite pentru autografe. Toată lumea părea

mai tânără decât mine, foarte multe femei purtând același fel de încălțări ca ale ei – cartierul tău era unul scump, unde toate magazinașele cochete aveau aceleași lucruri. Cele două femei care stăteau lângă fereastră aveau nou-născuți lipiți de pieptul lor, înfășați în scutece dungate. Se legănau dintr-o parte în alta în timp ce vorbeau, exact în același ritm, și mi-am amintit acel sentiment, acel ticăit al metronomului care nu îți părăsea aproape niciodată șoldurile când simțeai greutatea copilului în brațe.

Ea era în spate, netezindu-și părul des, închis la culoare, pe când cineva ia pus o mână pe umăr pentru a o saluta. S-au îmbrățișat, iar ea și-a lipit obrazul îmbujorat de cel al prietenei ei blonde, înalte. Avea un chip luminos, ochi căprui imenși, cu gene rimelate, și un zâmbet care nu-i părăsea buzele. Părea că își amintise de ceva din geantă, ce adusese pentru femeia blondă – a băgat mâna repede înăuntru și a scos un obiect gri, tricotat, iar prietena ei l-a dus la piept în semn de mulțumire. Altă femeie li s-a alăturat și le-a înmânat două pahare de vin.

Încăperea a început să se umple și, în curând, nu mai puteam să o văd de afară. Am simțit că-mi stă inima-n loc. Aveam nevoie de mai mult. Ar fi trebuit să fiu îngrozită la gândul de a intra pe acea ușă – cu siguranță văzuse o poză cu mine la un moment dat și știa cum arătam –, dar am pășit înăuntru și mi-am pus haina peste mormanul deja format. Am recunoscut-o pe una dintre angajatele librăriei închizând casa de marcat și m-am aplecat să îi vorbesc încet.

— Știți unde este gazda petrecerii?

— Nu e chiar o petrecere. Este un grup pentru mămici. O întâlnire din aceea la care vii pur și simplu, neanunțat. Uneori

au invitați care le vorbesc sau branduri care împart gratuit produse. Noi doar le închiriem spațiul și sperăm să mai și vindem câte ceva în timpul ăsta.

— Deci toate sunt mămici?

— Bănuiesc că nu trebuie să fie, dar altfel nu văd de ce ar veni.

A ridicat din umeri, apoi s-a scuzat și s-a dus în spate cu o tavă cu bani. Am privit prin preajmă și dintr-odată am auzit o simfonie de probleme ale mamelor în jurul meu – formarea programului de dormit, diversificare, pijamale cu fermoar în loc de capse, liste de așteptare la grădiniță. Mi-am turnat vin într-o cană mică de plastic și am pornit-o spre partea opusă a încăperii, spre un loc din care să o pot vedea încă. Am privit la telefon, sperând că nimeni nu avea să îmi vorbească, aruncându-i câte o privire la fiecare câteva secunde. Părea că povestește o întâmplare, iar cu mâna liberă schița gesturi mici, repezite, ca aripile unui fluture. Celelalte două femei au aprobat din cap și au râs. Una dintre ele s-a aplecat, dându-și ochii peste cap pe când vorbea, și au râs din nou. Era o persoană foarte tactilă, am observat. Le atingea pe celelalte femei pe brațe, pe mâini, le cuprindea pe după talie. Era afectuoasă, îmi dădeam seama de asta. M-am gândit la picioarele tale goale pe sub așternuturi, întotdeauna încercând să le găsească pe ale mele noaptea, întotdeauna încercând să se frece de gambele mele, să îmi simtă căldura, și la felul în care eu mă trăgeam mai departe, spre marginea patului. Departe, și mai departe, cât mai departe.

— Prima dată aici?

O femeie cu o coadă de cal prinsă foarte sus și dată cu un ruj roșu aprins s-a postat în fața mea,

ținând un pliant pe care scria *Seara în oraș a mamelor*, cu o colecție de logouri ale unor mici firme.

— Chiar da. Mulțumesc.

— Minunat! Îți pot face cunoștință cu niște persoane. Cum ai auzit despre noi?

Și-a pus mâna pe mijlocul meu și m-a condus spre centrul încăperii, vădit neinteresată de răspuns.

— Sydney, ea este nouă, a spus tare, și a arătat spre mine insistent pe deasupra mulțimii, de parcă aveam nevoie de o etichetă capsată de ureche, ca să nu mă piardă din vedere.

Sydney și-a ridicat privirea și și-a croit drum prin mulțime până la mine, ca să se prezinte.

— Și tu ești...?

— Cecilia.

— A fost singurul nume care mi-a trecut prin cap. Am privit peste capetele lor, în spate, unde fusese ea, dar nu o puteam vedea – nu mai era cu cele două femei. Am cercetat cu privirea încăperea și am simțit că mi se face rău.

— Atunci, bine ai venit, Cecilia! Felicitări pentru că ți-ai permis să ieși din casă în seara asta! Câți ani are cel mic sau cea mică?

— Mulțumesc – știi ce, eu am vrut doar să mă

opresc puțin și să obțin câteva informații. Voi încerca să stau mai mult data viitoare.

Mi-am ridicat telefonul, ca și cum cineva îmi trimisese un mesaj, ca și cum aș fi fost o persoană de care cineva avea nevoie.

— Trebuie să fug.

— Sigur. Să mai treci, a zis, apoi a sorbit o gură din paharul cu vin și a privit în jur, întrebându-se cu cine să vorbească în continuare.

Haina mea era încă deasupra mormanului, dar m-am prefăcut că mai caut un pic printre celelalte, încercând să trag de timp, privind peste umăr ca să o găsesc în mulțimea deasă. Trebuia să plec – stătusem suficient de mult timp acolo. Mi-am tras gluga și am ieșit afară, unde viscolul șfichiuia strada. M-am așezat pe o bancă de peste drum de librărie și mi-am vârât capul între genunchi.

Era mamă. Găsiseși o mamă mai bună pentru fiica noastră. O femeie așa cum ți-ai dorit întotdeauna.

65

A doua oară, am fost agitată.

Am cumpărat peruca maro, lungă, de la un magazin de recuzită pentru teatre. Ai fi descris-o ca fiind ștearsă, dar asta era imaginea pe care voiam să o creez. Inima îmi bătea cu putere pe când îmi acopeream părul blond cu boneta de mătase. Nu eram sigură că arătam foarte diferit, dar nu știam ce altceva aș fi putut să fac. Am exersat un zâmbet mai fericit în oglindă, apoi mi-am lăsat capul să-mi cadă-n piept. *Proasto! Cât de proastă poți fi!* Pentru că purtam peruca, pentru că mă gândeam că aveam să scap basma curată, pentru că am crezut că mi-ai răspuns sincer când te-am întrebat dacă avea copii – pentru oricare dintre lucrurile astea. Pentru toate.

Când am ajuns acolo, Sydney, lidera neoficială a grupului, era în dreptul ușii, înmânând tuturor persoanelor care intrau mostre de cremă naturală pentru prevenirea iritației de scutec. Mi-am atins vârfurile perucii.

— Bună! Asta e prima ta întâlnire? Bine ai venit!

A vorbit ușor peste capul meu, ca și cum s-ar fi uitat după cineva mai bun care să apară în spatele meu. Am dat din cap și i-am mulțumit, punând crema în geantă. Un orator pregătea o prezentare intitulată: „Un cămin natural, un sine natural“. Camera era plină de scaune. Mi-am luat vinul și am cuprins cu vederea întreaga mulțime. M-am prefăcut că mă uit pe rafturile pline cu cărți în timp ce supravegheam ușa, privind cum se formau grupuri de femei, complimentându-și ținuta și punându-și una alteia întrebări despre copii. Șuvițele maronii îmi începțoșau vederea periferică și îmi venea să le dau la o parte, ca pe niște muște supărătoare – nu eram încă obișnuită să fiu brunetă. Femeia cu coada de cal în vârful capului,

care vorbise cu mine ultima dată, m-a cercetat din partea opusă. Doamne, oare m-a recunoscut? Obrajii mi-au luat foc și m-am întors să găsesc pe cineva cu care să vorbesc, oricine, dar toate persoanele din jurul meu erau deja angajate într-o conversație. M-am strecurat într-un grup de trei femei care discutau despre o strategie care să nu conțină timpi de pedeapsă pentru copii. Am zâmbit, pe punctul de a mă prezenta, când ea m-a bătut pe umăr.

— Eu sunt Sloane. Poftim un pliant. Brioșele sunt de la Luna. Vinul este de la Edin Estates. Săptămâna următoare ni se alătură o specialistă în probleme de somn, e *uimitoare*. Ești pe pagina noastră de Facebook?

Ușurare. Am luat, încă o dată, pliantul din mâna ei. Am conversat cu acel grup restrâns și am privit spre ușă, dar ea nu și-a făcut apariția. Sloane a îndemnat pe toată lumea să se așeze și persoana care ținea prezentarea a început să vorbească. M-am așezat pe rândul din spate, lângă ușă, intenționând să plec imediat cum puteam să mă strecor neobservată. Peruca îmi provoca mâncărimi și nu aveam nici un interes să mă aflu acolo, dacă nu era și ea.

Chiar când voiam să mă ridic, am simțit aerul rece suflând dinspre ușa din spatele meu. Iat-o, fluturând cu mâna în chip de scuză către femeia care vorbea și mergând pe vârfuri până la bancă, în timp ce își desfăcea haina. Mi-am îndreptat din nou privirea fix în față și am pus picior peste picior, ținându-mi respirația. Era un loc liber lângă mine. S-a strecurat pe el, și un val de parfum dulceag a plutit spre mine.

— Scuze, a șoptit deoarece mă lovise cu poșeta peste picior.

Am zâmbit privind-o pe femeia care vorbea, deși inima îmi bătea atât de puternic încât nu puteam auzi nici un cuvânt pe care îl spunea. Mi-am aruncat ochii într-o parte, uitându-mă la blugii

ei rupți, la ghetele pe care le purtau toate, la geanta scumpă pe care o pusese pe podea.

— O urmăresc online, e uimitoare.

Cuvintele ei șoptite m-au făcut să tresar. Am aprobat din cap cu entuziasm în timp ce ea scotea un carnețel mic și roz având inscripționat pe copertă, cu litere aurii, cuvântul „FERICIRE“. Lua notițe despre cum să faci sticle cu pulverizator pentru produse de curățenie ecologice, în timp ce eu mă prefăceam că îmi pasă, aprobând ocazional din cap. Mâinile ei erau lungi și frumoase. Mi-am încrucișat brațele, pătate de soare și pline de cute. Aveam patruzeci de ani – ea părea cu aproape un deceniu mai tânără. Nu purta nici un fel de inel. Eu mai purtam uneori verigheta, dar o dădusem jos în acea seară.

Prezentarea a părut nesfârșită. Când s-a terminat, m-am întors spre ea.

— A fost foarte plăcut. E minunată.

— Nu-i așa? Am o prietenă care face literalmente tot ce spune ea, și jur că nu e *niciodată* bolnavă.

Și-a pus carnețelul în geantă și a arătat spre masă.

— Vrei un pahar de vin?

Am urmat-o în timp ce, pe drum, ea atingea diverse persoane, în semn de salut. Un umăr, un braț. Săruturi și îmbrățișări. A turnat două pahare și a arătat cu bărbia spre un loc mai liber în mulțimea gălăgioasă. Am urmat-o într-acolo. A oftat adânc.

— Așa e mai bine. Devine foarte aglomerat aici. Nu ar trebui să port lână. A tras de gulerul puloverului ei vișiniu și a luat o sorbitură infimă de vin. Oh, scuze, sunt

Gemma. Nu cred ca am spus asta până acum.

— Eu sunt Anne.

— Câți ani au copiii tăi?

Aveam un plan pentru partea asta. Eram o mamă singură cu două fete, una avea doi ani, iar cealaltă, cinci. Roșcată și blondă. Fotbal și balet. Repetasem numele lor cu voce tare.

— Am un copil. Are patru ani. Îl cheamă Sam, au răsunat cuvintele mele.

L-am simțit strălucind în interiorul meu și capul mi s-a limpezit, de parcă prizasem un drog pe care nu îl mai luasem de ani de zile. Am privit în jos, speriată că mi-ar putea vedea ochii. Mi l-am imaginat acasă, luând cina cu tine și cu Violet, întrebându-se unde eram, dacă aveam să vin la timp pentru a-l culca. Ar fi avut multe povești de spus și ar fi fost caraghios acum. *Te iubesc până la luna mare, mare și înapoi, de trei mii de trilioane de ori, mami.*

— Și eu am un băiat. Mâine face patru luni.

Ecoul numelui lui Sam în urechile mele s-a stins, și am făcut brusc ochii mari. A luat încă o non-înghițitură din vinul ei, dorindu-și doar să simtă gustul pe buze. Sânii ei, am observat atunci, erau ca niște torpile. Plini cu lapte.

— Scuze, ai spus patru luni?

A sărit într-o parte, chiar când vinul îi stropea ghetele din năbuc – brațul mi se prăbușise pe lângă corp. M-am holbat la paharul de plastic gol din mâna mea.

— Oh, la naiba, a făcut și apoi s-a uitat în jur după ceva cu care ar fi putut să se curețe. Am șervețele, a murmurat căutând prin

geantă, în timp ce eu stăteam nemișcată, tăcută.

Am privit-o scoțând niște șervețele umede din pachet, în timp ce eu făceam calcule în minte. Era noiembrie. Am mers înapoi. Se mutase în ianuarie? Da. Da, imediat după Crăciun.

— Deci s-a născut în iulie?

— Da, pe cincisprezece iulie. Dă-mi voie să găsesc niște șervețele de masă, cu astea nu merge.

— La naiba, scuze.

Am fugit până la masa cu brioșe și m-am întors cu un pumn de șervețele, aplecându-mă să îi șterg ghetele. Și le dăduse jos și stătea pe un scaun, cu picioarele sub ea. Am frecat năbucul întunecat și mi-am cerut mii de scuze.

— Am chestia asta uneori… îmi tremură mâinile.

Era remarcabil cât de ușor îmi veneau minciunile.

— Oh… e în regulă.

— Tonul vocii i s-a schimbat la gândul noii mele dizabilități – și-a pus mâna pe brațul meu, așa cum o văzusem făcând cu celelalte prietene pe care și le făcuse în acea încăpere.

— Nu-ți face griji. Se usucă.

Ne-am ridicat amândouă. Era cu un cap mai înaltă decât mine, în șosetele ei umede. Trebuia să privesc în sus ca să vorbesc cu ea.

— Eu… tu… patru luni, e așa mic!

Eram uimită că totuși puteam vorbi. Că mă stăpâneam.

— Arăți minunat.

— Mulțumesc. Sunt obosită. Nu doarme aproape deloc. Abia aștept să o ascult săptămâna viitoare pe specialista în probleme de somn. Sau poate ai tu niște ponturi pentru mine. Cum te-ai descurcat cu băiețelul tău? L-ai lăsat să plângă? Eu pur și simplu nu cred că aș putea să fac asta. Nu suport să-l văd supărat.

Acest băiat despre care vorbea era al tău. Îți născuse un fiu. Ți se dăduse o nouă șansă. Și atunci mi-a picat fisa – cele zece luni necesare pentru ca un copil să se dezvolte de la concepere. Că a rămas însărcinată în luna anterioară concedierii tale. Că trebuia să fi știut că e însărcinată cu mult înainte ca eu să îți fi cerut să pleci. Ai știut tot timpul. Ai știut.

— Hm, știi, a cam dormit. Nu prea am avut multe de făcut.

— Oh, serios? Cam de la ce vârstă?

Încăperea mi se părea sufocantă. M-am gândit la ea aducând copilul pe lume. La tine, privind cum noul tău băiețel prindea viață.

— Poate de la patru luni sau cam pe acolo? Nu îmi amintesc prea bine.

— Mă gândesc să îl îndop cu niște formulă noaptea. Se spune că îi ține sătui mai mult timp. Dar nu

sunt foarte sigură ce fel de.

— Și tatăl?

— Poftim?

S-a aplecat spre mine – a crezut că nu a înțeles corect, întrebarea era foarte ciudată.

— Vreau să spun, ai un partener?

— Am. E minunat. E un tată nemaipomenit. Uite, tocmai mi-a trimis asta, a spus zâmbind și și-a scos telefonul.

Buzele i se mișcau ușor pe când căuta poza ca să mi-o arate, de parcă ar fi vorbit cu ea însăși. A ținut imaginea sus și a ridicat din sprâncene, așteptându-mi reacția, de parcă ar fi putut fi o poză cu o erecție uriașă, greoaie. Bebelușul era înfășat, dormind în pătuț. Așternuturile aveau un imprimeu cu luni și stele. Nu puteam vedea chipul lui din unghiul în care era făcută poza. Am luat telefonul de la ea și m-am holbat la ființa înfășată, ființa care era jumătate din tine, care împărțea același ADN cu fiul nostru mort.

— El îl adoarme atât de ușor. Se iubesc tare mult.

— Foarte drăguț.

I-am dat telefonul înapoi și mi-am atins părul, amintindu-mi de perucă. Trebuia să plec de acolo – era deodată mult prea cald, mult prea zgomotos.

— Dar tu? Ai un partener?

— Nu am… el nu a fost niciodată în peisaj. Deci, mamă singură, am zis, încuviințând din cap, ca pentru a-mi confirma mie însămi minciuna, sperând că nu avea să întrebe mai multe.

— Știi, Anne, îmi pari cunoscută.
— Oh?
— Da, simt că ne-am mai întâlnit.
— Poate.

M-am întors spre mormanul de haine. Trebuia să plec.

— Unde ai învățat?
— Oh, într-o școală micuță, spre vest.
— Faci yoga?
— Da, poate de asta. Am încercat câteva săli diferite, deci poate ne-am intersectat cărările?

— Nu... nu cred că e asta.

Am început să îmi fac loc spre ieșire. Ea m-a urmat.

— Fac multe plimbări prin cartier, poate noi doar.
— Oh. La naiba. Știu.

A pocnit din degete. Mi-am ținut respirația privind spre ușă.

— E doar o asemănare – instructoarea mea de spinning. Semeni *bine de tot* cu ea.

Te-am sunat din taxi, în drum spre casă. De patru ori. Știam că nu aveai să răspunzi. Tânjeam să vorbesc cu tine, să te întreb dacă semăna cu Sam. Dacă avea același fel de a se îmbufna, dacă avea același miros. Uitasem să o întreb cum îl chema. Mi-am dat seama că nu mai vorbiserăm unul cu celălalt de când se născuse bebelușul. Poate te-ai gândit că ți-aș fi pângărit cumva viața dacă îmi auzeai vocea, că ți-aș fi luat ceva din experiența pe care o meritai. Părea a fi o mamă minunată – îmi puteam da seama doar stând lângă ea. Am simțit-o ca fiind o mamă foarte, foarte bună.

66

Mă întreb dacă i-ai privit vaginul, umflat și usturând tot, deschizându-se pentru a elibera o ființă nouă, jumătate din tine, în mâinile unui doctor care te-a felicitat pentru fiul tău. Un băiat, pentru a doua oară. Mă întreb dacă ochii ți s-au umplut de lacrimi pe când ei așezau bebelușul alunecos la pieptul ei transpirat și ea îl privea deschizând gura larg pentru a-i cuprinde sfârcul. Mă întreb dacă ai ținut-o pe acea femeie de mâna tremurândă, în timp ce ei smuceau ața prin pielea perineului său, trăgând și împungând până au reparat stricăciunea. Mă întreb dacă ai ținut-o de cot și ai condus-o la toaleta din rezervă, unde plângea de durere și se așeza cu coapse tremurânde, cu sângele curgând din ea, simțindu-și măruntaiele grele, vulva pulsându-i, corpul foarte slăbit după o experiență atât de intensă. Ai picurat apă călduță pe carnea ei sângerândă, așa cum te învățaseră asistentele? Te-ai băgat în patul acela larg de spital, lângă ea și lângă bebeluș, și te-ai întrebat cum ai putut vreodată să iubești o altă femeie? Ți-ai setat telefonul pe modul silențios, ca ea să nu audă mesajele mele când încerca să îi dea colostrul copilului? Ai convins-o în privința circumciziei, așa cum ai procedat când a fost vorba despre Sam? Ai dus-o acasă în pat, a doua zi, în pijamaua de bumbac moale pe care o cumpărase special pentru această ocazie? Și era oare același pat în care ați conceput acest copil, locul în care ai terminat în interiorul ei cu o asemenea euforie că nu ți-a mai păsat de ce s-ar fi întâmplat după aceea?

Nu am putut să dorm zile întregi după ce am întâlnit-o.

Nu am putut să dorm până nu am mers la subsol.

Am înlăturat stratul de praf depus pe cutia de depozitare. Înăuntru erau lucrurile lui Sam. Costumașe, pături, pijamale, alte câteva lucrușoare mărunte pe care le iubea. Iepurașul Benny. Am cărat cutia sus, pe scări, până la marginea patului meu și am început ritualul. Lumina de veghe pornită. Loțiune organică de lavandă pe mâini, același tip pe care îl foloseam pentru pielea lui după baie. Emițătorul de sunete era la fundul cutiei. Valurile oceanului. L-am așezat pe noptieră.

Am închis ochii și am încercat să îmi amintesc de fiecare lucrușor din cutie. Costumul dintr-o bucată, de un verde-mentă, de la mama ta. Pijamaua care se asorta cu cea a lui Violet. Pătura de muselină cu inimioare pe ea. Șosetele mici roșii. Pătura de flanelă de la spital. Puteam să le înșirui pe toate, aș putea să fac asta chiar și acum, ca un joc de memorie. Nici unul dintre acele lucruri nu fusese spălat. Materialele acelea păstrau atât de mult din el.

Era ceva ce-mi îngăduisem să fac doar de câteva ori de la moartea lui Sam. Păstram asta pentru momentele când aveam cea mai mare nevoie.

Am ridicat fiecare lucrușor în dreptul feței și am inspirat cât de adânc am putut, până au început să mă usture nările, lăsându-mi mintea să se agațe de orice găsea... cum lovea în oale pe podeaua din bucătărie în timp ce eu preparam terciul de ovăz, cum lipăia apa cu săpun de pe prosopelul din cadă, cum se cuibărea să-i citesc povești, gol, fericit, cu riscul de a murdări oricând plapuma noastră pentru că nu avea scutec. Tânjeam după aceste filme mute cu el. Nu conta pentru mine că aceste amintiri nu erau exacte, că majoritatea nu s-au întâmplat exact așa cum mi le imaginam eu în scenele pe care mi le derulam în minte – aveam nevoie să îl văd, și atât, apoi să-l simt în lucrurile acestea din mâinile mele. Dacă m-aș fi concentrat îndeajuns de mult,

Sam s-ar fi aflat acolo, lângă mine, iar eu aș fi putut să mă simt vie din nou.

Când am terminat de mângâiat fiecare obiect al lui, am ales pijamaua pe care a purtat-o cel mai mult, subțiată la genunchi, pentru că mergea de-a bușilea după Violet, și pătată la gât de la gemul de afine. Pătura împletită din pătuț. Și pe Benny. Îl regăseam de fiecare dată limpede în blănița de pluș, inspirându-i mirosul, pentru a-mi inunda creierul, ca un anestezic. Dar acum, mirosul lui Sam aproape că dispăruse și Benny se simțea un pic umed și mucegăit. Mi-am trecut degetul mare peste pata de pe coada lui, ce arăta acum ca rugina veche.

Am păstrat și un scutec nefolosit. Am întins totul pe pat, fiecare articol acolo unde ar fi trebuit să fie: scutecul în interiorul pijamalei, pătura întinsă dedesubt, Benny ghemuit la gâtul lui. Apoi l-am ridicat și l-am legănat în brațe, l-am mirosit și l-am sărutat. Am stins lumina de veghe. Am îndoit în interior marginile păturii ca să fie înfășat și să îi fie cald. M-am mișcat pe ritmul valurilor oceanului și am fredonat cântecul de leagăn pe care îl cântam mereu. Îl legănam înainte și înapoi. Și când am văzut că e liniștit și greu, că respiră profund, m-am strecurat în pat, ușor, ca să nu îl trezesc. Am mutat pernele, creând un adăpost pentru noi. Și am adormit acolo, cu el în brațele mele.

*

De dimineață, am pus totul la loc cu grijă. Am dus cutia înapoi la subsol. Întoarsă în bucătărie, am pus ceainicul pe foc, am ridicat jaluzelele și am început o nouă zi singură.

67

Tata mi-a spus că mă va duce acasă la mama duminică, să iau prânzul împreună cu ea. Eram uluită. Nu vorbisem foarte multe despre ea în cei doi ani de când plecase, și nu o mai văzusem decât în acel restaurant, când eram cu doamna Ellington. Mi-a spus că sunase cu o săptămână în urmă și făcuse acea invitație. După felul în care mi-a povestit, nu părea că aveam de ales, dar îmi amintesc că voiam să merg în ciuda trădării ei – eram curioasă. Poate că și el era.

Când a deschis ușa, a privit peste mine spre alee, căutând să îl vadă pe tata prin reflexia din parbrizul său. A urmărit mașina până a cotit pe stradă, apoi s-a uitat în jos spre mine. Îmi purtam părul diferit, în două cozi lungi, împletite, iar pe față îmi apăruseră de curând pistrui, de la soare.

— Îmi pare bine să te văd, a spus, de parcă ne-am fi întâlnit la magazinul alimentar.

Am urmat-o înăuntru. Casa ei, modestă pe dinafară, era plină de obiecte extravagante, cum nu mai văzusem înainte, nici măcar la familia Ellington. Traverse elegante pe mese, statui de sticlă pe piedestale și imagini luminate de deasupra de propriile lămpi speciale. Nimic din toate astea nu mi se părea real. Părea ca un platou de filmare, ca și cum actorii ar fi putut să intre în orice minut și să acapareze scena. Richard ne-a strigat, și mama m-a tras după ea în bucătărie, unde el mi-a înmânat un pahar de cocktail cu o băutură de un roz-închis.

— Ți-am făcut un Shirley Temple.

Am luat băutura din mâna lui mare și m-au privit amândoi în timp ce luam o înghițitură.

— El e Richard. Richard, ea e Blythe.

S-a așezat la masă privind în jur la bucătăria ei, îndemnându-mă să fac la fel. Totul arăta imaculat, nefolosit. Poate chiar era.

— Am comandat niște sendvișuri.

Richard s-a uitat la mine, apoi din nou la mama. Ea a ridicat din sprâncene la el, ca pentru a spune: *Ești fericit acum?*

El m-a întrebat despre prima săptămână de școală și mi-a spus că îi place numele meu, apoi s-a scuzat pentru a da un telefon. Mama a desfăcut prânzul nostru din foliile de celofan și m-a întrebat ce am mai făcut. *În ultimii trei ani sau în acest weekend?* îmi venea să întreb. Dar era evident că trebuia să păstrăm aparențele – reieșea clar din felul în care pregătise casa. Și din această viață pe care își dorise să mi-o prezinte, dintr-un motiv sau altul. S-a întins peste blatul de bucătărie să ia un cuțit și bluza ei a atins o picătură de maioneză.

— La naiba, a șuierat și a început să frece pata cu un prosop de bucătărie. Am purtat asta o singură dată.

Mi-am mâncat sendvișul de curcan și i-am ascultat vorbind despre un loc de pe coasta Franței. Fuseseră acolo în timpul verii. M-am întrebat de unde vin toți banii, de ce locuiesc în acea casă plictisitoare, din acel cartier mediocru, la distanță de o jumătate de oră de oraș. Îmi imaginasem întotdeauna că ne-a părăsit pentru o viață urbană, boemă, plină de oameni la fel de frumoși ca și ea. În mod cert, Richard nu era așa. Dar cu siguranță nu se potrivea nici cu statuile de sticlă și porțelanurile elegante. Părea nelalocul lui, așa cum știam că era și ea.

Părul, pielea, buzele și hainele ei erau diferite – chiar și vocea. Texturi, mirosuri și inflexiuni noi. Fiecare parte din ea pe care o cunoscusem la un moment dat devenise strălucitoare, învăluită și mirosea ca un magazin universal. Mai târziu am văzut grămezi de materiale și pungi de cumpărături sofisticate, de la magazine de care nu

mai auzisem până atunci, îndesate în dulapul ei. Îmi făcuse un tur haotic al casei, după care am zăbovit în dormitor. Nu erau nici un fel de pastile pe noptiera ei. Am observat că avea o valijoară deschisă într-un colț, cu lucrurile ei împrăștiate pe deasupra. M-a văzut holbându-mă la ea.

— Nu am avut ocazia să despachetez. Stăm în oraș foarte mult. Richard are afaceri. Am locuit acolo o perioadă, de fapt.

Și-a dat jos bluza de mătase pătată și a căutat prin dulap după ceva de purtat. A oftat.

— Urăsc locul ăsta, dar...

Dar ce? m-am întrebat. Sutienul ei era negru cu dantelă. Am simțit un impuls umilitor de a-mi pune fața între sânii ei, doar ca să îi miros pielea, ca și cum acea adâncitură ar fi putut cumva să îmi amintească de copilărie.

Mai târziu în acea după-amiază, când coboram tăcută de la baie, am privit de pe coridor cum Richard a cuprins-o pe după talie și a tras-o spre el. Ea s-a întins, trecându-și degetele prin părul lui încărunțit, dat cu briantină.

— Mi-a fost dor de tine. Să nu mai dispari așa din nou.

Ea și-a tras mâna dintr-a lui.

— Mi-aș fi dorit să nu-l suni.

— Ei bine, a funcționat ca să te aduc acasă, nu-i așa?

Richard mă invitase, nu mama. Se folosise de mine ca s-o aducă înapoi din oraș. Dar trebuie să fi fost o mică parte din ea care și-a dorit să mă vadă, căreia încă îi păsa ce credeam eu și tata despre ea.

Am numărat până la zece și am intrat în bucătărie. Tata avea să se întoarcă în curând. Le-am mulțumit pentru prânz și am privit după mașina lui de la fereastră. Am așteptat ca ea să spună ceva – *Să te întorci cât de curând. Mă bucur că ai venit. Mi-a fost dor de tine.*

Mi-a făcut cu mâna din prag, asigurându-se că îi dădea tatei ocazia să se uite bine la ea.
El nu m-a întrebat niciodată nimic despre vizită – nici despre casă, nici despre Richard, nici ce mi-a dat să mănânc la prânz. Dar la cină, pe când spălam ultimele vase împreună, în liniște, i-am spus: „Nu tu ai făcut-o nefericită“. Îmi doream ca el să știe. Nu mi-a răspuns – a împăturit prosopul de vase, umed, l-a pus pe dulap și a ieșit din bucătărie.

Aceea a fost ultima dată când am văzut-o pe mama.

68

Când Violet stătea cu mine, mă simțeam de parcă aș fi locuit cu o fantomă. Vorbea rar cu mine, dar își făcea simțită prezența. Lăsa luminile aprinse, robinetele picurând. Părea că schimbă atmosfera din cameră. Cunoșteam senzația resentimentului foarte bine pe atunci, suficient cât să îl recunosc în densitatea spațiului din jurul ei.

Pe cine învinuia pentru despărțire? Răspunsul evident ar fi fost că pe mine, dacă era să acuze pe cineva. Cred că îi plăcea destrămarea familiei noastre. Părea că înflorește în noul ei rol de copil cu părinți divorțați, delectându-se tăcută în amnistia ce îi fusese acordată, de a petrece un timp departe de mine. Nu primiserăm de ceva timp vești de la profesorii ei. Mă întrebam dacă era calmul de dinaintea furtunii.

Într-o dimineață, pe drum spre școală, m-am întins spre bancheta din spate și i-am dat o brioșă. Pescuia ceva pe sub fular, dar s-a oprit ca să ia brioșa din mâna mea. Când m-am întors, a scos la suprafață un lanț de aur delicat, cu un pandantiv mic și rotund, asemănător cu cel pe care mi-l dăruiseși tu cu ani în urmă și pe care nu-l purtasem niciodată. Am privit-o în oglinda retrovizoare atingându-l cu tandrețe.

— De unde îl ai?

— De la Gemma.

Nu îi mai spusese numele cu voce tare de față cu mine de la acel prânz la biroul tău. Îmi doream cu disperare să păstrez relația mea secretă cu Gemma, așa că nu am întrebat-o niciodată pe Violet despre ea. Nu puteam stârni nici un motiv ca să fiu menționată în căminul tău.

Nu mi-a luat mult ca să stabilesc o legătură cu Gemma. Era veselă, foarte energică și îi făcea plăcere să vorbească despre ea. Avea obiceiul de a

se aventura într-o discuție lungă, apoi, la jumătatea unui gând, închidea strâns ochii și spunea: „Iar am vorbit prea mult. Dar *tu* ce zici?“, apoi îmi atingea ambele încheieturi în cel mai delicat mod cu putință, de parcă ar fi mângâiat lăbuțele unui iepure. Gestul era fermecător și am înțeles ce oază de liniște găsiseși în ea în timp ce noi stăteam între zidurile căsniciei noastre, pe cale să se prăbușească.

Am început să stăm împreună în timpul prezentărilor săptămânale, apoi ne amestecam printre celelalte participante. Mă țineam cât de aproape puteam de ea, ca să nu ratez niciodată ocazia de a auzi ceva nou. Ea era o enigmă pe care o elucidam treptat, săptămână cu săptămână. Inima îmi bătea cu putere în tot timpul petrecut lângă ea, nerăbdătoare, disperată să aflu mai multe. Deseori, mă trezeam holbându-mă la ea, imaginându-mi cum arătai lângă ea. Cum o atingeai. Cum o regulai. Cum o priveai când îți alăpta copilul, când îl legăna ca să adoarmă, când îl gâdila de dimineață și cum te făcea pe deplin fericit.

— Îmi place la nebunie, de fapt – ador să fiu mamă vitregă.

M-am trezit din fantezia mea și am văzut-o din nou limpede în fața ochilor mei. Nu o menționase pe Violet până atunci. Tot așteptasem asta.

— Are unsprezece ani, ceea ce poate fi o vârstă dificilă pentru unele fete. Dar pare că mă place. Sunt norocoasă. Vreau să spun că auzi niște povești de groază despre copiii vitregi...

Cineva a intervenit și a schimbat subiectul. Mai târziu, când am rămas singure, am început s-o descos.

— Nu am știut că ai o fiică vitregă.

— Oh, nu am menționat-o? O cheamă Violet. E o dulceață. Soțul meu are custodie comună cu fosta soție, așa că ea stă foarte mult cu noi.

— Și vă înțelegeți, din câte zici?

— N-am nici un fel de probleme. Funcționăm așa de bine, mica noastră familie. Soțul meu ne iubește la nebunie. Adoră să fim toți patru împreună.

— Și mama ei?

— Nu e propriu-zis în peisaj. E o poveste lungă. Are niște probleme, așa că noi încercăm să păstrăm distanța.

Am încuviințat din cap fără să spun nimic, sperând că avea să zică mai multe.

— E o întreagă istorie acolo și nu mă bag. Se pare că ea nu e chiar cea mai iubitoare persoană din lume, din câte am înțeles. Totuși, cine suntem noi să judecăm, corect?

A oftat și a aruncat o privire prin cameră.

Voiam mai mult. Îmi doream să aflu fiecare minciună pe care i-o spuseseși despre mine.

— Violet e norocoasă că te are, atunci.

— E drăguț din partea ta că spui asta, mulțumesc.

O iubesc de parcă ar fi a mea.

I-am scrutat chipul în căutarea adevărului. Încercam să găsesc aceeași neliniște care mă mistuise pe mine cu privire la Violet. Dar Gemma se legăna ușor pe ritmul muzicii și și-a pus paharul pe tejghea.

— Mergem?

Mi-am dres glasul și am urmat-o la ușă.

— Și, deci, lui Violet îi place de cel mic?

— Îl adoră pe Jet. E cea mai bună soră.

Am îmbrățișat-o de rămas-bun, simțindu-i, lipiți de mine, sânii umflați de lapte.

69

Îmi cumpărasem un telefon nou, cu un număr diferit, ca să pot vorbi cu Gemma prin mesaje în timpul săptămânii. La început a fost vorba doar despre un schimb plicticos de amabilități – *Vei fi acolo? Super, și eu!* După aceea: *Mi-a făcut plăcere să te văd! Să ai o săptămână minunată!* Mai târziu, a început să-mi scrie ca să-mi ceară sfatul, stând pe culoarele farmaciei în timp ce căuta medicamentul potrivit pentru răceală sau întrebându-se dacă Jet ar trebui să folosească scutece de înot reutilizabile sau de unică folosință la cursurile pentru mame și copii. Era o femeie încrezătoare, volubilă și plină de viață, dar o parte din ea avea nevoie în permanență de asigurări când venea vorba despre Jet. Își dorea să fie o mamă perfectă, să facă, să cumpere și să dăruiască tot ce era mai bun, și, deseori, apela la mine pentru sfaturi. Această vulnerabilitate era de-a dreptul înduioșătoare. Felul în care se consuma pentru binele fiului ei, evaluându-se constant atât pe ea, cât și ceea ce îi oferea lui.

Adora să fie mamă, da, dar totodată adora *să se comporte* ca o mamă. Să alinte, să aibă grijă, să se agite, să iubească, să țină în brațe, să hrănească. Înflorea făcând asta. Când am întrebat-o dacă s-a gândit să înțarce copilul în curând – avea aproape un an pe atunci – a clătinat cu putere din cap. Trebuia să fi știut – îmi spusese la un moment dat că de fiecare dată când îl hrănea, simțea un val de emoție pe care nu îl mai experimentase înainte ca el să se nască, ceva inexplicabil, provenit de undeva din adâncurile ființei ei. I-am spus că părea că descrie un orgasm.

— Știi ce, Anne... e chiar mai bine.

Am râs amândouă, dar ea vorbea serios.

— Mi-ar plăcea să îl cunosc pe Sam, mi-a spus într-o seară de miercuri, pe când ne pregăteam de plecare. Nu ar fi distractiv să îi reunim?

— Ar fi foarte drăguț.

Nu a dat niciodată curs ideii, cu toate că aveam pregătită o suită de scuze bine gândite dacă ar fi făcut asta. Programări. Boală (era îngrozită de germeni). Planuri de ultim moment de a pleca din oraș. Să continuăm în felul acesta părea mult mai ușor decât mă gândisem că avea să fie.

Într-o seară, m-a sunat aproape de miezul nopții, când Violet se afla la tine. Era îngrijorată. Jet făcuse o bronșită acută, teribilă, și avea probleme cu respirația. Nu știa ce să facă: ar trebui să îl ducă la urgență? Ar trebui să îi facă încă o baie fierbinte?

— Soțul tău ce zice?

Știam că nu erați căsătoriți – noi încă nici nu divorțaserăm –, dar chiar și așa, ea vorbea despre tine ca fiind soțul ei.

— Nu e aici... e plecat din oraș într-o delegație și nu îmi răspunde.

— Oh.

Eram surprinsă că o lăsaseși pe Violet cu Gemma peste noapte și nu îmi spuseseși nimic despre asta. M-am gândit la înțelegerea noastră liberă, la cât de corectă fusesem în legătură cu împărțirea timpului. Se presupunea că trebuia să ne anunțăm dacă urma să o lăsăm pe Violet cu altcineva. Începuseși să profiți de faptul că te prefera pe tine, cerând o noapte în plus pe ici, pe colo, fără să îmi spui când aveați de gând să petreceți un weekend în afara orașului. Știai că erai în avantaj acum.

— Deci, ești singură?

— Fiica lui e aici. Dacă îl duc la urgență, voi fi nevoită să o trezesc și să o iau și pe ea cu mine. Dar are primul antrenament de baschet mâine dimineață înainte de școală și va fi extenuată. Poate – are unsprezece ani –, poate ar putea să rămână singură? Spitalul e efectiv la trei sute de metri distanță. Nu se trezește deloc peste noapte, niciodată. Dar, Dumnezeule, m-aș simți îngrozitor dacă ar face-o și nu m-ar găsi, a zis, cu un oftat adânc, cugetând la ce avea de făcut. Nu, nu, va trebui să o trezesc dacă mă duc.

Nu știu ce mi-a venit.

— Las-o. Las-o singură, o să fie bine. Nu o să se întâmple nimic. Pune aparatul de monitorizare în camera ei și urmărește-o de acolo. E suficient de mare. Eu l-aș duce imediat dacă aș fi în locul tău.

— Serios? Fir-ar să fie. Crezi?

— Da, cu siguranță. Du-te, nu mai aștepta. Nu vei sta mult, ea nu se va trezi. Nu poți să riști – el e doar un bebeluș. Nu îți poți

asuma riscul. Nu ți-ai ierta-o niciodată.

Eu nu aș fi lăsat-o niciodată singură. Dar voiam să fii supărat pe ea. Furios. Voiam să facă un lucru pe care să îl consideri teribil.

— Oh, nu știu, Anne.

— Du-l, nu mai sta, am spus pe un ton imperios. Îl aud și nu sună bine deloc. Sunt îngrijorată.

Mi s-a făcut silă de mine după ce am închis telefonul.

Mi-a scris de dimineață să îmi spună că o trimiseseră acasă, după o așteptare de patru ore, sfătuind-o să îi facă o baie fierbinte și să îl țină sub aburi. Se făcuse bine.

Săptămâna următoare, când am văzut-o la grupul de mămici, mi-a spus că ți-ai ieșit din minți atunci când a recunoscut că a lăsat-o pe Violet singură. Mi-am imaginat cum scuipai răutăți prin dinții încleștați, cum făceai când erai cu adevărat mânios. *Am crezut că pot avea încredere în tine să te las cu ea. Am crezut că ești o mamă mai bună de atât.*

— Nu știu, Anne, probabil nu ar fi trebuit să fac asta. Nu gândeam normal.

— Îmi pare foarte rău... poate te-am sfătuit greșit. Dar ai făcut cum ai crezut că era cel mai bine.

— Da. Poate.

În acea seară, a fost mult mai tăcută decât de obicei și am știut că era supărată pe mine. I-am dat mesaj în timp ce așteptam taxiul, să mă duc acasă.

E totul bine? Păreai supărată în seara asta. E doar o săptămână mai proastă – nu e nimic personal, jur!

Ea era mult prea drăguță pentru a mă înfrunta. Mi s-a făcut rău la gândul că o trădasem. Devenise treptat singura persoană de care aveam nevoie.

70

Am omis o parte importantă a relației noastre de prietenie. Probabil cea mai importantă. Când eram cu Gemma, eram mama lui Sam. A prins viață în mine din nou, așa cum nu am crezut vreodată că ar fi cu putință. Să fiu cu Gemma era ca și cum m-aș fi prefăcut a fi altcineva, iar prietenul meu imaginar era iubirea vieții mele. Băiatul meu scump. Băiețelul meu știrb, vorbăreț, care fugea în picioarele goale pe holurile casei, în tricoul lui de baseball preferat, plin de pete. Îi plăceau nespus ruletele, zilele în care se ridica gunoiul și să adune pliculețele cu zahăr de la restaurante. Mă întreba în fiecare zi despre Mama Natură și cum făcuse ea vremea să fie așa cum era. În weekenduri mergeam să înotăm și dimineața cumpăram brioșe pe drum spre grădiniță. Încălțările lui erau mereu prea fixe. Gurița lui era mereu bosumflată. Adora să îi povestesc despre ziua în care se născuse.

În fiecare miercuri, mă întrebam toată ziua ce urma să spun când ajungeam la grupul de mămici – că se trezise peste noapte și eram epuizată, că a plâns cu bona după ce am plecat. Poate ceva ce spusese educatoarea despre el când l-am luat de la grădiniță în acea după-amiază. Devenisem dependentă de aceste povestiri pe care le țeseam în jurul lui Sam – mă mișcam printre firele narative ca și cum aș fi fost obsedată, gândindu-mă cum ar fi fost el și cum l-aș fi îngrijit dacă ar fi trăit. Dacă Violet nu l-ar fi ucis. Deși pe ea încercam să nu o las să îmi pătrundă în minte în acele zile. Erau sacre, doar pentru el. Și când Gemma o menționa uneori în conversație, tresăream și ascultam contrariată – eram nerăbdătoare să privesc pe fereastra aceea deschisă spre viața voastră împreună, dar detestam existența ei la periferia unei noi șanse a lui Sam.

Mă bucuram nespus când Gemma îmi punea întrebări despre el. Mi-a spus odată că ochii mi se luminau atunci când îi pronunțam numele și nu aveam nici un dubiu că putea să mă vadă strălucind pe dinăuntru. Nimeni nu îl menționa vreodată, și iat-o pe ea, oferindu-i timp, spațiu și importanță. Își dorea să cunoască lucruri despre el. Pentru Gemma, Sam conta. Așa că ea conta profund pentru mine.

Nu mă gândisem la poze.

M-a întrebat într-o zi dacă aveam o poză cu Sam pe care o putea vedea și ea. S-a aplecat să privească la telefonul pe care îl țineam lejer în mână, așteptându-se să pot să răsfoiesc rapid prin sute de poze cu el, așa cum avea ea cu Jet.

— Știi, abia mi-am golit telefonul. Nu mai aveam spațiu disponibil, din nou.

Am încercat să par enervată de acest aspect tehnologic. Am aruncat telefonul în geantă și am schimbat calm subiectul.

În acea seară, mi-am turnat un pahar de vin roșu și am căutat online imagini cu băieți de patru ani care semănau cu Sam. Am intrat pe paginile de *social media* ale unor necunoscuți care aveau profilurile publice. Am petrecut ore întregi cercetând cu luare-aminte viețile unor copii fericiți, ce suflau baloane de săpun, se plimbau în vagoane de jucărie și se murdăreau de înghețată. Aproape dădusem gata sticla când am găsit copilul perfect. Bucle întunecate, zâmbet știrb și aceiași ochi albaștri, imenși. *Siobhan McAdams, mama lui James în timpul zilei, cofetar specializat în torturi pe timpul nopții.*

I-am urmărit fața pe ecranul meu. Părea foarte obosită. Părea foarte fericită.

Am salvat peste zece poze cu James și am setat una pe fundalul telefonului meu – era într-un leagăn, cu mâinile deasupra capului, ca și cum s-ar fi aflat într-un montagnes russes. Lui Sam îi plăcuse tare mult să se dea în leagăn.

Cumpăram lucruri de bebeluși de la magazinele de mâna a doua și uneori i le aduceam Gemmei, pretinzând că erau haine care îi rămăseseră mici lui Sam – nu m-aș fi putut despărți niciodată de hainele lui adevărate sau de jucăriile lui și, pe lângă asta, tu sau Violet ați fi putut să le recunoașteți. Întotdeauna îmbrățișa orice îi aduceam, de parcă l-ar fi îmbrățișat pe Sam. Îmi plăcea nespus să o privesc făcând asta. Îmi plăcea la nebunie să o privesc gândindu-se la el.

Într-o săptămână mi-a adus un set frumos de construcții de la Froebel, despre care știam că era scump.

— De fapt, soțul meu a fost cel care a sugerat să ți-l aduc. Cineva ni l-a dăruit, dar noi avem deja un set mare.

Mi-am dat seama că nu-ți spusese despre rolul pe care îl jucasem în incidentul cu spitalul de urgențe. Am strâns cutia la piept în semn de recunoștință, așa cum făcea și ea cu lucrurile pe care i le dădusem. Oamenii fac lucruri de genul ăsta, nu-i așa, când petrec timp împreună – își preiau gesturile subtile, încep să se comporte asemănător. Mă întrebam dacă mă imita vreodată fără să știe, poate felul în care începusem să-mi ating vârfurile perucii mele de miercuri seara sau felul în care plesneam din limbă uneori când mă gândeam la ceva; mă întrebam dacă te gândeai la mine când ea făcea asta, dar gândul acela fugar, efemer, a dispărut la fel de repede cum a apărut.

La ieșire, am rugat-o să îți mulțumească pentru cadou. Apoi am spus ceva ce nu ar fi trebuit – că mi-ar fi făcut plăcere să vă întâlnesc cândva pe tine, pe Jet și pe Violet. Nu era posibil așa ceva, bineînțeles, dar voiam să te aduc cumva în discuție. Gemma a aprobat din cap și a spus că și ei i-ar face plăcere, că poate aș vrea să vin la voi acasă la o pizza, cu Sam, așa cum sugerase înainte.

— Și cum merg lucrurile cu Violet?

— Violet? E bine. Toți sunt bine.

Era distrasă, trimitea cuiva mesaje de pe telefon.

Dar mă întrebam dacă nu cumva mă mințea. Mă întrebam dacă se uita vreodată la fiica mea și avea sentimentul că ceva nu era în regulă. Mă întrebam dacă a suspectat vreodată că fiul ei era în pericol.

M-a sărutat pe obraz în semn de rămas-bun și i-am atins brațul, așa cum îl atingea ea mereu pe al meu.

Ajunsesem mult prea departe. Mi-am promis mie însămi că aveam să lipsesc săptămâna următoare. Am dus jocul acasă și l-am pus în camera lui Sam.

71

Nu aveam de gând să merg. I-am dat mesaj spunându-i că nu mă simt bine – că Sam avusese o noapte agitată și nici cu o seară în urmă nu dormisem prea mult. Mi-a răspuns printr-un mesaj cu o față tristă, urmat de un altul în care zicea că avea să îi fie dor să mă vadă. Nu voiam să o dezamăgesc.

Am stat mai în spate și ne-am pus la curent cu noutățile din săptămâna care trecuse, vorbind încet, ea, despre o serie de probleme neimportante care o îngrijorau, eu, povestind lucruri drăguțe pe care le spusese sau le făcuse Sam.

Ne vedeam de aproape un an la întâlnirile de miercuri seara și le cunoșteam pe mamele care veneau cel mai des, deși, de la un punct încolo, eu și Gemma am început să trecem drept prietene foarte bune. Celelalte femei ne păstrau două locuri alăturate dacă era aglomerat și o întrebau pe una unde era cealaltă dacă întârziam. Mă întrebam de ce Gemma se interesase de mine mai mult decât de toate celelalte femei de acolo. Răspunsul, sunt sigură, era că o căutasem cu o asemenea hotărâre încât nu i-am dat de ales. Chiar și așa, îmi doream să cred că era ceva la mine care o atrăgea – mă credea o mamă minunată, capabilă, iubitoare și devotată, și prietenia cu mine îi oferea liniște, în timp ce străbătea acel prim an cu noul tău fiu. Mă făcea să mă simt ca o parte clandestină a acestei noi familii pe care ți-o întemeiaseși, reușind în sfârșit să mă scap puțin din ghearele judecăților tale.

Le-am spus celorlalte la revedere și mi-am înfășurat fularul în jurul gâtului.

— Soțul meu e aici.

Gemma a arătat spre ușă. Iată-te. Stând afară, uitându-te la mine. Am strâns lâna în mâini și am

tras aer în piept. M-am întors încet cu spatele la tine. Ne priviseși până atunci.

— Vino, să-ți fac cunoștință.

Și-a pus mâinile pe umerii mei și m-a condus spre ușă. Nu știam ce să fac.

— Gemma, eu... eu trebuie să merg la baie...

— Oh, hai repede până afară. Plecăm la cinema, să prindem ultima proiecție, dar vreau să îl cunoști cât e aici.

Mi-am coborât privirea și am încercat să mă gândesc. Ce aș fi putut să fac? Mi-am ridicat fularul peste bărbie și mi-am tras pălăria cât mai jos pe frunte. Am pescuit șuvițele de păr lungi, brunete, din interiorul hainei și le-am împrăștiat peste umeri. De parcă așa nu m-ai fi recunoscut. Femeia pe care ai iubit-o timp de douăzeci de ani. Mama copiilor tăi. Am stat acolo în fața ta, atât de goală cum nu mai fusesem vreodată. Ea te-a sărutat. Nu trebuia să se întindă cum o făceam eu. Ochii tăi erau ca gloanțele. Am înghițit în sec și m-au podidit lacrimile, cu toate că Gemma ar fi putut crede că era din pricina frigului tăios.

— Fox, ea este Anne. Anne, el e Fox.

Capul îmi plutea ca un lampion pe cerul nopții – nu mai eram acolo, nu mai eram înlănțuită de privirea ta, așteptând să fiu masacrată de ceea ce urma să spui. Doar așa aș fi putut să supraviețuiesc rușinii, fricii, regretului că știai ce făcusem. M-am detașat de mine însămi. Am privit de deasupra.

— Îmi pare bine.

Ți-am oferit mâna înmănușată. Te-ai uitat la Gemma. Apoi din nou la mine. Nu ți-ai scos mâinile din buzunare. Îți cumpărasem acea haină de ziua ta.

Ea s-a întors spre tine cu o îngrijorare sinceră, de parcă singurul motiv pentru care puteai fi așa de nepoliticos era că aveai un anevrism. Ți-ai scos încet mâna din buzunarul hainei și ai cuprins-o pe a mea. Nu mai vorbiserăm de un an și jumătate.

Nu ne mai atinseserăm de și mai mult timp. Fața ți se înroșise de frig și păreai mai bătrân. Poate din pricină că dormeai mai puțin de când cu bebelușul, poate din pricina stresului cu noul loc de muncă pe care presupuneam că îl aveai. Sau poate că doar pierdusem noțiunea timpului – în ciuda tuturor lucrurilor, în amintirile care îmi veneau cel mai ușor în gând, erai încă bărbatul de care mă îndrăgostisem cu ani în urmă.

— De asemenea, ai zis privind peste capul meu și am știut atunci că aveai să ne scutești pe toți de umilință.

Mă îndoiam că o făceai pentru mine.

Gemma părea că se simte incomod. Maniera ei obișnuită de a se comporta, blândă, fluidă, dispăruse, și ea era acum încordată. Era vizibil, chiar și pe sub haina groasă și lungă. Cred că a înțeles că ceva nu era în regulă, dar era prea frig ca să stai pe loc foarte mult, și alte femei treceau pe lângă noi să-și ia la revedere. Ne-am îndepărtat toți trei de situația stânjenitoare. M-am strecurat prin mulțimea care zăbovea pe trotuar, apoi am rupt-o la fugă. Nu știam ce altceva să fac. Simțeam nevoia să fiu cât mai departe cu putință de tine.

72

Nu știu dacă Gemma ți-a spus ce a urmat.

Îmi imaginez că ai așteptat până după film ca să îi spui. Sau poate că au trecut zile întregi. Poate că ai vrut să o scutești de dezamăgire cât de mult ai putut, până când ai simțit că o trădai dacă mai păstrai tăcerea. Sau poate că nu ai vrut să recunoști că fuseseși însurat atât de mult timp cu o femeie care ar fi putut face ceva atât de incredibil cum am făcut eu. Un gest atât de nebunesc. Rușine prin asociere. Nu am auzit nimic de la Gemma în acea săptămână și nu am îndrăznit să fac eu primul pas. Tăcerea ei neobișnuită era dovada faptului că îi spuseseși cine eram. Am încetat să mai merg la întâlnirile grupului de miercuri seara.

Poate că ea ți-a spus foarte puțin despre anul de prietenie pe care l-am trăit împreună. Dar pentru mine a însemnat foarte mult. Nu mai avusesem o prietenă ca ea înainte, cineva pentru care afecțiunea mea să-mi pară atât de caldă și de ușoară. Era ca o zi plăcută de vară. O simțeam așa cum te simțisem pe tine la un moment dat. Abia după ce ea nu a mai făcut parte din viața mea mi-am dat seama cât de singură eram.

Curiozitatea m-a ros până când mi-am făcut curajul să o întreb pe Violet într-o zi.

— Cum e Gemma?

— De ce întrebi?

— Sunt doar curioasă.

— E bine.

— Și copilul?

— Copilul. Nu discutaserăm niciodată despre el. A rămas cu furculița în gură în timp ce se holba la legumele din farfurie, întrebându-se, sunt

sigură, cum de știam – poate că procesa transferul de putere, acum, că nu mai adăpostea acest secret.

— E bine.

Felul în care și-a dres glasul după aceea m-a făcut să mă simt neliniștită. S-a scuzat de la masă și nici una dintre noi nu l-a mai menționat pe Jet în acea seară. Înainte de culcare a întrebat dacă ar putea sta la tine peste weekend – părinții tăi aveau să vină în vizită. Încă nu vorbisem cu mama ta de când descoperisem aventura. Sunase din când în când, dar apoi nu-mi mai lăsase nici un mesaj.

— În regulă, dar tatăl tău ar trebui să fie cel care să mă întrebe asta.

A ridicat din umeri. Amândouă știam că nu era loc de protocol în dezastrul pe care îl creasem. Telefonul a răsunat din camera cealaltă. Era Gemma. Îmi trimisese un mesaj.

Putem să vorbim?

M-am aplecat, răsuflând ușurată.

Ne-am întâlnit a doua zi la un ceai lângă librărie. Nu dormisem toată noaptea, luând rând pe rând toate variantele cu ceea ce aș fi putut spune, cu explicațiile posibile. Era o nebunie, dar cel mai mult îmi făceam griji pentru că ea avea să mă vadă cu părul meu natural, fără acea perucă șatenă, ștearsă, pe care ajunsesem să îmi placă să o port. Mi-am concentrat întreaga tornadă de trăiri pe înfruntarea acestui lucru – părul meu. Nu pe manipularea mea perversă, nu pe felul nebunesc în care l-am adus la viață pe fiul meu, nu pe lejeritatea șocantă cu care am mințit, de parcă aș fi purtat niște conversații mărunte cu niște străini, în timpul unei dimineți pline de comisioane.

Am văzut din dreptul ușii că deja comandase câte o ceașcă de ceai pentru fiecare. Nu ne-am îmbrățișat ca de obicei când am salutat-o. M-am așezat ușor pe scaun și am întins mâna să-mi ating

vârfurile părului, apoi mi-am amintit – eram Blythe, nu Anne. În schimb, mi-am îndreptat gulerul cămășii. Purtam ceva ce știam că îi plăcea – menționase asta odată, pipăind mâneca pentru a simți greutatea olandei.

— Nu știu ce să spun.

Nu plănuisem să vorbesc prima, dar asta a fost.

Gemma a aprobat, apoi a scuturat din cap jenată și am înțeles. Am început să-mi rod buza în timp ce ea își turna puțin lapte în ceașcă. A așteptat un moment, apoi a împins laptele și zahărul spre mine. Am ascultat amândouă lingurița mea ciocnindu-se de porțelan în timp ce amestecam. Era evident că nu voia să vorbească, poate voia doar să știe ce aveam să îi zic dacă mi se oferea acea șansă.

— Nu mă aștept să mă ierți vreodată. Nu există scuză pentru ceea ce am făcut.

Mi-a aruncat o privire și s-a uitat la oameni cum treceau pe lângă cafenea. Ochii ei urmăreau fiecare trecător în parte, ca o profesoară numărându-și tăcută elevii, pe când se întorceau din recreație. Mă întrebam dacă regreta că mă rugase să ne întâlnim. Mă întrebam dacă ar fi trebuit, pur și simplu, să tac din gură.

— Mi-e rușine de mine, Gemma. Sunt profund rușinată. Privesc în urmă și nu pot să cred ce am făcut, nu pot să cred că am fost capabilă de ceva atât de... psihotic. Eu...

Am așteptat să mă facă praf. Ochii ei s-au mutat de la fereastră și mi-au cercetat atent părul. Îl purtam la fel de ani de zile. Mă întrebam dacă a observat șuvițele albe și aspre prin blondul cenușiu. Mă întrebam dacă a crezut că păream mai bătrână așa.

— Dacă e ceva la care să îți pot răspunde, orice.

— Îmi pare rău pentru fiul tău. Îmi pare rău că l-ai pierdut.

Cuvintele ei m-au șocat.

— Nu pot să îmi imaginez cum ar fi să îl pierd pe Jet, a zis și și-a atins buza.

Am oftat adânc și mi-am trecut și eu un deget peste buză, întrebându-mă de unde venea compasiunea ei. Trebuia să mă deteste. Chiar și așa, cu un copil mort și toate cele.

— Fox nu mi-a spus niciodată ce s-a întâmplat, a zis, cu privirea în ceaiul ei în timp ce amesteca în cană. Tot ce știu e că a avut un fiu, că ați avut un fiu, împreună, și că a murit într-un accident. Am presupus întotdeauna că a fost vorba de un accident de mașină. Așa a fost?

Spusesem așa de multe minciuni. Nu mai puteam să mai zic încă una. Am deschis gura și adevărul a ieșit la suprafață. I-am povestit exact ce îmi aminteam. Pas cu pas. Amintirea mănușilor ei roz pe mâner. Zgomotul făcut de mașină în momentul în care a lovit cărucior. Că el era încă prins în bretele când a murit. Că nu am putut să îi vedem trupul după aceea. Că fiica vitregă pe care o iubea și în care avea încredere, sora bebelușului său, a împins acel cărucior în plin trafic și mi-a omorât fiul.

Ea nu a schițat nici o reacție în timp ce asculta. Stătea nemișcată și m-a privit în ochi tot timpul în care am vorbit. Mi s-a părut că am văzut-o înghițind în sec, așa cum fac oamenii atunci când vor să se calmeze, după o conștientizare pe care și-ar fi dorit să nu o aibă. Am văzut o fisură, subțire ca un fir, brăzdând gheața. M-am aplecat spre ea.

— Gemma. Ți se pare vreodată că e ceva diferit la Violet? Ai avut vreodată chiar și cea mai mică urmă de îngrijorare că fiul tău nu ar fi în siguranță singur cu ea?

Și-a împins scaunul în spate, iar scrâșnetul lui pe dalele de gresie m-a făcut să mă simt mică. A

așezat o hârtie de douăzeci de dolari pe masă, apoi și-a luat haina și a ieșit afară, în ninsoarea de început de noiembrie. Nici măcar nu s-a oprit ca să o îmbrace.

73

În casa în care locuiam cu toții, se află o singură pereche de încălțări la ușă. Ceainicul fierbe neîncetat. Folosesc același pahar de apă de șase ori înainte să îl spăl. Rup în două tabletele de detergent pentru mașina de spălat vase. Umerașele din fiecare dulap sunt la distanță de cinci centimetri unul de altul și nu are cine să le miște din loc. Pe podeaua coridorului sunt pete de cafea pe care nu le-am curățat încă, deși mă gândesc în fiecare zi să fac asta. Acord o importanță exagerată organizării sertarelor, iar plantele sunt udate prea mult. La subsol sunt patruzeci și două de role de hârtie igienică. Aproape întotdeauna uit să tai acest produs de pe lista de cumpărături atunci când repet comanda online, o dată la două săptămâni.
Sper să apară vreun șoarece, știu că e ciudat, dar deseori tânjesc după alinarea pe care ți-o oferă un vizitator regulat, după foșnetul unei pungi în dulap sau scârțâitul ghearelor pe podeaua de lemn; o companie scurtă, nonverbală, previzibilă.

În unele weekenduri, urmăresc la televizor cursele de Formula 1. Șuieratul ascuțit al motoarelor și comentariile prezentatorului britanic mă poartă înapoi în timp, spre diminețile de duminică, înaintea lecțiilor de înot, când îți aduceam omletă și cafea, și pâine prăjită fără coajă pentru Violet.

*

Mă obișnuisem cu singurătatea, deși cineva venea totuși, doar în zilele în care Violet era la tine. El era un agent literar fără prea mare succes, pe care mi-l prezentase Grace. Îi plăcea să mă reguleze încet, cu ferestrele dormitorului larg deschise, ascultând pașii care răsunau afară, pe caldarâm. Cred că apropierea aceasta de

necunoscuții care treceau pe stradă îl făcea să termine mai repede.
Încep cu asta, dar nu va crea o impresie corectă. Era cumpănit și inteligent, și îmi oferea un motiv pentru a găti seara, pentru a deschide o sticlă de vin. A consumat toată hârtia igienică. Adăuga ocazional căldură patului atunci când aveam nevoie de ea. Îmi plăcea faptul că nu a întrebat niciodată de Violet – nu existau unul pentru celălalt. Nu mai cunoscusem nici un alt bărbat în preajma căruia să mă simt în largul meu, așa cum mi se întâmpla cu el. Nu îi plăcea să se gândească la faptul că aveam copii – că trupul meu dăduse naștere și alăptase. Tu credeai că maternitatea era expresia fundamentală a unei femei, dar el nu; pentru el, vaginul nu era altceva decât un recipient pentru plăcerea lui. Să se gândească la el în alt mod îi provoca un rău fizic, așa cum alții se simt când li se ia sânge. Mi-a spus asta odată când i-am povestit că aveam o programare pentru un test Papanicolau.

Citea ceea ce scriam și discutam despre ce aș fi putut face și ce s-ar vinde. El voia să scriu literatură pentru adolescenți, ceva comercial și înspăimântător care ar fi funcționat bine cu o copertă potrivită. Cu alte cuvinte, ceva ce ar fi putut să preia el și din care să facă bani. Uneori mă întrebam care îi erau motivațiile, în acea privință. Dar eu ajunsesem aproape la vârsta aceea la care femeile se tem că vor deveni nevăzute pentru toți cei din jur, mai puțin pentru ele însele, pierzându-se în mulțime, cu coafurile lor cuminți și hainele lor practice. În fiecare zi le vedeam pe acele femei bântuind pe străzi ca niște fantome. Presupun că nu eram pregătită încă să devin invizibilă. Nu atunci.

1972 – 1974

În cazul lui Henry, simțul răspunderii parentale părea să fi murit odată cu Etta. Avea inima prea frântă pentru a-i mai păsa de altcineva. Se învinovățea pentru sinuciderea Ettei, deși el era singurul care o făcea – Cecilia știa că el o iubise pe Etta și că încercase să facă lucrurile să meargă. Nimeni nu i-a spus nici un cuvânt Ceciliei despre cele întâmplate. Nimeni nu știa ce să spună.

Abia dacă s-a mai dus la școală după aceea, dar era suficient de inteligentă încât să nu acumuleze atât de multe absențe nemotivate încât să fie exmatriculată. Îi era greu să îi înfrunte pe toți de acolo și sentimentul părea să fie reciproc. Bănuia că nimeni nu vedea nimic altceva la ea, atunci când o privea, decât pe mama ei spânzurată de copac.

Își petrecea majoritatea timpului citind poezie, pe care o descoperise rătăcind prin biblioteca orașului atunci când chiulea de la ore. Colecția nu era foarte mare. Putea să termine complet ambele rafturi în două săptămâni și jumătate, apoi să le ia de la capăt. Visa să o găsească pe Etta, moartă, cu capul în cuptor, ca Sylvia Plath, cu ale cărei cărți dormea uneori sub pernă.

A început să scrie propriile poezii, umplând caiete întregi, deși nu credea că vreuna dintre ele era bună de ceva. A făcut asta până a împlinit șaptesprezece ani, în anul de dinainte de absolvire. Hotărâse până atunci că avea nevoie să câștige banii ei dacă voia să plece din oraș și să devină o altă persoană.

S-a angajat ca îngrijitoare la doamna Smith, o bătrână care locuia la câteva case mai jos de ei. Doamna Smith lăsase pe ușa de la intrare un afiș pe care scria „SE NECESITĂ AJUTOR“ și care

părea făcut de un copil. Era surdă și aproape oarbă, dar se ocupa încă de una singură de aproape toate treburile. Avea nevoie de cineva care să o ajute cu lucrurile prin care mâinile ei nu își mai puteau croi drum, așa că Cecilia îi peticea hainele sau îi presăra cantitatea potrivită de condimente în tocană. Ea nu era obișnuită să ajute pe altcineva decât pe ea însăși, așa că acest rol i-a oferit, surprinzător, și satisfacții, chiar dacă era puțin cam plictisitor uneori. Dar îi plăcea că putea să se învârtă printr-o casă familiară, fără ca ziua să îi fie amenințată de demonii altei persoane. Acolo a găsit un fel de pace și ordine pe care nu le mai simțise înainte.

Când doamna Smith a murit în somn, Cecilia a fost cea care a găsit-o, zăcând pe jumătate în afara patului. Unul dintre sânii ei uscați îi ieșise din cămașa de noapte albă. Pe când se gândea ce să facă mai departe, a luat cutia de conserve aflată în dulapul femeii, pe raftul de sus. Cecilia o urmărise pe doamna Smith pitindu-și banii atunci când venea de la bancă în fiecare săptămână. A găsit șase sute de dolari, suficient pentru un bilet spre oraș, cazare și mâncare pentru câteva luni. Cecilia s-a întrebat dacă doamna Smith își dorise ca ea să aibă banii – niciodată nu a încercat să îi ascundă de ea și nu avea nici o rudă apropiată. Sau cel puțin acest gând a făcut-o să se simtă mai puțin vinovată atunci când i-a luat fiecare dolar.

În dimineața următoare, Henry a condus-o pe Cecilia până la gară. Nu a spus nici un cuvânt, nici măcar nu și-a luat rămas-bun. Dar ea a știut că asta era numai din cauză că el nu se simțea în stare de așa ceva. L-a sărutat pentru prima dată în viața ei, câte o dată pe fiecare dintre obrajii lui păroși. Nu prea se mai bărbierea după moartea Ettei. Și i-a șoptit singurul lucru pe care putea să îl spună: „Mulțumesc".

Când a coborât din mașina lui, Cecilia și-a netezit ținuta ei cea mai bună, o fustă și o bluză

din catifea reiată de culoarea prunei pe care le cumpărase la mâna a doua. Restul lucrurilor ei erau împachetate în geamantanul azuriu, cu monogramă, al Ettei, un cadou de la Henry, pe care nu l-a folosit niciodată. Etta nu își dorise să meargă nicăieri.

Cecilia împlinise optsprezece ani și știa că avea un fel de frumusețe clasică, pe care mama ei nu o avusese niciodată. Bănuia că i-ar fi fost mai de folos în marele oraș decât îi fusese vreodată acasă. Imediat cum Cecilia a coborât din taxi, l-a văzut pe Seb West, portarul unui hotel de lux la care nu și-ar fi permis să stea. Hotelul era singurul loc de care auzise vreodată în oraș – nu știuse ce altă adresă să îi ofere taximetristului. Seb i-a întins mâna învăluită în mănușa albă pentru a o cuprinde pe a ei, și de atunci au devenit aproape de nedespărțit.

Seb i-a arătat Ceciliei orașul și a prezentat-o prietenilor lui. Unul dintre ei a ajutat-o să își găsească un loc de muncă prost plătit la compania de închirieri auto a unchiului său. Ea ajuta cu rezervările și menținea ordinea în birou. Lua prânzul cu celelalte femei care lucrau acolo. Una dintre ele i-a povestit despre un apartament micuț de închiriat, situat deasupra unei galerii de artă care dăduse faliment, dar Cecilia nu își permitea încă să locuiască singură în oraș. Seb s-a mutat cu ea pentru a împărți chiria și a început să acopere și toate celelalte costuri din viața Ceciliei. Oficial, erau un cuplu.

Ea se desfăta cu libertatea oferită de oraș. Îi plăcea să aibă un loc important unde să se ducă dimineața. Să își ia cafea de la toneta stradală, să citească poezii în parc în timpul pauzelor. Să întâlnească oameni care nu aveau nici cea mai vagă idee de unde venea ea. Sau din ce familie se trăgea.

Cecilia a avut dreptate în legătură cu frumusețea ei și genul de atenție pe care îl atrăgea. Privirile

bărbaților o urmăreau pe stradă și la birou, și era mereu atinsă – o mână acolo, o mână dincolo. Se simțea deopotrivă puternică și vulnerabilă. Seb și Cecilia ieșeau deseori la un pahar în oraș sau în barurile clandestine, la recitaluri de poezie. Se simțea ca o pradă încă din clipa în care el se întorcea cu spatele. Chiar și prietenii lui Seb, care știau că ei erau împreună, își puneau mâinile puțin prea jos când o îmbrățișau în treacăt.

Într-o seară, Lenny, prietenul lui Seb, pe care acesta îl admira nespus, a împins-o în peretele barului și și-a îndesat limba adânc în gura ei, în timp ce Seb era la baie. Cecilia l-a respins și și-a dorit să nu-i fi plăcut.

Dar i se părea palpitant să fie dorită în felul acela. O făcea să se simtă descătușată pentru prima dată în viața ei. Așa că a permis ca astfel de lucruri să se întâmple adeseori cu Lenny.

În curând au început să se întâlnească în timpul pauzelor ei de cafea, de la muncă. Ceciliei îi plăceau la nebunie lucrurile pe care el i le spunea. Că ar fi putut să o ajute să intre în industria modei, că frumusețea ei nu ar trebui irosită pe o muncă de birou fără perspective și culcându-se cu un portar. Îi plăcea să spună că avea ea ceva special, un farmec aparte. Ea i-a povestit că-i plăcea nespus poezia și spera ca într-o bună zi să poată găsi o slujbă la o editură, poate chiar să și publice ceva scris de ea. Nu îi spusese niciodată lui Seb nimic despre asta. Lenny i-a zis că avea un prieten cu relații importante și ar fi putut să i-l prezente. Încerca s-o convingă să-l părăsească pe Seb și să se mute cu el.

O săptămână mai târziu, Cecilia a aflat că era însărcinată.

Pe cât de repede descoperise orașul, tot pe atât de repede îl și pierduse.

Seb nu avea economii și a insistat să se mute în casa părinților lui, în suburbii, până ar fi reușit să pună niște bani deoparte. Era entuziasmat la

gândul că avea să-și întemeieze o familie. El avusese o copilărie fericită, cu amintiri ale unor mese mari de Ziua Recunoștinței și vacanțe în tabără.

Cecilia era distrusă.

Când și-a luat inima-n dinți să-i spună lui Seb că voia să facă avort, el a rugat-o să nu mai pomenească niciodată de asta. I-a zis că se putea muta înapoi acasă definitiv și să îi ceară bani tatălui ei vitreg, dacă gândul de a face un copil cu el era atât de îngrozitor.

Cecilia nu-și putea lua gândul de la mama ei spânzurată de copac.

— Se simțea încolțită și se simțea ridicolă. Așa că a cedat.

74

De când am pierdut-o pe Gemma și până când a fost silită să apară din nou în viața mea, timpul a trecut încet, fără evenimente deosebite. Anul acela a fost complet lipsit de culoare. Violet mergea pe treisprezece ani, dar nu petreceam cu ea mult timp – ai manevrat cumva lucrurile ca ea să vină doar o dată pe săptămână la mine. La un moment dat, i-am trimis un e-mail unui avocat, recomandat de o prietenă care apelase la el pentru divorțul ei. Am stabilit o întrevedere, dar, când a sosit momentul, mi-am privit telefonul sunând pe masă. Nu aveam nici o dorință de a lupta, și, de altfel, Violet părea mai fericită să trăiască fără mine.

Așa că am fost surprinsă când profesoara m-a sunat să mă întrebe dacă n-aș vrea să-i însoțesc pe copii într-o excursie la o fermă. Era seara de dinainte de excursie – altă mamă care făcea acest gen de lucruri în mod regulat era bolnavă și a trebuit să renunțe. Gândul că Violet m-ar trata cu răceala sa obișnuită în fața colegilor ei m-a înspăimântat. Dar am acceptat să merg. Am bătut la ușa lui Violet ca să îi spun că aveam să merg. Nu a avut nici un fel de reacție. Nu și-a ridicat privirea de la brățara pe care înșira mărgele cu degete răbdătoare. Mâinile ei arătau foarte diferit de ale mele.

Am stat undeva la mijlocul autobuzului, lângă un tată care, în general, și-a citit e-mailurile pe telefon în timp ce ne hurducăiam pe un drum, afară din oraș, ascultând pe fundal o zarvă adolescentină. Violet era la câteva rânduri în spatele meu, pe un scaun de la geam, în cealaltă parte a intervalului. Fata lângă care stătea era înaltă, cu un piept înfloritor. Stătea cu spatele la Violet și se apleca peste interval, ca să șușotească cu două brunete, ambele cu părul prins în împletituri franceze. Ochii

lui Violet urmăreau peisajul rural ce se perinda pe fereastră.

Părea că nu dădea atenție șușotelilor din jur, dar știam că auzea fiecare cuvânt: am văzut cum înghițea iar și iar în sec. Îmi aminteam cum te simțeai când erai exclus. Nu aș fi crezut că pe Violet o interesa să se integreze în gașca *cool* de la școală. Îmi părea de departe că se simte mult mai confortabil la periferie, și cu precădere de una singură; ea nu era precum celelalte fete de vârsta ei. Nu fusese niciodată.

Când am ajuns la fermă, am rămas în urma grupului și am privit-o. Mergea la pas cu fetele din autobuz, dar ele nu prea vorbeau cu ea. Când s-au oprit la marginea livezii de meri, Violet s-a uitat în jur, căutându-mă din priviri. I-am făcut scurt cu mâna din spatele grupului. Și-a aruncat coada de cal peste umeri și s-a plantat țeapănă în mijlocul grupului mic de fete care vorbeau tare, peste instrucțiunile fermierului despre cum se culeg corect merele astfel încât mugurele să nu fie distrus pentru recolta din anul următor. Profesorul le-a înmânat pungi de plastic.

Aveam de petrecut o oră în livadă înainte ca fermierii să ne învețe să coacem plăcinte. Am hoinărit departe de ceilalți părinți, care, în general, păstrau și ei distanța, și am găsit pomii MacIntosh. La câteva rânduri distanță am văzut geaca roșie a lui Violet pierzându-se printre copaci. Era singură, ținând punga într-o mână și întinzând-o pe cealaltă spre ramuri. Grația mișcărilor sale m-a surprins. Pipăia coaja merelor, căutând imperfecțiuni. Când smulgea câte unul, îl mirosea și îl ținea între degete, învârtindu-l pe toate părțile. Părea foarte matură, obrajii ei dolofani dispăruseră, linia maxilarelor ei era mai proeminentă. În ciuda feminității înfloritoare care începea să o definească, se mișca exact ca tine. Am văzut asta în felul în care își muta greutatea de pe un picior pe altul și cum își îndoia mâinile la spate. Dar își

ținea capul exact ca mine – înclinat, cu tendința de a privi în sus atunci când se gândea cum să ofere un răspuns, găsind cuvântul potrivit într-un vocabular care se dezvolta chiar mai repede decât picioarele ei lungi.

Briza sufla din când în când și îi distrăgea atenția, iar câteva șuvițe din părul ei întunecat îi biciuiau obrajii. A așezat jos punga și a scos un elastic de păr, adunându-și părul din nou în coadă, apoi și-a trecut mâna peste creștetul capului. Ținea privirea în pământ. Mă întrebam la ce se uita, poate la o pasăre sau la un măr putrezit. Dar pe când m-am apropiat, mi-am dat seama că nu se uita la nimic; era pierdută în gânduri și părea tristă.

De îndată ce mi-a simțit prezența, și-a ridicat punga și a mers spre un grup de elevi care renunțaseră la cules și, în schimb, își mâncau merele. Am privit-o așezându-se, încrucișând picioarele și mușcând din mărul ei.

Profesorul a fluierat din degete și a început să îi certe pe elevi. Am urmărit-o pe Violet cum mergea după colegii ei spre hambar. Pe când îmi croiam drum înăuntru, am pierdut-o din vedere în mulțimea de copii și am cercetat cu privirea băncile, în timp ce elevii se așezau. Le-am văzut pe fetele din autobuz stând împreună la una dintre mese.

— A văzut-o cineva pe Violet?

Una dintre ele s-a uitat la mine și a scuturat din cap. Celelalte își scriau numele pe masă cu fâșii vălurite din cojile merelor.

— Voi, fetelor, sunteți prietene cu ea, nu?

O altă fată a aruncat o privire în jurul mesei, cerând, parcă, permisiunea de a vorbi.

— Da, sigur. Oarecum.

Două dintre ele au chicotit. Cea care a vorbit le-a înghiontit ca să tacă.

Inima începuse să-mi bată cu putere. Am privit în jurul hambarului, dar tot nu o puteam vedea.

— Domnule Philips, știți unde s-a dus Violet?

— S-a dus în autobuz să se întindă. Avea o durere de cap... a spus că o duceți dumneavoastră.

Am alergat până în parcare, dar șoferul autobuzului nu era acolo și ușa era încuiată. Însoțitorul de grup a spus că nu văzuse nici un elev pe acolo. Am fugit înapoi în apropiere de grajduri și am întrebat dacă nu văzuse cineva o fată brunetă. Am verificat căpițele de fân din cealaltă parte a grajdurilor, apoi am văzut în depărtare o parcelă de porumb labirintică, împrejmuită.

— A intrat cineva acolo? O caut pe fiica mea.

Țipam atunci. Mă auzeam ca ieșită din minți. Încercam să îmi recapăt suflul.

Un tânăr care repara indicatorul pe care scria „Intrați pe aici!“ a scuturat din cap.

Atunci am știut că plecase. Mă pedepsea pentru că venisem. Învățaserăm să mergem în cercuri largi una în jurul celeilalte, pentru a coexista – acela era acordul nostru tacit. Dar prezența mea în excursie încălca acea regulă. Am alergat înapoi la hambar. L-am găsit pe profesor și i-am spus că Violet a dispărut, că eu credeam că plecase cumva. A spus că avea să verifice împrejurimile și să roage alt părinte să îl alerteze pe administratorul fermei.

Nu mi-a spus să nu îmi fac griji – nu a spus: *Trebuie să fie pe aici pe undeva.*

Am văzut o masă de băieți privind în jur, conștienți că ceva nu era în regulă. Unul dintre ei a venit la mine și m-a întrebat ce se întâmpla.

— Nu putem să o găsim pe Violet. Știi unde ar fi putut să plece?

Era tăcut. A clătinat din cap și s-a întors la prietenii lui, și apoi s-au uitat toți înspre mine. Mi s-a părut că știau ceva. Am mers la masă și m-am aplecat peste margine și am tras adânc aer în piept, ca vocea să nu mi se frângă.

— Știe cineva unde s-a dus Violet?

Au clătinat din cap cu toții, la fel ca primul băiat, și unul dintre ei a spus politicos:

— Ne pare rău, doamnă Connor, nu știm nimic.

Se uitau la mine cu priviri temătoare.

Tatăl lângă care stătusem în autobuz s-a oferit să mai dea o raită prin jur, împreună cu mine. Mă luase deja amețeala. Îmi simțeam picioarele moi. Mai trecusem prin asta și înainte, când Violet avea doi ani și se aventurase mult prea departe într-un parc de distracții, pentru a fi găsită câteva minute mai târziu lângă o tarabă cu vată de zahăr. Atunci fuseseră doar câteva minute. Minute în care am știut că probabil era în siguranță, probabil la un fir de păr distanță.

Apoi, mai era și Sam. Am încercat să nu mă gândesc la el. Am încercat.

— Nu pot să respir, am spus, și tatăl m-a ajutat să mă așez pe pietriș.

— Pune-ți capul între picioare, a zis și m-a masat ușor pe spate. Are telefon mobil?

Am clătinat din cap.

— Ți-ai verificat telefonul?

Nu am răspuns. El a căutat în geantă și l-a găsit.

— Ai șase apeluri pierdute.

L-am luat din mâna lui și am introdus codul de deblocare. Apelurile pe care le ratasem erau de

la Gemma.

— Violet, am spus cu glas spart, când a răspuns. A dispărut.

— Am primit un telefon acum cinci minute. De la un șofer de camion. M-a rugat să mă duc după ea.

A făcut o pauză, de parcă s-ar fi gândit dacă să îmi spună sau nu unde era.

— E la un popas pe marginea autostrăzii. Mă duc după ea.

A închis fără să îmi spună „la revedere“. Tatăl m-a ajutat să mă ridic și am mers să îl găsim pe profesor ca să oprim căutarea. Am stat în micul magazin de suvenire, cu o sticlă de apă, și am încercat să te sun de nenumărate ori, dar nu ai răspuns.

O oră mai târziu, eram înapoi în autobuz și am ocupat aceleași locuri pe care le avuseserăm la dus. Volumul era semnificativ mai încet acum, efectul aerului proaspăt înăbușind vulcanul de energie de mai devreme. Nimeni nu a spus nimic despre Violet – era ca și cum nici nu fusese acolo vreodată. Când am ajuns înapoi în parcarea școlii, m-am ghemuit în scaun privind cum elevii își croiau drum spre ieșire. Am verificat în spate ca să mă asigur că nu își uitase nimeni nimic și am găsit brățara, pe unul dintre scaunele ocupate de cele două fete cu împletituri. Mărgelele violete, galbene și aurii, pe care Violet le înșirase sârguincioasă pe fir în seara precedentă. Trebuia că o făcuse pentru una dintre ele. Era nelegată, abandonată. Am răsucit mărgelele înainte și înapoi printre degete.

— Hei, am strigat către cele trei fete.

Stăteau pe treptele școlii, așteptând ca părinții să vină să le ia.

— V-a căzut asta?

Două dintre ele s-au uitat în pământ.

— Am întrebat dacă vreunei din voi i-a căzut asta.

Am ținut-o în palma deschisă, spre ele, și au scuturat toate din cap. Am încleștat pumnul peste brățară și m-am uitat fix la fete până când o mașină a oprit lângă noi. Au privit drept în față fără să spună nimic.

Acasă, am pus brățara adânc în sertarul de jos, unde știam că Violet nu ar fi găsit-o. Tot ce se întâmplase în acea zi a schimbat felul în care o vedeam. Printre prietenii ei, era neputincioasă și nu voia ca eu să văd asta. Nu mai era fata care putea să îi intimideze cu ușurință pe cei din jur, care putea să îi rănească pe alții fără nici cel mai mic efort, prin ceea ce zicea sau făcea. Ei puteau să vadă prin ea acum, și, pentru un moment, aproape că mi-a părut rău pentru ea.

Am sunat-o pe Gemma în acea seară, deși nu eram sigură că avea să răspundă. Când i-am auzit vocea, m-am îndreptat în scaunul de bucătărie.

— Voiam doar să văd ce face. Cum se descurcă?

— A fost tăcută. Dar e bine.

Am auzit-o acoperind receptorul și șoptind ceva. Nu zicea nimic. Mi-am imaginat-o întorcându-se spre tine și dându-și ochii peste cap. *Nu înțelege – fugea departe de EA. EA e problema.* Mi te imaginam făcându-i semn să închidă. Îmi imaginam sticla de vin pe care o deschideai acum, când copiii erau în pat. Am privit în jur la bucătăria mea liniștită, întunecată. Voiam să îi reamintesc Gemmei că fusesem la un moment dat mama la care chiar ea apela, înainte să își dea seama cum stăteau lucrurile. Că îmi cerceta cu luare-aminte chipul, căutând să deslușească secretele care s-o ajute să aibă grijă propriul copil. O mințisem. Dar eram încă aceeași femeie pe care o numise cea mai bună prietenă a ei. Nu m-am putut abține.

— Cum ești? Cum e Jet?

— La revedere, Blythe.

75

Nu am văzut-o pe Violet mult timp după excursie. Mi-am umplut timpul scriind, acceptând să îl văd pe agent atunci când întreba dacă putea să vină la mine, deși la un moment dat am început să mă simt și mai singură când era acolo.
Pornea dușul în timp ce eu verificam starea vremii. Plouă și e frig. Să-ți iei o umbrelă azi, îi spuneam. El mă întreba ce planuri am. Să scriu, să chem pe cineva să curețe jgheaburile. Avea timp pentru micul dejun? Nu avea – o întâlnire la opt, îți amintești? Ar fi vrut să vină în seara aceea? Nu putea – lua cina cu un autor nou. Avea să vină mâine, în schimb. Făceam tocana aceea de miel? El intra în cabina de duș, unde ar fi putut fi oricine în spatele sticlei ude, care deforma – atunci îl priveam. El lăsa ușa de la baie deschisă, ca oglinda să nu se aburească. Nu îmi plăceau dârele care rămâneau când o ștergea cu prosopul, înainte să se bărbierească. Nu îmi plăceau urmele care rămâneau în chiuveta mea atunci când se bărbierea. Înainte să termine, plecam să fierb apa pentru ceaiul nostru. La parter mă săruta de rămas-bun și abia dacă mă aplecam spre el. Nu sunt sigură că a observat vreodată.

76

Într-o zi oarecare din iunie, Violet m-a sunat să mă întrebe dacă putea să stea la mine în weekend. Nu își mai dorise să stea la mine peste weekend de la începutul anului școlar. Am anulat planurile cu agentul și i-am spus să te anunțe că avea să fie cu mine. Geanta pe care a pus-o în portbagaj când am luat-o de la școală era plină cu haine pe care nu le mai văzusem înainte. Pierdeam foarte multe din viața ei. Colanții aurii, sclipitori m-au întristat – i-aș fi putut cumpăra și eu dacă i-aș fi văzut într-un magazin, doar că nu mă mai gândeam să îi cumpăr lucruri.

Am fost la film și am mâncat apoi înghețată. Nu am vorbit foarte mult, dar părea, într-un fel, mai puțin agitată. Mai puțin înțepată. Nu știu, dar eram precaută. I-am lăsat spațiu. La un moment dat, eram în mașină și la radio era un scheci, ceva despre o pisică în călduri. Nu eram sigură că știa ce însemna asta, dar ne-am uitat una la alta și am râs, iar eu am simțit un gol în stomac. Nu pentru momentul pe care l-am împărtășit, ci pentru cât de străin mi s-a părut – cât de multe pierduserăm.

Era de o seamă cu mine atunci când am văzut-o ultima dată pe mama.

De obicei, îi spuneam „noapte bună“ din pragul ușii. În acea seară m-am așezat pe marginea patului ei și mi-am pus mâna pe picioarele ei, pe sub pătură. Le-am strâns ușor. Făceam asta când era mai mică, pe vremea când încă îmi permitea să o ating. Și-a ridicat ochii din cartea ei și mi-a întâlnit privirea. Nu și-a tras picioarele într-o parte.

— Lui buni îi e dor de tine. Așa a zis zilele trecute.

— Oh, am zis, surprinsă că Violet îmi împărtășea așa ceva.

Mama ta și cu mine încă nu vorbiserăm.

— Și mie îmi e dor de ea.

— De ce nu o suni?

— Nu știu, am zis, cu un oftat. Cred că m-ar întrista prea mult dacă aș vorbi cu ea. Pun pariu că îl iubește pe Jet, nu-i așa?

A ridicat din umeri impasibilă. M-am întrebat pentru un moment dacă era invidioasă pe atenția pe care o primea el în casa ta, dar apoi mi-a trecut prin minte că știa că îmi era mai bine dacă nu auzeam vorbindu-se despre fiul tău. Ochii i-au licărit pe când dădeau roată prin încăpere și m-am întrebat dacă nu cumva ne-am gândit amândouă la Sam atunci. Îmi doream cu disperare să îl menționez, să îl plasez acolo, în dormitor, alături de noi. M-am uitat la forma picioarelor ei sub mâna mea. În mod straniu, mă simțeam calmă.

— Vrei să vorbim despre ceva anume? Ceva de la școală sau... orice altceva?

Nu voiam să plec din camera ei. Nu voiam să îmi iau mâna de pe ea.

A scuturat din cap.

— Nu. Sunt bine. Noapte bună, mamă.

Și-a deschis cartea la pagina unde ținuse semn cu degetul și s-a rezemat înapoi de perne.

— Mulțumesc pentru film.

Am adormit pe canapea în acea seară, îmbrăcată, gândindu-mă la cât de drăguță fusese. Mă întrebam dacă lucrurile se schimbau.

M-am trezit la auzul pașilor ușori pe podeaua de lemn de deasupra. Trecuseră șase ani de când Sam murise, dar instinctul de a mă trezi în toiul nopții la cel mai mic zgomot era la fel de puternic ca atunci când abia se născuse.

Violet mergea în vârful picioarelor, trecând din camera ei în a mea. Ușa s-a deschis. Oare mă căuta? Mă întrebam dacă avea să mă strige. Pașii ei au devenit și mai tăcuți. Era lângă dulapul meu acum. Am auzit mânerul de alamă, mobil, atingând lemnul. Apoi încă o dată, când ușa s-a închis. Fusese rapidă. Eficientă. Mă întrebam care sertar,

ce anume căuta. Brățara pe care o găsisem aruncată în autocar cu luni în urmă era acolo. Bineînțeles. Ar fi trebuit să o arunc – nu mi-aș fi imaginat niciodată că avea să o găsească. Nu puteam să îmi amintesc când intrase ultima dată în camera mea. I-am auzit pașii purtând-o înapoi în pat. Am așteptat, dându-i timp să adoarmă din nou, apoi am urcat la etaj în liniște. Mi-am pus cămașa de noapte și m-am uitat în dulap – brățara era încă acolo. Dacă o văzuse, nu o luase.

A fost plăcută la micul dejun. Nu prietenoasă, nu vorbăreață, doar plăcută. Am lăsat-o la tine acasă și am privit-o cum fuge pe alee și zboară pe ușă. Am văzut-o pe Gemma pe fereastra camerei de zi, grăbindu-se să o salute, să o întâmpine acasă.

Atunci mi-a venit pentru prima oară ideea. Să mă întorc mai târziu, după apus. Să vă privesc pe toți seara.

77

După ce noi doi ne-am cunoscut, am încetat să mai merg la tata pentru lucrurile de care aveam cea mai mare nevoie. Alinare, sfaturi. A devenit mai puțin folositor pentru mine. Asta trebuie să fi fost evident pentru el din felul în care treceam peste detaliile vieții mele când mă suna, schimbând cursul conversației și punându-i întrebări despre cum o ducea el. Nu îl mai lăsam în viața mea. Mi-e rușine de asta – știam că eram singurul lucru pe care îl avea.

În ziua în care m-a lăsat la căminul facultății, m-a sărutat pe creștet, de rămas-bun, și a plecat tăcut. Când am privit pe fereastră, ore mai târziu, el era încă acolo, sprijinindu-se de un copac, privind în sus la clădire. Am tras perdeaua înainte ca el să vadă că mă uitam. Mă gândesc deseori la asta – la felul în care stătea acolo.

În luna în care am absolvit, mi-a trecut prin cap că nu mă mai sunase deloc de când fusesem acasă de sărbători. Am plănuit să îl sun în acel weekend, apoi nu am mai făcut-o deloc, deși ție ți-am spus că îl sunasem și că era nerăbdător să mă vadă. În schimb, mi-am făcut apariția neanunțată în casa lui în seara de după examene. I-am spus că trebuie să las niște lucruri din camera mea de cămin. Am schimbat câteva cuvinte cordiale, apoi el s-a dus la culcare devreme. Am hotărât să mai stau o noapte. În seara următoare am gătit un pui după rețeta care știam că îi place. L-am așteptat să vină de la muncă, dar orele s-au scurs. Când a ajuns, cu puțin peste ora zece, mirosea a alcool și s-a așezat la masa din bucătărie privind la farfuria cu mâncare rece, pe când eu mă sprijineam de dulap. Cred că amândoi ne-am gândit la mama atunci. Am turnat câte un pahar de whisky pentru fiecare și m-am așezat. Nu aveam de gând să îl întreb, dar am făcut-o:

— De ce m-a părăsit?

Nu mai era acasă când m-am trezit de dimineață. Capul îmi zvâcnea de la sticla pe care o terminaserăm împreună. M-am întors cu mașina în campus și mi-am împachetat ultimele lucruri. Ne mutam împreună în ziua următoare. După acea noapte, mi-a fost greu să mă mai gândesc la el. Eram disperată să îmi las trecutul în urmă. Era o parte mult prea mare din mama și din mine, deși nu el fusese vreodată problema.

Când poliția a sunat să îmi spună că fusese găsit mort în casă, că ei suspectau că a murit în somn de la un infarct, ți-am dat receptorul și m-am așezat pe parchetul nostru călduț, într-o rază matinală de soare. Locuiam în apartamentul nostru de patru luni pe atunci.

— Mă bucur că ai fost să îl vizitezi, ai spus, aplecându-te să îmi mângâi părul.

M-am întors cu spatele la tine. Nu reușeam să-mi scot din minte ultimul lucru pe care mi-l spusese tata în acea seară, cu privirea pierdută pe fundul paharului său. Vorbeam și beam de ore în șir.

Mă uitam la tine și îi spuneam Ceciliei: „Ce norocoși suntem“. Dar ea nu putea înțelege...

S-a oprit în mijlocul frazei și a plecat de la masă fără să mai spună nimic altceva. Îmi povestea despre zilele ce au urmat nașterii mele. Mă agățam de fiecare cuvânt al lui.

Acum conștientizam că eu și mama îi frânsesem inima.

M-am dus acasă, pentru că trebuia să organizez funeraliile, și m-am apropiat precaută de locuință. Doamna Ellington avea o cheie în plus și făcuse curat înainte ca eu să ajung. Am știut imediat pentru că în casă mirosea a lămâi și ea curăța mereu cu ulei de lămâie. Așternuturile lui

erau diferite. Am recunoscut cearșafurile curate de pe patul liber din casa familiei Ellington.
Doamna Ellington a trecut pe acolo după-amiază, ca să îmi țină companie. Daniel și Thomas m-au ajutat să eliberez casa cu o zi înainte de înmormântare și am donat totul – o voiam goală. Voiam să scap de toate.

În perioada următoare, am scos la vânzare casa în care am crescut, la un preț sub valoarea pieței. Nu am simțit nimic văzând-o că se duce. Doamna Ellington a venit în vizită în ziua în care am semnat actele.

— Era foarte mândru de tine. L-ai făcut foarte fericit.

I-am atins mâna. Era amabilă că mă mințea.

78

La trei zile după vizita plăcută a lui Violet, m-a sunat Gemma. Îmi dădeam seama după tonul vocii ei că era supărată.

Îl găsise pe Jet în spălătorie, în acea dimineață, jucându-se cu o lamă ascuțită. Tocmai se pregătea să-și taie blugii când a intrat ea.

— E a ta?

— Ce vrei să spui?

Mă întorceam acasă de la piscină. Fusesem să văd mozaicul lui Sam. Încă nu procesasem ceea ce îmi spusese – eram încă surprinsă că îi văzusem numele pe ecranul telefonului.

— Lama e de la tine de-acasă?

M-am gândit la cea pe care o luasem din cutia de aluminiu a lui Fox cu ani în urmă, îndesată în fundul sertarului din dulapul meu, înfășurată într-o eșarfă. Nu o atinsesem de atunci. Violet. Mă întrebam dacă din acest motiv intrase în camera mea. Dacă știuse cumva că era acolo.

— Nu pot să mă gândesc de unde altundeva ar fi putut să vină. Fox nu le ține aici. Violet a spus că ai încă instrumentele lui vechi de modelare la subsol, întinse peste tot. Lângă locul în care erau rufele ei.

— Asta e absurd, am spus, simțind că mă iau căldurile.

Mi-am imaginat-o dându-i lama lui Jet, în timp ce Gemma era la parter, apoi plecând de lângă el. Obrajii îmi luau foc.

— Ar trebui să știi mai bine de atât, Blythe. Putea și ea să se rănească.

A oftat adânc și a închis. Devenise meschină. Înainte, mă compătimea și atât. Acum, nu mă plăcea.

Am înjurat în barbă și m-am grăbit acasă. Mi-am scos ghetele, am fugit la etaj în camera mea și

am deschis sertarul. Eșarfa era acolo, dar lama dispăruse.

Nu am mai putut dormi câteva săptămâni după asta. Când o făceam, îl visam pe Sam. Degetele lui erau feliate unul câte unul, în timp ce el se zvârcolea în brațele mele, țipând. Nu știu cine le tăia. Violet, presupun. Apoi simțeam vârfurile degetelor lui rostogolindu-mi-se pe limbă, în timp ce le sugeam și le mestecam. De parcă aș fi avut gura plină de jeleuri. Am scuipat în chiuvetă când m-am trezit, așteptându-mă să văd sânge. Atât de real mi s-a părut.

Violet a venit la mine luna următoare. Eram mai tăcute de data asta, mai puțin amabile una cu cealaltă. Atmosfera glacială se reinstaurase. Știa că Gemma mă sunase. Știam că ea luase lama, dar nu știam dacă ar fi trebuit să o confrunt pe tema asta. Nu știam ce să fac. Eram epuizată pentru că nu dormeam și era mai ușor să nu mă gândesc la asta.

Am decis să o las baltă, până când, într-o zi, m-a întrebat ceva. Albeam prețul din baie în cada de rufe de la parter. Ea a arătat spre simbolul de otravă de pe sticla de înălbitor și și-a deschis gura pentru un moment înainte de a vorbi.

— Asta înseamnă că cineva ar putea să moară și dacă bea doar o gură din el, corect?

A făcut din nou o pauză.

— De ce ții ceva așa de periculos aici, jos?

— De ce întrebi?

A ridicat din umeri. Nu aștepta un răspuns – a ieșit din spălătorie și am auzit-o sunându-te ca să te roage să o iei mai devreme. Anxietatea s-a cățărat în sus pe spinarea mea, acea panică familiară, paralizantă, care aproape mi-a astupat gâtlejul. Mai fusesem acolo înainte. Abia i-am supraviețuit.

Am pus sticla înapoi în dulap, unde țineam celelalte produse de curățenie. Am cercetat cu privirea raftul. Mi-am notat în gând tot ce era acolo.

Am sunat-o pe Gemma de nenumărate ori în acea după-amiază, cu inima bubuindu-mi în piept. A răspuns pe seară.

I-am povestit ce-mi spusese Violet despre otravă. I-am povestit despre lama care lipsea din sertarul meu.

I-am povestit că nu făceam decât să-i port de grijă, ei și familiei ei. Că eram îngrijorată pentru Jet. Că trebuia să ne gândim la Violet în alt mod. Că avea un trecut. Că eram înspăimântată la gândul că se putea întâmpla din nou ceva rău – că aveam o intuiție. Mi-am pus capul pe masă în timp ce așteptam ca ea să răspundă. Obosisem să mă gândesc la Violet. Nu mai voiam ca ea să fie problema mea. Frica mea.

Gemma a tăcut pentru o vreme. Apoi a vorbit calm:

> — Ea nu l-a împins pe Sam, Blythe. Știu că tu crezi că a făcut-o. Dar ai inventat asta. Ai văzut ceva ce nu s-a petrecut niciodată. Nu a făcut așa ceva.

Apoi a închis. Am auzit cheile în ușă – el venea să petreacă noaptea la mine. L-am chemat în bucătărie și mi-am dat jos hainele. Ne-am tras-o pe masă în timp ce el mi-a ridicat sânii flasci, care fuseseră supți până la moarte, de parcă și-ar fi imaginat locul unde fuseseră odată.

80

Mă gândisem ani la rând să mă întorc în intersecția aceea. Ideea îmi venea de la sine, ca gândul de a merge la un film într-o după-amiază liberă de duminică. *Mai e și asta. Aș putea să merg azi.* Apoi, în schimb, mă hotăram să fac curat în baie sau să reorganizez dulapurile din bucătărie.

Ziua despre care vorbesc, totuși, a fost diferită. Nu mă puteam odihni și mă învârteam prin casă fără rost, incapabilă să fac orice altceva decât să mă holbez la lucruri: solnița care trebuie reumplută, ceasul de pe șemineu care era și acum cu o oră înainte, grămada de plicuri neimportante care stătea la câțiva centimetri de coșul de gunoi. Am auzit vocea Gemmei, iar și iar, timp de câteva luni, un ecou înăbușit, de parcă cineva mi-ar fi înfășurat capul în folie de aluminiu. Vorbise cu mine de parcă ea știa ceva și eu nu. De parcă ea fusese acolo în ziua în care el murise. *De unde știi ce s-a întâmplat?* am vrut să strig în telefon. *Cum e posibil să știi?*

Dar trebuie să recunosc, odată cu trecerea timpului, începeam să mă îndoiesc tot mai mult de mine însămi. Convingerea pe care o cărasem ani de zile își pierdea cumva din greutate. Îmi era tot mai greu să văd clar în minte acea zi. Uneori mă trezeam dimineața și era primul lucru pe care îl făceam – căutam în memorie pentru a relua momentul respectiv. Se estompase? Era mai departe decât fusese în ziua precedentă?

Aș fi putut să merg pe jos – nu locuiam atât de departe. Dar dacă șofam până acolo, locul devenea pe cât de îndepărtat trebuia să fie. Am dat ocol cartierului de câteva ori, apoi am parcat mașina la o clădire distanță de locul unde se întâmplase. Am închis ochii și mi-am rezemat capul de tetieră. Am stat acolo o vreme.

Apoi am mers pe jos. Am privit în sus pe sub glugă și am văzut panoul cafenelei lui Joe. Literele, cândva estompate și cojite, erau acum de un negru lucios și păreau noi. Mi-am dus mâna la piept ca să văd dacă îmi puteam simți bătăile inimii prin haină. Fiecare pulsație a sângelui se simțea ca un plânset.

M-am întors și am înfruntat intersecția.

Totul arăta diferit față de cum era în amintirea mea. Și totuși, cât de diferită poate fi o intersecție de alta? Asfaltul gri, crăpat și șters, cu linii moi de smoală ca venele, vopseaua galben fosforescent marcând trecerile de pietoni pe care oamenii ar fi putut să nu le folosească. Semaforul se legăna în bătaia vântului și semnul de trecere pentru pietoni zornăia pe când traficul vuia din spatele meu. Am scrutat cu privirea pavajul, căutând un semn. Sânge. Resturi. Apoi mi-am amintit că timpul era ceva real, că trecuseră două mii patru sute patruzeci și două de zile lungi, pustii. Am așteptat o breșă în trafic. Am pășit pe carosabil și m-am lăsat pe genunchi în locul în care el murise – puțin mai la stânga de centru pe banda din partea dreaptă, la câțiva metri mai în față de trecerea de pietoni. Mi-am trecut mâna peste asfalt, apoi am lipit-o de obrazul meu rece.

M-am uitat spre curbă și mi-am imaginat căruciorul rostogolindu-se pe carosabil. Șanțul de la marginea drumului, pe care mi-l aminteam foarte clar, nu mai era acolo. Bordura era netedă și înclinată spre stradă. Din locul unde stăteam pe vine, puteam vedea elevația și nu era așa cum mi-o aminteam. Am mers până la trotuar și am scos un balsam de buze din buzunar. L-am pus într-o parte și l-am privit rostogolindu-se din vârful ghetei mele, încet la început, apoi cu mai multă viteză, până a ajuns să se oprească în mijlocul drumului. Semaforul s-a făcut verde și tubul a sărit pe sub burțile mașinilor care treceau. Un bărbat între două vârste, la costum, a încetinit pasul ca să îmi arunce

o privire, pe când trecea pe lângă mine. Am privit în altă parte și m-am ridicat.
Am derulat din nou scena în minte. Ieșeam din cafenea. Stăteam pe trotuar. Țineam ceaiul în mâna stângă. Mânerul cărucior ului în mâna dreaptă. Îi atingeam capul pentru ultima dată. Aburul fierbinte ridicându-se spre obrajii mei. Violet, lângă mine. Smucitura brațului meu. Arsura. Mănușile roz ale lui Violet pe mânerul negru. Ceafa lui Sam îndepărtându-se. Cât de repede s-a dus? A avut avânt? A putut aluneca atât de departe fără să fie împins? Atinsese ea mânerul?

Am urmărit scena derulându-se în fiecare fel cu putință, iar și iar, chiar acolo, în fața mea. Era posibil. S-ar fi putut întâmpla.

Cineva s-a ciocnit de cotul meu pe când trecea pe lângă mine, apoi altcineva, și dintr-odată m-am trezit stând acolo, într-un șuvoi de oameni, ținând în mâini recipiente cu mâncare la pachet și cafele. Mă simțeam invizibilă între aceste ființe umane care aveau vieți și locuri de muncă reale și mergeau în locuri care contau și erau așteptați să ajungă de alți oameni care aveau nevoie de ei. *Duceți-vă dracului cu toții*, m-am gândit și am vrut să le strig. *Fiul meu e mort! A murit chiar aici! Voi mergeți pe aici în fiecare zi de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat!* Eram furioasă și extenuată. M-am întors și m-am uitat la cafenea.
Ultimul loc în care îl privisem pe Sam în ochi. Totul în legătură cu ea era diferit acum. Privind pe fereastră, am văzut că podeaua de lemn fusese schimbată cu gresie albă de ceramică, montată în romb, iar pe pereți, acolo unde cândva fusese un tapet cadrilat, erau montate acum panouri negre dintr-acelea pe care se putea scrie cu cretă. Am încercat să îmi amintesc cum arătaseră mesele de dinainte de cele înalte, de oțel inoxidabil, care erau acum. Era liniște pentru ora prânzului – pe vremuri, era un loc foarte aglomerat.

Am intrat înăuntru și am observat că micul clopoțel de la ușă, pe care Violet și Sam îl adorau, dispăruse. Joe era încă acolo, cu spatele la mine, manevrând espressorul.

Am tras adânc aer în piept.

— Joe, am spus, iar el a ridicat încet privirea.

Umerii i-au căzut. A venit de după tejghea și și-a desfăcut larg brațele. M-a strâns cu putere.

— Am sperat mereu că ai să te întorci.

— Lucrurile arată diferit, am zis, privind în jur.

Joe și-a dat ochii peste cap.

— Fiul meu. Preia localul – eu am probleme cu spatele și e prea mult de stat în picioare pe aici, a zis și ne-am zâmbit unul altuia. Cum ești?

Am privit pe fereastră spre intersecție.

— Ce îți amintești despre ce s-a întâmplat?

Am înghițit în sec. Nu plănuisem să intru acolo, nu plănuisem să vorbesc cu el.

— Oh, scumpo, a spus el și și-a pus mâna peste a mea.

A privit pe fereastră, împreună cu mine.

— Îmi amintesc doar cât de înnebunită erai. Erai în stare de șoc. Fiica ta se agăța de tine și voia să o iei în brațe, dar nu puteai să te apleci. Nu puteai să te miști.

Violet nu mai făcuse niciodată asta – nu se agățase niciodată de mine, nu venise niciodată la mine pentru a căuta alinare, așa cum făceau alți copii cu mamele lor. Întinzând brațele, tânjind.

Am stat împreună la o masă lângă fereastră și am urmărit semafoarele schimbându-și culorile și mașinile perindându-se. Cerul era alb.

— Ai văzut când s-a întâmplat?

A clipit, dar nu și-a luat privirea de la stradă. Se gândea la ce să îmi spună. M-am întors, apoi l-am văzut cu coada ochiului scuturând din cap.

— Ai văzut cum a ajuns căruciorul acolo? am insistat și mi-am închis ochii.

— Doar unul dintre acele accidente îngrozitoare, bizare.

Am deschis ochii și m-am uitat la mâinile lui strânse pe masă. Își ținea palmele încleștate, de parcă ar fi fost străbătut de un val de durere.

— M-am gândit foarte mult la tine de-a lungul anilor, cum ai fi putut să mergi mai departe după aceea.

Ochii i-au devenit sticloși.

— Întotdeauna i-am mulțumit lui Dumnezeu că ai avut-o pe fetița aceea pentru care să trăiești.

Când am ajuns acasă, ușa s-a trântit în urma mea, din pricina vântului intempestiv de noiembrie, și aproape că mi-a prins degetele. M-am prăbușit la podea și am aruncat cheile de perete. M-am gândit la Sam, la cum fața abia începea să i se schimbe, de la obrajii dolofani de bebeluș la expresia pe care avea să o aibă într-o zi, la mirosul laptelui meu dulce care era mereu în pliul gâtului său, la ultima smucitură a sfârcului meu în gura lui atunci când termina de supt. La felul în care îmi căuta chipul în întuneric pe când îl alăptam.

Am închis ochii și am încercat să îi simt greutatea în poală. Aș putea ajunge acolo; aș putea fi acolo. Emisiunea matinală pe fundal, aburul ceainicului din bucătărie. Violet, pășind ușor, desculță, la etaj. Apa curgând în chiuveta de la baie în timp ce te bărbiereai. Senzația părului meu nespălat. Plânsul în crescendo, din camera de

alături. Acea viață banală și sufocantă. Dar mângâietoare. Era totul. Le-am dat drumul tuturor.

Poate, i-am dat și lui drumul.

81

Într-adevăr, băusem jumătate de sticlă de vin în acea noapte, da. Dar mă gândisem să te sun de câteva zile. M-am ghemuit pe canapea în timp ce el dormea la etaj. Pe partea ta de pat. Îmi doream să nu fi rămas la mine. Era aproape miezul nopții. Am trecut prin diferite scenarii cu privire la ceea ce aș fi putut să îți spun, dar nimic nu părea corect. Nu voiam să îmi cer scuze pentru că nu fusesem o mamă bună pentru ea – nu îmi părea rău. Nu voiam să spun că am greșit – nu știam dacă era așa. Îmi doream doar ca tu să știi că ceva se schimbase în mine. Și îmi doream să o văd pe fiica noastră mai mult.

Când am sunat a treia oară, Gemma a răspuns la telefonul tău.

— E totul în regulă?

Poate că da, am vrut să răspund. Poate că, în sfârșit, e totul în regulă.

În schimb am cerut să vorbesc cu tine. Erai lângă ea în pat. Auzeam așternuturile foșnind în timp ce te întorceai să iei telefonul.

— Am nevoie să o văd mai des. Vreau să fac lucrurile să fie mai bine.

Te-am întrebat de tablou, cel pe care l-ai luat din dormitorul nostru atunci când te-ai mutat. Nu plănuisem să te întreb despre asta, nici măcar nu mă gândisem la el în acea seară. Dar, deodată, mi-l doream cu disperare. M-am ridicat în picioare și m-am plimbat prin cameră în timp ce tu m-ai lăsat să aștept la telefon, în tăcere. Mi-l imaginam atârnând pe un perete complet alb, pe coridorul casei tale frumoase, iar Gemma îi atingea cu blândețe rama aurie când trecea pe lângă el, gândindu-se la propriul ei copil și la felul în care îi mângâia chipul.

— Nu știu unde e.

82

Săptămâna următoare am luat-o pe Violet de la școală. Stătea singură pe scările reci, ca un bolovan într-o cascadă, iar copiii săreau pe lângă ea.

— În după-amiaza asta putem să facem orice îți dorești, îi spusesem pe când își prindea centura. Tu alegi. Dar vom avea un alt program. În fiecare seară de miercuri și joi vei sta la mine.

Am privit-o cu coada ochiului cum tasta furioasă mesaje.

— Vreau să merg acasă, a spus într-un final, uitându-se pe geam.

— Vom merge, dar hai să facem ceva distractiv înainte. De ce ai chef?

— Nu, vreau să spun acasă. La Gemma. La tata.

— Păi, ești și fiica mea. Și eu sunt mama ta. Așa că vom încerca să ne purtăm ca atare.

Am tras mașina în parcarea unei benzinării și am oprit motorul. Nu știam unde să o duc. Era întoarsă cu fața spre portieră, trimițând mesaje, și abia atunci mi-am dat seama că îi fusese dat propriul telefon.

— Cui îi trimiți mesaje?

— Mamei și tatei.

Nu am reacționat în nici un fel – știam că își dorea o reacție din partea mea.

În schimb am alimentat mașina și am condus spre autostradă.

Două ore mai târziu ne-am oprit pentru a lua mâncare la pachet de la primul drive-in de pe rampa de ieșire. Nu știam că era vegetariană acum – a mâncat doar cartofii. Nu a întrebat deloc unde mergeam, nici măcar o dată în cele două ore. În schimb și-a rezemat brațul de fereastră și a început să-și tragă încetișor șuvițe de păr printre degete, netezindu-le și trecându-și mâna de-a lungul

panglicii mătăsoase ca un arcuș de vioară. Era ceva ce făceam și eu când eram mică.

Îmi simțeam inima liniștită când am tras în parcare și am luat un tichet din aparat. Nu mai fusesem acolo de foarte mult timp. Am coborât din mașină și am așteptat-o în frig să mi se alăture, dar nu s-a mișcat. Am deschis portiera și mi-am pus o mână pe umărul ei.

— Vreau să îți prezint pe cineva.

Nu a spus nimic când ne înregistram la recepție. Am înmânat cartea mea de identitate și apoi ne-am prins amândouă ecusoanele de vizatori în piept. M-a urmat tăcută la lift și de-a lungul coridorului până la etajul al patrulea. Mirosul era stătut și steril, în afară de izul de urină care plutea din când în când în aer. Mă simțeam nimicită când inspiram acel aer. Am bătut ușor la ușa camerei ei.

— Intră.

Ea stătea cu picioarele încrucișate pe un fotoliu îmbrăcat într-o husă portocalie, cu o integramă necompletată în poală. Luminile erau stinse în cameră, iar pixul din mâna ei avea capacul pus. O pătură împletită larg îi atârna în jurul umerilor. A dat să vorbească, dar a scos doar un oftat. Uitase ce voia să spună. Și apoi:

— Ești aici! Te-am așteptat!

Violet a privit cum o îmbrățișam cu blândețe. Am aprins lampa din spatele ei și a privit fix becul, surprinsă de lumină. I-am făcut semn lui Violet să se așeze pe marginea patului.

— Sunt foarte fericită să te văd.

A întins mâna spre mine, iar eu mi-am trecut degetul mare peste pielea ei, la fel de subțire ca hârtia de orez. Venele i s-au unduit sub buzele mele când i-am sărutat mâna. Mirosea a vaselină cosmetică.

— Ești foarte frumoasă azi.

A vorbit atât de sincer, încât, deodată, chiar m-am simțit cu adevărat frumoasă. Buzele îi erau

uscate, m-am întins după paharul cu apă de pe noptieră și i l-am oferit.

— Nu, mulțumesc, dragă. Bea tu puțin. Întotdeauna ai fost foarte însetată. Chiar și când erai mică.

Violet s-a uitat la mine și mi-am dat seama din felul în care își răsucea colțurile gurii că era supărată. Se simțea jenată, în clădirea asta ciudată, cu duhoarea asta plutind în jur și femeia asta pe care nu o mai întâlnise vreodată. S-a foit pe pat și a privit spre ușă.

— Vreau să-ți prezint pe cineva. Ea e Violet, fiica mea.

Violet s-a uitat rapid la străina de pe fotoliu și a murmurat un salut.

— Oh. E încântătoare, nu-i așa?

— Cu siguranță.

— Știi cum am ajuns aici? m-a întrebat.

Chipul îi trăda îngrijorarea.

I-am luat mâna și am dat din cap că da.

— Ai fost adusă aici cu mașina. Ai locuit nu foarte departe de locul acesta, într-o casă din Downington Crescent. Îți amintești?

— Nu îmi amintesc.

O asistentă a intrat cu o tavă acoperită pe care a așezat-o pe măsuța mobilă.

— E ora cinei!

— Leda, vreau să ți-o prezint pe fiica mea.

M-a tras de mâini și i-a zâmbit asistentei.

— Nu-i așa că e frumoasă?

Violet s-a uitat la mine pentru prima dată. S-a ridicat și a mers către ușă, ținându-se cu mâinile de coate. Bărbia a început să-i tremure ușor, iar eu mă

întrebam dacă nu cumva avea să izbucnească în plâns. Asistenta mi-a zâmbit, apoi a lăsat patul în jos, bătând perna subțire pentru a o umfla. A pus două capsule într-o cană de plastic de pe noptieră, apoi a ridicat capacul tăvii pe care se afla cina. Camera s-a umplut de mirosul îngrozitor de legume la conservă, fierbinți. Violet s-a întors cu spatele la noi.

— Oh. Trebuie să mănânc și să mă pregătesc de culcare.

S-a ridicat încet de pe fotoliu și a încercat să împăturească pătura care fusese pe umerii ei. A intrat în baie și a închis ușa. I-am aranjat masa pentru cină și i-am pus revista cu integrame pe dulap. Violet mi-a aruncat o privire tăcută. S-a auzit apa de la toaletă și apoi am urmărit-o instalându-se înapoi în fotoliu.

— Atunci, noi o luăm din loc.

M-am aplecat să o sărut pe obraz.

— Voi veni să te vizitez de sărbători. I-ai văzut pe Daniel și pe Thomas? Au trecut pe la tine de curând?

— Cine sunt ei?

— Fiii tăi.

Pierdusem legătura cu ei cu mult timp în urmă.

— Nu am nici un fiu. Te am doar pe tine.

Am sărutat-o din nou în timp ce ea se holba la cuțit și la furculiță, întrebându-se ce să facă cu ele. I-am pus furculița în mână și am ajutat-o să o înfigă într-o păstaie verde. A încuviințat din cap, apoi a dus păstaia la buze.

Ne-am urcat în mașină și am lăsat-o pornită un minut. Am așteptat ca Violet să își ia telefonul și să înceapă să tasteze. Nu a făcut-o. În schimb a

privit drept în față în timp ce ne întorceam spre autostradă sub cerul întunecat. Mă întrebam dacă adormise. Pe la jumătatea drumului spre casă, mi-a vorbit în sfârșit.

— Cine era femeia aia? Nu avea cum să fie mama ta. E negresă.

Vorbise pe un ton tăios. De parcă aș fi încercat să o păcălesc. De parcă aș fi încercat să o fac să se simtă ca o idioată.

— Ea a fost pentru mine ființa care s-a apropiat cel mai mult de ideea de mamă.

— De ce nu o cauți pe mama ta adevărată?

Am făcut o pauză, gândindu-mă cum să îi răspund sincer.

— Pentru că mi-e frică să aflu cine a devenit.

Mi-am mutat privirea de la drum la profilul ei umbrit. Tristețea îmi strângea gâtlejul. Timp de aproape paisprezece ani încercasem să găsesc ceva între noi care nu exista. Ea era o parte din mine. Eu o făcusem. O aveam pe fata aceasta frumoasă lângă mine, eu o adusesem pe lume, și a existat o vreme când mi-am dorit-o, o vreme când am crezut că ea avea să fie universul meu. Arăta ca o femeie acum. O expresie de înțelepciune feminină se înfiripa în ochii ei și ea înflorea fără mine. Era pe punctul de a alege o viață care nu mă includea și pe mine. Aveam să fiu lăsată în urmă.

1975

Cecilia a ştiut de timpuriu că nu-şi dorea să fie mamă. A presimţit cumva asta încă de când feminitatea şi-a făcut simţită prezenţa. Când vedea un copil ţinându-şi mama de mână, târându-şi picioarele pe pământ, se uita în altă parte. Pentru ea, era o reacţie fizică, ca atunci când îţi retragi mâna dacă apa e prea fierbinte la robinet. În ceea ce o privea, ea nu avea acel lucru pe care îl aveau celelalte femei – nu simţea că putea avea grijă de cineva şi nu vedea bucuria într-o coapsă mică şi dolofană. Şi cu siguranţă nu îşi dorea să se vadă reflectată într-o altă fiinţă.

Menstruaţia îi venise în fiecare lună de când avea doisprezece ani, ca un prieten loial amintindu-i: Sângerezi. Verşi lacrimi. Nu ai nevoie de un copil în pântecul tău. Nu asculta atunci când lumea îţi zice că ai nevoie.

Avea visuri şi libertate. Dar apoi a renunţat la toate.

Uneori, când bebeluşul se mişca înlăuntrul ei, Cecilia se întreba dacă sentimentele ei se schimbau. O dată a stat goală în faţa oglinzii şi a privit umflătura făcută de piciorul bebeluşului mişcându-se în sus, pe abdomenul ei, ca arcuirea unei semiluni. A râs în hohote şi copilul s-a mişcat încă puţin. Şi ea a râs încă puţin. Împărtăşeau un moment distractiv, doar al lor.

Au sedat-o pentru travaliu. Bebeluşul nu voia să iasă, aşa că au tăiat-o pe Cecilia în trei locuri şi au folosit forcepsul, făcând capul bebeluşului să arate ca un triunghi. Când Cecilia şi-a venit în fire, bebeluşul era deja înfăşat în flanelă, undeva în secţia de nou-născuţi.

— Ai o fetiţă, i-a spus asistenta, de parcă ar fi fost exact ceea ce voia Cecilia să audă.

Seb i-a împins scaunul cu rotile până la fereastră şi a bătut în sticlă pentru a-i atrage

atenția asistentei.
— E cea de colo, a zis Cecilia arătând direct spre copil, trei rânduri spre centru, patru spre stânga.
— Cum știi asta?
— Pur și simplu.

Asistenta a ridicat bebelușul și l-a ținut sus ca ei să-l poată vedea. Avea ochii mari și era cuminte. Cecilia s-a gândit că arăta exact ca păpușa ei veche, Beth-Anne.

Asistenta a întrebat prin sticlă dacă își dorea să alăpteze. Dar Cecilia a privit în sus la Seb și l-a rugat să meargă afară. A condus-o pe ușile de la intrare ale spitalului, în papuci și cămașă de noapte, cu stativul de la perfuzie zornăind pe ciment. I-a dat țigările Ceciliei, iar ea s-a uitat fix la parcare în timp ce a fumat.
— Ne-am putea urca în mașină acum și să plecăm. Doar noi.

Cecilia și-a stins țigara pe genunchi.

Seb a rânjit și a scuturat din cap.
— Analgezicele alea sunt bune, nu glumă.

Apoi a întors scaunul cu rotile, ca să intre înapoi în clădire.

— Haide. Trebuie să alegem un nume.

Au luat fetița acasă și au pus-o într-un coșuleț pentru copii, pe masa din bucătăria părinților lui. Cecilia nu a avut lapte. Bebelușul s-a îngrășat rapid de la laptele praf, iar ea s-a gândit că arăta ca Etta. Nu plângea mai deloc, nici noaptea, așa cum făceau alți copii. Seb îi spunea Ceciliei aproape în fiecare zi: „Ce norocoși suntem".

83

Peria ei era încurcată în părul meu lung și ud. Mama stătea pe vasul de toaletă și îmi descâlcea șuviță cu șuviță. I-am spus că putea să îl taie – aveam unsprezece ani și nu eram încă preocupată de felul în care arătam. Dar ea a insistat că nu mi-ar fi plăcut părul meu dacă era tuns scurt. Mă întrebam de ce îi pasă atât de mult de acest lucru, dar nu și de altceva. Eram tăcută în timp ce ea îmi smucea capul. Radioul mergea în fundal și din când în când transmisia era întreruptă de câte un bâzâit. Mă uitam fix la curcubeiele estompate de pe cămașa mea de noapte.

— Bunica ta avea părul scurt.

— Tu semeni cu ea?

— Nu chiar. Suntem asemănătoare în unele feluri, dar nu ca înfățișare.

— Și eu o să fiu ca tine când o să cresc mare?

A încetat să mă mai tragă de păr pentru un moment. M-am întins ca să simt peria încurcată în părul meu, dar mi-a dat mâna deoparte.

— Nu știu. Sper să nu.

— Vreau să fiu și eu mamă, într-o zi.

Mama s-a oprit din nou și era tăcută. Și-a pus mâna pe umărul meu și a ținut-o acolo. Mi-am arcuit spatele – blândețea atingerii ei îmi părea ciudată.

— Să știi că nu trebuie să fii. Nu e obligatoriu să fii mamă.

— Tu îți dorești să nu fi fost mamă?

— Uneori îmi doresc să fi fost altă persoană.

— Cine îți dorești să fi fost?

— Oh, nu știu.

A început să tragă din nou de șuvițele încâlcite. Radioul a început să bâzâie întruna, dar ea nu l-a oprit.

— Când eram tânără, visam să devin poetă.

— Și de ce nu ești?

— Nu am izbutit. Și a adăugat: Nu am mai scris un cuvânt de când te-am făcut pe tine.

Asta nu avea nici un sens pentru mine – că existența mea ar fi putut să îi răpească poezia.

— Ai putea să încerci din nou.

Ea a chicotit.

— Nu. Acum s-a dus totul.

A făcut o pauză, ținându-mi încă părul în mâini. M-am sprijinit cu spatele de genunchii ei.

— Știi, sunt o mulțime de lucruri legate de noi pe care nu le putem schimba – pur și simplu, așa ne-am născut. Dar unele laturi ale noastre sunt modelate de ceea ce vedem. Și de cum suntem tratați de ceilalți. De cum suntem făcuți să ne simțim.

Într-un final, a eliberat peria și a trecut-o printr-un șomoiog din părul meu, până a reușit să-l netezească. Stăteam încordată în timp ce termina. Mi-a dat peria peste umăr și mi-am silit picioarele osoase să se ridice.

— Blythe?

— Da? am zis și m-am întors din pragul ușii.

— Nu vreau să înveți să fii ca mine. Dar nu știu cum să te învăț să fii o persoană diferită.
A doua zi, ne-a părăsit.

84

În dimineața de după vizita pe care i-am făcut-o doamnei Ellington, am auzit-o pe Violet sunând-o pe Gemma din baie în timp ce a pornit dușul, ca să îi mascheze cuvintele. Nu am zăbovit ca să trag cu urechea – am mers în bucătărie și i-am făcut micul dejun. M-am așezat în fața ei, cu o cană de cafea, și am privit-o.

— Ce?

Și-a ridicat lingura, enervată, vărsând lapte pe masă. Nu mai vorbise cu mine de când eram în mașină. Am observat breteaua subțire a unui sutien ivindu-se de sub gulerul larg al puloverului său.

— Mă bucur că o ai pe Gemma în viața ta. Te-am dus să o întâlnești pe doamna Ellington ca să poți vedea că înțeleg. Îmi doresc să te simți iubită de cineva în care ai încredere. Cineva la care poți apela. Și acea persoană nu trebuie să fiu eu, dacă nu îți dorești asta.

A lăsat să îi cadă lingura în bolul cu cereale, apoi și-a împins scaunul în spate, făcând să zdrăngăne vesela. Cafeaua mea s-a vărsat. Am prins-o exact când ușa de la intrare se închidea.

— Așteaptă. Ți-ai uitat haina. Te duc eu cu mașina, i-am spus, încercând să o întorc din drum.

Nu mă așteptasem să reacționeze în felul acesta – am crezut că îi întindeam o ramură de măslin, ca o înțelegere reciprocă: nu eram cine voia ea să fiu și eu recunoșteam asta.

— Bineînțeles că te bucuri să mă pasezi la ea. Sunt cel mai mare regret al tău, nu e așa?

— Știi că nu e adevărat.

— Ești o mincinoasă. Mă urăști.

A încercat să își tragă mâna, dar strânsoarea mea era mai puternică. M-am gândit la Sam. La trupul lui zdrobit în cărucior. La ce s-a întâmplat sau nu s-a întâmplat. La durere. La cât de mult îmi lipsea

bebelușul meu. La cât de mult mi-a lipsit mama. La vina și frica și îndoiala care m-au paralizat ani întregi. Am tras-o mai aproape, răsucindu-i brațul mai tare decât ar fi trebuit. Adrenalina a țâșnit prin picioarele mele în sus și am smucit-o din nou tare, apropiind-o de fața mea. Nu mai experimentasem niciodată până atunci dorința fizică de a o răni în felul acesta. Îți jur.
Mi-am dat seama cât de mulțumită părea. Colțul buzelor i s-a ridicat încet pe când se cutremura. *Hai odată! Continuă să mă rănești! Lasă un semn!* I-am dat drumul. Iar ea a rupt-o la fugă.

Când am mers să o iau de la școală, nu am găsit-o așteptându-mă pe scări. Am oprit motorul și am intrat să văd unde era. Mi-au spus că plecase acasă pentru că nu se simțea bine. Că tu ai venit să o iei.

Ți-am trimis mesaj. *Credeam că aveam un acord în privința programului.*

Mi-ai răspuns. *Nu cred că va funcționa.*

În acea noapte s-a auzit un ciocănit slab la ușa de la intrare, atât de slab încât am fost cât pe ce să nici nu mă dau jos din pat ca să răspund. Mi-am tras halatul pe mine și am coborât cu grijă scările, pe întuneric. Am deschis ușa. Nu era nimeni. Dar era un pachet mare, înfășurat în folie de protecție și cu un bilet lipit pe el. L-am deschis pe podeaua rece. Tabloul. Tabloul lui Sam. Biletul era de la Gemma.

Meriți să-l ai. Era atârnat în camera lui Violet de când i l-a dăruit Fox, dar ea l-a dat jos în această după-amiază. Rama e crăpată. Și a găurit pânza. Îmi pare rău pentru asta.

Nu am știut cât de mult însemna pentru tine.

Te rog, deocamdată las-o.

Sper să înțelegi.

Crăciun fericit.

Gemma

Nu apucaseși să ajungi până la mașină. Ți-aș fi recunoscut silueta oriunde, rotunjimea umerilor, felul în care ți se ridicau coatele în timp ce mergeai. Nu m-am gândit înainte să îți strig numele. Nu te-ai gândit înainte să te întorci. Așa că iată-ne, uitându-ne fix unul la celălalt. Străini, familie. Am așteptat s-o pornești din nou spre mașină. În schimb, ai venit spre mine. La veranda pe care ai recondiționat-o, la casa pe care ai iubit-o. Casa pe care încă o împărțeam în acte. Te-ai uitat peste mine, în sus, la locul unde cadrul din jurul ușii se crăpase, iar o așchie de lemn se ițea în afară ca o lamă.

— Ar trebui să repari aia.

— Mulțumesc. Pentru că ai adus ăsta înapoi.

Am făcut un gest arătând spre tabloul din spatele meu, pe jumătate despachetat la intrare.

— Mulțumește-i Gemmei.

Am aprobat din cap.

— Nu poți să o mai suni pe soția mea. Trebuie să mergi mai departe cu viața ta. Știi asta, corect? Pentru binele tuturor.

Știam. Dar nu voiam să o aud de la tine.

Te-ai întors și m-am gândit că ai putea pleca. Te-am privit, din profil, încercând să decid ce simțeam pentru tine acum. Trecuse foarte mult timp de când nu mai stătuserăm față-n față. Nu îmi păreai real, ci mai degrabă un personaj într-o viață care nu fusese niciodată a mea. Am vrut să mă întind spre bărbia ta, să te ating, să văd cum te-aș simți printre degete acum, că iubeai pe altcineva, acum, că erai tatăl unui copil care nu era al nostru.

— Ce e? ai întrebat, simțindu-mi ochii asupra ta.

Am scuturat din cap. Am clătinat din cap unul la celălalt. Apoi ai închis ochii și ai început să chicotești.

— Știi ce, m-am gândit la ceva pe drumul încoace, ai zis, apoi te-ai așezat pe scara de sus și ai vorbit spre drum.

M-am așezat lângă tine și mi-am înfășurat halatul de casă mai strâns în jurul corpului.

— O chestie despre care nu ți-am povestit niciodată.

Ai chicotit din nou și ți-ai lăsat umerii să cadă. Nu aveam nici cea mai vagă idee despre ce urma să spui.

— Îți amintești acea perioadă, imediat după ce s-a născut Sam, când toate hainele tale frumoase au dispărut din dulap? Și nu le-am putut găsi nicăieri?

— Firma aia nenorocită de curățenie pe care ai angajat-o la reducere.... am pufnit eu.

Îmi aminteam. Credeam că o iau razna; toate bluzele și puloverele mele frumoase dispăruseră la un moment dat. Trăisem în hanorace supradimensionate timp de câteva luni după nașterea lui, așa că nu puteam fi sigură când se întâmplase, dar dispariția lor mi s-a părut nespus de ciudată. Făcusem o încercare cu o firmă de curățenie nou-înființată în cartier și asta era singura explicație posibilă la care mă gândisem. Eram mult prea obosită și preocupată ca să îmi pese foarte mult la momentul respectiv. Mi-ai spus să nu îmi fac griji, că aveam să le înlocuim pe toate.

Ai lăsat capul într-o parte și ai început să râzi.

— Ei bine, într-o zi – ți-ai strâns rădăcina nasului între degete și umerii au început să ți se zgâlțâie –, într-o zi, am mers în dressingul tău să iau un pulover pe care mi-l ceruseși, și...

Nu ai putut să termini. Erai în lacrimi. Nu te mai văzusem râzând cu atâta poftă de ani de zile.

— Ce? E enervant, zi odată!

— Am deschis ușa dressingului și totul era… era tăiat în bucăți.

Abia ai reușit să scuipi cuvintele. Lacrimile îți inundau fața. Ai scuturat din cap, cu răsuflarea întretăiată.

— Mânecile fuseseră toate ciuntite și cămășile trunchiate. Am atins un lucru după altul și m-am gândit: *Ce mama dracului?* ai zis și ți-ai șters fața cu dosul mâinii. Apoi am privit în jos, și am văzut-o pe Violet, ascunzându-se sub poalele rochiilor tale, ținând unul dintre cuțitele alea de modelare de pe biroul meu. Ea făcuse asta. Dăduse o reprezentație demnă de Edward Omul-Foarfecă. Așa că am aruncat hainele la gunoi și nu ți-am spus niciodată.

Am rămas cu gura căscată. Hainele mele. Îmi masacrase garderoba. În timp ce eu eram la parter, hrănind bebelușul, ea stătuse acolo,ciopârțind fiecare lucru drăguț pe care îl aveam. Și tu n-ai dat-o de gol.

— E complet aiurea.

Doar atât am putut să spun. M-ai privit și ai început să râzi din nou, în delir. Mă enervai la culme. Am scuturat din cap și te-am făcut „idiot“, cu răsuflarea tăiată. Nu ar fi trebuit să ți se pară amuzant.

Dar apoi am schițat un zâmbet. Nu m-am putut abține. Am început să râd și eu. Era absurd. Încă aveai acea influență asupra mea, felul acela de a mă face să îmi doresc să fiu ca tine. Am urlat ca doi câini bătrâni în noapte. La gândul unui lucru atât de ciudat pe care îl poți face, la cât de ridicol a fost să îl ascunzi de mine. La ideea că după tot ce se întâmplase, puteam să fim acolo împreună, în acea noapte, pe vechea noastră verandă.

— Ar fi trebuit să îmi spui.

Mi-am șters nasul de halatul de casă și m-am oprit încet din râs.

— Știu.

Erai calm pe atunci și ceva se schimbase pe chipul tău. M-ai privit în ochi pentru prima dată după ani întregi. Am stat acolo împreună, simțind povara tuturor lucrurilor pe care nu ni le-am spus. A trebuit să mă uit în altă parte. Mi-am coborât pleoapele grele și m-am gândit la fiul nostru. Frumosul nostru fiu. M-am gândit la Elijah, băiețelul de la locul de joacă. M-am gândit la copiii pe care i-a intimidat. La nopțile în care s-a holbat la Sam în întuneric pe când el dormea. La indiferența ei. La lame. La mama leoaică pe care a aruncat-o pe fereastră în timp ce ne întorceam acasă de la zoo. La secretele mamei și la rușinea ei. La așteptările mele. La fricile mele paralizante. La lucrurile care erau normale, la lucrurile pe care

le-am înțeles. Ce văzusem. Ce nu văzusem. Ce știai.

Ți-ai dres glasul și te-ai ridicat.

— A fost uneori dificilă. Dar merita mai mult de la tine, ai zis și te-ai uitat de-a lungul străzii înspre mașina ta, apoi ți-ai închis fermoarul hainei.

Cu mâinile în buzunare, ai făcut un pas pe scări, departe de mine.

— Și tu meritai mai mult de la mine.

*

Când am intrat în casă, cineva îmi lăsase un mesaj în căsuța vocală. O femeie în vârstă care nu s-a recomandat. Vocea ei avea un horcăit și se auzea un zgomot dogit pe fundal. Sunase să mă anunțe că mama murise în acea zi. Nu a spus unde sau cum. A făcut o pauză și a acoperit receptorul, întreruptă, probabil, de cineva. Apoi și-a lăsat numărul de telefon. N-a mai apucat să spună ultimele două cifre, că a venit tonul – îi luase prea mult să vorbească.

85

Pe când ea stă la fereastra casei tale, în Ajunul Crăciunului, întinzându-se spre draperie, ies din mașină, cu manuscrisul acesta în mână. Stau în mijlocul drumului, în ninsoarea care cade și în lumina gălbuie a felinarului stradal, și mă uit la ea.

Vreau să știe că îmi pare rău.

Violet își lasă mâinile să cadă pe lângă trup. Apoi își ridică bărbia și ochii ni se întâlnesc. Mi se pare că văd o expresie de blândețe așternându-se pe fața ei. Cred că s-ar putea să își pună mâna pe fereastră, ca și cum ar avea nevoie de mine. Mama ei. Mă întreb, pentru un moment fugar, dacă vom fi bine.

Murmură ceva, dar nu înțeleg ce. Mă apropii de fereastră și ridic din umeri, îmi scutur capul – *Mai zi o dată,* o rog. *Mai zi o dată.* Ea murmură cuvintele rar de data asta. Apoi se aruncă înainte. Se împinge cu mâinile în fereastră, ca și cum ar vrea să spargă sticla, și rămâne așa. Îi văd pieptul ridicându-se și coborându-se.

Eu l-am împins.

Eu l-am împins.

Acestea sunt cuvintele pe care cred că le pot auzi.

— Mai zi o dată!

De data asta țip. Sunt disperată. Dar ea nu mai repetă. Observă manuscrisul pe care îl port în brațe. Mă uit și eu la el. Ne privim din nou în ochi și nu mai regăsesc acea blândețe pe chipul ei.

Umbra ta apare în spatele camerei, iar ea se îndepărtează de fereastră, se îndepărtează de mine. Ea e a ta. Luminile din casa ta se sting.

UN AN ȘI JUMĂTATE MAI TÂRZIU

Multe anotimpuri au trecut până când a băgat de seamă cât de plăcut simte în plămâni adierile calde ale aerului de iunie. Se oprește în fața casei sale și inspiră din nou, adânc, până în pântecul ei moale, așa cum repetă cu terapeutul ei la sfârșitul fiecărei ședințe. Suflă aerul în afară, numărând unu, doi, trei, apoi își pescuiește cheile.

După-amiezile de sâmbătă sunt, în mare, la fel ca ale celorlalte zile ale săptămânii. Curăță un kilogram de căpșune, le taie pe din două și le mănâncă la prânz, încet, la masa din bucătărie. În curând va duce un pahar cu apă la etaj, în camera ce fusese cândva a fiului ei. Își va încrucișa picioarele, apoi se va lăsa în jos pe perna de meditație așezată drept în fața ferestrei. Își va întinde spatele, apoi va sta acolo pentru următoarele patruzeci și cinci de minute în lumina după-amiezii, și nu se va gândi la nimic. Nu la el. Nu la ea. Nu la greșelile pe care le făcuse ca mamă. Nu la vina pe care o poartă pentru dauna pe care o provocase. Nu la singurătatea ei de neîndurat.

Nu, nu se va gândi la nimic din toate astea. S-a străduit prea mult să renunțe la ele.

Sunt capabilă să trec peste greșelile mele.

Pot să mă vindec de rana și durerea pe care le-am pricinuit.

Va spune aceste afirmații cu voce tare și își va pune mâinile în dreptul pieptului, apoi le va scutura, va elibera totul.

Când e timpul pentru cină, își închide laptopul și își taie o salată. Își permite să pună niște muzică, doar trei cântece – unele dintre bucuriile ei sunt încă măsurate. Dar în seara aceasta își va mișca

ușor de tot umerii, va bate din picior. Se străduiește, și parcă devine mai ușor.

După cină, așa cum face în fiecare seară, aprinde lumina din fața casei. Pentru eventualitatea în care fiica ei ar decide că a sosit în sfârșit momentul să o vadă.

La etaj, fredonează un vers pe care îl ascultase în bucătărie. Se dezbracă. Umple cada cu apă fierbinte, iar oglinda se aburește. Se apleacă peste dulap, ștergând sticla, și se pregătește să-și cerceteze chipul gol, să-și atingă pungile de sub ochi, dar tocmai atunci sună telefonul.

Tresare și își strânge un prosop în dreptul sânilor, ca și cum ar fi un intrus în camera alăturată. Telefonul luminează de pe marginea patului. *Fiica mea*, se gândește. *Ar putea să fie fiica mea*, și, pentru un moment, se lasă purtată de speranță.

Își trece degetul în sus pe ecran și duce telefonul la ureche.

Femeia e isterică. Femeia își caută cu disperare cuvintele pe care nu pare că le va găsi vreodată. Merge în capătul celălalt al dormitorului, apoi în colț, de parcă ar încerca să prindă un semnal mai bun, de parcă asta ar ajuta-o pe femeie să vorbească. Murmură în telefon și, în timp ce face asta, își dă seama pe cine liniștește. Închide ochii. E Gemma.

— Blythe, șoptește într-un sfârșit. I s-a întâmplat ceva lui Jet.

MULȚUMIRI

Mulțumirile mele se îndreaptă către:

Madeleine Milburn, pentru că ești un agent literar și un om excepțional, precum și pentru pasiunea, viziunea, căldura și grija ta. Ești o persoană care schimbă vieți.

Echipa foarte specială de la Madeleine Milburn Literary, TV & Film Agency, în special către Anna Hogarty, Georgia McVeigh, lui Giles Milburn, Sophia Pélissier, Georgina Simmonds, Liane-Louise Smith, Hayley Steed și lui Rachel Yeoh. Vă mulțumesc pentru tot ceea ce faceți.

Pamela Dorman, mulțumesc pentru că ai crezut în această carte și în mine. Să învăț de la tine a fost o onoare și o plăcere, și mă simt incredibil de norocoasă să fiu unul dintre autorii voștri. Mulțumesc lui Brian Tart și echipei de la Viking Penguin, sunt norocoasă că această carte se află în mâinile lor: Bel Banta, Jane Cavolina, Tricia Conley, Andy Dudley, Tess Espinoza, Matt Giarratano, Rebecca Marsh, Randee Marullo, Nick Michal, Marie Michels, Lauren Monaco, Jeramie Orton, Lindsay Prevette, Andrea Schulz, Roseanne Serra, Kate Stark, Mary Stone și Claire Vaccaro.

Colega mea Maxine Hitchcock, mulțumesc pentru siguranța ta, pentru mâna dibace cu care ai făcut ca această carte să devină mai bună și pentru că a fost așa o plăcere să colaborăm. Mulțumesc Louisei Moore și grupului minunat de la Michael Joseph pentru susținerea oferită încă de la început: Clare Bowren, Claire Bush, Zana Chaka, Anna Curvis, Christina Ellicott, Rebecca Hilsdon, Rebecca Jones, Nick Lowndes, Laura Nicol, Clare Parker, Vicky Photiou și Lauren Wakefield.

Nicole Winstanley, mulțumesc pentru călăuzirea atât de importantă pe care mi-ai oferit-o, ca editor și ca mamă, și pentru încrederea generoasă pe care ai avut-o în mine de-a lungul

timpului. Credința ta în această carte înseamnă totul pentru mine. Kristin Cochrane și echipa fantastică de la Penguin Canada și Penguin Random House Canada, vă mulțumesc pentru că ați susținut cu atâta convingere această carte și mai ales pentru că i-ați transformat unui fost publicist visurile în realitate: Beth Cockeram, Anthony de Ridder, Dan French, Charidy Johnston, Bonnie Maitland, Meredith Pal și David Ross.

Beth Lockley, a cărei inteligență este de neegalat și a cărei prietenie o prețuiesc cu drag de peste un deceniu, mulțumesc pentru că m-ai încurajat în scrierea acestei cărți încă de când era doar o idee în fașă, pentru sfaturile înțelepte pe care le urmez întotdeauna și pentru genul de susținere sinceră de care sper ca orice femeie să aibă parte în viața ei.

Le mulțumesc și editorilor internaționali care ni s-au alăturat cu atâta entuziasm.

Mulțumirile mele se îndreaptă și către:

Linda Preussen, pentru că m-ai ajutat să scriu o poveste mai reușită, și Amy Jones, pentru votul de încredere.

Dr. Kristine Laderoute, pentru cunoștințele ei în domeniul psihologiei pe care mi le-a pus la dispoziție cu atâta bunăvoință.

Ashley Bennion, cealaltă jumătate a grupului nostru literar, de două persoane, pentru că ai citit nenumărate schițe, pentru sutele de e-mailuri schimbate și pentru anii de susținere dinăuntrul și din afara paginilor.

Sunt norocoasă că am parte de prietenia minunată a unor femei realmente remarcabile. Vă mulțumesc fiecăreia în parte pentru sprijin și pentru că m-ați întrebat mereu „Cum merge cu scrisul?“, chiar dacă răspunsul era de obicei unul evaziv! Le mulțumesc îndeosebi lui Jenny (Gleed) Leroux, Jenny Emery și lui Ashley Thomson. Și Jessicăi Berry, pentru ajutorul perspicace cu această

poveste și pentru entuziasmul tău incredibil, care a făcut această călătorie și mai plăcută – mulțumesc.

Familiei Fizzell îi mulțumesc pentru dragoste și susținere.

Profundele mele mulțumiri se îndreaptă și către Jackelyne Napilan, pentru grija plină de iubire și loialitate.

Sara Audrain și Samantha Audrain, pentru că ați fost atât de entuziasmate și pentru că ați făcut ca zilele lungi de vară cu o carte să fie starea noastră de fapt. Cathy Audrain, care a insuflat pasiunea pentru cărți în casa noastră, pentru că ai fost cea mai devotată și iubitoare mamă care poate exista. Mark Audrain, mulțumesc pentru genele literare, pentru încrederea de nestrămutat în mine și pentru că ești așa de mândru. A fost o adevărată binecuvântare să fiu crescută de părinți ca ai mei, care mi-au încurajat visurile mărețe și munca susținută, și sunt recunoscătoare pentru ei în fiecare zi.

Am început această carte când fiul meu avea șase luni. Maternitatea și viața literară marchează același nou început pentru mine și ambele au fost o bucurie și un privilegiu. Oscar și Waverly – voi mă inspirați la infinit și cartea aceasta vă este dedicată. Și, în cele din urmă, îi mulțumesc partenerului meu, Michael Fizzell, pentru că a făcut ca totul să fie posibil și ca totul să fie mai bine.

Notes

[←1]

Jurnalist american, prezentatorul emisiunii de actualități *Anderson Cooper 360º*, difuzată pe postul de televiziune CNN

[←2]

Kombucha este un ceai fermentat, obținut dintr-o cultură simbiotică de bacterii și drojdie, care se consumă în mod obișnuit pentru proprietățile sale curative.

[←3]

Cantautor și scriitor canadian, cunoscut îndeosebi datorită cântecelor și cărților sale pentru copii

Table of Contents

r
1
a
2
3
←1
←2
←3

Table of Contents

r 329
1 330
a 330
2 331
3 332
←1 19
←2 31
←3 159